

T Ü R M O B

TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER
VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ
(UNION OF CHAMBERS OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS OF TURKEY)

I. TÜRKİYE MUHASEBE FORUMU

**“MUHASEBE MESLEĞİNİN
BUGÜNÜ VE GELECEĞİ”**

**20 - 21 Nisan 2006
İSTANBUL**

I. TÜRKİYE MUHASEBE FORUMU

"MUHASEBE MESLEĞİNİN BUGÜNÜ VE GELECEĞİ

20 -21 NİSAN 2006

İSTANBUL

TÜRMOB YAYINLARI - 293

Dizgi - Düzenleme

TÜRMOB
Basın - Yayın Servisi

Baskı

Fersa Matbaası
(0.312) 278 43 56

İÇİNDEKİLER

AÇILIŞ VE PROTOKAL KONUŞMALARI	1
---	---

SUNUŞ BİLDİRİSİ

Muhasebe Meslek Mensuplarının Hizmet Faaliyetleri ve Muhasebe Mesleğinin Geleceği (Çerçeve)	9
--	---

1. ANA OTURUM

FİNANSAL RAPORLAMA FAALİYETLERİ

Vergi Danışmanlığı	33
--------------------------	----

Yönetim Danışmanlığı	39
----------------------------	----

Diğer İşletme Hizmetleri	47
--------------------------------	----

Kurumsal Yönetim	52
------------------------	----

Muhasebe Meslek Mensuplarının Hizmet Faaliyetleri ve Muhasebe Mesleğinin Geleceği Forumu / Serbest Tartışma	63
--	----

Finansal Raporlama Faaliyetleri Forumu / Serbest Tartışma	93
---	----

2. ANA OTURUM

Denetim ve Denetime Talep Denetim Faaliyetleri, Meslek Tekniği (Denetim Standartları)	129
--	-----

3. ANA OTURUM

Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet ve Etik	161
--	-----

Denetim ve Denetime Talep, Denetim Faaliyetleri, Meslek Tekniği Forumu / Serbest Tartışma	199
--	-----

Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet ve Etik Forumu	
Serbest Tartışma229
Birinci Türkiye Muhasebe Forumu Genel Değerlendirmesi265

ÖNSÖZ

TÜRMOB olarak bir ilki daha gerçekleştirerek 20 - 21 Nisan 2006 tarihlerinde I. Türkiye Muhasebe Forumu düzenledik. Muhasebe Forumu'nu düzenlemekteki amacımız, mesleğin yarınlarına ışık tutacak görüş ve önerileri meslektaşlarımızla belirlemeye çalışmaktı.

“Muhasebe Mesleğinin Bugünü ve Geleceği” ana teması altındaki Forum mesleğin geleceğine ışık tutacak sunuş, görüş ve önerilere zemin hazırladı.

Forum'da;

Muhasebe Meslek Mensuplarının Hizmet Faaliyetleri ve Muhasebe Mesleğinin Geleceği,

Finansal Raporlama Faaliyetleri,

Denetim ve Denetime Talep, Denetim Faaliyetleri Meslek Tekniği,

Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet ve Etik,

ana başlıkları tüm yönleriyle tartışıldı.

Katılımcıların tamamı böylesi bir organizasyonun faydalı olduğu ve devam etmesi gerektiğini ifade ettiler. TÜRMOB olarak ilkini gerçekleştirdiğimiz ve oldukça faydalı olan Forumu her yıl düzenli olarak gerçekleştirme düşüncesindeyiz.

Her yıl oda genel kurullarımızdan önce gerçekleştirmeyi amaçladığımız Forumu'nun temel amacı; mesleğin sorunlarını tüm detaylarıyla tartışarak ortaya koymak ve üretilecek çözüm yollarını yetkili kurullarla hayata geçirmektir.

I. Türkiye Muhasebe Forumu'nu yurdun dört bir yanından gelen meslektaşlarımızla gerçekleştirdik. Oldukça başarılı ve verimli geçen bu Forum'da yapılan sunuşları, görüşleri ve tartışmaları sizlere bu kitapla sunuyoruz.

Bu kitap, ilkini gerçekleştirdiğimiz Forumu yarınlara aktarma işlevini de yerine getirecektir. Kitabın, meslektaşlarımıza, akademisyenlere ve araştırmacılara faydalı olmasını diliyorum.

Nail SANLI

TÜRMOB Genel Sekreteri

**AÇILIŞ VE PROTOKOL
KONUŞMALARI**

Nail SANLI
TÜRMOB Genel Sekreteri

- Sayın Genel Başkanımız, Gelir İdaremizin değerli Başkanı, Türkiye'nin dört bir yanından gelen değerli oda başkanları, oda yöneticileri, mesleğimizin değerli temsilcileri, değerli hocalarım, muhasebe meslek camiasının değerli üyeleri, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odalar Birliği'nin tertiplelediği 1.Muhasebe Forumuna hoş geldiniz.

Forumu geçmeden önce Cumhuriyetimizin kurucusu ulu önder Atatürk, silah arkadaşları ve aramızdan ayrılan büyüklerimiz ve önderlerimiz için sizleri 1 dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum, ardından hep birlikte İstiklal Marşını okuyacağız.

Buyurun efendim.

(Saygı Duruşunda Bulunuldu ve İstiklal Marşı Okundu)

Teşekkür ederiz.

Değerli katılımcılar, bugün sizlerle bir ilki gerçekleştiriyoruz. Bu forumda muhasebe mesleğinin yarınlarına ışık tutacak görüş ve önerileri hep birlikte belirlemeye çalışacağız. Muhasebe mesleği, kayıt boyutundan denetim boyutuna geçiş sürecini yaşıyor. Oluşturacağımız politikalar, stratejiler, mesleğin yarınlarını şekillendirecektir. Ortak aklı kullanmak düşüncesiyle bu forumu düzenledik. Muhasebe mesleğinin ihtiyaçlarının belirlenmesi ve çözüm önerilerinin belirlenmesi ve bir eylem planının oluşturulabilmesi için TÜRMOB Yönetim Kurulu olarak Muhasebe Forumunun yapılmasına karar verdik. Birincisini gerçekleştirdiğimiz bu forumun başarısı bize güç ve cesaret verecektir. Ayrıca, gelecekte düzenleyeceğimiz organizasyonlara da ışık tutacaktır.

Ben bu forumun açılış konuşmasını yapmak üzere TÜRMOB Genel Başkanı Sayın Mehmet Timur'u mikrofonu davet ediyorum.

Buyurun Sayın Başkanım. (Alkışlar)

Mehmet TİMUR
TÜRMOB Genel Başkanı

- Sayın Bakanım, Sayın Gelir İdaresi Başkanım, sayın hocalarım ve İstanbul Ticaretliler Derneğinin Genel Başkanı, değerli meslektaşlarım, değerli katılımcılar; hepinizi şahsım ve TÜRMOB adına saygıyla selamlıyorum.

Bu yıl birincisini yaptığımız ve meslek mensupları için çok faydalı olacağına inandığımız Muhasebe Forumuna tekrar hoş geldiniz.

Muhasebe bir bilgi sistemidir, çağımız ise bir bilgi çağıdır. Bilgi çağında rekabet ve değişime bağlı olarak işletmeler daha yoğun olarak bilgi kullanmak durumundadır. Bilgi giderek stratejik önem kazanmaktadır. Bilgi çağı, teknolojideki gelişmelerle desteklenmektedir. Değişen koşullar mesleğimizin beklentilerini de artırmaktadır. Günümüzde işletmelerin ve ilgili tarafların açık, tarafsız, anlamlı ve güvenilir finansal bilgilere olan gereksinimleri giderek artmaktadır. Bu gereksinimleri karşılamak için hem uluslararası düzeyde meslek örgütleri, hem de ulusal meslek örgütleri, muhasebe uygulamalarına muhasebe mesleğine, muhasebe eğitimine ilişkin standartları da belirlemektedirler. Bu standartlar aynı zamanda mesleğin profesyonel bir meslek olmasını sağlayacak düzenlemeleri de içermektedir.

Bütün dünyada muhasebe ve denetim konusunda ortak bir dil kullanılmaktadır. Bu amaçla finansal raporlama ve denetim standartlarının uluslararası ölçekte uyumlaştırma çalışmaları hızlandırılmıştır. Dünyada yaşanan muhasebe skandallarıyla AB gibi dinamikler bu süreci hızlandırmaktadır. Meslek örgütlerinin temel görevlerinden biri, değişen koşulların egemen olduğu bu ortamda meslek mensuplarının beklentilerini demokratik bir ortamda oluşturarak uluslararası uygulamaların ve meslek standartlarının üyeler tarafından benimsenmesini ve uygulamasını sağlayacak politikalar üretmek ve bunları yaşama geçirmek elzemdir. Bu amaçla eğitim faaliyetlerine hız kesmeden sürdürülmesi gerekmektedir.

Değerli meslektaşlarım ve saygıdeğer katılımcılar; Cumhuriyetin kuruluşundan 1989 yılına kadar tam 73 yıl muhasebe mesleğinin yasasını beklediniz.

1942 yılında Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği, 1976 yılından itibaren Mali Müşavirler Muhasebeciler Birliği Derneğini de katarak yasa için mücadele ettiniz. 1989 yılında kanunumuz çıktı ve 10 yıldır muhasebe mesleğinin gelişmiş ülkelerde olduğu gibi denetim boyutunun gelişmesini beklediniz. Şimdi mesleğimiz esas görevine kavuşma noktasına geldi.

Mesleğimizdeki bu gelişmeleri kendi lehine çevirmek isteyenleri de biz ibretle izliyoruz. Siz de buna göre tedbirlerinizi alınız. TÜRMOB Yönetim Kurulu olarak meslek mensuplarıyla birlikte muhasebe mesleğinin geleceğine el koymasını ve bu yıl başlamak üzere her yıl muhasebe mesleğiyle ilgili herkesin görüş ve bilgisini ortaya koyarak katkı sunacağını ve muhasebe formu düzenleyeceğimiz konusunda karar aldık.

Şimdi söz sizindir. Bu benim tabirimdir, Allah aşkına hiçbir zaman susmayın, eteğinizdeki taşı dökün ve bize gereken önerilerde bulunun ve ne yapmamız gerektiği konusunda da bize rehber olun.

Değerli katılımcılar, 1989 yılından bu yana muhasebecilik mesleği sürekli bir gelişme göstermiştir, belli bir olgunluğa da ulaşmıştır. Öyle ki yasal düzenlemeler, getirilen yeni görevler, yeni açılımlar, yeni düzenlemeler mesleğimize her geçen gün ilgiyi de artırmaktadır. Ancak gelinen nokta yeterli değildir. Günümüz uluslararası rekabet koşullarında ülkemiz muhasebe meslek mensuplarının bu yarışın gerisinde kalmaması gerekir. Bu bilinçle tek tek meslektaşlarımız, tek tek odalarımız ve meslek örgütümüz çabalarını artırmaktadır. Mesleğe başlamadan evvel yeterli eğitim alınsa dahi meslek mensuplarının bilgi ve yeteneklerini korumak için sürekli eğitim yapması gerekmektedir. Bu konuda TÜRMOB ve odalarımız gerekeni yaptığını ben inanıyorum, daha da fazlasını yapmaya da hazırız.

Sözlerime son vermeden önce mesleğin yapılanmasını temsil eden rahmetli Profesör Osman Fikret Arkun'u anmadan geçemiyorum. Ve bu mesleğe geçmişte olduğu gibi bugün de hizmet vererek mesleğin yücelmesi için büyük çaba sarf eden Profesör Doktor Mustafa Aysan'a da teşekkür ediyorum. Bu mesleğin gelişmesinde büyük katkıları olan geçici kurul üyelerine ve seçilmiş Genel Başkanımız Profesör Doktor Kamil Büyükmirza'ya ve örgütümüzün 10,5 yıl Genel Başkanlığını özveriyle yürüten Sayın Özyürek'e de buradan teşekkür ediyorum.

Muhasebe forumunun başarılı geçmesini dilerken, emeği geçen arkadaşlarıma, katkı veren ve tartışmaları yürüten değerli katılımcılara, bunca işin arasın-

da bizi yalnız bırakmayan siz değerli meslektaşlarıma ve vefalı TÜRMOB personeline huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Bundan sonra söz sizindir, buraya kadar zahmet ettiniz bu sıkışık günde, görüş ve düşüncelerinizi bizden esirgemeyin.

Hepinize saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

Osman ARIOĞLU
Gelir İdaresi Başkanı

- Sayın Bakanım, çok değerli TÜRMOB Genel Başkanı, değerli başkanlar, saygıdeğer hocalarım, sevgili meslektaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İstanbul'da güzel bir bahar gününde çok anlamlı bir toplantı düzenleniyor. Bu dünyanın en eski mesleği olan muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceğini burada masaya yatıracaksınız. Muhasebe mesleği dünyanın hem eski mesleği, hem de en önemli mesleğidir. Muhasebe mesleğini önemini bilmeden, onu iyi kavramadan hiç kimsenin bir yere gelmesi de mümkün değildir.

Devletlerin başarısının temelinde de bu meslek önemli rol oynamıştır. Çünkü, aile bütçesinden başlarsınız devletin bütçesine kadar hepsinde hesabını, kitabını doğru yapan, onu iyi bilen başarılı olduğu, onu iyi bilen güç kazandı-ğı, ama onu iyi yapamayanın da sonuçta kaybolduğu, yok olduğu bir tarihi gelişimi insanlar hep beraber bugüne kadar görerek geldi. Bunun için öncelikle bu mesleğin hep beraber kıymetini bilmemiz gerekiyor.

Şimdi işin esası, Sayın Başkanlar belirttiler, artık muhasebe mesleği bir kalıp değiştiriyor. Nasıl kalıp değiştiriyor? Daha önceden elle yapmaya çalışılan işin zahmetli taraflarını artık teknolojiye bırakıyorsunuz. Ama, bu muhasebe mesleğini yürütenlerin işini sanki hafifletiyormuş gibi gösteriyor, ama bu yeni formasyona uyum sağlamak ve onu en iyi şekilde yerine getirmek için daha fazla bilgiyle mücehhez olmak gerektiğini de hiçbir zaman unutmamamız lazım. Çünkü, teknoloji işin angarya tarafını bizim üzerimizden alıyor, evet ama, ona hakim olmak, ona doğru verileri sağlamak için meslek mensupları-

nın da kendilerini çok iyi hazırlamaları, bu mesleğin standartlarını çok iyi özümlemiş olmaları gerekiyor. Geçtiğimiz günlerde biliyorsunuz muhasebe standartları yayınlandı. Uluslararası muhasebe standartlarına uyum sağlayan bir muhasebe standardı artık ülkemizde de var, resmen de yayınlanmış durumda. Bundan sonra bu standartları hep beraber uyum sağlamak durumundayız.

Artı, bir önemli konu daha var; ülkemiz Avrupa Birliğine katılım süreci, bununla ilgili ön çalışmaların yapıldığı bir üyelik müzakerelerinin yapıldığı bir süreci yaşıyor. Bu süreçte de önümüzdeki günlerde bizi bekleyen en önemli konulardan biri BASEL-2 meselesi. Bunu çok ciddiye almamız gerekiyor arkadaşlar. Bunu firmalarımıza çok iyi anlatmamız gerekiyor. Artık, eskiden olduğu gibi bankaya ayrı bilanço, vergi dairesine ayrı bilanço dönemi otomatik olarak kendiliğinden kapanacak. Çünkü, BASEL-2 standartlarına hep beraber çok iyi uyum sağlamak durumundayız.

Gerçekten 1989 yılından bu yana bakarsak, TÜRMOB'un organizasyonu ile beraber ve her geçen gün daha ileri adımlar atmasıyla beraber onun bir parçası olan Gelir İdaresiyle, Maliye Bakanlığıyla olan ilişkilerinin de gelişmesiyle birlikte Türkiye çok farklı noktalara geldi. Bakınız artık beyannameleri bilgisayarınızdan çıkarıyorsunuz ve onları büronuzdan vergi dairesine gönderiyorsunuz. Mükellefinizin para ödemek için vergi dairesine gitmesi veya onun parasını risk altında sizin taşımanız diye bir nokta artık söz konusu değil. Sizin elemanlarınızı o iş için kullanmanız söz konusu değil. Dolayısıyla sizin o anlamda da eleman tasarrufu, iş gücü tasarrufu da sağladığımız bir noktaya geldik. Ama, burada önemli olan, şu ana kadar gerçekleştirdiğimiz iş birliğinin bundan sonra da meslek camiasıyla gelir idaresi aynı kararlılıkla, aynı disiplinle sürdürmeye devam edeceğiz. Bundan hem Gelir İdaresi olarak biz kazanacağız, hem meslek camiası olarak sizler kazanacaksınız, ama hepsinden de önemlisi ve hepimizin arzusu bundan Türkiye kazanacak.

Ülkemizin standartlarını aslında biz yukarı çekmeye çalışıyoruz. Ve bunu yapacak en önemli organizasyon, en önemli örgüt de bu işin hesabını, kitabını yapan, onunla ilgili denetimi yapan camianın bulunduğu TÜRMOB camiasıdır ve bunun bir tarafında da Gelir İdaresi vardır. İşte bu şekilde iş birliğimizi devam ettireceğiz, bu şekilde gelecekte çok daha farklı noktalarda farklı konuşmaları hep birlikte buralarda gerçekleştireceğiz.

Ben bu güzel toplantının, bu anlamlı toplantının çok olumlu ve verimli sonuçlar doğuracağına şimdiden inanıyorum.

Toplantının düzenlenmesinde emeği geçenlere katkılarında dolayđ teŖekkür ediyorum, kendilerini tebrik ediyorum. Fakat ne yazık ki Ankara'da öğleyin baŖka bir toplantıya yetiŖmek durumunda olduğum için de aranızdan ayrılmak durumundayım.

Ŗimdiden hepinize saygılar sunuyorum, beni bu nedenle anlayıŖla karŖılamanızı diliyorum aranızda bulanamadığım için, toplantının da baŖarılı geçmesini diliyorum, hepinize iyi günler. (AlkıŖlar)

SUNUŞ BİLDİRİSİ

**Muhasebe Meslek Mensuplarının Hizmet
Faaliyetleri ve Muhasebe Mesleğinin Geleceği
(Çerçeve)**

Dr. Masum TÜRKER
Türkiye Denetim Standartları Kurulu Başkanı

- Değerli başkanlar, çok muhterem hocalarım, değerli meslektaşlarım, basınımızın değerli temsilcileri; sözlerime başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün aslında bir ilki gerçekleştiriyoruz, gerek Sayın Sanlı, Gerek Sayın Genel Başkan bu konuyu dile getirdiler. Ben buraya gelmeden önce tesadüfleri de yakalama imkanını bana sağlayan, geçmişte neler yapılmış, ne olmuş bir tarama yaptım. Türkiye’de ilk muhasebe kongresi 1957 yılında Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girdiği tarihte başlatılmış ve o tarihte başlatılmasının nedeni, tıpkı bugünlerde olduğu gibi

Türk Ticaret Kanununda denetim bağlamında olmak üzere, muhasebe mesleği tam örgütlenip yasallaşacakken, son dakikada bazı çevrelerin araya girmesi, iş aleminin denetlenmekten kaçınması sonucunda, denetim yerine bizim bugün halen meriyette olan, ister bakkal, ister eğitimsiz olsun, birilerinin murakıp seçilebileceği bir sistem oluşmuş. Bu nedenle o dönem, 1957 yılında özellikle biraz önce adı geçen değerli Hocamız rahmetli Profesör Fikret Arkun’un öncülüğünde Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği, o zamanki adıyla İstanbul Sultanahmet Yüksek Ticaret Okulu ve Siyasal Bilgiler Fakültesi’nin iş birliğiyle Türkiye Muhasebe Kongreleri başlatılmıştır. Bugüne kadar 16 tanesi yapılmış olan kongrelere baktığımız zaman konuşulan konuların ağırlığı mesleği bir yasal statüye ulaştırmaktır. Çıkış noktası hep denetim olmuştur. Hazırlanmış olan bütün kanun tasarılarında denetim yasası çıkarılmıştır. Zaten dünyanın hiçbir yerinde finansal tablo hazırlamaya yönelik, defter tutma hazırlığı yapmak üzere bir muhasebe kanunu olmaz. Defter tutup finansal rapor hazırlama olgusu, denetimin bir türevidir, denetim anında arandığı için bunların da ruhsatlı kişiler tarafından yapılması tercih edilir. Ama ne yazık ki meslek üzerinde çeşitli lobilerin baskıları sonucunda mesleğimiz denetim boyutunda oluşamamış, daha çok önce defter tutma, bilanço hazırlama, finansal tabloları hazırlama şeklinde bir gelişim göstermiş, şirketler büyüdükçe de yönetim muhasebesi ağırlıklı, yönetime yönelik bir muhasebe düzeni şeklinde oluşmuştur.

Bugün biz burada bu forumu toplarken, bir araya gelirken ve ilk daveti forumun projesinden sorumlu Sayın Yahya Arıkan, Sayın Nail Sanlı ve Sayın Rifat Nalbantoğlu'ndan alınca, acaba dünyada böyle bir forum var mı, buna benzer bir şey var mı diye araştırırken, birdenbire geçtiğimiz hafta iki muhasebe araştırmacısı, bilim adamından bir davet aldım. 1 Temmuz'a kadar dünyada toplayacağımız muhasebe forumunda, Birinci Muhasebe Forumunda görüşünüzü bildirmek üzere 1 Eylül'e kadar acaba bir bildiri hazırlar mısınız diye. Ama onların toplanma nedeniyle bizim toplanma nedeni arasında biraz fark var. O toplanacak forumun temel hedefi, Sarbanes-Oxley yasasından sonra muhasebe mesleğinin geldiği durumu birazdan size de sunmaya çalışacağım, muhasebe mesleğinin bundan sonra yönetimi açısından karşılaşılabilecek tehlikeleri ve gerçekten muhasebenin yapısında meydana gelen olguları tartışmaktır. Bu foruma daha çok bilim adamları, araştırmacılar öncülük ediyor. Çünkü onlar araştırmalarında mesleğin global gidişatında bir çarpıklığı mesleği meslekten olmayan kişilerin yönetmeye başladıklarını saptamış buluyorlar.

Peki biz bu forumu yaparken acaba neyi hedeflemeliyiz, neler yapmalıyız, yeni bilgilere ihtiyacımız var mı? Biz de Sarbanes-Oxley piyasası daha yeni oluşuyor. Bizim için Sarbanes-Oxley Yasasının Türkiye'ye yansımalarının türevleri aslında mesleğin yeni iş alanlarını oluşturacak. Bunları acaba yakalayabilecek miyiz? Ne yapabiliriz? Son yapılan Muhasebe Denetim Sempozyumunun kapanışında değerlendirme yaparken değerli Hocamız, mesleğe büyük katkılar sunan Profesör Doktor Recep Pekdemir orada bulunan hazıruna şöyle seslenmiş: "Eğer gelişme hedefiniz yoksa geri kalmayı kabul etmişsiniz demektir". Demek ki geçtiğimiz Mart ayında ya da Nisan ayıydı zannederseniz İstanbul SMMM Odası tarafından düzenlenen 7.Ulusal, 1.Uluslararası Denetim Sempozyumundaki bütün tartışmalardan sonra Hocanın bu sözü bizim belki de bugün toplandıktan sonra yapacaklarımıza ışık tutacak. Yani, biz burada durumumuzu saptarken, tartışmalarımızı, görüşmelerimizi daha çok gelişme hedefimiz ne olmalı, hangi yönde gelişmeliyiz, nasıl yeni bir muhasebeci tipi yaratmalıyız, profili nasıl olmalı? Bu konuda da bilgi vermesi bakımından üç rakam vermek istiyorum. Bu rakamlar bizim gerçeğimizden ortaya çıkan rakamlardır.

1995 yılında İstanbul SMMM Odasında Muhasebe Mesleğinin bugünkü konumu ve geleceği diye bir yazı yazmışım ben. Ve o yazıda 31 Ağustos 1995 tarihi itibarıyla bizim meslek mensuplarının sayısını saptamışım. Sayı, çalışanlar listesine kayıtlı olanlar 20885, çok büyük bir tesadüf o tarihte yarı yarıya

gelmiş, kayıtlı olmayanlar, yani hocalık yapan, devlette çalışan ya da özel şirketlerde bağımlı muhasebeci olarak çalışan arkadaşlarımızın sayısı 20884, toplam meslek mensubu sayımız 41769 ve bu rakamlar artık sınavsız geçici maddelerden ruhsat alma döneminin bittiği dönemdir. Acaba bu bir yıl içinde nasıl bir gelişme olmuş? Bu konuda da yine baktığımız zaman, yine İstanbul SMMM Odasında kayıt altına tutulmuş, belgelenmiş haliyle Profesör Doktor Mustafa Aysan Hocamızın yazdığı bir makalede mesleğin bugünkü durumunun sayısını verirken bu sefer 31 Temmuz 1996 tarihiyle, yani yaklaşık olarak 11 aylık bir farkla meslek mensubu sayısının 42 bin küsura geldiğini görüyoruz. Bunlar, bu rakamlar hem TÜRMOB'un çalışma raporlarında mevcut, hem de ilgili yıllarda İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasının belgelerinde yer almış.

O günden bugüne yani 96 yılından acaba geldiğimiz güne kadar muhasebe mesleğinde nasıl bir gelişme oluşmuş, bu gelişmeye baktığımız zaman sayının serbest muhasebeci mali müşavir toplamında 65181, buna karşılık yeminli mali müşavir sayısının da 3533 olduğunu görüyoruz, hangi tarih itibarıyla? Dün, yani 18 Nisan 2006 tarihi itibarıyla. Peki, bu yaklaşık olarak 23 binlik artışın acaba yapısı nedir diye baktığımız zaman, ağırlıklı bir şekilde üniversite mezunu, son yıllarda da ağırlıklı bir şekilde Türkiye'de birincilerin, ikincilerin girdiği üniversitelerde, yani Boğaziçi Üniversitesinden, Orta Doğu Teknik Üniversitesinden, İstanbul Üniversitesinden, Ankara Hacettepe Üniversitelerinden ciddi bir akım var. Ve dönüp baktığımız zaman stajyer yapısına stajyerdeki artışın da her staj döneminde yaklaşık olarak 11 bin kişinin başvurduğunu ve bu staj sonucu yaklaşık olarak yüzde 15 oranında başarı elde edilebildiği görülmüştür. Bu da muhasebe mesleğinin burada geleceğini çizerken, biraz evvel Sayın Pekdemir Hocamızın hedefle ilgili bir dizi tartışmadan sonra, yaklaşık olarak bir haftadan sonra yaptığı saptamayı tersine çevirebilmek için, yani geri kalmamak için önce elimizdeki profile, yapıya çok iyi bakmamız lazım. Bu yapı, bu profil devreye girdikçe o zaman bizim muhasebe mesleğinin geleceğini yeni bir boyuta, yeni bir yere taşımamız gerekir.

Şu anda dünyada yazılan bazı makalelerin adları ilginçtir, onlar da şöyledir: Muhasebe mesleğinin pazarına göre yapılandırılması, yani pazar oluşacak, muhasebe mesleğinden hizmet talep edilecek ve bu talebe göre muhasebe mesleği yapılandırılacak. Bu neyi kastediyor? Makaleyi inceledim, çok değerli bir araştırmacı bunu ele almış ve altındaki alt başlık makalenin, muhasebede reform diye nitelendirmiş. Bu muhasebedeki reformu belirlerken biz ruhsat alan bir kişiyi yalnız finansal tablo hazırlayacak ya da yalnız denetim yapacak bir kişi olarak düşünmemeliyiz.

Peki, bunları yapmaya kalktığımız zaman acaba bizim mevzuatımızda ciddi değişiklikler mi yapmak gerekir, biz neler yapmalıyız. Bunu düşündüğümüz zaman önce şu konuyu bir ciddi şekilde ele almamızda fayda var: Burada bulunan hazirundan bir ricam olacak, mesleğin geleceğiyle ilgili ya da mesleğin konumunu belirlemek için herkesin şimdi geldiğimiz durumdan sonra bugüne kadar değil, geldiğimiz durumdan sonra 3568 Sayılı Yasanın genel gerekçesini bazı maddelerin özel gerekçelerini artık yeniden okumanın zamanı geldi. 3568 sayılı yasanın genel gerekçesini okuduğumuz zaman, işte biraz evvel söylediğim, Amerikalı ve Avustralyalı bilim adamlarının öncülük yaptıkları Sarbanes-Oxley yasasından sonra oluşmuş muhasebeyi tartışalım dedikleri, şu anda tartışılması söz konusu olan dünya muhasebe düzenini 3568 sayılı yasa da tarif edilmiş. Doğrusu son aylarda bazı gelişmeler ortaya çıkana kadar bu işle yıllardır uğraşan bir kişi olarak kanunlarda, yönetmeliklerde mevcut olan, konuşmuş olan bazı yetkilerin, bazı açılımların kanun çerçevesinden bir eleştirisini yapmış değilim. Ama, bu genel gerekçesini okuduktan sonra, bir de ikinci maddemizin A, B, C bentlerine bakmak lazım.

A bendi malum, finansal tabloların hazırlanmasından söz ediyor. Yani, bizde serbest muhasebeciye bile defter tutma işini değil, finansal tabloları hazırlama, dizayn etme, ona göre yapılandırmayı özellikle öneriyor.

B maddesi muhasebe sistemlerinin kurulmasını. C maddesine baktığımız zaman ki burası önem kazanıyor. Diyor ki bilirkişilik, denetim ve beraberinde finans, işletme konuları bu meslek mensuplarının konularıdır diyor. Yani, dönüp baktığımız zaman nasıl bir avukata yalnız mahkemede savunma hakkı değil, hukuki anlamda vekaletle iş takip etme, vekaletle bazı işleri yapma hakkı tanınmış ve örneğin aranızda bazı arkadaşlarımız bazen BAĞ-KUR'da bir ara çok sık karşılaşmıştınız. BAĞ-KUR Genel Müdürünün kökeni avukat olunca, siz avukat olmadığınız için hiçbir mükellefiniz adına gelip benden bilgi alamazsınız diye, hepimizi, çoğunluğunuzu kapıdan çevirmişti. Çünkü niye? Hukuk açısından kanunlarda bu hak avukatlara ya da vekalet almaya hak kazanmış kişilere tanınmış bir haktır. Ya da nasıl gümrük müfettişlerinin yanı sıra gümrük komisyoncularına gümrükte iş takip etmeyle ilgili bu hak tanınmışsa, iş takibi, yani yalnız ithalatın bazı işlerini sonuçlandırma değil, tanınmışsa ve bu bir kariyer mesleği haline getirilmişse, o zaman biz de döneceğiz biraz evvel söylediğim A, B, C bentlerine o gözle bakacağız.

C bendinde denetim diyor, kanunun gerekçesinde denetim diyor, o halde bu meslek yasası aslında denetim esaslı bir meslektir. Sarbanes-Oxley Yasasının

dan sonra ne gelişti? Deniyor ki artık mesleği yalnız meslek örgütü değil, aynı zamanda meslek örgütünün de içinde yer aldığı yeni bir kamu gözetim kurumu yönetir. Kanuna bakıyoruz, bizim kanunumuzda TÜRMOB'un yapısını bir kamu gözetim kurumu olarak tanımlamış. Yani, TÜRMOB'un yönetimine seçilen 9 arkadaşımız herhangi bir hatasından dolayı bir kamu görevlisi gibi, yani SPK'daki bir üye gibi, BDDK'daki bir üye gibi yüzde 50 artırımlı suçla bir ceza verildiği zaman cezayla karşı karşıya kalmaktadır.

Ve baktığımız zaman Anayasanın 135. ve 128. maddeleri bizim meslek örgütünü kamu niteliğinde bir kurum olarak nitelendiriyor, 128. maddesi de yöneticileri ve çalışanlarını da devlet memuru gibi, yani aynı sorumluluğa tabii memursun diye değil, bir kamu çalışanı gibi değerlendiriyor. Vaktiniz olur bakarsanız, 135 madde Anayasanın ve 128. madde budur. Peki, bu düzenleme Anayasaya tepeden mi gelmiş? Hayır, baktığımız zaman Osmanlı İmparatorluğundan bu yana meslek kuruluşlarıyla olan yapılanma bazılarının aleyhine olduğu görülerek, bazılarında çok fazla ileri giderek, bazen sermaye gücünü kullanarak, bazen üye sayısını kullanarak etkili olduğu görülünce bütün meslek örgütleri, yani tekel hakkı tanınmış olan, ruhsat verme hakkı tanınmış olan bütün meslek örgütleri 1961 Anayasasından itibaren birer anayasal, kamu kurumu niteliğinde kamu yetkisine sahip kuruluş tanınmıştır. Orada da tıpkı vergi toplar gibi aidat toplama, kendi kendini bağımsız yönetme hakkı verilmiştir. Şimdi bu yönüyle baktığımız zaman bizim Türkiye'de muhasebe mesleğini yöneten TÜRMOB bir kamu gözetim müessesidir. Ancak, Sarbanes-Oxley Yasasından itibaren bu kamu gözetim olma niteliğini kendisinden ayırmayı, araya da bir iki yabancı unsur katmayı uygun gördüğü için TÜRMOB bununla ilgili bir düzenleme yapıp kamu gözetimi denetlemekle görevlendirilmiş Maliye Bakanlığında onay aldığı takdirde, kamu gözetim müessesesi devreye girer. Bu kısmı niye anlatıyorum size değerli arkadaşlar? 8. Avrupa Birliği direktifine bakıldığı zaman kamu gözetimini bütün muhasebe örgütlerine zorunlu olarak getiriyor. Bu konuda kanunu çıplak okursanız doğru su anlamanız mümkün değil.

Bundan 1,5 yıl önce İstanbul Ticaret Üniversitesinde bizim, hepimizin, İstanbullu arkadaşların tanıdığı Sayın Karsavuran'ın kızı böyle bir tez hazırladı, tezin savunmasına girerken bütün hocalar 8 nolu direktifi evirdik çevirdik, ya bu kamu gözetimi nasıl oluşacak, boşluk bırakmış gördük. Ama, arkasını bırakmadık, diğer ülkeler nasıl yapıyor dediğimiz zaman bazı ülkeler kendini kaptırmış, Dünya Bankasının yönlendirmesine, IMF'in yönlendirmesine kapılmış, dışarıdan ayrı bir kamu gözetimi ve son günlerde ROCS Raporuyla ya-

şadığımız, aslında uğruna bizim mücadele ettiğimiz ve 3568 Sayılı Yasanın denetim amaçlı çıktığı, o kanunda da iki madde var değerli arkadaşlar, onu söyleyeyim.

Birinci madde, 12. maddedir yeminli mali müşavirlik, onu da birazdan anlatacağım niteliğini. O madde son anda konmuştur yasaya, yani son anda derken ilk çalışmaya, alt tabandan gelen çalışmaya, bir de beşinci maddenin B bendi, serbest muhasebecilik son anda konmuştur. Yoksa o tarihte bizim mücadelesini verdiğimiz, abilerimizin, hocalarımızın 1932 yılında yine Türk Ticaret Kanununun gündeme geldiği günden itibaren bu işi organize etmedeki temel hedef, biz denetim yetkisi istiyoruz. Çünkü, dünyada muhasebeci deyince akla denetçi geldiği için. Yeminli müşavirlik, denetimin vergi alanındaki uzmanlık halidir. Şimdi görülecektir, önümüzdeki ay, yani 1 Temmuzdan itibaren yürürlüğe değil de, esas taslak halinin sona ermesi beklenen IFAC Uluslararası 8. Eğitim Standardında bu sefer diyor ki bütün meslek örgütlerine, şimdi içinizde, yani bizdeki yeminli için yapılan işi, içinizde ayrı bir eğitim gerektiren, şu şu şu konularda ek eğitim verilen denetim uzmanlığını geliştirin. Yani, bu iş meslekte uzmanlıktır ve yine merak edenler için söyleyeyim. İstanbul SMMM Odasında Muhasebede uzmanlaşma diye bir kitap yayınlamıştı değerli Hocamız, Sayın Pekdemir'in o kitabı IFAC Eğitim Komitesinin ta 1998'li yıllarda başlattığı, o zaman rehber olarak kabul edilen dokümanın Türkiye'ye yansımalarıdır.

Şimdi bu yönüyle baktığımız zaman, acaba ne yapmalıyız. Şimdi önce şunu belirtmek istiyorum. Bu çalışma, bugün yapılacak forum, hem zamanlama bakımından, hem de sizlerin serbest kürsü şeklinde, yani bu anlattıklarımızdan sonra yeni fikirlerin ortaya çıkması açısından dizayn edilmiş olmasından dolayı Türkiye açısından eşsiz bir düzenleme olduğunu söylemek istiyorum.

Bu konuda bir makale yaz deseler, ilk yazacağım söz ya da buradaki konuşmayı toparlarsam, bu çalışma eşsiz ve tam zamanında yapılmıştır. Çünkü, hem dünyanın sıkışıp yeniden yapılanacağı zaman, hem de şimdi söyleyeceğim, sahip çıkmamız gereken işlerimiz adına.

Şimdi ben bugüne kadar yapılmış, özellikle son 15 yılda bütün sempozyumların, bütün kongreleri taradım. Ve muhtelif kesimlerin ortaya attığı görüşleri ortaya çıkarttım. Mesela, bunlardan bazılarını bizim içimizden, yalnız denetim boyutuyla uğraşmayan, SMMM ya da SM bazında çalışan, örneğin Sayın Hüseyin Fırat 1999 yılında şimdi bugün tartışacağımız konuların bazı başlıklarına yer vermiş. demiş ki, vergisel danışmanlık muhasebe mesleğinin gelece-

ği, yönetim danışmanlığı, hatta bu toplantıda Sayın Fırat'tan geri kalmışız. Orada bilişimle ilgili, mesleğimizle ilgili kısmı da var, bizim belki bundan sonraki forumlarda ele alınacak, burada yok. Dönüp bakıyorum, eğitim açısından Sayın Rıfat Nalbantoğlu'nun özellikle üniversiteler camiasında sunduğu bildirilerde, şu anda uluslararası bazda istenen hususları dizayn etmeye yönelik TESMER'i yapılandırdıklarını söylüyor. Ve her geçen dönemde bu bildiri-lerin daha da yakınlaştığını, ardından bilimsel gözlükle şimdi TESMER'in müdürlüğünü halen yürütmekte olan Profesör Ercan Beyazıtlı'nın bu sefer akademik olarak tartışmaya açtığını ve bize yapın, yeniden gelin denilen, mesela ROCS raporunda olan, biz bunları tartışmışız konuşmuşuz, TESMER bu- nun belli kısımlarını uzaktan eğitim yöntemiyle çözümlemiş. Sürekli eğitim, bu yılın başında artık sorgulanmaya başlandı.

TÜRMOB, 1999 yılında sürekli eğitimle ilgili yönergesini kabul etmiş. Ara- da ne fark var? İki fark var. Yeni kabul edilen, bu yıl standart olarak sorulma- sı gereken standartta 120 saat isteniyor üç yılda, TÜRMOB'un meslek kara- rında 96 saat. Yani, bir revizyonla 24 saat eklendiği zaman bu meslek stan- dardı tutturulmuş olacak. Peki, ikinci fark ne? İkinci fark, orada biz biraz da devletten de istifade ettiğimiz için yönergeyi hazırlarken, devlette çalışan ar- kadaşlarımızın da görüşünü içerdiği için IFAC'ın yayınladığı yönergeden bi- raz daha ağır, daha baskıcı. Belki o baskıcılığı hafifletilirse daha olumlu orta- ya çıkacak. Mesela, baskıcı olduğu, ama IFAC'ın kabul ettiği bir olguyu söy- leyeyim. O yeniden revize edilirse, bu foruma katılan arkadaşlar sürekli eği- timden örneğin iki saat almış olacak. Hatta çok ciddi dinliyorsunuz beni, bi- raz da insan konuşurken kendini eleştirebilmeli, kendisiyle de alay edebilme- li, dalga geçebilmeli diye düşünüyorum. Ben bundan iki sene evvel böyle bir şey yaşadım. 94 yılında Capri'de Akdeniz Muhasebeciler Federasyonunun seçimi yapıldı, Başkanlık bana devredildi. Tabii her şeye bakmaya başladım, baktım bir kuyruk var. Kuyruk bir şey bekliyor, sırada ellerinde kitaplar, bir şey veriliyor, herhalde bilmediğim bir şeyi İtalyanlar verecek dedim, ben de kuyruğa girdim. Sıra bana geldi, siz dedi, ben tabii İtalyanca yerine İngilizce dedim ki, bana da verin, siz nerelisiniz, ben Türküm dedim, sen ne yapacak- sın ki dedi, bu bizim üyelerimize sürekli eğitim için verdiğimiz doküman. Ya- ni, o toplantıya katılan İtalyanlara doküman veriliyor şu kadar gün, iki gün sürmüştü, küçük ve orta ölçekli işletmelerde muhasebe standartları toplantı- sına sayılmıştır. Altında hiç unutmam 6 saat sayılacaktır diyor sürekli eğitim- de.

Şimdi bu bizde çok var, sayılmıyor. TÜRMOB yarın öbür gün bizim Mali

Müşavirler Birliğinin eğitsel tatilini, çeşitli kurumların, hatta hatta bazı değerli büyük muhasebe şirketlerinin, görüyoruz gazetelerde, çok da değerli konuşmacılar geliyor, diğer kurumların bile ben konuşmacıları onayladıklarına kabul ediyorum derse sürekli eğitimden sayılır. Şimdi Türkiye bu konuda geri değil, ama bir şeyde geri; esas bizim geri kaldığımız, mücadelesini vermemiz gereken ve Türkiye'deki demokratikleşme adına duruş sergilememiz gereken husus, mesleğe olan talep konusudur. Mesleğe olan talebin belli kesimler tarafından sınırlandırılmış olmasıdır. Şimdi yine bakıyorum, mesela bizimle beraber bulunmuş, biraz evvel sözünü ettiğim uluslararası çapta çalışan çok değerli denetim şirketlerinin değerli arkadaşlarımız var. Yani bizim üyemiz olan arkadaşlarımız, onlar da mesleğin geleceğiyle ilgili bakılırsa dokümanlarda, finansal danışmanlık diyor, yani Sayın Hüseyin Fırat'ın yönetim danışmanlığı dediğini biraz daha daraltmış, finansal danışmanlık, risk yönetimi diyor. Ardından yönetim danışmanlığına gelmeden evvel, iç denetim diyor, diğer olguları söylüyor.

Türkiye geri mi? Hayır, değil. Şu anda aramızda oturan bir arkadaşımız, bir meslektaşımızın yüksek lisans tezinin konusu, dünyada defter tutma konusundaki en üst gelinen noktadır, yani dışarıdan yardım yoluyla büyük işletmelerin muhasebe işlerini muhasebe firmalarına devretmesi işidir. Bu arkadaşımız hem bu konuda çalışmıştır, hem de bu konuda çok ayrıntılı, çok detaylı, fiyat vermeye varana kadar kendi meslektaşlarıyla paylaşan bir tez hazırlamıştır. Demek ki Türkiye dünyadaki bu gelişmelerden geri değil. O zaman acaba biz ne yapmalıyız? Bu konuda yine bazı şeylere dönmek lazım.

Sevgili arkadaşımız, şimdi Beşiktaş'ın Belediye Başkanı olan Büyükbalkan bir konuşmasında, sınırlı herhalde, o zaman Genel Sekreterlik yapıyordu, kapanışı toparlarken dedi ki, bizim sıkıntımız gündemi yaratamıyoruz, gündemin içine sıkışıyoruz. Şimdi burada bugün zaten yapmamız gereken şey, o gün o söylediğine artık son vermektir. Yani, kendi gündemimizi yaratabilmeliyiz, sıkışmayı kaldırmalıyız. Peki nasıl kaldırmalıyız? Değerli Hocamız Veysi Seviğ başladı, yine incerseniz göreceksiniz, aynı sempozyumda ardından Nail Sanlı algıladığı gibi tekrar edince, bu söz ikisinin, çünkü Veysi Hocanın söylediği ayrı, Nail Sanlı'nın söylediği ayrı, yani birbirini tamamlıyor. "Muhasebe, sanatsal özelliği olan bir tekniktir ve bilimselliği teknik olma özelliğinden kaynaklanmaktadır." Bu söz bizim kariyer mesleği olarak muhasebe-ye yön vermemiz açısından iki temel kavramı getirmekte.

Bir; muhasebecilik böyle her önüne gelenin yapabileceği bir şey değil, sanat-

sal özelliği olan, sanat; yani bu sanat ister resim sanatı olarak düşünün, ister ağaç oymacılığı sanatı ya da kuyumculuk sanatı gibi düşünün. Yani, alın teri isteyen, alın terinde yalnız elin hünerini değil, ikinci kavram onu gerektiriyor, bilgiyi gerektiren, bilimselliği gerektiren. Ben bu sözü teorik ve pratiği güçlü olan bir meslek olarak görüyorum. O halde bizim burada mesleğin geleceğini tartışırken, ki birazdan kavramları vereceğim, hep bu işi her önüne gelen yapamaz, bir sanattır ve bu sanatın gerektirdiği belli bir bilimsellik vardır. Peki, bu bilimselliğin ölçüsü nedir? Hiçbir şey araştırmayalım. Yine eğer 8 nolu direktif ve biraz evvel referans verdiğim arkadaşımızın çalışmasına bakarsanız, Avrupa Birliği bir muhasebecinin yaşamında okuması gereken bütün dersleri, konuları koymuş. Yani, hukuktan tutun, bugün burada tartışacağımız kurumsal yönetişimden tutun, iç kontrolden, bütün bunları içeren uzun bir listede yapılmış. şimdi eğer biz Balkan ülkeleri gibi muhasebede geri kalmışlığı içimizde duygu olarak hissederek, bize bunu ROCS Raporunda Dünya Bankası getirirse, ha doğru bizim sınavımızda bunlar yok deriz. Sakın ha, onu da söyleyeyim, okurken o kısmı onun diyor, eğitim hayatınız boyunca okumanız gereken dersler, yani üniversitede almanız gereken dersler. Altında çok ince bir madde var, diyor ki; meslek örgütleri meslek sınavını yaparken bunların içinden gerekli olduğunu sınav dersi olarak koyar. Yani, biz de ne yapmışız? Finansal muhasebe, maliyet muhasebesi, finansal tablolar, denetim, hukuk koymuşuz. Bir arkadaş çıktı, ama biz işte şu kanunu okumuyoruz ki, hayır, sen onu üniversitede okumuşsun zaten. Burada aranan şey, dar bir alanda sen kendi yeteneğini ortaya koyabiliyor musun sınavda? Yoksa sana hayatın boyunca kullanılacak şeyleri hep sormayacaklar. Neden? Atacaksın arkandan, bu konuda ta yıllardır başlayan, Yalkın'dan tutun Yaklaşım Yayınlarından, aklınıza gelebilen her yayının evinin oradaki malzemesini kullanabilme yeteneğine sahip olacaksınız.

şimdi bu konuda da şöyle söyleyeyim: O zaman biz acaba bu hedefleri belirlerken ne yapmalıyız? Bir kere bir olay var, bu saate kadar, bugün bunu tartışana kadar, hem Türkiye'de, hem bireysel olarak muhasebe mesleğiyle ilgili olanların tümünde ekonomik verimliliğimizi azaltan bir karmaşa yaşıyoruz. Nasıl yaşıyoruz? Bu karmaşa bir plansız iş akışı var önümüzde ve iş talebi var. Bugün en büyük denetim yapan firmalarda bile bu sorun var; az ruhsatlı, çok ruhsatsız iş yapıyor. En ufak denetim şirketinde de aynı şey var ve ortaya bir haksız rekabet olgusu oluşuyor, bir verimlilik azalması söz konusu. Bu müşavirlik işinde de böyle, her şeyde bu böyle. Ne yapacağız peki? Bu konuda özellikle bizim mesleğimizle ilgisi açısından yeni profesör olan değerli hocamız Cemali Bey bir toplantıda şöyle tespit ediyor, diyor ki: “Eko-

nomik verimliliği azaltan husus, finansal bilgiler ve işletme açıklamalarına olan güvenin azalmasıdır. Bakın, aslında neyi anlattım, haksız rekabet dedim, şu oluyor, bu oluyor, onlar bırakın bir çarpık yapılanmayı, bir ekonomik verimliliği azalttığı için bu sefer hizmet sunulan insanların hazırladığımız finansal tablolar, denetlenen tablolara güveni azalıyor. Muhasebe mesleğine güveni azalıyor. Zaten insanlar; karşımıza müşteri aldığımız kesim böyle bir tavır içine girmez.

Şimdi bakın, ben size bir şey söyleyeyim, çok meşhur yaşadığımız bir olay, bu bir oyundu; Maliye Bakanlığı Vergi Beyannamelerinin tarihini değiştirmekle çok fazla vergi mi almaya başladı? Erken mi almaya başladı? Yok. Her yıl aynı şey yaşanıyor, hatta her ay KDV’de yaşanıyor, şu süreyi 10-15 gün uzatsak. Peki, bir şey sorayım, bunu uzatmanın faydası kime? Muhasebeciye mi? Hayır, işveren. Ama işveren yerinde oturuyor. Yani, işi bize veren, müşteri dediğimiz kitle. Odalar Birliği, hatta hatta ben şahidim, bir keresinde süre isteniyor, efendim ne gerek var enflasyon muhasebesi için, çok iyidir, daha ne istiyorsun. Ama geliyor diyor ki bize aynı kişi; ya bunun yanlış olduğunu bir söyler misiniz kürsüden. Çünkü, bizim biraz evvel özetlediğim santsal ve bilimsel tarafı ortaya koyan ciddi bir tanıtımımız, bir PİAR’ımız, bir pazarlama faaliyetimiz yok. Toplu pazarlama faaliyetine ihtiyacımız var mesleği ortaya koyan. Bunu aslında devletin de koyması gerekir.

Hani Türkiye’ye yabancı sermaye gelsin deniliyor ya, ben bunu zaman zaman anlattım. Bakanlığım döneminde Amerikan Hazine Bakanı Oneil dedi ki, şu Sarbanes-Oxley Yasası o tarihte çıktı, Ekim ayında çıkıyordu, çıktı da yayınlanacak bir aksilik olmasa dedi, iflahımız gevredi dedi, bana bu yıl 500 milyon dolara patladı dedi. Nasıl oluyor dedim. Dedi ki, bu muhasebeyle ilgili Enron ve diğer krizler patlayınca, birdenbire sermaye piyasasındaki fonlar çekilmeye başladı. Amerikan ekonomisi kaybetmeye başladı, onun için muhasebeciliğin reklamını yapmaya, harcamalarını yapmaya, hemen Sarbanes-Oxley Yasasını yaparak farklı bir hava ortaya koymaya soyunduk, yoksa Amerikan ekonomisi dışarıdan gelen sermayeden yoksun kalacaktı.

Bizim mesleğimizle ilgili yapılacak toptan pazarlama, yalnız herhangi bir şirketin, küçük-büyük ya da biz meslek mensuplarının menfaatine değil, makro ekonominin makro açısından menfaatindedir, ülke menfaatindedir, yararınadır.

Şimdi değerli arkadaşlar, o zaman acaba biz ne yapmalıyız? Bir çalışma yaptım, üç noktada topladım mesleğimizin temel geleceğine ilişkin sorunları.

Birincisi; mevcut hizmetlerimiz var yapılan. Muhasebe defteri tutmaktan ister işletme içinde ona accounting diyor, yani aslında bu accounting bürosu olan birçok arkadaşımız yapıyor, içeride bir iki yardımcı alıyorsunuz, gidip hesapları kontrol ederek toparlatıyorsunuz ya, o accounting işidir. Eğer firma çok büyük olursa, günlük olarak tutulması için bu sefer tedbir alıyorsunuz veya büronuzda, ofisinizde tuttuğunuz hizmetler olsun, ister denetim hizmetleri olsun, bunların yeniden yapılandırılması gerekir. Ve bunun bir tanesi var, o da; bu tartışmalardan çıkarsa sizin ellerinizde, yaptığımız son iki genel kurulda, bakan gelin yapayım dedi. Ben doktora tezimi bu konuda yazdım, neydi? Vergi beyannamelerinin imzalanması, herkes tuttuğu defteri imzalamayacak. Yani, iki arkadaşınız, sen tuttuğun defteri komşuna ver, komşu tuttuğu defteri sana versin. Denetim karakteri devreye girmelidir, ön denetim karakteri. Kanun böyle çıkmıştır, eğer merak eden varsa, Anayasa Mahkemesindeki savunmasına baksın, Maliye Bakanlığı diyor ki, ben bu yasayı çıkarttım mükerrer 227 ile denetim yetkisini, ön denetimi devrettim diyor. Birinci rehabilitasyon bu. Bunun dışında yapılması gereken diğer rehabilitasyonlar var. Mesela nedir? Şimdi geçen gün sermaye piyasası adına konuşan bazı arkadaşlar çok büyük bir olaymış gibi 94 tane denetim şirketi var diyorlar, 94 denetim şirketinden söz etme, denetimin başladığı SPK açısından 1980'den bugüne kadar denetim hizmeti miktarını söyle. Bu miktar, şeytanın bacağına kırmak gibi bir şeydir. Hani Ümit Karan gol atamıyor, bir gol attı mı şeytanın bacağına kırdı deniyor, Tuncay için deniyor, Beşiktaşlı bilmem Sergen için deniyor, bizim de bu işte şeytanın bacağına kırpı zorunlu denetim isteyen 1001 olsun, olmuyor. Başlarken 100 ortağı olan şirket için denetim mecburiyeti vardı, 250'ye çıkardılar. Şimdi hazırlanan tasarıda 500 ortaklığa çıkarıyorlar. Niye? Çünkü denetim mekanizması aşağıya doğru yayılırsa, bu büyük bir hizmet talebi olacağı için meslek mensupları için denetime kayan ofislerin, büroların, şirketlerin sayısı artacak.

İnşallah biz burada konuşurken şu saatte, işte tarihçeyi onun için başlattım, bu bir tesadüftür, belki de TÜRMOB yöneticileri gerçekten bilerek bunu seçtiler, çünkü Sayın Genel Başkanımız Mehmet Timur konuşurken laflar arasında bazen şeyler sokuşturur, acaba onu mu söyledi bilmiyorum, arada sorun diye söylüyorum, Sayın Arıkan'a, Sayın Sanlı'ya, diğer arkadaşlara; bugün 398. madde, yani bizim denetim hakkımızın tesis edileceği maddeler görüşülüyor Parlamentoda, Alt komisyonda bunlar bağlanacak. Ve o alt maddeleri daraltma konusunda lobi var. Canım olsun da, ama şimdi olmasın. Ne zaman? Şirketler belli bir büyüklüğe geldikten sonra olsun. Siyasal görüşü ne olursa olsun, ister bugün iktidarda olan partinin, ister muhalefette olan tüm partile-

rin mensubu olan her muhasebecinin sorumluluğu bu yasayı deldirtmeden geçirmektir. Kim olursa olsun, çünkü bu delinip geçilirse 1932 ve 1957'ye döneriz. Ve bu kürsülerde hep işte Maliye bize şu işi vermedi'yi tartışmaya devam ederiz. Eğer bu yasa delinmeden geçerse, Türkiye'de mevcut yapınıza, biraz evvel verdiğim sayılardaki eğitiminize, karakterinize uygun 673 bin denetim firmasının talebi gündeme gelecektir. Herkes denetçi mi olacak? Yok, ama bir kısmı denetçi olup tuttuğu defteri denetleyemeyeceği için, finansal tabloları tutan, accounting yapan ya da bağımlı çalışanların da hizmetine olan talepteki kalite hem emeğinizin hakkını vermek açısından, hem sayısal olarak hızlanarak artacak. İnşallah bugün, biz burada tartışırken aynı şekilde geçer.

Şimdi bu birincisi; mevcut hizmeti muhakkak ve organize etmeliyiz.

İkincisi; kanunlarla hizmetimize talep yaratılmalıdır. İşte bugün söylediğim şey de ikinci maddeye giriyor. Yani, Türk Ticaret Kanunu artık denetim kurullarını kaldırırsa, en az iki muhasebeci, iki mali müşavir, şirket büyümüşse, şirket haline gelmiş olan iki ortak, üç ortak, bunun da neden iki olduğunu söyleyeyim; doğrudur, ola ki birisi ölürse, birisi hacir altına alınır, şirketin güvenliğini sağlamak için en az iki ya da ortaklık aranır, marka aranır. Yani bu bizim meslek etiğinde, meslekte çok önemli ve arzulanan, istenen bir durumdur.

Üçüncü duruma geliyorum esas ve döneceğim yine kanunumuzun C bendine. Bizim mesleğimizde yeni talepler yaratmak var mı? Var.

3-6 Mart 2006 tarihinde SPK bir tebliğ yayınladı. Hatta haftaya bunların bir sempozyumu var. Değerleme uzmanlığı, bizim işimizdir, sizin işinizdir. Değerleme uzmanı olmak için koşullara bakıyorum açtıkları sınavda, iki dersten sınava girip uzman oluyorlar. Mali bilgi, SPK mevzuatı. Değerleme uzmanlarının 1981 yılından beri dünyada yayınlanan standartları var. Kökenleri muhasebe olduğu için, o standartların tümü uluslararası muhasebe standartlarına, finansal raporlama standartlarına atıfta bulunurlar. O halde meslek örgütü, bu değerlemeye yönelmeli. Nasıl yönelmeli? Acaba çıkıp burada tartışmasını, hani denetimde yaptığımız gibi yapmalı mıyız? Hayır. Burada tavsiye ediyoruz arkadaşlar; herkes, yanımızda olan, siz ya da başkası hep yalnız finansal tablo hazırlayan olmak zorunda değilsiniz. Bu değerlendirme işi, özellikle BASEL-2'den sonra çok daha önem kazanacak, değerlendirme işi ayrı bir iştir. Bazıları da değerlemeci olur. Onun istediği iki sınava girebilen herkese tavsiye ediyorum girin. Çünkü bu ilk başlarken yalnız mühendislik dediler, bilirkişilik gibi dediler. Şimdi bakıyoruz, gayrimenkul değerlemesi değil. Şirket değerlemesidir.

Bu şirket değerlemesi sıradan bir şey olsa, bizim Osman Gürbüz Hocamızın çalışma tezleri muhasebede niye bu konuda oluyor ya da Yakup Evgican arkadaşımızın işi niye şirket değerlemesi oluyor değil mi? Mühendislerin yapması lazım bu iş gayri menkul değerlemesi olsa. Bununla ilgili sayabileceğim tonlarca tez var üniversitelerde. Bizim önümüze yararlanalım diye koymuş. Birinci iş bu.

İkinci iş, derecelendirme, yani reyting, bizim işimizdir. İyi muhasebe bilmeyen iyi reyting yapmaz. Şimdi dünyanın, Türkiye’de tanıdığımız için söyleyeyim, en saygın turizmde kabul edilen 7-8 şirketi var, bir tanesi de Price Waterhouse Coopers dir. Turizm değerlemesi yapmada, turizmle ilgili analiz yapmada. Acaba bunlar meslek mensubu olmayanlar mı yapıyor? Hayır. Bizden birisi yine. Şirket kendi içinde belli bir yere gelince tahsis etmiş koymuş. Ama onlar artık turizm piyasasını avuçları içinde tutuyor. Yani, aranızda merak eden varsa baksın, tanıdığımız bazı firmaları göreceksiniz, bazı firmalar hiç yok orada, turizm konusunda bunlar bir araya geliyorlar, değerlendirmeleri konuşuyorlar, tartışıyorlar. Aynı şey yarın öbür gün demir-çelik değerlendirmesinde olur ya da biraz siyasi bilgi vereyim size; hani halka açılıyor ya özelleştirmede, son bir tane fabrika özelleştirildi, adam değerlendirilmesi hakkında işten bilgi aldı. Bu işte muhasebeciler rol oynamadığı için aldığı fabrikadaki ilk giren fiyatla değerlendirilen stokların değeri satın alma fiyatını hemen ödeyecek miktarda. Onun için bu iş bizim işimizdir. Bizde bu işin sorumluluğunun değerlendirilmesini yapan, kökü bu olan, ama artık yapmayacak bu işi? Değerlendirme uzmanları yapacak. Reyting, iki yönden bizim işimizdir.

Bir; bazı arkadaşlarımız reytingci olacak, back-raundu müsaittir, çok daha iyi yapacak bu işi.

İki; reyting yapacağı yerlerin denetimini sizler yapacaksınız, yani değerlendirme uzmanı, reyting uzmanı olmayız diyorsanız denetçi kalmaya devam edeceksiniz. Sizin raporlarınızın üzerinden reyting yapacaklar. O halde bunları alacak kişi de en az bizim bilgimiz kadar bilmeli, bu işin gerektirdiği uzmanlığı bilmelidir. Bu konuda bir çalışma yapabilir miyiz? Yapamayız. Ama, SPK’nın sınavlarına bazı arkadaşlarımız girsinler, BASEL-2’ye hazırlık olarak reytinge kendini hazırlasınlar. Özellikle bunu haksız rekabet bağlamında, ilk defa iş açanların fiyat kırmalarını engellemek açısından tanıdıklarınıza öğütlemeniz lazım. Niye? Çünkü o kurmuşsa, siz tanıyorsanız, zaten müşterinize reyting için onu tavsiye edeceksiniz.

Reyting, değerlendirme ve denetim üçgeni, BASEL-2’nin anahtarıdır. Üç ayaklı

bir anahtardır ve BASEL-2'ye göre KOBİ'lerin, KOBİ deyip geçmeyin ciro-su 50 milyon euro'nun altında olan sabit aktifleri 1 milyon euro'nun üstünde olan bütün işletmeler Avrupa Birliği ve BASEL anlayışına göre KOBİ'dir. Bunların ucuz faizle kredi kullanabilmesi için BASEL'e göre reyting, denetim ve dolayısıyla şirket değerlemesi olgularına ihtiyaç vardır.

Üç tane ağırlaştırılmış şeyi söyledik, denetimi tekrar gündeme getirdik, geleceğe ait olan ve bizim yapılanmamız gereken ve sahibi olmamız gereken şey, bu konuda bir sorun var, onu da birazdan huzurlarınıza getireceğim, değerlendirme ve derecelendirme.

Dördüncü iş, insan kaynakları sizin işiniz. Yani, eleman bulma, mülakat yapma, iş değerlemesi yapma, Çalışma Bakanlığı bünyesindeki bu iş biraz evvel saydığım ikinci maddenin C bendindeki işletme faaliyetleridir. Bunun kanunu çıkacaktı bizim zamanımızda. Ben o zaman Parlamentodayken tasarıya şu hükmü koydurmuştum: Bir teminat isteniyor ya bu işi kuranlardan, eğer meslek mensubuysa teminatı ruhsatıdır demiştim, çünkü bir insan ruhsatını kaybederse o alanda faaliyet yapmasını kaybeder. Böyle, o zamanki Bakan razı olmuştu, sonra çıkanla şimdi bildiğim kadarıyla dar kesimli. Hayır, insan kaynakları. Bana sorabilirsiniz, ya Masum Bey nereden çıkartıyorsunuz. Söyleyeyim; Türkiye'de SPK kurulmadan önce kendi bürosunun adını muhasebe denetimi yönetim ve mali müşavirlik kuran ve müşterilerine bir ücret karşılığında insan kaynakları hizmeti sunan bir kişiydim. Çünkü dönüp bakıyordum, sınavı girmiştim, Muhasebe Uzmanları Derneği sınavına. Ne sormuşlarsa, bunun bir bedeli olmalı ki soruyorlar. O zaman çok uzundu sorular, matematik bile vardı ve bunları yapıyorduk biz. Yani, bütün muhasebeciler yapıyordu. 3568 Sayılı Yasadan sonra bir dalga geldi hepimizin gözünü kapattı, bu diğer işlerimizi unuttuk. Şimdi o işlere sahip çıkma zamanıdır. İnsan kaynakları önemli bir olgudur, istihdamla ilgili olgulara bakın, buradaki şirketler, peki bu olur mu? Olur. Her şehirde iki tane olsa, iki kişi muhasebecilik yapmak yerine bu işi yapsa fena mı? Haksız rekabeti dengelemek için pazar yaratıyorsunuz ve ehliyetli kişilerin elinde pazar yaratıyorsunuz.

Şimdi önemli bir diğer konu, Türkiye'de yönetim muhasebeciliğini fazla geliştirmemişiz, bu bizim işimizdir. Fiyatlandırma, kar planlaması, aklınıza gelebilecek, bütçeleden tutun iç kontrol sisteminin kuruluşuna kadar bizim işimizdir. Bununla ilgili bir yasal düzenlemeye ihtiyaç yok, yalnız pazarlama yapma ihtiyaç var. Mesleği pazarlarken bunu pazarlayacağız, mesleği, bireyleri, bu işi yapanlar varsa, denetim yapmayanlar, bu hizmeti sunuyorum diyecekler.

Eğer vaktiniz olur da bir gün IFAC'ın web sayfasına girerseniz, mesela Amerika'da, İngiltere'de bizim TÜRMOB gibi ayrıca Yönetim Muhasebecileri Birliği göreceksiniz, ayrı sertifikasyon göreceksiniz.

Şimdi yönetim muhasebesiyle ilgili tek isim altında tutuyorum. Bu konuda da çok ayrıntılı bilgi edinmek isteyen arkadaşlarımız, biraz evvel referans verdiğim Sayın Hüseyin Fırat'ın 99 yılında İstanbul SMMM Odasında listelemiş, 1,5 sayfa liste var, bütün bu konudaki hocaların, dipnotlarını vermiş, taramış. Yani, birisinin yaptığı hazır çalışmayı alıp üzerine inşa etmeniz çok daha iyi ve güzel olur diye düşünüyorum.

Bir önemli konu daha var, onu da söyleyeyim; şimdi gittiğiniz yerlerde, bugün birazdan bir arkadaşımız konuşacak. Kurumsal yönetim, aslında adı kurumsal yönetişimdi de nasıl olduysa şimdi kurumsal yönetim oldu, bir de bunun derneği var Kurumsal Yönetim Derneği, yöneticiler derneği. Kurumsal yönetimin ham maddesi bizim meslek mensuplarının faaliyetleridir. Denetim komitelerinin kurulması, bu kurumsal yönetimde daha kullanılmıyor, bir iki işletmede kullanılıyor, Türkiye'de daha tam yansımada çünkü. Sessiz ortak yerine halka açık şirketlerde yönetici olmak, çünkü birileri bunu seslendirmiyor. Yine belli bir kesim bunun tekeline alacak, hep insanlar oradan seçilmeye başlayacak. Bunların istediği spesifikasyonlar, bunların özellikleri vesaireyle ilgili kurumsal yönetişimi yalnız bir sistem olarak düşünmeyeceğiz.

Şimdi bunu böyle söylerken bazı arkadaşlar beni dinlerken Masum Türker ne diyor; en azından şimdi söyleyeceğim, Türkiye'de son geçtiğimiz günlerde yaşanmış bir şeyi demiyor. Kurumsal yönetim ilk Bankalar Kanununun türevi olarak BDDK tarafından yayınlanınca, bazı bankalar büyük müşavirlerine rağmen orada geçen iş kontrol sistemi kuracağız diye yüksek ücretlerle adamları istihdam ettiler. Güneşli civarında çok büyük binalar tuttular, bu çünkü sermaye yeterliliğinin ölçülmesi için önemli bir olaydı. Sonra geldiler baktılar ki, iş kontrol sistemi bir sistemmiş. O sistem için bir adam çalıştırmak gerekmiyormuş. Esas kendi iç denetçileri, müfettişler ve özellikle kimler? Bağımsız denetçilerin denetimiymiş. O nedenle biraz sonra anlatılacak kurumsal yönetimden herkesin bir olguda konuşması gerekir.

Şimdi sona doğru geliyorum, bir açılım vermek açısından; sevindiğim bir taraf var, taraf şu: Söyleyeceğim konuyu ilk defa ben gündeme getirdiğimde bundan 10 yıl önceydi falan, 11 yıl önce. Aynı toplantıda şimdi İngiltere'de çalışan, o zaman Price Waterhouse Coopers'da çalışan Mari Kegen adlı bir hanım bizim İstanbul SMMM Odasının toplantısında aynı şeyi söyledi, dedi

ki, “Muhasebe mesleğinin en büyük müşterisi devlet olmalıdır.” Aynı şeyi ben o zaman söylüyordum hatırlarsanız, devlet bizi denetletmeli. Yani, Bursa Milli Eğitim Müdürlüğünü Bursa’daki bazı meslektaşlarımız denetlemeli. Yani, köy hizmetleri, şimdi kaldırıldı ya, örnek diye söylüyorum, köy hizmetleri müdürlüğünü Eskişehir’de ise Eskişehir’deki meslek mensuplarımız denetlemeli diye söylüyordum. Sayın Mari Kegen da söyledi, biz de böyle çalışıyoruz. İngiltere başarmış. Ben sordum bundan birkaç yıl evvel Türkiye’deki yöneticisi arkadaşımıza, Cansen Hanıma, dedi ki, “O, İngiltere’de devlette bu işi yapan yerin müdürü” dedi. Yani, şirketten ayrılmış. Şimdi nerede bilmiyorum ama, bu üç yıl evvelki bilgi. Şimdi bunu biz söyledik söyledik, iki yerde çok önemli kişiler bu söylediğimi söyledi, bu referanstı. Birisi; Sayın Ahmet Aydoğdu, Plan Bütçe Kontrol Genel Müdür Yardımcısıydı. Geldi bizde dedi ki, bundan sonra bazı hizmetleri bütçenin devlet adına meslek mensuplarına devretmeliyiz; bakın, çok önemli bir şeydi. Şimdiki mesela iktidar tek başına olduğu için, koalisyon ortağı olmadığı için bunu rahatlıkla gerçekleştirebileceği bir iştir. Bu konuda bir lobi oluşturmak, bunu seslendirmek lazım.

Sonra 2005 yılında benim için şimdi söyleyeceğim kişinin bunu, hem ortada söyledi, hem konuşmasının son cümlesidir. 2005 yılında İstanbul’un bahsettiği kitapta Sayın Recep Pekdemir, işte dinleyip dinleyip en sonunda hedef olun ki büyüün diye söylediği kapanış konuşmasında, Sayın Arıkan’ın da vizyon nasıl olmalı diye yapılandığı çok önemli bir toplantıdır, Veysi Seviğ’tir. Veysi Bey, Türkiye’de hem kamu yararını korumak açısından, hem vergi yönetimi açısından, hem akademisyen açısından, hem back-raundu hukukçu olarak eğer diyorsa ki, Türkiye’de ekonomik denetim düzeninin kurulması için, Türkiye’de muhasebecinin potansiyelinden yararlanmak için devletin harcamaları da artık meslek mensupları tarafından denetlenmelidir diyorsa, bunu bundan sonra hepimiz demeliyiz. Nasıl demeliyiz? Hangi partiden olursa olsun, birçok muhasebeci siyaset yapıyor, partisinde bunu seslendirmesi lazım, şeffaflık budur demesi lazım. Bunu demezeniz bir gün birileri çıkar, bu işi biz yapıyoruz derler.

Bakın, Uluslararası Muhasebe Federasyonu “public Sector” adı altında bir komitesi var, şimdi o kurula dönüşüyor. Orada bu denetimi bizim açımızdan kolaylaştırmak için bütün ülkelere muhasebe standartlarını empoze ediyor. Ve bizim ülkemizde de biliyorsunuz Türkiye muhasebe standartları yanı sıra, Türkiye Kamu Muhasebe Standartları Kurulu kuruldu. O kurula da arka çıkacağız, ama denetçi biziz diyeceğiz. Hakkımız var mı? Var. Bunları denetleyen defterdarlar, vergi dairesi müdürleri, gelirler kontrolörleri, -yetkisi olanları

sayıyorum- maliye müfettişleri, vergi denetmenleri gelip bizim aramıza katılıyorlar mı? Katılıyor. Demek ki bu işi biz denetleyebiliriz. En azından o kesimden gelen bir kesim bunu yapar. Tabii bazı arkadaşlar dünyanın yetişmesine, nazik durumunu alırlar, bunu hep söylerken üç şey hariç; savunma, güvenlik ve dış politika, yani dış işleri hariç, geri kalan her şey, hatta Maliye Bakanlığının denetlenmesi lazım. Ne olacak ki? Ne kadar vergi tahsil etmiş, o ek ödenekler nereye gitmiş görelim bunları. Hem mükellefin vergisinin nereye gittiği denetlenmiş olur, hem de bu işi yapmış olurlar. Dünyada bunu yapmaya başladılar ülkeler yavaş yavaş. Biz kendimiz bu konuda yer almıyoruz.

Şimdi değerli arkadaşlar, size ben daha çok mesleğimizin hizmetine talebin başlıklarını çizdim. Bunları yarın, öbür gün görüşeceğiz, konuşacağız. Haksız rekabeti de konuşacağız. Ama haksız rekabeti engelleyen çok önemli bir madde var. Mesleğin bağımsızlığını konuşmadan haksız rekabeti konuşamayız. Bağımsızlığın da bir tane yalnız ilkesini söyleyeyim; bir önceki dönemin ücretini almadan çalışan bir muhasebeci bağımsız değildir. Uluslararası etik kurallarından bir tanesi budur. Diyor ki, denetim işi mi aldı, eğer eski ücretlerini tahsil etmemişsen, sen bağımsız değilsin, çünkü adamda iki yılın ücreti birikecek. Bakın, haksız rekabet sizin, özellikle Anadolu'da tahsilat adı altında geçen olguyla da yakından ilgilidir. Yani, yalnız işlerin alınması değil, ücretin sağlıklı ödenmesini sağlayacak bir mekanizmayı da muhasebenin geleceği açısından yapılandırmalıyız.

Son iki üç şeyi, bir iki cümleyi, bütün bunları yaparken tehditler var, tehlikeler var, yalnız bizim için değil muhasebe üzerine tehlikeler var, tehditler var. Egemen sermaye, dünyadaki egemen sermaye, yeniden muhasebeyi dizayn etmek istiyor. Bütün muhasebe örgütlerini bir tarafa atıp kendi kafasına göre denetim standartları, muhasebe standartları ve yeni bir denetim örgütü yaratmak istiyor. Bunun temel yapısı, temeli, dayanağı, uluslararası sermaye her yeri kontrol altına alabilmek için, tabii o da haklı, küreselleşme de böyle bir şeyi finanse ediyor, herkes unutmayın 15 yıl evvel başladı, işte dünya bir köydür filan demeye başladı. Bunları bile söyletmenin bir finansmanı var, karşılığını alıyor. Söylerken bu tür şeyden yana olduğum için değil, yani mücadele ederken karşıımızdaki mücadelenin de taleplerini, hedeflerini bilirsek kendimizi iyi koruruz ve biraz evvel söylediğim mantık, bir madde söyleyeceğim; Maliye Bakanlığı TÜRMOB'a bir madde tanımış, 64. madde çalışma usulü esaslarında, herkes ona baksın. TÜRMOB yönetimi burada konuşacağımız her şey konusunda tebliğ yayınlamakla yetinir. Birisi çıkıp diyor ki, si-

zin denetim standardı yayınlamaya hakkınız yok TÜRMOB'a; var, 64. maddede açık okusun. Diyor ki, Maliye Bakanlığının gözetiminde 2. maddedeki işleri koordineli yapmak için ne lazımsa yapabilir, yetkisi var. Şirketlerin nasıl kurulacağını, nasıl teşkil edileceğini, yani Sarbanes - Oxley Yasasında aranan her şey var. O maddeleri de söyleyeyim size ha, yani bu örgütçülüğü yapanlardan biri benim. Sakın biz yaptık falan demeyelim, o bilgileri dünyanın geleceği diye o tarihte rapor vardı Dünya Bankasının, bir araştırma yapmış, yani bugünü tarif ediyor.

Şimdi denetim standartları neden önemlidir? Denetim standartları üç parçadan oluşur. Yarın üzerinde ısrarla durmamız gereken bir konudur. Birincisi; A grubu genel standartları. B, C; çalışma alanı, raporlamadır. Buyursun onları yapsın. Niçin A'ya meraklılar? Çünkü A kişisel standartlardır ve nasıl denetçi olacağını tanımlar. Yani, bizim 3568 Sayılı Yasanın sınav yönetmenliğinin staj yönetmenliğinin esaslarını belirler. Onun içindir ki TÜRMOB haklı olarak ve bunu yasal olarak da ispatladı Başbakanlığa, çeşitli yazılarla, şu anda çıkarılmış olan bir yönetmenliğe de, kutluyorum TÜRMOB'u, hatta izin verirsiniz böyle bir davranışta bulunduğu, şu anda bu davayı açtığı için sizden TÜRMOB yönetimine de bir alkış alalım hep birlikte. (Alkışlar)

TÜRMOB yönetimi çıkmış olan oradaki olguyu iptal edecek. İptal edeceği şey nedir, bakın, böyle şey olur mu canım; diyor ki, bağımsız denetim sınavı yapılacak, bu sınav için TÜRMOB'dan, Bağımsız Denetim Derneğinden, Üniversiteden görüş alacak. Niye yapacaksın sen? Sınavları yapma hakkını kanun koyucu TÜRMOB'a vermiş.

Ben size bir bilgi daha vereyim, bunu herkesin bilmesinde fayda var. 1998 yılında SPK bir yasa hazırlar, tasarımı parlamentoya getirir. Der ki, 3568 Sayılı Yasa benim elimi kolumu bağlıyor. Ben denetçiyi belirleme maddesi, gerekçede aynen böyle yazıyor, arzu edenlere verebiliriz, tek tek çıkarttık bunları, parlamentonun kayıtlarından çıkarttık. Diyor ki, elimi kolumu bağlıyor. Ve maddeyi 3568 Sayılı Yasaya bağlılıktan çıkartmış, ne yapmış? Bağımsız denetimi düzenler demiş, 22'ye D, meşhur madde. Parlamento da kalmış. 99'da 57. Hükümet yenilemiş ve bu madde geldi geldi, komisyonda da ben varım. Uluslararası gelişmeleri, standartları bilen, o tarihte de görev alan TÜRMOB'un adına bir kişiydim, nedir bu, bunu istiyoruz. Parlamento da bütün arkadaşlara anlattım. Parlamento o maddeyi nasıl değiştirdi? Bilakis aksine bağımsız denetim 3568 Sayılı Yasayla bütünleştirilmesi gerekir. Eskiden madde şöyleydi: 3568 Sayılı Yasaya göre olanlardan alınır. Hayır, yalnız almayacaksınız. TÜRMOB'la istişare edeceksin. Yani, onunla ortak yapacaksın diyor, gö-

rüş alacaksın demiyor bakın. Meşveret, istişare etmek, Osmanlıca kelimedir, hukukta bunu hukukçular bilerek koyarlar. Mutabakat sağlamadıkça, uzlaşma sağlamadıkça, görüş ve uzlaşma bir arada istişare eder, yapmayacaksın diyor.

Şimdi peki, biraz evvel söylediğim, ey Masum Türker diyebilirsiniz, sen bununla mücadele ederken bu bin tane olan denetim için önemli mi? Hayır arkadaşlar, eğer bunun düzenini meslek örgütü yıllarca mücadele edip Batıda olduğu gibi kendi elinde tutmazsa, o zaman 673 bin denetçi isteyen Ticaret Bakanlığı da yarın öbür gün ben yetkiliyim diye bizi değil, kafasına göre denetçi tayin etmeye başlar. Siz ona razı mısınız, yani mesleğin geleceğini konuşurken kendi kendimize soracağımız soru o.

Artı, denetçilerin sayısı az olur, ayrı bir denetçiler odası olursa. Egemen güç istediğini dayatır bize.

Size bir şey daha söyleyeyim, öyle sözlerime son vereyim; şimdi SPK'nın yayınlamak istediği standartlar, bizim kendi tercüme ettiğimiz standartların ufak revizyonundan başka bir şey değil. Biz sonraki revizyonları koymadık görünce elimizden alacaklar. Hatta ilk yayınladığımız taslakta, birisinde eyaletten bahseder, bunlar eyalet de koymuşlar. Ben dedim ki onlara, bakın siz bunu yapmadınız, bizimkini koydunuz. Niye? Bizim ilk draf yayınladığımız, daha kitap haline getirmedeğimizde eyalet kavramını unutmamışız, düzeltmedik, şimdi düzeltiyoruz, siz alıp aynısını koymuşsunuz, apar topar gidip o eyalet kavramını kaldırdılar.

Şimdi değerli arkadaşlar, yani TÜRMOB bir emek veriyor, 15 kişi bir araya geliyor, standartların önce tercümesini yayınlayacağım, sonra Türkiye, şu anda 35 komite çalışıyor, niye böyle yapıyor? TÜRMOB'u kutluyorum bu düşüncesinden dolayı. Diyor ki, benim herhangi bir üyem asla uluslararası standarttan geri kalmamalıdır.

Hatta size başka bilgi vereyim, kabul edilen karar şudur Türkiye denetim standardı için: Uluslararası standarttan bir kelime eksiltmeksizin kendi ulusal standartlarımızı ekleyerek hadi buyurun diyoruz. Çünkü bizim ulusal standart, uluslararasından daha kapsamlı. Artı bir madde var uluslararası diyor ki istediğiniz maddeyi de değiştirebilirsiniz diyor.

Şimdi bu giriş çerçevesinde benim anlattıklarımı lütfen, benim iddiam olarak kabul etmeyin. Benim bir tane iddiam vardır o da şudur, ben dünyaya göre bizim çerçevemizi çizdim, iddiam şu; eğer biz savaşta yaralılarımızı karşı tara-

fa bırakırsak, karşı taraf yaralılarımızı alır tamir eder sonra savaşta bize karşı kullanır. Onun için biz hiçbir yaralı bırakmadan bu işe sahip çıkmalıyız.

Sizlere sarı öküz hikayesini anlatıp sözlerime son vermek istiyorum. Aç aslanlar öküzleri yiyip yaşıyorlar. Öküzler bir araya geliyorlar, bu aslanların pençesi var ama bizimde boynuzlarımız var. Biz sırt sırta verdiğimiz zaman bu aslanları mahvederiz. Tamam diyorlar. Aslanlar gelince halka oluyorlar birisi bir boynuz, birisi bir boynuz aslanlar geri çekiliyor. Bu böyle devam ederken yaşlı bir aslan yaralanıyor ve diyorki bu işi bana bırakın, elinde beyaz bayrak sallana sallana gidiyor diyorki; ya kardeşler bizim sizle bir sorunuz yok ki, bakın her yer yeşillik orman, bizim sıkıntımız şu sarı öküzle, biz gıcık oluyoruz ona. Niye? Sarı öküz hep size önderlik ediyor, sanki hep siz saldıracakmışınız gibi geliyor. Eee ne yapalım. Sarı öküzü verin barışalım. Öküzler konuşuyorlar verelim diyorlar, sarı öküzde boynu bükük önderlik yapmanın bedelini ödeyecek çünkü, siz bilirsiniz diyor. Benekli öküz vermeyelim diyor. Sarı öküz verin beni, siz kurtulun diyor. Sarı öküzü alıyorlar parçalayıp yiyorlar. Aradan bir süre geçiyor yine aç kalıyorlar. Aslanlar tekrar geliyorlar ya biz yanlış yaptık sizi tahrik eden sarı öküz değilmiş, filanca öküzmüş, onu bize verin. Böylece öküzleri tek tek almaya başlıyorlar. Öküzler bakıyor olacak gibi değil giderek azalıyorlar aralarında tekrar konuşuyorlar, benekli öküz diyorki, bu işi biz sarı öküzü verdiğimiz gün kaybettik diyor.

Buradan sarı öküzü kimseye vermeyin.

Hepinize saygılar sunuyorum.

1. ANA OTURUM

Finansal Raporlama Faaliyetleri

Vergi Danışmanlığı

Hüseyin Perviz PÜR
İstanbul YMM Odası Sekreteri

- Hepinize iyi günler. Oturum başkanı olmadan, bu güzel bir yöntem, o sizin davetiyedeki sırayla konuşmalarımızı yapacağız. En yaşlı olarak herhalde beni onun için öne aldılar, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, değerli Başkanım, değerli oda başkanlarım, TÜRMOB Yönetim Kurulu üyeleri ve serbest muhasebeci mali müşavir, serbest muhasebeci ve yeminli mali müşavir meslektaşlarım ve diğer davetliler; hepinize saygılar sunuyorum.

1. Türkiye Muhasebe Forumunu düzenleyen TÜRMOB yönetimini kutluyorum. Türkiye için ve ülkemiz için hayırlı olsun.

Bu forum ile 3568 Sayılı Kanunda devletin muhasebe sisteminin gelişimini ve denetimini sahiplendiği, kamu görevi olarak verdiği, gerekçesinde bunlar yazılıdır, TÜRMOB, 17 yıl geçen bir süreçten sonra bunu hak ettiğini ve artık Türkiye'nin muhasebesinde söz sahibi olabileceğini göstermiş bulunmaktadır. Kendilerini kutluyorum.

55 yıllık bir açıktan sonra, yani 1934'ten 1989'a kadar geçen süreçte vergi danışmanlığı herkes tarafından yapılan, herkesin ben vergi danışmanlığı yapmak istiyorum diye vergi dairesine gittiği zaman bir diploma sureti dahi almaya gerek duyulmayan bir meslekti.

Benim konum bugün vergi danışmanlığı ve onu anlatacağım. O günleri unutmamak, o günleri hatırlamak, bugün de vergi danışmanlığının geldiği seviyeyi yerine koymak bizim bu toplantıda görüşeceğimiz konulardan biri.

Yalnız çok kısa tarihsel şeye meraklı olduğumu bildiğiniz için, çok kısa 1988 yılında Sürmeli Otelde yapılan uluslararası bir sempozyumda çok ağır bir tenkitle karşılaşmıştık. Konuk, yurt dışından gelen yabancı konuklar şu ifadeyi kullandılar: Güzel dediler, yani biz muhasebeyi ve denetimi anlatmaya geldik sizlere ama, 1988, kanun çıkmamış, Türkiye'de muhasebe yok ki, size dene-

timi anlatalım diyerek dünya ülkelerindeki muhasebe biliminin gelişimini anlattılar ve denetimden hiç bahsedilmeden bu olayı kapattılar. Halbuki o zaman Türkiye yabancı denetim şirketleri, uluslararası kuruluşlar ve hatta yerli denetim şirketleri dahi vardı, bir de yani Maliye Bakanlığı da ta 19. yüzyıldan beri, yani 1800'lerden beri de denetim yapıyordu. Bu benim çok ağrıma gitti, yani şimdi sıra geldi bana, herkes konuşmalarını bitirdi, herkes merakla benim suratıma bakıyor, Hüseyin Bey mutlaka buna bir çıkış yapacaktır, bekliyorlar benim bu tip şeylere karşı olan hassasiyetimi. Onlara bir soru sordum, dedim Ayasofya Müzesini dostlarımız gezdiler mi dedim. Şöyle yandan baktım, evet dediler. O dedim, dilek kutusuna parmağınızı soktular değil mi dedim. Şaşırdılar, evet dediler. Dedim ki, o dilek kutusuna parmağınızı sokacağınıza içeride 1368'de yazılmış dedim, Siyagat, Türklerin ilk el yazması muhasebe kitapları var dedim. İkincisi dedim, Süleymaniye'de muhasebe kayıtları var. Üçüncüsü, sefere çıkmış Osmanlı İmparatorluğunun divana sunulan harbin masraflarının getiri ve götürüleri var, bu muhasebe kayıtları var dedim. Size ayrıca şunu söyleyeyim: Türklerin dedim siz kılıç kalkan ekibi olarak görmeyin, kültür büyük bir kültür olmasaydı 8 bin kilometrelik Orta Asya'dan Viyana'ya kadar gelemezlerdi. Şimdi bu biraz havayı böyle değiştirdi, tatsız bir konuma getirdi. Sonra netice olarak onlar, Türkiye'de muhasebe yok, denetim de yok lafımı, benim de o delikli falan böyle gereksiz ironik lafları kayıtlardan anlaşmak suretiyle karşılıklı olarak çıkarttık.

Bir gün İstanbul Üniversitesinde Sosyal Bilimler Yüksek Okulunda ben Türk Vergi Sistemi hocalığı yaptım geçen seneye kadar. Bir gün böyle yorgun çıkmıştım, Beyazıt Meydanında Türk Tarih Kurumunun uzun böyle tır kitap satan arabasını, kamyonunu gördüm, kapalı kasa. Oradan Kutadgu Bilig kitabı aldım. Ve o gece hemen elimi attım bu Kutadgu Bilig nedir, kimse bana öğretmemişti ve ben de bilmiyordum. Yani, mutlu olma sanatı ve danışmanlığın da ilk tarihsel bir belgesi olarak ben size sunuyorum. Ama iki şey sunuyorum burada.

Bir; Türklerdeki muhasebenin geçmişi ve denetimin geçmişi.

Bir de, danışmanlığın çok kullanıldığı, yani muhasebenin olduğu yerde bir vergi danışmanlığı veyahut da akıl kişiler dediğimiz, akıl danışmanlığı, bilgin kişilerin danışmanlığı vardır.

Kutadgu Bilig, Türklerin mutlu olma sanatı. Yani bizim örf ve teamüllerin bütün sistemi olduğu gibi yazılı olan bir kitaptır, okutulmaması büyük bir şeydir, hatta orada bir laf var. İyi çocuk, anne baba tarafından yetiştirilir. Buraya

kadar inen, iyi bir komutan nasıl olur, iyi bir ahçı nasıl olur, iyi bir haznedar nasıl olur, konumuz bu. Yani, hakan, kağan danışmanına soruyor, diyor ki, iyi bir haznedar nasıl olur. Orada çok enteresan olan cevaplar var. Bu 202. sayfasında yer alıyor. Aynen okuyorum size. Ve maalesef bu kitap 1947 yılında yazıldığı halde 1954 yılına kadar basılmamış, Türk Tarih Kurumu tarafından bastırılmamış, ancak 1954 yılında basılmış, bugün var Türk Tarih Kurumu yayınlarında var. Bakın diyor ki, muhasebeci gelir ve giderlerini yazıyla tespit etmeli; 1064, hanımlar, beyler dikkat edin. Her türlü muamele kayda geçirilmelidir. İkinci cümle; kara cümleden sonra, yani ana madde, yevmiye maddesinden sonra hendese hesabını ele alması, yani matematik kelimeleri, kelimedenden sonra hesabı ele alması lazımdır. Bu iki cümleden sonra denetime geliyor sıra; hesapta emniyet güvencilik şüphesiz kaydetmekle temin edilir. Hesap muntazam kaydedilirse işler aksamaz. Söz yazılırsa kalır, ihmal edilirse gider, ihmalcı hizmetkar hesap verirken çok zahmet çeker. Hangi hizmetkar hesapta ihmalkar davranırsa, hesap verirken inler ve başını yerden yere vurur. Kayda geçmeyen işleri insan gönlünde, aklında iyice tutamaz, aklına inanma yaz ey oğul.

Bu öğütlerin, bu şeylerin 1064'ten evvel olduğuna göre, en az bunlar standart gibi işlediğine göre, en aşağı ondan 20 sene, 30 sene evvel olması lazım ki bunlar kayda geçsin. Tabii o zaman baktığınız zaman, bizim 1494'te Luca Paccoli, yani matematikçi bir misyoner papaz muhasebeyi bulduğu iddia ediliyordu. Halduki 1064'te biz muhasebeyi çoktan bulmuşuz, bunun denetimini yapmışız, bunun kurallarını koymuşuz, kitabını da yazmışız, ama bu kitabını dünyaya anlatamamışız. Sonra, nur içinde yatsın, İsmail Otar üstadımız, bizim 1942, Türkiye Muhasebe Uzmanlığını kuran değerli üstadımıza bu kitaptan bahsettim. O da Kanada'da yapılan Dünya Tarihçileri Kongresine götürdü ve anlattı, ilgiyle karşılandığını söyledi.

Şimdi biz 1494 yılında Luca Paccoli muhasebeyi bulduktan sonra, yalnız tabii şu var: O çift taraflı, bugün kullanılan muhasebeyi buldu. Biz tek taraflı kayıt düzenini. Ama, önemli olan kayıt düzenidir. Bu İpek Yolunun bittiği yer Venedik. İpek Yolunun bu tüccarlara, onların sağlıklı işlerliğini yapan korumacılık görevi de Türklere aittir. Aynı zamanda Türkler ticaretle de uğraşıyorlar bu arada. Ve hesap kitabın bittiği yer Venedik'tir, Venedik'te bu hesaplar kitaplar yapıldığı zaman muhasebe kayıtları da herhalde Luca Paccoli'ye intikal etmiştir diyerek biz bunu bağlıyoruz burada.

Vergi danışmanlığını Türk Dil Kurumu Sözlüğündeki karşığı; bilgi ve düşün-

cesi alınarak, kendisine danışılan görevli kimsedir diyor. Danışmak ise, bir iş için bilgi ve yol sormak, görüş almak, istişare etmek, müracaat etmek olarak tanımlanmıştır. Bilgi ve yol sormak ancak akıllı, yani akıl kişilere sorulur. Bilgi nasıl oluşur: Eğitim ve deneyimle şüphesiz. Vergi danışmanlığı, sorumluluğu yüksek, riski yüksek, hata ve bilgisizliği affetmeyen, yazısız kurallarla idare edilen bir meslektir. Bu bilginin yanında mutlaka sağlam bir karakterle piyasasının yazısı etik kuralları da yer alır. Mükellefler dünyanın hiçbir ülkesinde vergi ödemek istemezler, bu doğal bir yapıdır.

Vergi ödemenin en iyi tanımını, verginin ne olduğunu şu şekilde yorumluyorlar: Diyorlar ki, devlet masraflarını karşılamak için o masraflardan yararlanan halktan cebren aldığı masrafa katılma payı. Cebren kulakları tırmalasa bile verginin özü budur, kimse vergi vermek istemez. Ama, vergi vermek mecburiyetindedir, devlet onunla geçinecektir.

13 Haziran 1989 tarihine kadar piyasada herkes, herkes vergi danışmanıydı, tabelalar asılıyordu, kimse ayırım yapılmıyordu. Bu ayırımı en iyi yapılan Maliyeden ayrılan uzman kişiler piyasada vergi danışmanlığında yayılmışlardı ve mükellefler de haklı olarak o uzman kişilerle beraber çalışmayı tercih ediyorlardı.

Diğer muhasebeden gelip vergiyi zamanla öğrenen, muhasebe ve vergi danışmanlığını beraber yürütmeye çalışanlar da o vergiyi bilen, Maliye kökenli olan arkadaşların, meslektaşların yanında zorluk çekiliyordu. Ama bütün bunlara rağmen piyasa gelişim süreci içinde onlar da ufak ufak yerlerini almaya başladılar. 1989 tarihinden sonra ve özellikle 1995 yılında tam tasdikten sonra vergi danışmanlığı tam tasdik kapsamının içine girdi ve danışmanlığın yavaş yavaş sönmeye, ışığı sönmeye başladı. Tam tasdik yapan, denetlediği şirketin danışmanlığını da yürütmek zorunda kalıyor idi herhangi bir bedel ödenmeksizin. Eskiden tutulan özel danışmanlar, vergi danışmanlığı artık kalmamış pozisyonadadır. Ama bütün buna rağmen hala şunu iddia edebiliriz ki, gerçekten vergiyi iyi bilen, sorumlu cevap veren, kati ve net cevap veren, ahlaklı cevap veren olanlar bu vergi danışmanlığında yine kendisine sorulacak kişilerdir.

Bizim o zaman 1978 yıllarında Türkiye’de büyük bir ekonomik kırılganlık vardı, döviz darboğazı vardı, kim nereden isterse döviz alıp getirecekti, istediği şekilde ithalat yapabilecekti ve Sultanhamam’da ve diğer bu şekilde Perşembe pazarlarında, işte ithalatlarda gümrük vergisi düşük olması için giren malların faturaları düşük gösteriliyor ve kesilen faturalarda aradan fark açık-

tan alınarak düşük maliyette kesilen bir sistem gelmişti 78-79 yıllarında. Ben böyle bir zamanda Sultanhamam'da bir danışmanlık yaptığım firmada böyle bir kaçak malın alınmaması için bayağı direnç gösterdim ve bana üç ay maaş vermedi patron, üç ay da benimle konuşmadı. Sonra dördüncü ay hızlı bir arama tarama başladı, stoklar sayılmaya başladı ve başımdan geçmiş bir olaydır ve Gürünnalınlar ve Katırcıoğlu'nda büyük yangınlar çıktı. Birçok işveren tutuklandı, sonra serbest bırakıldı, ama defterler hallaç pamuğu atıldı ve o sırada benim o müşterim de çağrıldı, biz incelemeye gittik, ona yer gösterildi, her zamanki gibi ben ayakta bekledim. Ve netice olarak 45 dakika - 1,5 saatlik sohbetten sonra çıktık, herhangi bir kayıtlarda bir şey bulunmadı, merdivenden inerken benim kolumu şöyle tuttu. Dedi ki, Hüseyin Bey inatçıydın dedi, üç ay parayı da almadın, gurur meselesi yaptın ama dedi, bu işten vazgeçme, bu iş, bu meslek ancak böyle inat ederseniz mükellefler yola girer. O genç arkadaşlara eğer hata yapmış olsaydım nasıl ve ne şekilde cevap verebilirdim, onun üzüntüsünü şu anda dedi, sizden özür diliyorum, üzülüyorum, ama bu huyundan vazgeçme. O piyasanın o allak bullak olduğu zamanda vergi danışmanlığının cılkı çıktı. Enflasyonla beraber, Amerikalı ve Avrupalı maliyeciler diyor ki, enflasyonist ortamda mükellefler motivasyonlarını yaşatmak, sağlamak zorundadırlar. Kayıt dışı ekonomiye açılırlar ve onlar mutlaka ve mutlaka vergi kaçırırlar. Burada vergi danışmanlığı kendi itibarını kaybetmiş oldu o yıllarda.

Neyse, biz konumuza dönersek, 1989'dan sonra bize ve TÜRMOB'a verilen muhasebe görevi ve gerekçede şu maddeyle yer almaktadır, gerekçeden okuyorum: "Diğer taraftan ekonomik hayatta özellikle endüstri, ulaştırma, inşaat, bankacılık ve sigortacılık gibi iş kollarında sermaye şirketleri önemli rol oynar duruma gelmiştir. Sermaye şirketleri ekonomik yapı işlerinde, güçlerini hisse senedi ve tahvil yoluyla ve diğer mali araç ve ilişkilerle sağladıkları kaynaklardan bulmaktadırlar. Bunları yapabilmeleri ise, bilanço hesaplarının denetimden geçirilmesine ve bunun herkes tarafından bilinmesine, diğer bir deyişle sermaye temin alanında ve genel olarak mali ilişkilerde emniyet, güven ve devamlılığın varlığına bağlıdır."

İkinci bir paragraf: "Türkiye'deki muhasebe tatbikatı yeknesaklıktan mahrumdur, yani tek düzen hesap planı yoktur" aşamalara geliyoruz. Ve isabetli karar alabilmeleri için gerekli bilgileri yöneticiye sağlamaktan uzaktır. Muhasebe uygulamalarından çıkan bilanço ve kar-zarar cetvelleri ekonomik amaçların gerçekleşmesinde kullanılacak bilgileri vermediği gibi, işletme düzeyinde işletme ilgilileri için yapılacak incelemelerde de güvenilir ve anlaşılır bil-

gi sağlayamamaktadır. Bu amaçların gerçekleşmesi için bağımsız mali müşavirlerin eğitilmesini ve onlara uzmanlık ruhsatlarının verilmesini sağlayan bir sistemin kurulmasına ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacın sebebi sadece muhasebeye güven sağlamak değil, aynı zamanda işletmelerin yöneticilerine muhasebeden çıkacak temel bilgilerin güvenilir olmasının sağlanmasıdır. İşte TÜRMOB ve bu meslek bu iki ana gerekçelerle, gerekçe çok uzun, bu gerekçe yurt dışından Türkiye'ye adapte olmuş veyahut da tercüme edilmiş değildir. Türkiye'nin gerçekleşmiş olduğu, gerçekleştirdiği, Maliye Bakanlığı tarafından, bizzat kendileri tarafından yazılmıştır.

Danışmanlık, vergi danışmanlığı yerine eğitilmiş, kuramsal, Denetim Standartları ve Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneğinin 1942'de kurularak Türkiye'ye 1978'de getirmeye başladığı uluslararası kabul görmüş muhasebe standartlarıyla yavaş yavaş geldi, gelişti. Şimdi bu IFAC, Uluslararası Muhasebeciler Konfederasyonu iki üyesi var. Biri Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği, ikincisi şu anda iftihar ettiğimiz TÜRMOB. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu var var ve o kurula da aynı şekilde üyeyiz ve o kurulun yayınladığı, şimdi ismi değiştirildi, Uluslararası Raporlama Standartları, URS deniliyor, ama genel olarak bu bildiğimiz uluslararası muhasebe standartlarıdır. Bu standartlar ülkede ilk başta Sermaye Kurulu tarafından kullanılmaya başladı 1987'de. 1989'da kurulduktan sonra henüz bu aşmada herhangi bir hamle yapılmadı. Çünkü 70 bin kişilik bir orduyu 81 ile yerleştirmek, oturtmak, ondan sonra bunların örgütlerini ve kurallarını ve binalarını, her şeylerini yerine getirmek kolay bir iş değil, 17 yılda oturdu bu iş. Şimdi TÜRMOB, Türkiye Muhasebe Denetim Standartlarını oluşturdu. 1999'da da Sermaye Piyasası Kanununun ekinde bir standartlar kurulu, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu kuruldu, 2002'de ancak faaliyete geçebildi. Ve Türkiye bugün standartlarına kavuşmuş vaziyettedir. Bugün muhasebe standartları ve denetim standartları yayınlanmıştır. Bunun yayınlanmış olması Türkiye'ye özgü, Türkiye kurallarına göre değildir, tamamen batının uyguladığı 4, 7 ve 8. yönergelere uygun Avrupa standartlarını ve Amerikan standartları, Anglosakson standartlarına uygun standartlardır. Biz ve kurumlar bunlara az veya çok kendi isteklerine göre bazı ilaveler yapabilirler, ancak temeli değiştiremezler. O zaman vergi danışmanlığı burada nerede. Vergi Danışmanlığı bu standartların içinde yer almak, ayrı bir meslek olmaktan çıkıp bu standartlar içinde Avrupa ayarındaki, Amerika'daki bize derlerdi ki, vergi danışmanları bizde var, bir oda ayırdık, bizde vergi o kadar önemli değildir, yüzde 5'tir, yüzde şu kadardır, bize rakamlar verirlerdi. Ama bizde hala bu standartların içinde yüzde 10-15 pay var. Neden var? Çünkü şu: Bizim hala değerlerime maddeleri, 73 ta-

ne madde Vergi Usul Kanununda yer aldığı sürece vergi danışmanlığı ihtiyacımız var. Ancak, Ticaret Kanunu yapıldıktan sonra ve oradaki denetim ve ona bağlı olarak da standartlar ikisi arası ilişki kurulduktan sonra biz geriye dönüp Vergi Usul Kanunundaki o denetim standartlarıyla ilgili olan, ki genel kabul görmüş standartlarla uyumludur. 1950’de olmasına rağmen çok uyumludur, o maddeleri açın bakın. Ve bir de standartları alın, kıdem tazminatıyla amortismanların dışında hemen hemen aynıdır. Ve biz Almanya’nın yaptığı gibi, Almanya bu Avrupa Topluluğuna girdikten sonra dediler ki ona, siz Vergi Usul Kanunundan bu standartları, yani değerlemeleri çıkarın, bizim sisteme uyun, onlar da aldılar. 15 sene sonra ancak ticaret kanunlarına bir beşinci kitap ekleterek oraya intikal ettirdiler. Şimdi biz de aynı yolda devam ediyoruz. Bunun süreci budur.

Ben daha fazla, 1934’den beri anlatmaya çalıştığımız sisteme bugün gelmiş vaziyetteyiz. Burada emeği geçenlere ve bu forumu hazırlayanlara, herkese çok teşekkür ediyorum.

Beni büyük bir sabırla, sessizlikle dinlediniz, sizlere çok çok teşekkür ediyorum. Sorular olursa sizleri aydınlatmaya çalışacağım.

Efendim, teşekkür ederim. (Alkışlar)

Yönetim Danışmanlığı

Tumin GÜLTEKİN

Pricewaterhouse Coopers Danışmanlık A.Ş. Kıdemli Müdürü

- Öncelik de ben de hepinize, hem organizasyonda emeği geçenlere, hem de buradaki meslek mensuplarına katılımınız için teşekkür ediyorum.

Konuşacağım konu, yönetim danışmanlığı. Dolayısıyla bazı standartlardan belki biraz daha uzakta kalacak bir konu. Özellikle de böyle bir konuda konuşmayı hazırlarken oturup acaba nasıl bir yöntem izleyelim, nasıl başlayalım ve nereye gidelim diye uzun süre düşünmek gerekti. Çünkü bu konu çok farklı alanlardan ele alınıp çok farklı konularda derinlemesine ince-

lenebilecek bir konu. Fakat ben bugün size çok genel olarak yönetim danışmanlığının hedef kitlesi nedir, bu hedef kitlenin nerelerde desteğe ihtiyacı olur, hangi aşamalarda danışmanlık ihtiyacı olur ve genel olarak ne tip danışmanlık veriliyor bundan çok kısaca bahsetmek istiyorum.

Yönetim danışmanlığı hedef kitlesi kurumlardaki üst düzey yöneticiler. Bu profile baktığımız zaman yönetim kurulu, genel müdür, genel müdür yardımcısı seviyesindeki bir hedef kitlesinden bahsediyoruz. Peki bu kişilerin sorumlulukları neler diye irdelediğimizde, hangi alanlarda danışmanlık ihtiyaçları olabilir diye düşünebilmek için hisse değerini artırmak, kriz anında korumak, düşmesini engellemek, kurumların, şirketlerin amaçlarına ulaşılmasını sağlamak, o amaçları başta belirlemek öncelikle ve daha sonra da uygun stratejiler geliştirerek mevcut ekonomik yapıda, mevcut konjonktür içerisinde bu amaçlara ulaşmaya çalışmak. Dolayısıyla, baktığımızda aslında çok üst düzey seviyede birtakım amaçlardan ve üst düzey seviyede birtakım hedeflerden bahsediyoruz.

Peki bu kişilerin acaba ajandasında ne var bütün bu amaçlara ulaşmak için, biraz ondan bahsetmek istiyorum. Amaçları zaten söyledik.

Risk, artık günümüzde hemen hemen her konuda göz önünde bulundurmamız gereken konulardan bir tanesi. Dolayısıyla, mevcut riskler bu kişiler için çok önemli.

Fırsatlar çok önemli, çünkü risk hep negatif bir şeymiş gibi algılanıyor, fakat çoğu yerde riski doğru kullanırsak fırsata dönüşebiliyor, dolayısıyla fırsatları gözlemlemek önemli kriterlerimizden biri.

Rekabet, ekonomik gelişmeler, değişim, sabahki ilk açılış oturumlarından beri başlayan konuşmalarda hep bu konularda globalleşmeden bahsedildi. Dolayısıyla yine bu ajandanın vazgeçilmez parçası, bunları bir şekilde yönetebilme ihtiyacı duyuyor çünkü üst düzey yönetim.

Son olarak da, tabii ki kanunlar ve düzenlemeler. Uyulmadığı takdirde hem değişim, hem rekabet, hem fırsat, hem de risk olarak karşımıza çıkabilecek durumda.

Peki bakıldığında bu konularda ne tip ihtiyaçlara gerek duyuyor üst yönetim, çok kısa ondan bahsetmeye çalışacağım.

Sunumun bana yakın tarafında üst yönetimin ajandası, diğer tarafında ise aca-

ba bu konularda ne tip destek alanlar olabilir, onları listelemeye çalıştım çok kısaca. Finansal raporlama olmazsa olmaz, çünkü kurumun amaçlarına ulaşır ulaşmadığı sonuçta finansal raporlarla belirlenen, amaçların genellikle işte büyüme, satış, kar vesaire gibi şeylerle ifade edildiği bir ortamdan bahsediyoruz. Global trendler çok önemli. Dolayısıyla üst yönetimin global trendler hakkında bilgilendirilmesi, değişikliklerin özümsemiş kendilerine sunulması ihtiyacı duyduğunu görüyoruz. Risklerin takibi ve raporlanması, ki benden önceki konuşmacılar da aynı şeylere değindi. Muhtemelen benden sonraki konuşmaların da kritik parçalarından birisi olacak, kurumsal yönetimden bahsederken özellikle risk kritik alandan bir tanesi haline gelecek.

Kanun ve düzenlemeler, zaten standartlar, kanun ve düzenlemeler genel konumuz. Son olarak da, bunlara uyum çalışmalarında destek ihtiyacı görüyor üst yönetim.

Peki aslında yönetimin temel amacı, temel ihtiyacı nedir, buna bakarsak; karar alırken kendisini güvencede hissetmek istiyor üst yönetim. Dolayısıyla bir karar aldığında bu kararı bilgi sahibi olarak almayı öngörüyor. Aldığı riskin boyutunu görmek istiyor. Bu riske karşı gerçekten bu kararı almak istiyor muyum ya da bu stratejiyi geliştirmek istiyor muyum, bu noktaya gitmek istiyor. Bunun sonucunda da aslında riskin getirisini hesaplayan, artı bizim koymuş olduğumuz stratejilerin şirketleri götüreceği noktalardaki getiriyi hesaplayan bir mekanizma kurmak ihtiyacı duyuyor.

Genelde baktığımızda, yine ilk açılış konuşmasında da aynı şeylere değinildi; bilgi ve o bilginin yönetime nasıl sunulduğu çok ciddi anlamda önem kazanmaya başlıyor bu tip konseptlerden bahsetmeye başladığımızda.

Dolayısıyla ajandayı yönetmek için ihtiyaç olan şey ne? Başta bilgi, ikinci olarak risk yönetimi, üçüncü olarak raporlama. Aslında tüm bunların konsolide edilip yönetime sunulduğu nokta ve burada raporlamanın da kritik noktalarına bakacak olursak; doğru bilgiyi, doğru zamanda, doğru kişilere ve doğru formatta vermekten bahsediyoruz. Yani, aslında bizim finansal raporlama diye tanımladığımız standartlar da genel olarak üst yönetime ve okuyucusuna bu bilgiyi böyle bir konjonktür içerisinde ve standart halde sunmayı amaçlıyor.

Üst yönetimin amaçlarını, üst yönetimin ihtiyaçlarını ve üst yönetime destek olabilecek olan araçları düşündüğümüzde, acaba bunu kullanmak için nasıl yapılar oluşturuluyor şirkette, biraz da ondan bahsetmek isterim.

Baktığımız zaman finans, muhasebe raporlama birimleri ajandaya ve risklere birebir hitap eden konulardan bir tanesi. Risk yönetimi doğal olarak bu konulardan birisi, bu yapılardan bir tanesi. Bilgi teknolojileri, ki değişen dünyada ve son dönemde bilgi teknolojilerinin çok fazla önem kazanılacağından bahsedildiği yine açılış konuşmalarında. Dolayısıyla bilgi teknolojileri bu imkanları sağlamak, alt yapıyı kullanmak açısından kritik konular.

İç denetim birimleri, yönetimin koymuş olduğu o kontrol kurallarının doğru işleyip işlemediğini yönetime aksettirebilmek, geliştirilmesi gereken yerlerden destek olabilmek kritik konulardan birisi.

Ve son olarak da yeni yeni oluşmaya başlayan uygunluk birimleri ve konulan kanun ve uygulamalara gerçekten acaba şirketler uyuyor mu, bu konuda bir çalışma yapılması gerekiyorsa, burada yönetime destek olacak birimlerden bahsediyorum.

Peki, genel olarak konuştuğumuz nokta, yöneticiler, amaçları, ajandaları ve nasıl yapılarla buna destek olunabilir. Acaba yönetim danışmanlığı nerede devreye gidiyor, biraz da ondan bahsetmek istiyorum.

Yönetim danışmanlığını biraz önce kurduğumuz yapılar arasında sınıflandırıp ona göre tasnif etmeye çalışırsak; finans, muhasebe ve raporlama tarafında çok ciddi anlamda bir raporlama ihtiyaçlarının belirlenmesi konusunda yönetim danışmanlığının ilgisi var. Yani, acaba şirket ne tip raporlara ihtiyaç duyuyor. Burada her şirkete sorduğumuzda çok farklı yapılarla karşılaşabiliyoruz, bazılarında çok standart raporlama ihtiyaçları var, bazılarındaysa şirketin çıkar sahiplerine, şirketin ortaklarına, sermayedar yapısına göre çok farklı farklı raporlama ihtiyaçları ortaya çıkıyor. Burada sadece finansal raporlardan bahsetmek de çok doğru olmayabilir. Raporlamanın içeriğine karar vermek lazım. Okuyucusunun kim olduğuna karar vermek lazım. Okuyucusunun ihtiyaçlarını iyi anlayıp doğru zamanda doğru bilgiyi sunabiliyor olmak lazım ve kanuni düzenlemelere uyumu mutlaka göz önünde bulundurmamız gerekiyor. Raporlama aslında baktığımız zaman genellikle sistemlere dayanarak, sistemlerden alınan ve artık bilgi teknolojilerinin bir sonucu olarak üretilen konulardan bir tanesi. Fakat şunu unutmamak gerekiyor ki, standart bilgi sistemleri kurumların tüm ihtiyaçlarına cevap verebilecek raporlamayı üretecek şekilde tasarlanmamış durumda. Eğer bir standart bilgi işlem yazılımını raftan alıp kendi kurumumuzda uygulamaya kalkarsak, çoğu zaman ihtiyaçlarımızı karşılamadığı için uzun vadede verimsiz bir yatırım haline dönüşmeye başlıyor. Dolayısıyla da raporlama tarafı kritik konulardan bir tanesi.

Raporlama sistemlerinden bahsederseniz, ciddi anlamda bu konuda faaliyet gösteren bilgi teknolojileri şirketleri var. Sundukları geniş, büyük ölçekli, küçük ölçekli çok farklı boyutlarda teknoloji alt yapıları sunarak bu raporlamaları bize sağlıyor. Fakat genel olarak gördüğümüz yapı, gerek denetimlerde, gerek danışmanlık hizmetlerinde, bu bilgi sistemlerinden üretilen verilerin yöneticilerin kullanacağı raporlar haline gelmesi için son bir dokunuşa ihtiyaç oluyor ve genellikle o dokunuşu da en altta yazdığımız Excel’le yapılan bir dokunuş. Ve aslında raporlamanın da en riskli alanı. Çünkü Excel sonuç olarak çok kullanımı basit, herkesin çok yoğun kullandığı, ancak baktığımız zaman manipülasyona çok açık, hataya çok açık sistemlerden bir tanesi. Uluslararası arenada geçtiğimiz son dört sene içerisinde Excel tablolarında yapılan formülasyon hataları, yapılan birtakım kişisel hatalar, kişilerin o tabloları oluştururken, formül kurarken yaptığı hatalar nedeniyle çok ciddi anlamda finansal kayıplara uğrayan şirketler var. Sadece kanuni raporlama için değil, yönetimin karar mekanizmasında bu raporlar kullanıldığı için de çok riskli alanlardan bir tanesi. Dolayısıyla, burada yönetim danışmanlığı kritik önem kazanmaya başlıyor. Çünkü bilgi ve rapor yönetimin elindeki en güçlü silah kararını alabilmek için. Dolayısıyla da raporlama tarafında bilgi teknolojileri, doğru zamanlama, raporun içeriği yönetim danışmanlığının kritik alanlarından birisi. Yine sabahki açılış konuşmasında, açılış oturumunda artık bilgi teknolojilerinin muhasebe sistemlerinin otomatikleştirildiğinden, dolayısıyla da muhasebecilerin ya da raporlama tarafının işinin biraz kolaylaştığından bahsedildi. Aslında sadece işin kolaylaşan kısmı verileri bir araya getirme kısmı, ama raporun içeriğinin hazırlanması için hala mutlaka ve mutlaka ciddi anlamda bir düşünce sistemi gerekiyor ve bunun üzerinde kurumların çalışması gerekiyor.

Risk yönetimi ikinci alan ve özellikle de son dönemde en çok konuşulan alanlardan bir tanesi. Risk yönetimi çerçevesinden bahsediyoruz. Dolayısıyla kurumlar risk yönetimine ilişkin bir çerçeve belirlemek zorunda. Dünya üzerinde en genel geçer kullanılan risk yönetimi çerçevesi şu anda Koso Standardı. Yine sabahki sunumlarda bahsedilen Sarbanes-Oxley Yasası, 8. direktif, Türkiye’deki bazı uygulamalar Koso çerçevesine çok yaklaşarak iç kontrol sistemlerini ve risk yönetim sistemlerini bu çerçeveler üzerinde kurmaya hedefliyor. Fakat, her kurumun bu çerçeveyi alıp kendine uyarlaması gerekiyor ve kendi ihtiyaçları doğrultusunda kullanması gerekiyor. Yani, iş süreçleri içerisinde bu standartları hayata geçirmesi gerekiyor.

Teknolojik alt yapının seçilmesi çok kritik önem kazanıyor, çünkü teknolojik

alt yapı çok ciddi anlamda destek veren bir konu, ancak doğru kurulup doğru uygulanmaya başladığında destek veriyor. Onun dışında tamamen bize hem zaman kaybı, hem de ciddi anlamda para kaybına yol açabiliyor.

Teknolojik alt yapıda neler var? Birtakım işte riski hesaplama sistemleri var, riski takip sistemleri var. Mevcut düzenlemeler, kurumların içinde bulunduğu endüstrilerin uygulamalarına göre mutlaka ilgili teknolojik altyapıyı kullanarak bu yapıları kurumlara kazandırmak gerekiyor.

Risk deyince kontrol, kontrol deyince denetim vazgeçilmez bir üçlü. Dolayısıyla iç denetim fonksiyonlarının kurumlar içerisinde yapılandırılması, yine yönetim danışmanlığının kritik alanlarından bir tanesi. İç denetim dediğimizde sadece gidip o denetimi gerçekleştirmeyi algılamamak gerekiyor. Aynı zamanda kurumun hedefleriyle iç denetimin hedeflerini birbirine eşleştiren, kurumun kontrol yapısıyla, mevcut riskleriyle iç denetim faaliyetlerinin nasıl denetimler yapacağı, nasıl çalışacağı, ne tip kişileri istihdam edeceğini belirleyen ciddi bir yönetim danışmanlığı çalışması ihtiyacı doğuyor. Ve tabii ki kurumsal yönetim süreçleri ya da kurumsal yönetim süreçlerinin tanımlanması, riskin kritik alanlarından bir tanesi.

Üçüncü alan bilgi teknolojileri, aslında yine sabahki oturumların bir tanesinde bu toplantıda çok üzerinde durmadığımız konulardan birisi olarak konuşuldu. Ancak yönetim danışmanlığından bahsettiğinizde bilgi teknolojileri ister istemez konuşmamız gereken konulardan birisi haline geliyor. Yaptığımız, özellikle bilgi teknolojilerindeki yönetim danışmanlığı çalışmaları esnasında, üst düzey yöneticilerle, genel müdürlerle, yönetim kurulu seviyesinde yaptığımız toplantılarda hep karşılaştığımız şöyle bir yorum oluyor: Bizler ne kadar konuya hakim değilsek ve ne kadar bilmezsek, bu konu üzerinde yönetim olarak karar alma şansımız azalıyor. Dolayısıyla da bilgi teknolojileri üzerinde hakimiyetimizi kurmak, bilgi teknolojilerinin gerçekten şirketin kurumların ihtiyaçlarını karşıladığından emin olmak, bilgi teknolojilerini şirketin kurumun ihtiyacına destek olacak bir fonksiyon olarak oluşturmak kritik önem taşıyor. Bunun için de bilgi teknoloji yönetim süreçlerinin belirlenmesi, karar mekanizmalarının belirlenmesi, son dönemde kurumsal yönetimin bir alt başlığı olarak bilgi teknolojileri yönetimi sistemlerinin oturtulması, ciddi yönetim danışmanlığı ihtiyacı duyulan konulardan bir tanesi. Sadece teknik olarak bilgi teknolojilerinde deneyimli kişilerin, mühendislerin, bilgisayar mühendislerinin yapacağı çalışmalar değil, aynı zamanda yönetsel süreçleri içerdiği için ciddi anlamda iş birimlerinin ihtiyaçlarını ve üst yönetimin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmamak gerekiyor.

Güvenlik son dönemin çok ciddi konusu, son 5-6 senedir zaten bilgi işlem konusunda güvenlik olmazsa olmaz konulardan bir tanesi, dolayısıyla burada mutlaka yönetim danışmanlığı ön plana çıkıyor.

Raporlama araçları zaten biraz önce raporlama tarafında da bahsettim, bilgi teknolojileriyle eşleştirilerek çok daha verimli ve etkin hale getirilebiliyor.

Son olarak da, yönetim danışmanlığında yönetimin hep kafasındaki soru işareti- netine cevap vermeye yönelik danışmanlık hizmetleri yapılabilir. Acaba seçtiğim teknoloji, uyguladığım alt yapı, benim iş ihtiyaçlarımı şu anda karşılıyor mu, daha etkin, daha ucuz bir şey seçebilir miydim ve gelecekte öngördüğüm projeksiyonuma destek olabilecek mi? Tüm bunlar yönetim danışmanlığının bilgi teknolojileri alanında gerçekleştirebileceği danışmanlık konuları.

Aslında çok genel anlamda yönetim danışmanlığını tanımlarken şunu mutlaka vurgulamak gerekiyor. Danışmanlık herhangi bir ürün satmak değildir, dolayısıyla danışman tanımı biraz önce yapıldığı üzere, işin ehli olan, bu konuda bilgi sahibi olan kişilerin bazı sorunlara çözüm üretmeye çalışmasıdır. Dolayısıyla danışmanlığı mevcut bir ürünü müşteriye satmak olarak değil, müşterinin şikayetini, ihtiyacını ya da kurumun, üst yönetimin ihtiyaçlarını belirleyip buna çözüm üretmek şeklinde öngörmek lazım. O yüzden de aslında danışmanlık yapan kişilerin geçmişlerine baktığımızda, bilgi birikimlerine ve tecrübelerine baktığımızda çok farklı bilgi birikimi ve tecrübelerle karşılaşacağız. Çünkü, problemler çok farklı kaynaklı. Bu nedenle de aslında burada bu konuyu ele alıyor olmamızın ana gerekçelerinden bir tanesi, işte bilgi, finansal raporlama ve tüm bu konularda da mutlaka yönetimin ciddi anlamda bizlerin bilgi birikimine ihtiyacı olduğu ve bizlerin bilgi birikiminin üst düzeyi çok ciddi anlamda destekleyebileceğini vurgulamak.

Yönetim danışmanlığı, üst yönetimin ajandasını bilmeyi gerektirir. Dolayısıyla, üst yönetim neyi istiyor, buna hakim olmamız lazım. Global gelişmelere hakim olmak lazım, çünkü başta da söylediğimiz gibi üst yönetim çok ciddi anlamda stratejik kararlar alıyor ve bu kararları destekleyebilmek için global olarak gelişmelerin ne olduğu, nereye gittiğini ekonominin biliyor olması gerekiyor. Operasyonel süreçlere hakimiyeti gerektiriyor, çünkü tüm operasyonel süreçler aslında o bilgiyi yaratan, kaydeden, üreten ve raporlayan sistemler. Dolayısıyla bu sistemlerin içerisinde uygun mekanizmaların kurulmasının sağlanması gerekiyor. Ve son olarak da bilgi teknoloji süreçlerine ve araçlarının kullanılmasına hakim olmayı gerektiriyor, ki oradan kazanılabilecek verimliliği mutlaka yönetimin hizmetine sunabilelim.

Aslında danışmanlık bahsedilen tüm olanakları kullanarak üst yönetime karar vermek için ihtiyaç duydukları bilgileri, ihtiyaç duydukları araçları sağlamayı gerektiriyor. Dolayısıyla da standart bir üründen danışmanlık olarak bahsedemiyoruz, yönetimin ihtiyacı neyse o ürünü, o hizmeti, o çözümü yönetime sunabilmek. Bu araçlar da genellikle aslında amaca yönelik toplanmış bilgiler ya da bu bilgilerin yorumlanıp rapor haline dönüştürüldüğü yapılar olarak karşımıza çıkıyor. Yönetim danışmanlığı genel olarak baktığımızda bilginin süzülüp yorumlanıp kullanılabilir hale getirerek yönetime sunulması ve bununla ilgili alt yapıların kurulması tabii ki.

Dünya üzerinde danışmanlık üçgeni diye adlandırılan ve danışmanlığı üç ana başlıkta toplayan bir yapı var. Bu üç yapının da en altında kurumsal strateji danışmanlığı geliyor, ortada bilgi teknolojileri danışmanlığı, ki büyük çaplı bilgi işlem sistemlerinin uygulanması, şirketlere konulması gibi konular ve en üst düzeyde de operasyonel hizmetler adı altında, daha çok süreç odaklı, müşteri odaklı, iyileştirme çalışmaları gibi danışmanlık hizmetleri ortaya çıkıyor. Benim biraz önce saydığım, finansal muhasebe raporlama birimleri, risk yönetimi birimleri, bilgi teknolojileri birimleri ve iç denetim ve uygunluk birimleri aslında eşleştirmeye çalıştığımızda genellikle operasyonel hizmetlere ve bilgi teknolojileri birimlerine eşleşiyor. Bunun nedeni de, yönetim danışmanlığının bilgi teknolojileri ve operasyonel hizmetleri birarada harmanlayarak kurumsal strateji danışmanlığı için yönetime araç sunmaya çalışıyor ya da bunu hedefliyor olması. Dolayısıyla da aslında kararların danışmanlar tarafından değil, yöneticiler tarafından alınması gerekiyor. Yönetim danışmanlığı, yöneticileri o kararı alacak mekanizmaları sunuyor ve aslında dönüp geçmişe baktığımızda başarısız olan yönetim danışmanlığı hizmetlerinin çoğunda yönetimin danışmanlığı sahiplenmemesi, yönetimin kararı vermemesi, yönetimin kararı sahiplenmemesi sonucunda danışmanın organizasyondan çıkmasının ardından verilen hizmetin hiçbir değerinin kalmaması ya da kurum için, şirket için hiçbir destek sağlamaması görülüyor.

Yönetim danışmanlığıyla ilgili benim genel olarak anlatmak istediklerim bunlar, eğer sorularınız olursa onları yanıtlamaktan memnun olurum. (Alkışlar)

Diğer İşletme Hizmetleri

Dr. Tamer AKSOY
TÜDESK Yönetim Kurulu Üyesi

- Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, mesleğimize büyük katkı ve farkındalık sağlayacağına inandığımız böyle güzel bir forumu düzenleyen değerli TÜRMOB yöneticileri, kıymetli misafirler değerli meslektaşlarım, öncelikle hoş geldiniz diyor hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben bana ayrılan süre zarfında, 3568 sayılı yasa babında ve mesleğin vizyonu ışığında muhasebe mesleği ile ilgili diğer hizmetleri kısaca arz etmeye çalışacağım. Şunuşumu iki ana noktada programlamının uygun olacağını düşündüm, öncelikle değişim gerçeği, mesleki vizyonun geniş tutulması ve paradigmaların değiştirilmesi gereğine dikkat çekmenin uygun olacağını düşündüm. Daha sonra da meslek mensuplarımıza yönelik yeni açılımlar ve diğer mesleki hizmetler ne olabilir diye birlikte düşünmenin uygun olacağını düşündüm.

Hepimizin malumu olduğu üzere, dünyada her şey değişiyor, değişmeyen tek şey değişimin kendisi. Ve hepimiz biliyoruz ki değişime karşı çıkan toplumlar veya her şey her anlamda geri kalmış ve zaman içerisinde de yok olmuşlardır. Yeni düşünceler, yeni bakış açıları getirecek sürekli değişim ve gelişimin ilke edinilmesi, dolayısıyla mesleğimiz açısından da büyük önem taşımaktadır.

Çin dilinde risk sözcüğü, tehdit ve fırsat anlamına geliyor, her iki anlamı da içinde taşıyor.

Tehdidi ele aldığımızda, tehdit kimler için söz konusu olacak diye düşünecek olursak, değişim, gelişim ve yenilik ihtiyacına ilişkin yeterli farkındalığı bulunmayanlara bir tehdit söz konusu. Değişime ayak uyduramayıp adapte olmayanlara, değişimdeki fırsatı yakalayamayanlara bir tehdit söz konusu. Vizyonlarını geniş tutamayanlara yönelik bir tehdit söz konusu. Trend ve yenilikleri takip edemeyenlere ve yeni açılım sağlayamayanlara bir tehdit söz konusu. Fırsat da tabii bunların tersini yapanlara bir fırsat söz konusu.

Yaşadığımız gelişmeler doğrultusunda baktığımızda değişim gerçeğiyle beraber paradigmalarımızın değiştirilmesi ve vizyonumuzun geniş tutulması gerekiyor sevgili meslektaşlarım.

Küreselleşen dünyadaki her şey küreselleşiyor, değişim, gelişim ve yenilik ihtiyacı muhasebe mesleğinde de söz konusu. Kalkınmanın son evresi de hızını almış bir uçağın kalkışına benzetiyorlar, kalkış aşaması, take off aşaması diyorlar. Bu aşamada geldiğimiz noktada muhasebenin klasik muhasebe fonksiyonlarından sıyrılıp mesleğin geleceği ve vizyonu konusundaki farkındalığın büyük önem taşıdığını düşünüyoruz.

Ayrıca, küresel anlayıştaki değişim ve gelişim paralelinde meslek mensuplarımızın da bu değişim, gelişim ve trend ve yenilikleri takip etmesi, vizyonunu geniş tutması, ayak uydurması ve hizmetlerinde bir açılım sağlaması da büyük önem taşımaktadır.

Muhasebe mesleği ve meslek mensubuna ve bizlere olan bakışın değişebilmesi için ve mesleğin imajının daha da geliştirilebilmesi için meslek mensupları olarak öncelikle kendi bakış açılarımızı ve paradigmalarımızı makul olan en kısa süreçte değiştirmeliyiz. Bunu yaparken donanımızı, kalifikasyonumuzu, formasyonumuzu ve mesleki profilimizi de geliştirmemiz, yeniliklere adapte etmemiz gerekmektedir. Aksi takdirde meslek yasasının çizdiği çerçevede mesleğimizin faaliyet alanı içinde olmasına karşın meslek mensubumuz bu mesleklerin dışında kalacak ve Sayın Bakanımızın çok güzel ifade ettiği gibi bu işler başkalarına kalacaklar, başkalarınca yapılacaktır.

İzninizle dikkatinizi meslek yasamız olan 3568 Sayılı Yasanın muhasebe meslek mensuplarına ilişkin çizdiği görev alanına ilişkin maddelerine ve üstünde birer ikişer saniye dikkatinizi arz etmeye çalışıyorum.

Şimdi ilgili kanunun 2A bendine baktığımızda meslek mensuplarının görev alanı olarak genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine ve mevzuat doğrultusunda defterleri tutmak, bilanço, gelir tablosu ve beyannameleri ve diğer belgeleri düzenlemek gibi klasik muhasebe işlemlerinin tanımlandığını görüyoruz.

İkinci maddeye özellikle dikkatinizi arz ediyorum; muhasebe sistemlerini kurmak, geliştirmek, işletmecilik, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamalarıyla ilgili işleri düzenlemek ve bu konuda müşavirlik yapmak gibi çok geniş bir faaliyet alanı çizilmiş. Ayrıca, yukarıdaki konularda arz et-

tiğim, belgelerine dayanılarak inceleme, tahlil, denetim yapmak, mali tablo ve beyannamelerle ilgili konularda yazılı görüş vermek, rapor ve benzerlerini düzenlemek, tahvil bilirkişilik işleri yapmak ve tasdik işlerini yapmak gibi çok geniş bir perspektifte faaliyet alanımıza çerçeve oluşturulduğunu dikkatinizi arz etmek istiyorum tekrar.

Meslek yasası çok geniş bir yetki ve uygulama alanı çizmektedir. Ve biraz sonra arz edeceğim diğer mesleki hizmetleri sınırlandırıcı bir nitelik de taşımamaktadır. Ancak uygulamada baktığımızda meslek mensuplarımızın faaliyet alanı olarak defter tutma, mali tablo, beyanname düzenleme, vergi tasdik işlemleri, dış denetim gibi alanlarda meslek mensuplarımızın yoğunlaştığı görülmektedir. Buna karşın 3568 Sayılı Meslek Yasasının 2A, B, C bendinin olanak tanıdığı alternatif görev alanları, oturum arkadaşlarımızın gayet büyük bir vukufiyetle sundukları üzere vergi danışmanlığı, yönetim danışmanlığı, Güler Hanımın biraz sonra sunacağı kurumsal yönetim açılımları ve diğer işletme hizmetlerinden oluşmaktadır. Diğer işletme hizmetlerinin açılımına baktığımızda, Sayın Bakanımızın çok detaylı arz ettiği, belirtti üzere iç denetim hizmetleri, derecelendirme, reyting hizmetleri, değerlendirme hizmetleri, bir de benim ona ilave olarak birlikte düşünmeye çalıştığımız marka-patent hizmetleri alternatif hizmetler olarak sunulabilir.

Hepimizce bilindiği gibi dünyada küresel düzenlemelerin hakim olduğu bir süreç yaşıyoruz. Bunlardan bir tanesi de BASEL-2 düzenlemeleri. BASEL düzenlemeleri, BASEL-1 ile başlayan ve devam eden BASEL-2 düzenlemelerini yaşıyoruz. BASEL-2 düzenlemeleri çok çeşitli yenilikler getirmektedir. Bankalar ve finans kuruluşları başta olmak üzere risk odaklı bir sermaye yönetimini ele almaktadır. BASEL-2 düzenlemelerine bakıldığında önemli düzenlemelerden birisinin de derecelendirmeyi ve buna bağlı olarak denetimi ve bunun altında da iç denetimin önemini ortaya çıkardığını görüyoruz. BASEL-2 temel düzenlemeler getiriyor. Masum Beyin dediği gibi üç ana noktada temel düzenlemeler getiriyor, kredi riskinin ölçülmesine özel önem veriyor ve buna yönelik olarak derecelendirmeyi ön plana çıkartıyor. Temel düzenlememiz, meslek mensubunun derecelendirmeye ilişkin yeni meslek alanı olarak, açılım olarak gördüğümüzde temel düzenlemenin BASEL-2 düzenlemesi olduğunu görüyoruz. Ülkemizde baktığımızda bu alanda şu ana kadar SSK Tebliğinin çıktığını Seri 8 nolu 40 numaralı 2003 yılında tebliğin çıktığını görüyoruz. Dün itibarıyla sordüğümüzde, BDDK düzenlemesinin, ki ana düzenleme olacak bu alanda, henüz çıkarılmadığını, ama Düzenleme Dairesinin çalışmaya devam ettiğini öğrendik. Yalnız burada bir zaman kısıtlaması var. Yeni çı-

karılan Bankalar Kanunu 19 Ekim 2005 tarihinde kabul edildi. Onun bir zaman kısıtı var, tüm alt düzenlemelerin tamamlanmasının bir yıl içinde tamamlanması şartı var. Dolayısıyla 1 Kasım 2006 tarihine kadar da diğer düzenlemelerle beraber bu derecelendirme düzenlemesinin de çıkarılacağını bekliyoruz.

Derecelendirme faaliyetine baktığımızda, derecelendirme faaliyetinin meslek mensuplarımız açısından yeni bir açılım olduğunu söyleyebiliriz. Derecelendirme faaliyeti, meslek mensubumuzun mesleğidir ve temel yasamız olan 3568 sayılı yasanın finans işleri ve uygulamaları şeklinde zikredilen ilgili maddesi uyarınca da meslek mensubunun faaliyet alanına da girmektedir.

Fazla sabrımızı zorlamamak için derecelendirmeye ilişkin SPK tebliğinin detayları var. Meslek mensuplarımız bu tebliğ doğrultusunda derecelendirme uzmanı olarak çalışabilirler, derecelendirme işine girebilirler, değişik şartları var. Bu kredi derecelendirmesini ikiye ayırıyorlar. Bir; kredi derecelendirmesi uzmanlığını, bir de kurumsal yönetim derecelendirmesi diye ikiye ayırıyorlar ve bunun uzmanlıkları için de ayrı sınavlar düzenlenmiş. Kredi derecelendirme uzmanlığı sınav konuları genel ekonomi ve mali sistem, sermaye piyasası hukuku ve anonim şirketler hukuku, kredi derecelendirmesi ve finans, muhasebe ve finansal raporlama, kurumsal yönetim derecelendirme uzmanlığı sınav konuları da genel ekonomi ve mali sistem, sermaye piyasası hukuku ve anonim şirketler hukuku, kurumsal yönetim gibi bizim meslek mensubumuzun mesleki yetkinliğini kazanırken, ispat ederken girdiği sınavlara çok paralel. Dolayısıyla, bu sınavlarda başarılı olanlara uzmanlık lisansı veriliyor.

Derecelendirme faaliyeti, Türkiye’de kurulan ve derecelendirme faaliyetinde bulunmak üzere kurulca yetkilendirilen derecelendirme kuruluşları yanında, Türkiye’de derecelendirme faaliyetinde bulunması kurulca kabul edilen uluslararası derecelendirme kuruluşları tarafından yapılıyor. Kurul, bu kuruluşları listeler halinde ilan ediliyor. Derecelendirme faaliyetinde bulunan kuruluşlara bakacak olursak, Türkiye’de kurulan ve SPK’ca yetkilendirilen derecelendirme kuruluşu, kredi derecelendirme alanında Fitch Ratings finansal derecelendirme hizmetlerinin olduğunu, Türkiye’de derecelendirme yapması kabul edilen uluslararası derecelendirme kuruluşu olarak da “Standards and Poor’s, Moddy’s, Fitch Ratings’in olduğu görülüyor. Kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecelendirmesi alanında da Core Ratings ile ISS Europe derecelendirme işleminde görev aldığı görülüyor.

Derecelendirme faaliyetinde bulunacak derecelendirme kuruluşunun başvuru-

ru koşulları ilgili tebliğde dzenlenmiş, değişik şartları var. Derecelendirme faaliyetinde bulunacak kuruluşlar, derecelendirme sözleşmesi ve know-how sözleşmesi imzalıyorlar. Mesleğimizin diğer hizmetler kapsamında BASEL-2 ile ön plana çıkan faaliyetlerden bir tanesi de, denetim dedik, işletmeler faaliyetlere ilişkin bilgiler üretiyorlar. Bu bilgiler ilgili taraflarca karar almada kullanılıyor. Dolayısıyla bu kararların isabetli olması açısından sunulan bilgilerin doğru ve güvenilir olması gerekmektedir. Bu bilgiyi çok farklı taraflar ve karar alıcılar kullanmaktadır. Toplumsal ve iktisadi gelişmişlik ve karmaşıklık düzeyi artıka güvenilir bilgiye olan gereksinim artmaktadır. Buna karşın elde edilen bilgilerin güvenilirlik derecesi de azalmaktadır.

Aynı şekilde işletme faaliyetleri gelişip karmaşıklaştıka, işletmeye ait bilgileri karar alıcı ve bilgiyi kullanıcılar kaynağında ve bizzat incelemekten ve doğrulamaktan yoksundur. Dolayısıyla burada denetim fonksiyonu ön plana çıkıyor.

Denetim olmazsa ne olur gibi bir soru sorarsak, denetim olmazsa güvenilir olmayan bilgi ortaya çıkar, karar alıcılar yanılıdır, yanlış ve hatalı kararlara neden olunur, güven kaybolur, çok yönlü, büyük ölçekli kayıplar uzun dönemli ve ciddi sorunlar ortaya çıkar. En önemlisi, hepimizce malum olduğu üzere skandallar ortaya çıkar. Skandalların akabinde Amerika'da hepimizce malum olduğu üzere Soarbanes-Oxley Yasası çıktı, aynı yıl içerisinde SPK düzenlemesine konu edildi ve orada Soarbanes-Oxley Yasasına baktığımızda iç kontrolün ve iç denetimin önemi ortaya çıktı ve buna yönelik düzenlemeler getirildi. İşletmeye yönelik iç kontrol sisteminin değerlenmesi, etkinliğinin değerlenmesine ilişkin hem işletme yönetimine, hem iç denetçilere, hem bağımsız ve dış denetçilere büyük görev yüklendi. Aynı şekilde iç kontrol ve iç denetim yapısı ve sisteminin değerlendirilmesi gerekliliği birçok kurum, kuruluş ve uluslararası standartlara ve ulusal standartlara konu oldu yansıda gördüğünüz üzere.

Son söz olarak, aynı sorun benim sunumumda da karşıya çıktı.

Diğer faaliyetler içerisinde buna ilaveten değerleme uzmanlığı meslek mensuplarımızın faaliyet alanı içerisinde sayılabilir. Değerleme uzmanlığına yönelik olarak bir dernek var, Gayrimenkul Değerleme Uzmanları Derneği şeklinde. Bu alanda iki tane tebliğ yayımlanmış ve lisanslama tebliği ile beraber değerleme hizmetleri de SPK aynı şekilde uluslararası değerleme standartlarını bir tebliğ halinde yayınladı. Değerleme uzmanlığı da meslek mensuplarımız için bir açılım olabilir. Bunun yanında marka, patent vekilliği, özellikle mar-

ka vekilliği bizim meslek mensuplarımız için bir açılım olabilir. Bu konuda bir yasa tasarısı hazırlanmış. Meslektaşlarımız bu mesleki açılımların dışında kalmamalı, bu konuda farkında olmalı ve meslek yasamızın bu hizmetleri sunmak için çok geniş bir perspektif sunduğunu ve zemin oluşturduğunu gözden kaçırmamalı ve mesleğimizin ve imajımızın gelişmesi için bu mesleklere talip olmamızın gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, herkese saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

Kurumsal Yönetim

Güler MANİSALI DARMAN

ICC Finansal Hizmetler ve Sigortacılık Komisyonu Başkan Yardımcısı

- Sabrınıza bir kere teşekkür ederim, ama işte tam bir risk yönetimi oldu herhalde. Dün gönderdim sunumumu, ama açılmamış. Olabilir diye yanımda flash disketiyle geldim, yine açılmamış. İyi ki bilgisayarımı getirdim. Tekrar teşekkür ediyorum.

Bir kere bu güzel forumu düzenlediği için TÜRMOB'a, beni davet ettikleri için ayrıca çok çok teşekkür ediyorum.

Sabahtan beri kurumsal yönetim konusuna sürekli değiniyoruz. Ben kurumsal yönetim nedir, ne değildir, neden bu kadar günümüzde giderek

önem kazandı, dünyadaki gelişmeler nelerdir. Aslında acıktınız ama, biraz daha sabrederseniz, elimden geldiğince kısa tutmaya çalışarak bahsetmeye çalışacağım.

Şimdi ilk önce, biliyorsunuz her şey Amerika'dan çıkıyor. Amerika'da kurumsal yönetim, özellikle Anglosakson kültüründe daha tanımıyla; şirketlerin öncelikle hissedar haklarının gözetilerek yönetilmesi. Çünkü, borsaların gelişmiş olduğu yerler malum özellikle Anglosakson ülkeleri, orada diyor ki önce hissedarlarımızı düşüneceksiniz.

Diğer tarafta kıta Avrupa'sında, Japonya'da diğer bir görüşe göre, aynı zamanda şirketlerin menfaat sahiplerini de devreye sokuyoruz. Bu görüşün savunduğu kurumsal yönetim, şirketlerin yönetim kurulunu, hissedarlarının, ama diğer bütün menfaat sahiplerinin bir arada şirketi doğru, iyi, çıkarların belli bir dengede tutulduğu, bir araya gelerek şirketi daha ileri aşamalara, küresel dünyada rekabet edebilir bir hale getirecek şekilde yönetilmesi. Aslında sonuçta kurumsal yönetim dönüyor, dolaşılıyor, bir risk yönetimi oluyor.

Türkiye'de de giderek son dönemde çok popüler oldu, çok konuşuyoruz biliyorsunuz. Ama şöyle bir şey var: İşletmecilikle, yani management diye tabir ettiğimiz kavramla, kurumsallaşma kavramı ve kurumsal yönetim biraz böyle zaman zaman iç içe giriyor gibi geliyor. Management işletmecilik dediğiniz şirketlerde hepimizin bildiği, normal, günlük üretim, satış, finansman, pazarlama, bu tür fonksiyonlar. Kurumsallaşma ise şirketlerde bu departmanların olması, şirketlerde örneğin bir satın alma yönetmeliğinin olması, insan kaynakları politikasının olması. Bizim Türkiye'de şirketlerimiz henüz daha kurumsallaşma aşamasında. Ben özel sektörden gelen birisi olarak, hala da bu konuda danışmanlık veren birisi olarak gördüğüm, kurumsallaşmada henüz daha çok büyük sıkıntılarımız var. Ha bunları tamamlıyoruz, ondan sonra kurumsal yönetimden bahsedebiliriz. Bu ayrımı bir kere yapmamız lazım.

Peki, neden kurumsal yönetime bu kadar çok önem veriyoruz? Çünkü diyor ki kurumsal yönetimde, eğer bir ülkede sürdürülebilir bir, piyasa ekonomisinde sürdürülebilir bir büyüme sağlamak istiyorsak, şirketlerin doğru yönetilmesi lazım. Dünya Bankası Başkanının, eski başkanının söylediği çok güzel bir laf var. Artık günümüzde şirketlerin ne kadar iyi yönetildiği, ülkelerin yönetimi kadar çok önemli, takdir edersiniz son derece büyük küresel şirketler var. Bunların birçoğunun, bir Microsoft'u düşünün, değeri 600 milyar dolar, dolayısıyla böyle bir şirketin doğru ve iyi yönetilmesi, dünya üzerinde etkilerini göz önüne alırsanız, bir ülkenin yönetimi kadar son derece çok önemli.

Yine devam ediyoruz, Amerika'nın eski bu Borsa Başkanı veya Regülasyon Başkanı diyor ki, eğer bir ülkede şirketlerin kötü yönetildiğine dair bir kanı varsa sermaye başka ülkelere kaçar. Yine bir ülkede şirket yönetimi şeffaf değilse yatırımcılar gelmez. Aynı şekilde doğru muhasebe standartları yoksa ve şeffaf raporlama yoksa, yine sermaye başka ülkelere gider, yatırım gelmez.

Sanırım bizim sempozyumumuzun bugün önemli bir konusu şeffaflık, doğru raporlar, doğru finansal raporlar bizlere düşen en önemli görevler.

Peki bakıyoruz, kurumsal yönetim ilkeleri neler? Kurumsal yönetim diyor ki, yönetim kurulları hesap verebilmeli. Yani, ne yapıyorsunuz, ne ediyorsunuz, bu kararları nasıl alıyorsunuz. Hissedarlarınıza açık olun.

Bu arada bir şey söylemek istiyorum, genelde şu an OECD'nin kabul ettiği prensipler ve bütün dünyada konuşulan halka açık olan şirketler için kurumsal yönetim. Ancak, OECD Türkiye'de Sermaye Piyasası Kurulunda benim de katıldığım toplantıda yeni bir çalışma başlattı. Halka açık olmayan şirketlerin de, ki bizim açımızdan ne kadar önemli olduğunu daha sonra söyleyeceğim, en az halka açık olanlar kadar doğru ve iyi yönetilmesinin önemi üzerinde duruyor ve pilot çalışma başladı. Yönetim hesap vermeli diyor. Yönetim şeffaf olmalı. Mali raporlar şeffaf olmalı, doğruyu gerçeği göstermeli. Yönetim kurulu üyeleri bağımsız olmalı, özellikle küçük hissedarlar, büyük hissedarlar, hakim ortaklar eşit muamele, eşit haklara sahip olmalı. Yine buna devam edeceğiz, biraz sonra biraz daha açıklık getireceğiz.

Sosyal sorumluluk konusu diyoruz önemli, etik değerler önemli.

Yalnız bir konuyu, bir ince detayı burada sosyal sorumlulukla ilgili dikkatimize sunmak istiyorum. Sosyal sorumluluk, sadece kütüphane yapmak, hastane yapmak vesaire değil. Sosyal sorumluluk, özellikle bizim Milletlerarası Ticaret Odasında üstünde durduğumuz gibi, sorumlu yönetimdir. Yani siz tüketici haklarına Amerika'da saygılıysanız Türkiye'de de saygılı olacaksınız, küresel şirketler için bahsediyorum. Siz çevre koruma açısından maliyet diye yatırımlarınızı yapmamazlık etmeyeceksiniz, yani sosyal sorumluluktan ziyade biz özellikle kurumsal yönetim açısından baktığımız zaman sorumlu yönetimi anlıyoruz. Bu arada çok ince bir detayı olan bir konu, ama genellikle atlanır. Hatta bunun için de hep Nike örneği verilir, belki birçoğunuz duymuşsunuzdur, Nike Pakistan'da çocuk işçilere ayakkabı yaptırır, ceza aldı bu konuda. Fakat bir tartışma vardı, acaba doğru mu çocuk işçi çalıştırmak ve nitekim de Nike hakikaten ceza aldı. Diğer bir boyutu da, peki bu çocuklar çalışmasaydı ne olacaktı? Sokaklara mı dökülecekti, hırsız mı olacaktı, bu hala daha uluslararası platformda tartışılan bir konu. Dolayısıyla sorumlu bir yönetim üzerinde zaten kurumsal yönetimden bağımsız olarak da üzerinde durulan ayrı bir konu.

Ben bu lafı aslında çok severim, sanırım bizim için çok uygun; yeterince şeffaf ve açık olmayan bir mali tablo, benzini olmayan bir arabaya benzer, sanıyorum yanlış değil.

Peki, neler şeffaflığa engel? Hayali gelir kaydedilmesi. Aslında bunları belki siz de nelerin şeffaflığa engel olduğunu benim anlatmam abesle iştigal. Günlük yaşantınızda kim bilir nelerle karşılaşıyorsunuzdur. Ama, kurumsal yönetim açısından önemini anlamak için belki bir kez daha vurgulamakta fayda var. Bakıyoruz, karlar-zararlar şişirilir, karlar şişirilir hisse değerleri artar, zarar şişirilir vergi verilmez. Borçlar gizlenir. Özel amaçlı şirketler kurulur, hesaplar bilanço dışında takip edilir. Nakit akış tablolarıyla en az oynanan tablolardır, ama onlarla da oynanabilir, ilişkili taraflara menfaat sağlanabilir.

Burada bir hikaye vardır, üzerimize alınmadan affınıza sığınarak anlatmak istiyorum. Bir şirketin CEO'su bir muhasebe firması danışman olarak tutmak ister. İlan verir, sekiz tane firma başvurur. Arkadaşı der ki, çok zor olmuştur, nasıl mülakatı yaptın falan. Yok, çok kolay oldu der. Hepsine sordum, iki artı iki kaç eder diye. 7'si dört eder dedi. Ben de işi sekizinciye verdim der. Neden der arkadaş. O kulağıma eğilde, kaç olmasını istiyorsunuz diye sordu der. Şeffaflık bunun için bizim açımızdan son derece önemli.

Peki, şirketler dediğimiz zaman bakıyoruz, şirketleri biz kurumsal yönetim tekerleği deriz aslında, nelerden oluşur? Şirketlerin bir çalışanları, CEO'ları vardır, biliyorsunuz şimdi çok moda kavram, finansman yöneticileri vardır, yönetim kurulları vardır, çalışanları vardır, hissedarları vardır, bir de diğer menfaat sahipleri vardır şirketlerin iş yaptığı.

Yine biraz daha devam edelim, kurumsal yönetimde diyoruz ki biz yönetim kurulları çok önemli. Neden? Çünkü stratejik kararlar alıyor. En üst organ, sürekli ve etkin bir şekilde şirketin hedeflerine ulaşip ulaşmadığı takip ediliyor. Bunu yapabilmesi için de yönetim kurullarının güçlü, bilgili, donanımlı, deneyimli kişilerden oluşması son derece çok önemli. Yani, gerçekten işleme lazım yönetim kurullarının. Burada gördüğümüz gibi, arkadaşım sen de bu gemiye hoş geldin ama, sesini çıkarma, otur, sadece paramı al demek yok kurumsal yönetimde.

Peki bu kadar, hele büyük yapılarda eğer küresel olarak rekabet istiyorsak, yönetim kurulu 5 kişiden, 7 kişiden, 10 kişiden oluşan milyarlarca dolarlık ciroları olan şirketlerde, binlerce çalışanı olan şirketlerde iki saatlik, üç saatlik toplantılarla bu işlerin nasıl üstesinden gelecek, hepimiz uygulamadan gelen insanlarız. İşte kurumsal yönetimde diyoruz ki, hayır, bunları böyle yapamazsınız. Bir bilenleri komiteler altında toplayın. Ne yapalım? Denetim komiteleri oluşturalım. Bu denetim komitelerinin konusunu bilen ve özellikle de bağımsız yönetim kurulu üyelerini alın ki sonuç alın. Bundan iki yıl önce ba-

zılarının takip ettiyse okumuştur, biliyorsunuz dünyanın en büyük insan kaynakları şirketlerinden bir tanesi Adeco'dur. Adeco'nun Amerika'daki iştirakinin hesapları açıklanamadı. Tam da böyle şirket skandallarının patlak verdiği ortamdı, birdenbire Adeco'nun hisseleri düştü. Dediler ki, herhalde hesaplarla oynanıyor. Hayır, değil, sonradan ortaya çıktı, Adeco'nun denetim komitesi, ki Avrupa'da oldukça deneyimli, donanımlı, bilgili insanlardan oluşuyordu, Amerika'daki iştirakin hesaplarını anlayamamış, inceleyememiş. Yani, Avrupa'daki kültürleri Amerika'daki olayları kavramaya yetmemiş, bu açıklandı. Dolayısıyla denetim komitelerindeki kişilerin biraz önceki konuşmacılarımız da söyledi. Özellikle mesela yönetim danışmanlığında operasyonel konulara da vakıf olması çok önemli, konunun teknik boyutunu da bilmesi çok önemli. Devam ediyoruz, atama komitesi, bu yöneticileri nereden bulacağız yönetim kuruluna, bu kadar deneyimli, donanımlı, bağımsız insanları? Bunun için de yine yönetim kurulunun içinden oluşan atama komitesi oluşturuyoruz. Biliyorsunuz son dönemde, hele Türkiye'de hala çok tabudur. Yönetim Kurulu üyeleri ne kadar para alır, hisseler verilir, bizde bu çok yaygın bir uygulama değil, ondan sonra maaşlar nedir, primler nedir, temsil ettikleri kitlelerin hakkını veriyorlar mı? İşte bunları da tespit etmek üzere hak ve menfaatlerle ilgili bir komite kuruluyor. Diyor ki kurumsal yönetim, yönetim kurulundaki bir kere etkin, donanımlı, inisiyatif sahibi insanları alacaksınız, kendi konularını bilecekler ve bu komitelerle şirketi gözetecek, yönlendirecek, götüreceksiniz.

Pay sahipleri. Dedik ki, kurumsal yönetim özellikle halen daha halka açık özellikle de büyük şirketler için geçerli. Bu açıdan baktığımız zaman bizde Sermaye Piyasası Kurulunun kurumsal yönetim ilkelerinde de bunu söyler, pay sahiplerine şeffaf olmalı. Şirketler pay sahiplerine karşı şeffaf olmalı, eşit muamele yapmalı. Nedir bu haklar? Bilgi alma, inceleme hakkı, hepsini okumuyorum, yalnız bir enteresan örnek vereceğim; bizim katıldığımız uluslararası toplantılarda Japonya'dan bir örnek verilmişti, o bildiğimiz büyük Japon şirketlerinin çok enteresan bir uygulaması varmış. Çoğu genel kurulları aynı güne ve aynı saate koyuyorlar, çünkü özellikle azınlık, küçük hissedarlar, azınlıkta olanlar genel kurullara katılamasın diye. Hatta çok enteresan bir hikaye de anlattılar o konuda. Bir de kendi tuttıkları adamlar varmış, genel kurulda arbede çıkartıyorlar, o curcunada kimse ne hakkını arayabiliyor, ne hukukunu arayabiliyor, büyük bir olay çıkıyor. Ama Japonya'da büyük şirketlerde bütün bu küresel arenadaki değişimlerden etkilenmiş durumda. Japonya bu kadar tutucu olmasına rağmen Ticaret Kanununu 2003'de değiştirdi ve

tekrar revize ettik. Orada dahi bu kurumsal yönetim rüzgarı bütün şirketleri etkiledi.

Menfaat sahipleri, dedik ki şirketler yalnız başına yaşamıyor, belli ilişkiler içinde. Regülatörler var, kanun koyucular var, onlarla ilişkiler içinde. Medya var, şirketlere mal satanlar var, denetim şirketleri var, kreditorler var, şirketler doğru rapor hazırlayacak ki denetim şirketleri ona göre denetleyebilsin. Şirketler doğru yönetilecek ki ona mal satanlar bir gün paralarını alıp alamayacaklarını bilsinler. Şirket doğru çalışmalı ki, çalışanlar geleceklerinden emin olsun. Biz Türkiye’de bunları aslında çok yaşıyoruz. Bizim temel sorunlarımızdan bir tanesi.

Ben biraz da kurumsal yönetimi tetikleyen unsurlar neler, neden böyle bir furya oldu, bunun üzerinde durmak istiyorum. Bütün dünyada bir özelleştirme furiası var. Belki trilyonlarca dolarlık özelleştirmeler yapılıyor, her yerde. Borsalar çok katı kurallar koymaya başladı, ki iki tane örnek borsa anlatacağım birazdan, sanırım ilginç bulacaksınız, satın almalar var, devralmalar var, şirket evlilikleri var, ölçek ekonomisinde artık şirketler küçük ölçeklerde ayakta kalma şansını pek bulamıyorlar. Şirketler reyting alıyor, hep konuşuldu bundan önceki konuşmacılarımız anlattı. Küreselleşme var, bir de nüfus yaşıyor, nüfus yaşlandıkça sosyal güvenlik reformları sonucunda bireysel emeklilik fonları ortaya çıkıyor. Bu fonlar nedir? Hepsi birer kurumsal yatırımcı haline geliyor. Hepsi azınlık hissedar haline geliyor. Bu fonlar bütün dünyada hareket halinde, şeffaflık istiyorlar, yönetim kurulunda temsil hakkı istiyorlar. En son tabii şirket skandalları var ve yine ilerleyen slaytlarda size bir örnek sunumum olacak bu konuda.

Bütün dünya borsaları bir şekilde bunu ortaya koydu. Bir şekilde mevzuatına entegre etti. Kanunlar deseniz öyle, sabahleyin Sayın Bakanımız Soarbanes-Oxley’den uzun uzun bahsetti, onun için hiç değinmeyeceğim o konuya. Yalnız size iki tane örnek borsa anlatmak istiyorum. Bunlar bütün dünyada da örnek olarak gösterilir. Benim kendi çalışmalarım da örnek vaka olarak yer almışlardır. Bir tanesi Brezilya borsası Bovessa, onun alt borsası Nova Mercado. Diğeri de İtalya Milano borsası ve onun alt borsası.

Şimdi Nova Mercado’ya bakalım. Nova Mercado, 2000 yılında Brezilya Bovessa Borsasının alt borsası olarak kuruldu, çok sıkı, çok katı kuralları var bunun. Diyor ki, üç ayda bir yayınladığınız solo mali tablolara ilaveten konsolide mali tablolarınızı nakit akım tablolarınızı üç ayda bir yayınlayacaksınız. Siz bunu çok iyi bilirsiniz, hangi şirket bunu yapabilir? Hadi SPK’nın koyduğu

kuralları koyalım bir köşeye. Üç ayda bir bağımsız denetim raporu çıkacak. Minimum halka açıklık oranı yüzde 25 olmak sorunda. Yılda en az bir defa yatırım uzmanlarının ve diğer tarafların katıldığı, yani ilgili bütün herkesin o şirketin etrafında bir kamuyu aydınlatma toplantısı yapılacak. Yine devam ediyoruz, Şirket bir yıllık takvim hazırlayacak, şunu yapacağım, bunu yapacağım tabii ekonomik istikrar olduğu varsayımından hareket ediyoruz. Şirket üst yönetimi ve hakim ortakları ne kadar hisse almışlar, ne kadar hisse opsiyon planları var, bütün bunlar hakkında bilgi verecek. Yine şirket net değerinin yüzde 1'i ve ilişkili taraflarla yaptığı sözleşme eğer 200 bin reali aşıyorsa, bununla ilgili bilgi verecek. Fevkalade sıkı. En önemlisi de, yatırımcı hakları. Bundan da önemlisi, pazar tahkim paneli. Siz bu kuralları koydunuz, azınlıkları korudunuz, her şey çok güzel, işler yolunda gitmedi, hangi mahkemeye başvuracaksınız? O ülkede ihtisas mahkemeleri olması lazım. Olay bir bütün. İşte Nove Merkado'nun getirdiği en büyük özelliklerden bir tanesi, bu pazar tahkim paneli. Yani, siz gidip hakkınızı, hukukunuzu arayabiliyorsunuz, çözüm getirebiliyorsunuz. Nova Merkado'yu yeni kurulan şirketler, tamam, çok güzel, kolayca geçebiliyor. Peki, eskiler ne yapacak? Tercihli hisse senedi ihraç etmişler, nasıl bunları çözümleyecekler? O zaman şöyle bir uygulama getirmişler: Arada düzey 1 ve düzey 2 diye ara segmentler koymuşlar, şirketlere süre tanımışlar, kendinizi toparlayın, önce düzey 1'e, sonra düzey 2'ye, ondan sonra da Nova Merkado'ya geçebilirsiniz demişler.

Ve bakın rakamlar çok ilginç; Bovessa'da 370 şirket var, Nova Merkado ve düzey 1, düzey 2'de 36 şirket var. Bu 36 şirketin Bovessa'nın toplam değerinin yüzde 34'ünü oluşturuyor. Toplam işlem hacminin de yüzde 31'ini. Yine devam ediyoruz, bakın bu grafik, Nova Merkado 2000 yılında kurulmuştu, 26.06.2000'den 2004'ün Şubat ayına göre Brezilya Bovessa'nın ana hissesiyle endeksiyle Nova Merkado'yu karşılaştırdığımız zaman burada kote olan şirketlerin değerlerinin çok daha yükseldiğini görüyoruz. Bir araştırma yapılmış San Paulo Üniversitesinden bir profesör diyor ki, buralarda yer alan şirketlerin ticaret hacimleri artıyor, likiditeleri artıyor ve değerleri artıyor. Bu bütün dünyada, özellikle kurumsal yönetim alanında gösterilen önemli bir örnek.

İkinci bir örneğe gelmek istiyorum, bu da Borsa İtalyona do Star. Sanırım Star'dan bizim Türkiye olarak da çıkartacağımız çok fikir var. Çünkü, Star'ın özelliği küçük şirketler, akıllı şirketler. Tabii bizim ölçeğimize göre büyük, ama dışarıya göre küçük. Piyasa değeri 800 milyon euro veya daha az olan küçük ve orta ölçekli işletmeler. Bu da çok katı kurallar koyuyor, bu kuralları çok uzun uzun geçmek istemiyorum. Nasıl olsa TÜRMOB bunları yayınladı.

yacak, bunları geçiyorum. Ancak, şunu söylemek istiyorum: Burada da bir örnek vereyim, yüzde 100'ünde mesela atama komitelerinin üyelerinin hepsi bağımsız. Denetim komiteleri var. Yine aynı şekilde raporları var. Yani, normal borsanın koyduğu, Milano Borsasının koyduğu kuralların çok ötesinde katı kurallar var. Şirketlere diyor ki, paran mı yok, akıllı bir şirket misin, gel, ama yüzde 43'tür burada halka açık oranı, son derece yüksek, seni çok sıkı takip edeceğiz, kontrol edeceğiz, sermaye piyasalarından para topla, işini yap. Yapılan yine araştırmalara ve yayınlara göre Star Borsası Avrupa'daki diğer küçük ölçekli borsalara göre buradaki yer alan firmaların değeri çok yükseldi ve endeksi hepsinden çok daha fazla prim yaptı.

Bakın bu slayt da Milano Borsasının, ana borsanın endeksi ile Star'ın endeksinin karşılaştırdığımız zaman, geçen sene itibarıyla, Star'ın çok daha fazla prim yaptığını görüyoruz.

Ve finansal değerlere baktığımız zaman, Star'da yer alan firmaların satışlarının 2002'den 2004'e yüzde 14 arttığını, vergi faiz amortisman öncesi karın da yüzde 20 arttığını görüyoruz.

Dünyada şu an çok büyük bir tartışma var. Deniyor ki, tamam, çok popüler, kurumsal yönetim, ama acaba şirketlerin değerine etkisi ne?

Bu iki örnek, özellikle çok gösterilen iki örnektir, bu konuda yapılan araştırmalar devam etmektedir. Kurumsal yönetim, şirketin karlılığının garantisi değildir, bir kere onu netleştirmek lazım. Ama, kurumsal yönetim, getirdiği disiplin nedeniyle şirketlerdeki büyümeye büyük bir imkan sağlayan kesinlikle önemli bir disiplin ayrıca.

Bir de küçük bir örnek verelim, Avrasya Federasyonu. 1995'te 12 üyeyle kurulmuş, halen 28 üyesi var, bizim İMKB de bunun üyesi ve İMKB Başkanı. Bizim şu an bu Avrasya Federasyonunun Başkanı, dönerek giden bir başkanlık. Bunlar da, bu 28 ülke de ortak kurumsal yönetim prensiplerini geliştirmek için çalışma başlattılar. Yani, bu rüzgar bütün dünyayı arkasına almış gidiyor.

Dedik ki, tetikleyen unsurlardan bir tanesi şirket skandalları, aslında biz şirket skandallarına tabii Türkiye'de çok alıştık. Ama ben Parmalat'ı incelemiştik. İzin verirseniz kısaca çok ilginç rakamlar, ondan size bahsetmek istiyorum. Parmalat, 61 yılında kurulmuş bir aile şirketi, süt endüstrisinde faaliyet gösteriyor. 13 kişilik yönetim kurulunun 10 tanesi ailenin fertleri. 90 yılında Milano Borsasına kote olmuş, bakın 5 kıtada 30 ülkede 200 tane iştiraki var,

35 bin çalışanı var, bu kadar büyük bir şirketin yönetilmesinin ne kadar zor olduğunu ve hesaplarının takibinin de ne kadar zor olduğunu tahayyül edersiniz herhalde. Küçük bir olayla açığa çıkıyor skandal; 500 milyon euroluk bir bono ödemesi geri dönüyor. Bu sizin mi diye soruluyor. Hayır deyince skandal patlak veriyor.

Yine devam ediyoruz. Olay büyümeye başlayınca Parmalat'ın ipi tabii pazara çıkıyor. Seyman Adalarında kayıtlı bir iştirakinin 3,95 milyar euro değerindeki bir hesabının sahte olduğu ortaya çıkıyor. Tabii zincirleme artık her şey ortaya çıkmaya başlıyor. Vergi cenneti olarak bilinen yine Hollanda Antillerinde, Venezuela'da, Nikaragua'da bir sürü özel amaçlı şirket kurduğu ortaya çıkıyor. 97 yılından beri 7,8 milyar euro değerinde bono ihraç etmiş. Bütün bu bonoların yüzde 40'ını Amerika'nın önde gelen bankalarına satmış. Şimdi düşünün, bu kadar büyük bir yapıda ne finansmancılar, ne muhasebeciler, ne raporlar var, ne de büyük denetim şirketleri var. Standards and Poor's dan son ana kadar güvenilir reyting almış bir şirket bu Parmalat.

Geri dönüyoruz, bakıyoruz, denetçisi büyük bir denetim firması bir sürü sahte muhasebe işlemi gerçekleştiriliyor. Borçları saklamak için şirketlerde fiktif hesaplar açıyorlar. Özellikle Seyman adalarıyla Singapur arasında ticari mali sözleşmeler düzenliyorlar, bunları bankalara ibra ediyorlar, para topluyorlar, bono ihraç ediyorlar piyasadan para topluyorlar. Kendi hisse senetleriyle oynuyorlar, manipülasyon yapıyorlar. Bütün bu süre zarfında aile bir tek kendi küçük özel bir şirketi var, bir tek o şirketi 500 milyon euro civarında, kızının şirketiymiş, aile şirketi, bir turizm şirketi, oraya para transfer ediyor. Yani, Parmalat'ta aslında çok enteresan bir şey var, para buhar olup gidiyor. Kötü yönetimden buhar olup gidiyor. Hepimizin böyle düşündüğü gibi, muhakkak ki tabii bu kadar büyük yapılarda yatlar, katlar hep konuşulan şeylerdi, biliyorsunuz alınmıştır, ama mühim olan püf noktası para kötü yönetim nedeniyle gidiyor. Ve borç yükü 14.8 milyar euro'ya yükseliyor. Peki, sonuçları ne? Düşünün ki bütün hissedarların, bütün tasarruf sahiplerinin paraları, biz Türkiye'de çok alıştığımız maalesef, hepsi buhar olup uçuyor.

ABD'de hayat sigortacılık sektörü çok büyük bir darbe yiyor. Moddy's in yaptığı tespitlere göre Parmalat'ın menkul kıymetlerine doğrudan yatırım yapan hayat sigortası şirketlerinin 1.6 milyar doları batıyor.

Her iki denetçide zarar görüyor, Grant Thornton İtalya'daki ofisini kapatıyor, her ikisine de soruşturma açılıyor ve bunlar devam ediyor. Standards and Poor's şüphıyla bakılıyor. Standards and Poor's bir bildiri yayınladı yapılan ma-

nipülasyonlardan biz sorumlu tutulamayız diye. Parmalat olayından sonra ortaya şöyle bir soru atıldı, peki kim sorumlu? Denetçiler hesapların içinden çıkamıyor, reyting şirketleri denetlenmiş raporlara göre reyting veriyor, bankaların teorik olarak hepsinin mali raporları, tabloları incelemesi lazım kimden hesap sorulacak. İşte kurumsal yönetim bundan dolayı giderek çok büyük önem kazanıyor. Parmalatla ilişkisi olan bankaların hepsi dünyanın önde gelen büyük bankaları, onlar Parmalata dava açtı, Parmalat onlara dava açtı herkes sen suçlusun, sen suçlusun. Kurumsal yönetimin menfaat sahipleriyle ilişkisi var, olan Brezilyadaki süt üreticilerine oluyor, 10 bin çiftçi madur oluyor. Brezilya'da süt kooperatiflerine olan borç 2.4 milyar doları buluyor. İtalya'da da Parmalatın yaptığı kötü yönetim gidiyor Brezilya'da çiftçiyi vuruyor. Bunun için kurumsal yönetim bütün dünyada çok önemli.

Gelelim Türkiye'ye. Bütün dünyada kurumsal yönetim, üzerinde durulan halka açık şirketler ama bizim ülkemizi düşünelim 1.250 bin adet şirket var. Bunun 90 bin adedi AŞ, halka açık şirketlere bakıyoruz 613 tane, İMKB'ye kote şirket 315 olması lazım, halka açıklık oranı yüzde 25'in altında. Bu yüzde 25'in içinde hakim ortakların en direkt şekilde elinde bulundurduğu hisseler var. Holdinglerin banka sahibi olması çok yaygın bir uygulama, gene İMKB'ye kote şirketlerin yüzde 70'i aile şirketi, diğer bütün şirketlerimizin hepsini katarsanız yüzde 90'ı Türkiye'de aile şirketi. Aile şirketi olması kötü bir şey değil ama şirketlerin iyi yönetilmesi bir ülke ekonomisi için son derece önemli dedik. Ayrıca bir noktaya daha dikkatinizi çekmek istiyorum, Avrupa Birliği'nde bir tartışma var aceba holdingler AŞ olarak borsaya kote olsunlar mı olmasınlar mı? Çok büyük bir katma değer üretiyorlar mı üretmiyorlar mı? Şu an bu tartışma Avrupa topluluğunda devam ediyor.

Ben Türkiye'deki gelişmelerden uzun uzun bahsetmek istemiyorum, yalnız iki konuya dikkatinizi çekmek istiyorum. Birincisi ihtisas mahkemelerinin eksikliği, bütün kuralları koyabilirsiniz, kanunları koyabilirsiniz, peki bozulduğu zaman hakkınızı nerede arayacaksınız? Ne kadar sürecek bu davalar? Dolayısıyla olay bir bütün.

İkinci önemli konu, üniversitelerdeki eğitim. Ben kendimde üniversitede eğitim görüyorum, aynı zamanda TOBB üniversitesinde de kurumsallaşma eğitimi başlattık onunda başındayım. Dolayısıyla bu konunun bütün üniversitelere eğitim olarak konulmasının son derece önemli olduğunu düşünüyorum.

Bütün Türkiye'de alt yapı mevzuat olarak hemen hemen tamam ancak bir konuya dikkatinizi çekmek istiyorum. Türkiye kurumsal yönetim endeksini ya-

rattı ama hala 10 üzerinden 6 alan beş şirket bulamadık, kurumsal yönetim endeksinde. Bir tek hepimizin bildiği gibi İş Bankası on üzerinden dokuz aldı. Daha henüz bu kriterlere tam olarak uyan, gönülden uyan şirketimiz yok. Şirketlerimiz kurumsal yönetim uyum raporunu hazırlamaya zorunlu olduğu için İMKB’de işlem gören şirketlerimiz bunu hazırlıyorlar ama birkaç hoş ibare var birisi birikimli oyla ilgili ahenk bozulacağı için birikimli oy ana statüye konulmuyor. İkincisi denetim komiteleri bulunuyor ama hiç birisi bağımsız olmayan, şirketin günlük işlerinde olmayan kişilerden oluşuyor bu da önemli.

Sonuç, kurumsal yönetim prensipleri şirketlere yeni bürokratik külfetler getiren bir yükümlülükler dizini değil, bunun anlaşılması, benimsenmesi lazım. Sadece rapor doldurulmak amacıyla bunun yazılması doğru bir uygulama değil. Kurumsal yönetim sorumluluk demek, sorumlu yönetimde, şirket yönetiminin güvenilirliğinde temel unsur.

Ben sözlerime son verirken bir küçük fıkrayla bitirmek istiyorum, işletme derslerinde bu çok anlatılır. Bir büyükbaba işletmeyi kurarmış, oğul bunu ülke çapında bir işletme haline getirmiş, torunda uluslararası platforma açarmış, torunun çocuğu ise sanatla uğraşmış. Sanırım kurumsal yönetim bizim ülkemizde de o jenerasyona geldiğinde artık giderek önem kazanacaktır. Hepinize beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

**Muhasebe Meslek Mensuplarının Hizmet
Faaliyetleri ve Muhasebe Mesleğinin Geleceği
Forumu
Serbest Tartışma**

Rıfat T. NALBANTOĞLU
Yöneten
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi
TESMER Sekreteri

- Değerli meslektaşlarım, sevgili oda başkanlarımız, 1. Türkiye Muhasebe Forumuna katılmak üzere ülkemizin dört bir yanından toplantımızı onurlandıran çok sevgili arkadaşlarım; hepiniz hoş geldiniz.

Sayın Genel Başkanımızın açış konuşmasında da ifade ettiği ve bu ilk gün oturumlarının öğleden önceki bölümünde söz alan, görüşlerini sizlerle paylaşan değerli konuşmacıların hepsinin ayrı ayrı ifade ettiği gibi bugün burada bir ilki gerçekleştiriyoruz hep birlikte.

Hepinizin de çok iyi bildiği gibi, bir işi ilk kez yapıyor olmak, hem o işle ilgili kimi aksaklıkları ve o işi yapmaktan dolayı elde etmeyi umduğumuz kimi verim düşüklüklerini, ama hepsinden daha önemlisi, o çalışmaya katılan herkese bir başka sorumluluk yükleyeceği açıktır.

TÜRMOB Yönetim Kurulunda formatını hep birlikte oluşturmaya çalıştığımız bu muhasebe forumu çalışmasını tartışmaya başladığımız zaman, böylesi bir çalışmadan nasıl bir faydayı elde edeceğimizi, böylesi bir çalışmadan nasıl bir verim elde edeceğimiz konusunu enine boyuna tartıştık.

Değerli arkadaşlarım, farklı farklı platformlarda, başta odalarımızın genel kurullarında, TÜRMOB'umuzun Genel Kurulunda, değişik bilimsel toplantılarda, sempozyumlarda, odalarımızın eğitim çalışmalarında, kişisel gelişim eğitim çalışmalarında, aslında bugün burada konuşmaya çalıştığımız ikinci, üçüncü, beşinci forumda da konuşmaya çalışacağımız birçok konuya birçok meslektaşım farklı açılardan yaklaşıyor ve görüşlerini bizlerle paylaşıyordu. Ancak böylesi bir forumu düzenlemekteki temel amacımız, temel beklentimiz; özellikle oda genel kurulları yapılmadan önce, oda genel kurullarına geçmeden önce her yıl mesleğin önünde duran, mesleğimizin önünde çözüm bekleyen, hiç değilse birkaç temel sorunu enine boyuna konuya ilgi duyan bütün meslektaşlarımızla tartışmak ve bu tartışmalardan çıkan, üretebileceği-

miz kimi sonuçları da öncelikle oda genel kurullarımıza, ardından da eğer karar altına alınabilecek karar gerektiren, ortak irademizi ortaya koymamızı gerektiren sonuçları da hep birlikte üretmişsek, TÜRMOB Genel Kuruluna taşıyıp belki mecburi meslek kararı, belki bir yönetmelik taslağı gibi çalışmalara meydan verelim, bunlara zemin hazırlayalım istemiştik.

Formatı itibarıyla ve niyeti itibarıyla bu çerçeveyi taşıyan 1. Muhasebe Forumunu sizlerin ilgisi ve katılımıyla gerçekleştirmiş bulunuyoruz. Bu çalışmadan, 1. Muhasebe Forumundan elde edeceğimiz verim, bu çalışmayı ikinci, üçüncü, beşinci çalışmalara taşımamızı mutlaka sağlayacak. Belki de bundan sonra yapacağımız muhasebe forumlarının tamamının açılış sunuşu belki de hep bugünkü gibi muhasebe meslek mensuplarının hizmet faaliyetleri ve muhasebe mesleğinin geleceğı olacak. Her toplantıda aynı konuyu bir açılış bildirisi haline getirip, bir sunuş bildirisi haline getirip bir önceki yılda yaptığımız çalışmadan bir yıl boyunca kat ettiğimiz mesafeyi hep birlikte tartışıp sonra bugün yaptığımız gibi mesleğın önünde duran temel sorunları birlikte tartışmaya çalışacağız. Bugün finansal raporlama faaliyetlerine ilişkin görüşleri, yine biz dört ana başlık altında toplamıştık. Tabii ki bunlar daha da çeşitlendirilebilir, tabii ki bunlar daha da detaylandırılabilir. Bizim diğeri işletme hizmetleri diye ortaya koyduğumuz ve değerli arkadaşlarımız tarafından sizlerle paylaşılan görüşler, hepsi ayrı birer oturum konusu da yapılabilir. Bunların hepsinin planını, programını önümüzdeki dönemlerde hep birlikte yapacağız.

Şimdi öğleden sonraki bu ilk oturumumuzda Sayın eski Genel Başkan Yardımcımız Masum Türker'in sizlerle paylaştığı, muhasebe meslek mensuplarının hizmet faaliyetleri, muhasebe mesleğının bugünü ve geleceğı konusunda sizlerin görüşlerini almaya çalışacağız.

Bir sonraki oturumda da finansal raporlama faaliyetleri üzerine yol açan görüşlerini belirten arkadaşların görüşlerine ilave görüşlerinizi Sayın Genel Sekreterim vasıtasıyla tartışmaya açacağız.

Şimdi Sayın Türker konuşması sırasında hepiniz çok dikkatle dinlediniz, çok temel birkaç noktaya dikkat çekti.

Önce mesleğın içinde bulunduğu durumu sayısal istatistiklerle, ki sayısal istatistikler zaman zaman belki tam her şeyi yansıtan, kat ettiğimiz mesafeyi ya da gerilediğimiz mesafeyi ya da elde etmek zorunda olduğumuz mesafeyi tam tarif edemeyen sayısal sonuçlar olabilir. Ama, bizim meslek örgütlülüğümüzde ve meslek yapımızda var olan değışikliğın sayısal anlamda da ortaya

konması, belki de bundan 15 sene önce başladığımız odalar ve TÜRMÖB örgütülüğünde geldiğimiz seviyenin, hedeflediğimiz noktalara hangi uzaklıkta olduğumuzun gerçekten çok somut bir ifadesiydi değerli arkadaşlarım.

Meslek profilindeki değişim, meslektaş profilindeki değişim, bu profilin meslek gruplarına yansımaları, meslek gruplarına hatta cinsiyet anlamında bile yansımaları, eğitim alınan kurumlar anlamında da yansımaları, gerçekten mesleğimiz anlamında bu sayısal profil anlamında çok önemli değişikliklerin mesleğimizde başladığımız 1990 yılından bugüne kadar çok önemli farklılıklar gösterdiğini çok somut ortaya koyuyordu. Bu farklılıklar, tabii ki kimi zaman karşımıza olumlu farklar, kimi zaman da olumsuz farklar anlamında çıkar. Biz sevinerek şu tespiti yapabiliyoruz ve sizlerin de bu görüşe katıldığımızı tahmin ediyorum ki, bizim burada yaptığımız bu sayısal farklılıklar ve istatistiksel anlamdaki farklılıklar, bizim örgütümüze, meslek mücadelemize, mesleki hedeflerimize ve vizyonumuza bir olumlu artış olarak yansıyor. Yani, gerek meslektaşların mezuniyet durumları, Avrupa'daki, Amerika'daki örneklerine göre mezun oldukları okul yüksekokul eğitimlerinin meslek içindeki sayısı, bunun mesleki kimliğe yansımaları, serbest muhasebeci ve serbest muhasebeci mali müşavir dengesi, yeminli mali müşavirler için de serbest muhasebeci mali müşavirlikten gelen ve sınav kazanarak yeminli mali müşavir olmuş arkadaşlarımızın, meslektaşlarımızın dengesi hem planlamakta olduğumuz, mesleği taşımak zorunda olduğumuz, götürmek zorunda olduğumuz vizyona uygun bir biçimde gelişiyor.

Tabii ki bu gelişme, tam istediğimiz, tam arzuladığımız, tam da niyet ettiğimiz seviyede olmayabilir, ama bunun daha da bizim lehimize, mesleki gelişim anlamında daha da bize, mesleğimize artı yazar bir seviyeye gelmesi, mutlaka ki bu işe taraf hepimizin, sizlerin bu işe bir parça daha önem vermenizden geçiyor.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Türker bu istatistiki gelişim ve matematik bilgileri dışında üç önemli tespit de yaptı. Ve herhalde ağırlıklı olarak bu konuşmada, bu tartışmada üzerinde duracağımız, üzerinde tartışacağımız bu üç önemli konu;

Bir; mevcut hizmetlerin, yani yürütmekte olduğumuz mevcut hizmetlerin yeniden nasıl reorganize edileceği, hangi hizmetlerin reorganize edilmesi gerektiği ya da gerçekten yapmakta olduğumuz, mevcut yürütmekte olduğumuz işlerin reorganize edilip edilmemesinin gerekliliği.

İkincisi; kanunlarla yeni hizmet alanlarının yaratılması.

Üçüncüsü de, talep yoluyla yeni hizmet alanlarının yaratılması. Ancak bu hizmet alanlarının yaratılması noktasında tabii ki mesleki ve kişisel duyarlılıklarımızın da ön plana çıkarak, ön planda tutularak göz ardı edilmeden bu çalışmaların yapılması esas olacaktır diye düşünüyorum değerli arkadaşlarım.

Ben belki de bu tartışmanın açış konuşmasında sözlerimi çok fazla uzatmadan formatına uygun bir şekilde sözü ağırlıklı olarak size vererek tartışmayı yürütmek istiyorum.

Tabii ki görüşünü ifade eden arkadaşlarımla birlikte kimi görüşlerimi ortaya çıkan yeni görüşler anlamında kimi görüşlerimi sizlerle tartışmak ve konuşmak da istiyorum. Ancak, bir iki konunun altını da çizmek istiyorum ki değerli arkadaşlarım, özellikle finansal raporlama faaliyetleri konusunda arkadaşlarım görüşlerini sizlerle paylaşırken ve Sayın Türker mesleğin dünyada ve Avrupa'da icra ediliş biçimini sizlerle paylaşırken altını çizdiği bir iki noktanın belki de Avrupa'daki muadil örgütlerimizden, Amerika'daki muadil örgütlerimizden, Amerika'daki muadil örgütlerimizden çok daha ileri noktalarda, en azından onlardan daha iyi organize edebilecek bir alt yapıya sahip olduğumuz tespitini ben sevinçle yaptım değerli arkadaşlarım.

Bizim mesleğimizde bazı mesleğin gelişimi, yönlendirilmesi ve yönetilmesi anlamında hepimizin de çok yakından kabul ettiği ve bildiği bazı özel kilometre taşları vardır. Yani, mesela yasanın kabul ediliş tarihi gibi. Mesela tekdüzen hesap planının yayınlanış tarihi gibi böyle kilometre taşı kabul edebileceğimiz çok önemli değişiklikler vardır. Bizim bu mesleği gelişim konusunda mesleği taşımak istediğimiz nokta ve meslektaş profili konusunda da bizim staj yönetmeliğimizde yapılan değişiklikler, sınav yönetmeliğimizde yapılan değişiklikler ve bu değişikliklerin mesleğimize olumlu yansımalarını da sizler söz aldıkça tabii ki sizlerle paylaşmak istiyorum. Ve lütfen arkadaşlarım işaret etsinler, söz vermeye başlayalım. Ben sözü fazla uzatmak istemiyorum, ama tabii ki sizlerin görüşlerine iştirak ettiğimiz, etmediğimiz, iştirak ettiğimiz kısımları büyüterek, etmediğimiz kısımları biraz daha düşük sesle geçerek tabii ki bu tartışmayı başlatalım istiyorum.

Buyurun değerli arkadaşlarım.

Buyurun efendim.

Mehmet YAZICI

- Mehmet Yazıcı, muhasebeci.

Her biri bir hesap olan değerli meslektaşlarım, insan bir hesaptır. İnsan muhasebesi, doğumla başlar ama ölümle bitmez. Hesap hesap gibi görülecektir. Bütün nitelikleri insanda vardır hesap nitelikleri. Hesabın kodu var, adı var. Hesabın kodu, elinizdeki parmak izlerinizdir. Hesabın adı da, ananızın, babanızın kulağınıza üflediği, ezanla verdiği adınızdır. Hesabın sol ve sağ yanı vardır, zimmeti maktubu, o da sağ tarafta iyilikler, sol tarafta kötülükler.

Hangi değer ölçüsüyle hesap düşülecek? O da ağırlık ölçüsüdür. Derler ya, şu kadar batman günahı var. Bunu söylüyorum ki günahlarınızın hesabını yapabileceğiniz diye.

Ben muhasebeciyim. Yarım yüzyıldan fazla muhasebeye emek verdim, bunu size söylüyorum, çünkü söyleyeceklerimi dinleyesiniz diye, anlatamadım derdimi ben yarım yüzyılda, 56-55 senede anlatamadım da onun için bunları söylüyorum size, dikkatinizi çekmek için.

Türkiye’de, yurt dışında, özellikle Avrupa’da muhasebe doktorası yapan tek kişiyim, bildiğiniz başka birisi daha varsa tanışmak isterim. (Alkışlar) Bilinen tek kişiyim, ne benden önce, ne de benden sonra muhasebe doktorası yapılmadı. 1989’dan önce herkes muhasebeciyim demeye utanıyordu, ben o zaman da kartıma muhasebeci diyordum; ya işte eksper muhasebeci, yahut başka çeşitli, mali müşavir ve çeşitli adlar veriliyordu. Ama bugün bir yandan seviniyorum, bir yandan da üzülüyorum. Seviniyorum, çünkü muhasebe mesleği, muhasebe o kadar değil, muhasebe mesleği o geçen 17 yılda belli bir düzeye geldi. Son derece kötü bir kanun çıktı, 3568 Sayılı Kanun, son derece kötü bir kanun, ama uygulaması size söyleyeyim çok iyi kanunlardan daha iyidir, bunun için TÜRMOB’u ve bütün oda başkanlarını, odaları kutluyorum. Kötü kanunu iyi uyguladılar. (Alkışlar)

Kanunun nesi vardı, 3568 Sayılı Kanunun? Kanun bir defa meslek sorumluluk sigortasından yoksundur, meslek sorumluluk sigortası yoktur kanunda. Başka? Meslek güvenlik sigortasından yoksundur, her biriniz ya BAĞ-KUR’a, ya Sigorta’ya, ya başka bir yere kayıtlısınız. Avukatların Emekli Sandığına toplu olarak kaydolma hakları var. Başka? Kanun odaları kurmuş, fakat odaların yanında muhasebe sorunlarını görüşecek bir kurumdan yoksun. Oysa o zaman hazırlanmış olan bazı kanunlarda bunlar vardı, bu eksiklikler biliniyordu. Bununla mücadele son derece şey arkadaşlar vardı, o zaman da

daha gençtim, Mecliste, Hükümette arkadaşlar vardı, ama bir gün bana Ziya Disanlı şu anda karşımda oturuyor, Ankara'dan telefon ediyor: "Hoca, sus Allah aşkına, şu kanun çıksın da, nasıl çıkarsa çıksın, 32'den beri duruyor. Biz onu sonra düzeltiriz." Düşündüm taşındım, Muhasebeciler ve Mali Müşavirler Derneğinin burada çok büyük ağırlığı vardı, buna yaşayan insanların çoğu tanıktır. Bunların şevkini kırmayayım dedim. Ama içimden de dedim ki, kanunda değişiklik olmaz kolay kolay. 17 yıldır bir tek maddesi değişmedi, doğru görmüşüm demek ki. Ve aynı eksikliklerle devam ediyor, ama iyi devam ediyoruz.

Başka? Şimdi burada yazılıyor, 1. Türkiye Muhasebesi Forumu. Forum nedir? Forum, Latince bir sözdür ve pazaryeri anlamına gelir aslında veya da mahkeme yapılan yer anlamına gelir. Türkçede bunun yerine çok güzel uyan herhangi bir konunun tartışılması, toplu olarak da tartışmalı olan bir toplantı türü vardır ki, onun adına da kurultay denir. Bunun adı, Türkiye Muhasebe Kurultayıdır ve niteliği hep o dur. Türkiye'nin dört bir yanından gelmiştir, bu bir kurultaydır. (Alkışlar)

Başka? Bu ilki değildir. İlki, baştan konuları sunan arkadaşımız söyledi; 1958 yıllarında, 57-58 yıllarındaki Birinci Türkiye Muhasebe Kongresidir ve 17-18'e kadar çıktı. Yani, bunun geçmişe de dayanağı olarak adı bence, bağışla-sınlar, bunun adı 18. Türkiye Muhasebe Kurultayıdır, olmalıydı.

Dahasını söyleyeyim size, çünkü bunun arkasından üzüldüğüm şeyleri söyleyeceğim size; şu anda bizim burada konuları tartıştığımız anda Bodrum'da Türkiye Muhasebe Eğitim Sempozyumu yapılmaktadır. Niye öyle? Muhasebe bütün nitelikleriyle uygulama alanı geniş olan bir bilimdir, uygulama alanı olan bir bilimdir. Basit olarak tanımlanabilir, hesap, kitap, denge ve denetim işidir muhasebe. Ama bunun bir bilimsel yanı vardır, her bilimin de terimleri, ilkeleri, yasaları, kuralları, yöntemleri, tülemleri vardır; muhasebede de hepsi vardır. Ve burada gördüğünüz ve Bodrum'daki o öğretim üyeleri bunları ulusal bir halde birleşik olarak ortaya koyacak güçtedir. Ama birliği sağlayamıyoruz.

Burada konu muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceği diye söylenmiştir, ama konuşmalar muhasebeye de yansımıştır, öyle ya muhasebe olmadan muhasebe mesleği olmayacaktır. Şu anda Türkiye'deki muhasebe belli bir tülem, yani belli bir sistem içinde değildir, eksiktir. Eksikleri, terimleri son derece kötüdür. 50 yıldan beri o terimler gelişmediği gibi, terimler geliştirme yerine, terimler gelişmedi geriye gitti, güdük kaldı. Bir tane örnek vereyim,

ki benden önce bayan arkadaş ne güzel söyledi, kurumsal dedi. Kurum ve işletme kavramları muhasebenin terimlerinin başında gelir. Niye? İşlem muhasebesi kurumlar için olur, yani yasal muhasebe, kanunlara dayalı muhasebe bir kurum için tutulur, işletme için tutulmaz. İşletme muhasebesi, maliyet muhasebesi dediğiniz ya da öngörü hesapları dediğiniz, o da işletmeler için tutulur. Kurum, hukuki ve iktisadi bir birim, işletme ise teknik ve iktisadi bir birimdir. Bizde yasalara geçiyor, hukuktan bahsediyor, işletmeyi kullanıyor; bu kadar geri gitmişiz. Halbuki 50 sene önce, bizden önceki nesil, Allah rahmet etsin, hepsi rahmete kavuştu, İsmet Alkan, Mehmet Ali Özeken, Şükrü Fuat Erilaçın gibi kişiler, hocalar kurum diye kullanmıyordu ama müessese ve işletmeyi birbirinden ayırıyordu.

Şu anda muhasebenin temel kavramı olan işlem muhasebesinin temel kavramı olarak masraf ve hasıla da atılmış, onun yerine gelir ve gider terimleri kullanılıyor. Gelir, bir hasılat değildir, gider de bir masraf değildir, onlar işlem muhasebe terimleridir.

Öte yandan maloluş, ek maloluş, üretim maloluşu, ortak maloluş, yönetim maloluşu ve benzeri terimler de işletme muhasebesinin terimleridir. Bütün bu terimlerden yoksun, fonksiyonel gider, fonksiyonel gelir. Bir sürü Türkçeye uymayan sözlerle derdimizi anlatmaya çalışıyoruz. Buna bizim temel bir hesap çerçevemizin tümlene dayanmamış olmasından, bir maloluş yönergemiz olmamasından ve bir envanter yönergemiz olmamasından kaynaklanmaktadır. Bunları yapmak da güç değildir. Bu terimleri belirlemek zor bir iş değildir. Bunları burada olan meslektaşlarımdan seçme, rastgele 10 tane seçin, 10 tanesi de yapar. Ama, birlik yok. Çok açık söyleyeceğim, bağışlayın, çünkü ben ömrümün sonuna geldim; 21. asır muhasebe asrı olacaktır. Daha altıncı yılındayız. Benim ömrüm yetmez belki ama, sizler göreceksiniz, o zaman hatırlarsınız bu sözü; kim muhasebeye önem veriyorsa, muhasebeciye önem veriyorsa, hangi devlet veriyorsa o çabuk gelişir, vermeyenler, onlar da geri kalırlar. Çünkü muhasebe yoksa vergi yoktur, muhasebe yoksa yönetim yoktur, muhasebe yoksa adalet yoktur. Gidin durun adliyenin kapısında, anlaşmazlıkların, bir istatistik yapmadım ama, yüzde 70'inden fazlası hesap anlaşmazlıklarıdır. Eğer boşanma davasıysa yine öyle. (Alkışlar)

Ama, dikkatli olun, Türkiye'de muhasebe üç grubun elindedir. Birisi, ulusal olmayan mahfillerin etkisi, ikincisi onların işbirlikçileri, üçüncüsü de gafiller. (Alkışlar)

Pek az da var benim gibi sivri kafalılar.

Arkadaşlar, muhasebecinin en önemli niteliği, mezhebi, ideolojisi ne olursa olsun, yalnız muhasebeden yana olmalıdır. (Alkışlar)

Menfaati ne olursa olsun yalnız muhasebeden olmalıdır. Muhasebe somuttur, salttır, özgürlük ister, yansızlık ister. Eğer bunlar yoksa, daha önce hani kişinin sınavında 8 kişiden 7'si iki kere iki kaç eder, dört eder, 8 inci patron ne isterse o eder; öyle değil, o muhasebecilik değil, neyse o dur muhasebecilik. (Alkışlar)

Bunu yapmadığımız sürece insan muhasebesi olarak, insan olarak hesap vereceğiz; ister inan ister inanma, ister dinsiz ol, hangi dine mensup olursan ol, istersen kökten dinci ol, ne olursan ol, her insan insansa hesaba çekilecektir. Onun vebalini boynunuzda taşıyorsunuz. Bu vebal hepimizdir, ben de bunu söylemek zorundayım.

Şimdi, TÜRMÖB'a çok teşekkür ediyorum böyle bir kurultayı düzenlediği için teşekkür ediyorum.

Başka? TÜRMÖB'a çok teşekkür ediyorum, beni de davet etti, çünkü birçok toplantılar oluyor, niye yoktun? Davet edilmediğim yere gidemem bu yaştan sonra. Beni de davet etmişler, tamam, teşekkür ederim. Ancak, eğer eksik varsa yasamızda, ki var, 3568 Sayılı Yasada, muhasebeci kendi standartlarını, kendi ölçümlüklerini kendisi belirler. Gücü yetmez, devlet var, hükümet var, kanunları onlar var, çünkü kanunlardaki hükümler de birer ulusal standarttır. Onlar da ölçümlüktür, yani onlara da uymak zorundayız, standart gavurca bir laf olduğu için tabii ne olduğunu kavrayamıyoruz. Aslında standart, ölçümlük demektir, yani ona uyacağım demektir, onun boyutlarına uyacağım. Somut olarak eğer bir ne bileyim, bir meyvenin standardıysa ölçüleri nedir, eğer bir kağıdın standardı ise işte A-4 210'a 297 milimetrelik bir kağıt, o ölçüye uyacağım ben ona uymak için. Ama soyutsa bir hükümdür, bir yazıdır, bir metindir standart. Ve bizde tutturmuşlar, en çok şey yaptığım, gündemi değiştirmek için, yine dönüyorum ulusal olmayan mahfiller, onların işbirlikçileri gündemi değiştirmek için bir standart tutturulmuş gidiyor, uluslararası standartlar.

Başkan, benim sözümü kestiğin an inirim, ama kesmiyorsan şunu...

Doğru doğru. Ama baştan bu standardı koymadığınıza göre bana söyleyebilir-diniz, şu kadar konuş, o zaman yeter in dersiniz inirim.

Türkiye'de muhasebenin bunca sorunları varken yıllardan beri gündemi muhasebe standartları teşkil ediyor. Nedir bu? Bunun özü şu: Dünyadaki hemen

hemen bütün ülkelerin bir hesap çerçevesi maloluş yönergesi var, envanter yönergesi var, onların toplamı bir bilanço ve kar-zarar çıkartır. Ama coğrafi bakımdan ve siyasal açıdan buna uygun olmayan, üniter olmayan devletler var. İngiltere gibi, güneş batmayan ülke, Amerika gibi. O da bu işi hesap çerçevesinin, maloluş yönergeniz, envanter yönergenizi eyalet olarak yapabilirsiniz, ancak bilançodan sonraki finansal raporlamayı – niye finansal, o da Türkçe değil, raporlama da Türkçe de değil, ne olur, akçal durum bildirgesi desek olmaz mıydı, neyse, o ayrı, o terim meselesi, akçal durumları sunmak için bazı asgari müştereklerde, yani en az şeyde birleşelim diye, onun adına da uluslararası demiş, bir standartlar, bir yazılı metinler, böyle üç sayfa, beş sayfalık yazılı metinlerde esaslar koymuş, bunları uygulayın. Yani, aslında birlikteliğimiz yoktur, ama bilançodan, kar-zarardan sonra bir birlikteliğiniz olsun. Bu, İngiltere, Amerika, Kanada sanıyorum, bunun dışındaki Avrupa ülkeleri de, ha onlar yapar da, biz de yaparız çok uluslu şirketler için, onlar da “...” diye bir kurulları vardır, onlar da Avrupa standartlarını yaparlar. Neden sonra? Herkesin hesap çerçevesi var. Bakın, parantez içinde söylüyorum bunu, Avrupa parada birliğe gitmiştir, ama muhasebe sisteminde herkes ayrı ayrıdır. Hala hesap çerçevelerinde birlik sağlanmadı, sağlama çabası da yok. Çünkü okullarda eğitilen, uygulamada olan, değiştirilmesi zor olan bir iştir. Ve orada birleşelim diye onlar yapmışlar. Peki, biz de bu uluslararası standartları uygulayacak kaç tane firma var? Sayılarını söyledi, bilmem 16 tane holding, bilmem ne kadar şey, hepsini toplasanız 100 tane yoktur. Yani 100 tane firma için ben uluslararası standart, yok 5. standart, 10. standart diye niye gündemi meşgul ediyoruz? (Alkışlar)

Tamamen yanlış bir şeydir bu, esas sorunları, esas gündemden, yasadaki eksiklikleri ortaya çıkmasın, muhasebedeki eksiklikler, terimlerde birlik sağlanmasın, olmasın diyedir. Başkan haklı, ben zor bir konuşmacıyım. Tekrar ediyorum, ulusal olmayan mahfillerin baskısı ve onun işbirlikçileriyle bu standartlar gündemdedir. Gafiller de bunu dinlemektedir.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Rıfat T. NALBANTOĞLU
Yöneten

- Evet sevgili arkadaşlarım, bu oturumu açarken birincisini düzenlemekte olduğumuz Muhasebe Forumunun belki de formatını da hep birlikte belirleyeceğiz bu çalışma sırasında diye bir görüşümü sizinle paylaşmıştım. En azından bana tahsis edilen saat 16:00'ya kadar olan bu oturumdaki format Sayın Hocamın konuşmasından sonra belli oldu, ben bu kürsüyü terk etmeyeceğim, bu kesin. Bundan sonra söz alacak olan arkadaşlar oturduğu yerden konuşacaklar, oradan görüşlerini bildirecekler. Bu anlamda formatın tespit edilmesi konusunda yol açtığı için Sayın Hocama, bize fikir verdiği için saygılarımı sunuyorum, teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Ama tabii ki bir karşılıklı konuşma ve bir tartışma formatında geliştirmeyeceğiz ama, Hocamın birçok görüşüne de iştirak etmediğimi ifade etmek zorundayım. Belki çok doğru bir yorum olmayacak ama, gerek dünyada, gerek muhasebede bazı değişiklikler oluyor Hocam, bunları biraz izlemek sanki lazım gibi geliyor. Yani, bu konuşmakta olduğumuz ve tartışmakta olduğumuz mesele sadece beş tane firmanın meselesi değil, bu Türkiye'nin meselesi, çünkü Türkiye dış dünyayla entegre olmak zorunda. Ama burada hem mesleki, hem de ulusal, hem de kişisel hassasiyetlerimizi tabii ki hiç unutmadan, tabii ki atlamadan bu işleri yapmak zorundayız. Ama, dünyanın bizi götürdüğü bir nokta var ki, bu da özellikle sermayede, sermaye yapısındaki globalleşme, küreselleşme, Türk firmalarının da, Türkiye'de iş yapan firmaların da, bizden bu hizmeti bekleyen firmaların da, hem de bazı kanun değişiklikleri vasıtasıyla daha da yayılacak olması, Türk Ticaret Kanunundaki değişikliklerle daha da yayılacak olması bizim bu konulara hazırlıklı olmamızı gerektiriyor diye düşünüyorum. Biraz hakikaten daha yakından incelemek lazım Sayın Hocam. Mesela, benim bildiğim artık İngiltere'nin üstüne güneş batıyor, o dediğiniz 150 sene önce falandı. Yani, güneş batmayan ülke, İngiltere'de güneş batıyor. Hatta doğmadığı bile söyleniyor yani zaman zaman İngiltere'de güneşin. Onun için biraz daha dikkat etmek gerekir.

Buyurun sevgili Yalçın Önder.

Yalçın ÖNDER

- Sayın genel başkanlarım, değerli yönetici arkadaşlarım, değerli oda başkanlarım ve özellikle az önce konuşan Hocam gibi salonda bildiğim, gördüğüm kadarıyla bu işe yıllardır emek harcayan değerli muhasebe bilim insanları; bugün sizlerle burada belki de yıllar sonra böyle bir ortamı ta İzmir'den kalkıp gelip paylaşmak çok güzel bir duygu. Bu ortamda çok duygulandığımı ifade etmek ihtiyacını duyuyorum.

Bu ilk forumun elbette daha başarılı bir şekilde organize edilebilmesi mümkündür, gerekliydi hatta. En azından şu salonun dolu olması için bir hafta sonra yapılsaydı tıklım tıklım olurdu belki de yer kalmazdı diye düşünüyorum. En azından buraya gelemeseler bile, Ankara Odasının Antalya'daki yaptığı sempozyumda olduğu gibi, Türkiye'nin dört bir tarafındaki meslektaşlar hoca lütfen söyler misin dediler bu işi organize edenlere, canlı yayın yayınlasınlar dediler internet üzerinden, insanlar bekliyor. Bir yandan KDV beyannamelerini yaparken, bir yandan da bu forumu izlemek istiyor. Çok da zor değilmiş, ben anlamam bu işin tekniğinden ama, eğer mümkünse yarın yapabilir misiniz, bu konuda teknik olarak yardımcı olacak arkadaşlar da göreve hazırız diyorlar, hemen hallederiz diyorlar, beş dakikalık iş diyorlar.

Bunların dileklerini ifade ettikten sonra tabii burada format anlamında bence biraz açık oturum tarzında olsa daha rahat olurdu. Yani, işte buradaki söz alan oturumların başındaki insanların çoğunu biliyoruz, tanıyoruz. Bu insanların görüşlerini de biliyoruz. Ama, şöyle bir sıkıntı var bizde, TÜRMÖB'umuzda, örgütümüzde, kendimize güven sorunu diye bir sorun var, özgüven sorunu diye bir sorun var bence her şeyden önce. Biz örgütümüze yeterince güven vermek ve onların üyelerimizin güvenlerini yeniden ve yeniden kazanmak ihtiyacıdayız az önce Sayın Yazıcı'nın dediği gibi, birlik olabilmek için, güç olabilmek için.

Bu anlamda bu güven ilişkileri öncelikle tabii ki bu örgütün üyelerinin yaptığı işle ilgili bir sorundur. Yani, iş yaşamının kendisindeki güven sorunu. Önce bu problemi aşmak gerekiyor. Yani bakıyoruz, son zamanlarda sağ olsun hocalarım, araştırma görevlisi arkadaşlarım, mesleğimizle ilgili bayağı güzel anketler yapıyorlar. Ve bunlardan geçenlerde bir tanesini okuduğumda, yüksek ölçüde kamuoyunun ya da bizim işini yaptığımız unsurların güven sorunu ile ilgili sorunlar. Bizim de tabii ki onlara karşı bir güven sorunumuz var. Acaba gelen fatura naylon mu veya öbür taraftan da acaba benim faturamı doğru işledi mi? Şimdi burada bilgi iletişiminin sorunu var.

Değerli arkadaşlar, sadece şunu söylemek istiyorum: İzmir’de bazı arkadaşlarla paylaştığımda, yani eş dost sohbetinde paylaştığım bir şey var, özür dileyerek söylüyorum ama, tanıyan tanır ben bu işi çok seviyorum ve ömrümün sonuna kadar da yapacağım, emekli olmak diye bir derdim de yok. Ve ben bu işe kısa pantolonla başladım. Ama, ben şunu hissetmek istiyorum, eskiden olduğu gibi: Elime bir faturayı sade sıradan bir kağıt parçası gibi düşünemiyorum hala, hala ben bunu böyle düşünemiyorum. Elime gelen bir faturayı ben anlamak istiyorum, gerekiyorsa elime gelen bir fatura üzerinden, eski üstatlarımdan, rahmetli olanlarından birisinin dediği gibi, bir fatura üzerinden dahi roman yazabilecek kadar güçlü muhasebeci olabilmelisin derdi. Yani, gelen eski kasap faturalarındaki yağı kiri ben görüp koklamak istiyorum ve hayatın içindeki o insanların alın terini faturadaki değeri görmek istiyorum, oradaki emeği görmek istiyorum, insanların yaratıcılıklarını, sıkıntılarını, üzüntülerini görmek istiyorum. Eğer bunu göremezsem, ben muhasebe yapamam. Yaptığım kayıtçılık olur, o da ne kadar olursa. Yani, bu sadece muhasebecilik için değildir değerli meslektaşlarım, tüm meslekler için eğer yapılan iş hayatla, yaşamla örtüşmüyorsa, yaşamda karşılığını bulmuyorsa boşuna uğraşmayın. Temel sorun buradadır. Biz hayata sarılacağız, üretime sarılacağız, emeğe sarılacağız ve bunlara saygı duyacağız ve bunları kayıt altına almaya çalışacağız ve bunları biz bir aylık veya bir yıllık neyse ilgili dönemdeki ürünlerini göreceğiz, ortaya çıkan değeri göreceğiz. O zaman muhasebenin keyfi var, anlamı var. Hiç unutmuyorum, sağ olsun Sayın Nalbantoğlu’nun İzmir’de başlattığı muhasebe sempozyumlarının ilkinde gerçekten mesleğe bakışımı birazcık değiştiren bir ifade vardı ilk sempozyum kitabında. Ama geçen de sordum, Odada kalmamış, yeniden bastırınsınlar bence. Amerikalı bir hakimin muhasebeyle ilgili verdiği kararda, kısaca söylüyorum, beni standart mitandart ilgilendirmez diyor, muhasebeci gerçeği yapmak zorundadır diyor, gerçeği yazmak zorundadır diyor. Gerçeği yazmadığı için diyor, standartlara da uysa, bilmem neye de uysa suçludur diyor.

Şimdi buradan geliyorum, o kısmını geçelim, buradan geliyorum arkadaşlar, bugünlerde özellikle belki çok duyarlılaştığım için sanıyorum, çok ciddi bir ikiyüzlülük görüyorum, çok ciddi bir ikiyüzlülük akıyor her yerde, maskeli balodayız. Şimdi örnek, biraz bu vergi davalarıyla uğraştığım için biliyorum, vergi ziyai cezası. Ya karar, Ordu Vergi Mahkemesinin kararı çıkıp Anayasa Mahkemesine gelirse, işte Odamızın Dergisinde yayınlandı bu sayıda. Altı yıl olmuş ve altı ay önce Resmi Gazetede yayınlandı ve bu arada kimler neyi götürdü ve yerine ikame edilen geçici gelir vergisi kanundaki 27. madde de hikayedir, o da ikiyüzlülüğün daniskasıdır, o da iptal edilmeye mahkumdur.

Şimdi vergi zıya cezasının hukuksal olarak alt yapısının olmadığı bir ülkede genel anlamda vergi muhasebesinin yapıldığı bir ülkede doğru değil, ama işin gerçeği bu. Nasıl olacak bu iş? Öbür taraftan kayıt dışılığı kaldıracağız diyor. Ben buna girmiyorum bu konuya, kayıt dışılığı kaldıracağız diye söz verenlerin ne türlü kayıt dışı işlemler yaptıkları ortada. Bu kafalarla bu ülkede kayıt dışı falan kalkmaz, inanmıyorum da. Bu konuyla ilgili meslektaşlarıma getirilecek her türden yükün de delikanlı gibi karşısında olacağız. Kayıt dışının sorumlusu meslektaşlarımız mı? Bir uyduruk tebliğ taslağı yayınladılar, değiştirdiler bir tane daha. Kardeşim yevmiye maddesi değil roman yazacağız sanki, bir sürü şey. Ya muhasebe fişi mi yapıyorsun, stok kartonumu tutuyorsun, anlayamadım ben, yani bunun nesi muhasebe? Uzatmıyorum.

TTK değişiyor, sağ olsunlar hocamızı getirdiler, Ünal Tekinalp Hoca, çok saygın, çok değerli, çok kalite bir insan olduğunu gördüm, anladım ve sordum dedim ki Hocam, burada bizim TTK'da denetimle ilgili sorumluluğumuzun ölçüsü ne, ben bunu açık, net göremedim. Dedi ki, Fransızca bir ifade, Türkçe tam karşılığını koyamadık yasaya. Pekala, yani ne demek istediniz siz dedim burada. Doğruluğundan sorumluluk var, gerçekliğinden sorumluluk var, uygunluğundan sorumluluk var, bunların her birisi farklı farklı.

Merak etmeyin Sayın Mehmet Yazıcı Hocam, sizin kitaplarınızdan yararlandık, yararlanmaya da devam ediyoruz, özellikle mesleğin bağımsızlığı yönünde tuttuğunuz ışık hala yolumuzu aydınlatıyor, hala çok da büyük ihtiyaç duyuyoruz ve en kararlı takipçilerinizden, savunucularınızdan birisiyim. Ama bazı görüşlerinize de katılmıyorum, onları da özellikle tartışabiliriz.

Şimdi, fotoğraf çekmek diyor Ünal Tekinalp Hoca. Şimdi elimde İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasının yayınladığı ve sağ olsunlar nezaketen lütf gösterdiler, bize de gönderdiler, "Muhasebe Mesleğinde Enron Vakası ve Getirdikleri". Bu kitabı iyi okuyun arkadaşlar, çoğunuz masanın bir kenarına attınız duruyor, iyi okuyun. Ama bu kitapta yazmayanlar da var. O zamanlar Sayın Uğur Büyükbalkan'la bu meseleyi çok paylaşmıştık. Sevgili Uğur İsviçre'ye gidiyordu GATS görüşmeleriyle ilgili iki haftada bir gölün kenarında Dünya Ticaret Örgütünde mesleki tartışmalar yapıyorlardı. Emperyalistlerle iş birliği yapıyorsun Uğur dedim. Ama Enron patladığında Uğur bastır dedim bu iş bitti. Çünkü GATS Anlaşmasının asıl sponsoru bu Enron'du. Enron neydi biliyor musunuz? Bugün Amerika'nın Büyük Ortadoğu Projesinin o zamanlardaki ilk ataklarıydı. Dünya enerji güçlerini Enron şirketi adı altında, dandik bir şirkettir aslında kuruluşunda, şirketi aracılığıyla tüm

dünya enerji kaynaklarını ele geçirmeyi amacı. Ama 96'da Daho'da yapılan toplantıda satın alamadılar bazı küçük ülkeleri. Alamadıkları GATS müzakereleri tıkanı ve iflas etti. Dünya Ticaret Örgütü de iflas etti, Amerika da ciddi şekilde sallandı. İşte bakın bir muhasebenin yaşamla birleşmemesinin karşılığındaki cezası bu.

Bizim yaptığımız kayıtlar aslında abartmıyorum ama, Hocamın dediğini daha da somutlayayım, atom çekirdeği gibidir; yani lehine kullanırsanız insanlığa yarar, aleyhine kullanırsanız insanlığa zarar verir. Eğer bizler onurlu, namuslu, gerçekten kendimize güvenli, örgütümüze güvenli, ciddi bir iş yapmak istiyorsak, o zaman öncelikle yeni alanlar açmaktan öteye, ha onlar yapılmalı, reddetmiyorum, burada sayıldı döküldü, ama biz şu muhasebeyi bu ülkede adam gibi nasıl yapılması gerektiği üzerine, hatta bir önerim de var; az önce Mali Müşavirler Muhasebeciler Birliği Derneğinin Genel Merkezinin her yıl düzenlediği, zamanında bizim başlattığımız eğitsel tatillerde konu önerdik, vergi muhasebeciliğinden bilgi muhasebeciliğine geçişte meslek mensuplarının karşılaşılabilecek sorunları aşma yöntemleri nelerdir, buna kafa yormamız gerekiyor ciddi olarak. Buna yönelik hocalarımızdan yardım istiyoruz. Vergi muhasebeciliğinden bilgi muhasebeciliğe geçişte yaşanacak sorunlar. Ama bugünkü sistemiyle olmaz. Bugünkü iktidarla olur mu, olmaz. Nasıl olacak kardeşim?

Şimdi TTK'da bu fotoğraf çekmeyle ilgili sadece bir şey söyleyeceğim, burada Enron kitabında da var fotoğraf çekme, fotoğrafı nereden çekerseniz öyle çıkar. Hanımefendiyi aşağıdan çekerseniz boyu uzun çıkar, yukarıdan çekerseniz boyu kısa çıkar, yandan, sağdan, soldan. Şimdi bakın, hocalarımız var, özür diliyorum, eğer muhasebeyi biz bilim düzeyine yükselteceksek bu ülkede, bilim benim bildiğim teoriyle pratiği örtüşmesidir diyeyim kısaca. Yani, pratikten gelen, teori süzgecinden geçer ve tekrar pratiğe yansır. Eğer bunlar birbirini karşılıyorsa, bu yapılan işler bilimseldir. Ve bilimde, postmodernistlerin söylediğinin aksine 10 tane doğru yoktur kardeşim. İki nokta arasındaki en kısa yol doğrudur ve tektir. Yerini tarihsel olarak bir başka doğru alasıya kadar bu doğru geçerlidir. Yani, bilmem kim denetim standartları çıkarıyor, ABD bilmem ne standartları, Avrupa Birliği bilmem ne standartları, SPK bilmem ne standartları, BDDK bilmem ne standartları. Kardeşim, eğer biz bu işi bilimsel olarak yapacaksak, bu işin tek bilimsel standardı olur. Böyle herkes kafasına göre muhasebe standardı koyamaz. Ama niye koyuyorlar? Meydanı boş bıraktık. Meydanı ne zaman boş bırakmaya başladık? SPK yasasına ek madde olarak ne zaman girdik TMSK Sayın Nalbantoğlu, o zaman

söyledik, yazdık çizdik de, arkadaşlar yapmayın bakın, TİMÜDESK'in çalışmaları vardı, 16 tane mi, kaç taneydi o dönemde. Bakın, iyi kötü emek verilmiş, çeviri meviri, bunları uygulayalım, yasaımızda yetkimiz var. Yani, 3568 diyor ki, muhasebeyle ilgili her türden standardı vesaireyi getirmeye yetkilisin. Niye uygulayamadık? Sonra gittik Maliye Bakanlığınaya verdik, mükerrer bilmem kaçınıcını maddeye, siz uygulatin bari, tebliğ yayınlatin dedik. Onlar da yapamadılar. Gittik TİMÜSK'ya verdik, onlar da şimdi zorla, yurt dışının baskısıyla bir şeyler yayınlıyorlar, orada da kavramlar sorunlu bence, önce kavramlarda anlaşalım. Hocam verdi bir örnek, basit bir örnek daha vereyim. Birikmiş amortisman, ya neyi birikiyor kardeşim ya amortismanın. Yıpranma payıdır bu ya, bu kadar basit. Kulağı böyle göstermenin anlamı var mı? Ve arkadaşlarımızın çoğu da anlayamıyor.

Efendim, uzatmak istemiyorum, ama şunu söylüyorum: Bakın, bu Enron kafalarıyla, Hocamızın dediği gibi ve bunların işbirlikçileriyle bu ülkenin bankalarını hortumlamaya alet olan raporlara imza atanlarla, bu ülkede bu meslek kurtulmaz. Örgüt kendine gelmeli, örgüt üyelerine dönmeli, sermaye çevrelerine değil burada emek harcayan insanlara dönmeli ve bu örgüt bu konuları sadece uluslararası sermaye örgütleriyle değil işçi çevreleriyle de tartışmalı. Yani, bir sendika toplu sözleşme yaparken o finansal tablonun doğru olup olmadığından emin olmalı, TÜRK-İŞ baktığı zaman, Salih Kılıç, ha bu fabrika zarar mı ediyor, kar mı ediyor görebilmeli. İşte o zaman üretimle muhasebe birleşir, işte o zaman önü gelişir muhasebenin. O zaman muhasebe ülkenin hem ekonomik gelişmesine, hem demokratik gelişmesine, hem de bağımsızlaşmasına yardımcı olur, yararı olur. İşte toplumda alacağı, üretimde alacağı o güçle geliştirirsiniz. Yoksa burada birkaç tane kusura bakmayın, bu Pricewaterhouse Coopers davetiyesinde yazıyordu, yönetim danışmanlık şirketi. Meslek mensubu diye sordum Yahya Başkana, meslek mensubu. Meslek mensubu 3568'in üçüncü maddesi için bakın arkadaşlar, kendi yaptığı çalışmalarda başka unvan kullanılabilir mi? Sayın Halil Başağaç'a sordum Disiplin Kurulunda, kullanamaz, yasak. Buraya geleşiye kadar neler var, ya neler var neler, söyleyin, söyleyin neler var bizim bilmediğimiz, açıklayın. (Alkışlar)

Bu mesleği biz var olduğumuz sürece gerek uluslararası sermayenin uşaklarına, gerekse yalakalarına pazarlat-tır-ma-ya-cağız. (Alkışlar)

Rıfat T. NALBANTOĞLU
Yöneten

Arkadaşlar, söz vereceğim tabii, ama müsaade ederseniz ben hemen bir iki konuda... (Gülüşmeler) Ne için gülüyorsunuz? Yok, ben ayakta kalmaya devam edeceğim.

Yok, sonuç değişecek kesin. Arkadaşlar, hiç değilse bundan sonra konuşan arkadaşlar, söz alan arkadaşlarım özel bir ricaya gerek bırakmadan kendisinden sonra söz alacak olan arkadaşların haklarına riayet edecekler. Ancak Yalçın, İzmirli meslektaşım benim, çok yakın arkadaşım, çok sevgili dostum. Siz yakından tanımadığınız için sonucun değişmediğini zannediyorsunuz. Yalçın bu işe çok ciddi riayet etti, yani süre konusuna çok ciddi uydu bu konuşma sırasında. Yalçın uymasaydı siz o zaman gördüğünüz sonucun değişip değişmediğini. Yani, ben bu anlamda Yalçın'a yürekten teşekkür ediyorum, gerçekten çok ciddi riayet etti bu konuda, sevgili kardeşime de teşekkür ediyorum.

Ayrıca, tabii bazı kavramları birbirine karıştırarak konuyu anlamakta zorluk çekiyor insanlar. Yani, mesela ben kişisel olarak tabii ki onu Yalçın'la ayrıca bizim İzmir'de hep tartışma, konuşma imkanımız var, bu platformlarda da imkanımız var, ama ben bu forumun tutanaklarına geçmesi açısından bir konunun altını çizmek istiyorum.

Bir; bugün yapmakta olduğumuz muhasebe işinde, yani kayıt tutma işini dosdoğru mu yapalım, Yalçın'ın bir söylediğinden onu anlamıştım ben, sözlerinin başında. Sonra da bu standartlar meselesini TÜRMOB olarak başkalarına kaptırmayalım mı? Yani, fiilen yapmakta olduğumuz kayıt tutma işinde bu standart işi yok biliyorsunuz, o yok. Şimdi onu mu yapacağız, yoksa standartların mücadelesini mi vereceğiz meselesini anlamadım Yalçın seni ama, şu çok açık ki biz, dünyanın her yerinde meslek örgütleri hangi işlevleri üstlenmişse, hangi işi yapıyorlarsa sizin meslek örgütünüz de, odalarınızda, TÜRMOB da o işi burada yapacak. Denetim standartları dünyanın her yerinde meslek örgütlerinin sorumluluğunda ve ödevindedir, Türkiye'de de kimse denetim standartlarını yayınlayabilirler, sahip çıkmaya çalışabilirler, bu uzun bir mücadele, uzun bir yarıştır, uzun bir kavgadır, bu kavgayı sonuna kadar vereceğiz ve tabii ki sonuçta Türkiye Denetim Standartları Kurulu, TÜRMOB tarafından kurulmuş olan Türkiye Denetim Standartları Kurulunun yayınladığı denetim standartları umuyorum bir süre sonra bizim işte bugün yapmakta ol-

duğumuz işler haline gelecek diye düşünüyorum ve mikrofonu sevgili arkadaşşıma veriyorum.

Şükrü YILMAZ

- Şükrü Yılmaz, serbest muhasebeci mali müşavir.

Sayın hocalarım, sayın başkanlarım ve sevgili meslektaşlarım; hepinizi kucaklıyorum sevgilerimle.

Şimdi burada konuşulmayan bir konuya değinmek istiyorum. Sayın Hocam Mehmet Yazıcı'nın kurultay diye tanımladı, bunu ben gerçekten gönülden benimsedim. Kurultayına hepiniz hoş geldiniz. (Alkışlar)

Efendim, Türkiye'de Cumhuriyetin kurulduğundan bu yana demokraside yol alınması noktasında bizim mesleğimizde oldukça ihtiyaç vardır. Çünkü, özellikle son zamanlarda yapılan mesleki çalışmalarda yerel yönetimlerde, sivil toplum örgütlerinde, sendikalar gibi, dernekler gibi, vakıflar gibi bu kuruluşlarda planlananla, bütçelenenle sonuçlar arasında ilişki kurulması noktasında bizim mesleğimizden yeteri kadar istifade edilememektedir. Şayet bizim mesleğimizle ilgili olarak bir diyalog kurulmuş olursa, bunun demokrasiye oldukça faydası olacaktır ve halkımızın da demokrasiye inancı artacaktır. Ben bu konuya değinmek istemiştım, teşekkür ederim. (Alkışlar)

Serdar ÖZKAN

- Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Benim ismim, Doçent Doktor Serdar Özkan, Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi öğretim üyesiyim. İzmir Odasıyla birlikte geldim, onların akademik danışmanıyım, birkaç söz ben de söylemek istiyorum.

Öncelikle TÜRMOB'a çok teşekkür ediyorum, bir toplantının ismini o toplantıyı organize edenler koyarlar, şimdilik forum iyi görünüyor, herhalde onlar tartışılır. (Alkışlar)

Şimdi bugün konuşma konumuz muhasebe meslek mensuplarının hizmet faaliyetleri ve muhasebe mesleğinin geleceği konulu serbest tartışma. Bugün muhasebecilerin işletme yönetim danışmanlığı yaptığını, vergi danışmanlığı

yapması gerektiğini, işte muhasebecilerin aynı zamanda denetim yapması gerektiğini, aynı zamanda kurumsal yönetim danışmanlığı yapması gerektiği, aynı zamanda bilgi sistemleri danışmanlığı yapması gerektiği, aynı zamanda risk yönetimi danışmanlığı, aynı zamanda değerlendirme, aynı zamanda şirket değerlemesi, değil mi, bunların hepsini bizim yapmamız gerekiyor, ben de muhasebeciyim Mehmet Yazıcı Hoca gibi. Dolayısıyla muhasebenin tanımı değişti aslında ve biz bugün artık böyle bir forum yapma ihtiyacı hissettik. Bu bir tesadüf değil, bu forumun yapılmasının sebebi, aslında muhasebenin dünyadaki tanımı da değişti. Şimdi muhasebeyi, muhasebecileri tanımlayın diye sordüğümüzde, işletmeyle ilgili kısmen mali yeterlilikte olan işlemleri, öyle bir tanım var değil mi, uzun uzun; böyle bir şey yok artık dünyada. Muhasebenin tek tanımı var; muhasebe işletmenin dilidir diyor, muhasebe işletmenin dilidir. Bu tanım Çin’de de aynıdır, Rusya’da da aynıdır, Amerika’da da aynıdır, Türkiye’de de aynıdır. Ve bu dili konuşmak gerekir, bu dili konuşanlar ancak birbirlerini anlayabilirler.

Şimdi bugün geldiğimiz nokta şu: Bizim ülkemizde kabul etmek gerekir ki, bu kötü bir şey değildir, bu bir ülkenin gerçeğidir, kıta Avrupası muhasebe sistemindeyiz biz, Anglosakson muhasebe sisteminde değiliz, dolayısıyla bir değişim yaşıyoruz, bu değişimi yaşarken de birazcık hareketli günler yaşayacağız.

Şimdi bizim ülkemizde muhasebe sisteminin ilk geldiği yere bakarsanız, tekdüzen muhasebe sistemi var. Çok değerli bir tebliğdir o, uzun yıllar Türkiye’ye çok güzel hizmet etmiştir ve hizmet etmeye devam edecektir. Fakat bakılırsa bu bir tebliğdir, Maliye Bakanlığının tebliğ olarak gelmiştir, bundan en çok bilgi isteyen Maliye Bakanlığıdır, biz de Maliye Bakanlığının istediği bilgileri o muhasebe sistemini kullanarak ne yapıyoruz ona veriyoruz. O sistemi eleştirmiyoruz, onun hedef kitleleri Maliye Bakanlığıdır. Şimdi biz spor ayakkabısını üretmeye kalksak, öyle bir işe girsek, bırakın muhasebeciliği, önce hedef kitle belirlememiz lazım; kime, kadınlara mı, çocuklara mı, yaşlılara mı, gençlere mi, erkeklere mi, kimeyse ona göre bunun rengi, şekli şemali, her şeyi ne olur? Değişir. Şimdi bizim karşı karşıya bulunduğumuz ve dünyanın da karşı karşıya bulunduğu muhasebe sisteminin hedefi Maliye Bakanlığı falan değil, çok ciddi olarak hedef değişikliği var. Şu anda bize gelen bu Anglosakson muhasebe sisteminin temel hedefi, yani varlık sebebi, işletmeyle ilgili en çok riskli alan işletmenin başta sahipleri olmak üzere yine işletmeyle ilgili beklentisi olan ilgililere ne yapmak? Bilgi sağlamak. Şimdiye kadar alıştığımız bir hedef kitemiz vardı, yani şimdiye kadar diyelim ki biz

kadın ayakkabısı yapıyorduk, onun rengi alacalı bulacalı falandı, şimdi biz erkek ayakkabısı yapmaya başladık, rengi biraz da değişti beyazlı, siyahlı falan olabilir. Dolayısıyla biz büyük bir dönüşüm yaşıyoruz ve bunları biz yapmak zorundayız.

Şimdi bizim İngiltere'yle aramızda ne fark var? Bir sürü fark var. Herkes kendi açısından söyleyebilir, ben size birkaç tane önemli gördüğümü söyleyeyim. Birincisi, İngiltere'de muhasebeyle ilgili kuralları meslek örgütü yapar, en önemli özelliği budur. Hatta İngiltere'yi, Kanada'yı, Amerika'yı, kıta Avrupa sistemini ayıran şey, mesleğe giriş koşullarını kim belirler, meslek örgütünün geçmişi nedir? Hatta ülkelerin meslek örgütlerinin ne kadar uzun yıllardan beri var olduğu, o ülkedeki muhasebe sisteminin asıl sahibinin kim olduğunu ve muhasebe kurallarını kimin koyduğunu gösterir. Bizim ülkemizde de ben çok sevinerek söylüyorum bunu, dünyanın başka yerlerinde de meslek örgütü bu mesleğe ciddi olarak sahip çıkıyor, çok genç bir örgüt olmasına rağmen gerçekten çok iyi atılımlar yapmış, bunu söylemek lazım. Ve TÜRMOB'un sahibi de kim yine, yine bizim meslek mensupları. Şimdi bu meslek mensupları eğer bu yönetim danışmanlığını yapmazlarsa kim yapacak? Yapanlar yok mu piyasada? Var. Fakat, bir bakıyorsunuz kökenlerine; endüstri mühendisi, şu mühendisi, bu mühendis falan. Maliyet muhasebesi gibi muhasebenin temel bir konusu artık bundan böyle ülkemizde endüstri mühendislerinin konusu olmuştur, çünkü mali müşavirler KDV beyannamesi yapmaktan fabrikanın yanına inip ham maddeye dokunamayıp, makinenin nasıl çalıştığını falan görmeyip maliyet falan hesaplayamaz duruma gelmişler. Dolayısıyla, yani biz mesleğimizi çeşitlendirmemiz gerekiyor; bir.

İkincisi; iyi mali müşavirle kötü mali müşavir arasında ne fark var? Bu, önemli bir sorudur. Ben kendime de soruyorum, iyi mali müşavirle kötü mali müşavir arasında ne fark var? Benim mali müşavirim çok iyi KDV beyannamesi doldurur. KDV beyannamesi doldurmak bir meziyet, bir marifet, marifet tabii, fakat yani böyle hani mali müşavirler arasında fark yaratacak bir marifet değil. Ben çok iyi muhtasar beyanname yaparım. Muhtasar beyanname öyle çok büyük marifet falan da değil, kabul etmek lazım. Asıl muhasebecileri birbirinden ayıracak olan şey, verdikleri hizmetlerin kalitesi, verdikleri hizmetin çeşitliliği. Bizim verdiğimiz hizmeti ne yapmamız gerekiyor? Çeşitlendirmemiz gerekiyor.

Şimdi hizmeti veren var, bir de hizmeti alan var. Bizim bir problemimiz de şu: Hizmeti alanlar da hangi hizmeti almaları gerektiğini bilmiyor. Bu ciddi

bir problem. Eğer vücutu, teni, teri kokan bir insan, kendisine gelmez kokusu, birisinin ona ne demesi lazım? Senin deodoranta ihtiyacın var, yani pazarlama yöntemi burada, pazarlama işidir bu yani. Biz, yani meslek mensupları olarak ihtiyaç yaratmamız lazım. Türkiye’de muhasebenin de, özür dilerim, biraz tutuyorum ama, bu çok önemli, bunu söylemem lazım; imaj problemi var. Yani, ben öğretim üyesiyim, öğretim üyesi olarak imaj problemini ayrıca tartışırız fakat, muhasebe öğretim üyesi olmak ayrıca bir imaj problemine yol açıyor, onu söylemek lazım. Birinci sınıf öğrencilerimden bir tanesi koşarak geldi bir gün. Ben ilk defa öğrencilerle üçüncü sınıfta tanışıyordum o dönemde, üçüncü sınıfa dersim var. Koşarak geldi, siz ne hocasıyınız dedi. Muhasebe dedim. Ne cevap verdi biliyor musunuz? Tüh boşa gitmişsiniz dedi. Yani, birinci sınıf öğrencisi tüh boşa gitmişsiniz dedi falan, hayrola dedim ya, senin ismin neydi? Yuda dedi, Musevi bir öğrencimiz. Oğlum dedim, aslını inkar ediyorsun, senin en çok işin beyinle, sen bir Schindler Listesini filmini bir izle bakalım. Filmin başrolünde kim var? Yine muhasebeci var. Yani, muhasebenin imajı dünyanın başka yerlerinde gerçekten çok önemli ve muhasebe çok pahalı bir iştir. Öyle iyi muhasebe hizmetini böyle parasını vermeden kimse alamaz. Bizim, yani sizin diyeyim, bizim de diyeyim, bizim bu mesleğin gerektiği gibi kendimizi geliştirmemiz, yetiştirmemiz ve bizden sonraki nesile de bunu aşılammamız lazım. Sıkıntı yaşayacağız, çünkü biz yeni bir muhasebe sistemine giriyoruz, Anglosakson muhasebe sistemine giriyoruz. O yüzden Yalçın Bey bu gelişmeyi anlamakta belki zorluk çekiyor demeyelim, farklı yorumlayabiliyor. Bizim bunu farklı yorumlamamız kadar doğal bir şey olamaz. Biz bunu farklı yorumlayacağız, hiç tartışmasız, yani eninde, sonunda bu işi ne yapacağız? Öğreneceğiz.

Ülkenin muhasebe sistemiyle bu zamana kadar ne yapabildik? İdare edebildik. Bundan sonra gitmiyor, emperyalizm ile parayalizm artık bunlar artık hani böyle çok mantıklı söylemler falan da değil bu saatten sonra. Neye karşı? Özelleştirmeye karşısınız, Avrupa Birliğine karşısınız, entegrasyona karşısınız, ona karşısınız, buna karşısınız; yok, öyle bir model yok. Uluslararası muhasebe standartlarını beğenmeyen oturup kendisi bir tane yazar. Ama önce bir kere okur baştan sona. Bizim ülkemizde yeni bir adet çıktı, insanlar uluslararası muhasebe standartlarını bir kere bile okumadan adı uluslararası diye eleştirmeye kalkıyorlar. Yani, bu saatten sonra dünyadan bambaşka, alakasız, muhasebeyi baştan keşfedecek halimiz yok, alakasız, yeni bir muhasebe standardı yazacak halimiz de yok. Benim tavsiyem kendi kendime, ben kendime de telkin ediyorum; ya Serdar Özkan diyorum, şu uluslararası muhasebe standartlarıyla bir çalışmaya başlayalım. Bunların hazırlanmasına bizim katkımız

olmadı mı? Evet, olmadı. Onlara da biz zaman içerisinde ne yaparız? Katkı sağlarız. Şu anda Türkler, biz Türkiye’de ne kadar uzak bakıyorsak veya çekimser bakıyorsak bu olaya veya çekiniyorsak, çünkü yepyeni bir şey geliyor, inanınız Almanlar da aynı durumda, inanınız Avusturyalılar da aynı durumda, çünkü onlar da bizimle aynı muhasebe ailesinden geliyor. Fakat, gerçekten gelişmek için bizim buna karşı koyacak gücümüz yok. Bizim 300-500 milyar dolar borcumuz var. 500 milyar dolar borcu olan bir ülkenin muhasebe standardı yapacak hali falan da yok. Geliniz, zenginleşelim, sonra kendi muhasebe standardımızı yapar dünyaya kabul ettiririz.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Sinan Berk DEMİR

- Sinan Berk Demir. Bir MM rozetim var ama, maalesef bu mektebi mülkiyeden geliyor. Ben mali müşavir değilim, mali danışmanlık yapıyorum yaklaşık 18 yıldır mesleğin içindeyim, ama mali müşavir değilim. Yeni başladık, Oda Başkanımızla az önce konuştuk, daha önceden bir müracaatım olmuştu, yarım kalmıştı, öncelikle onunla ilgili küçük bir bilgiyi paylaşayım.

18 yıldır bu işi yapıyorum, ama staja tekrar başladığımda 2 yıl, 3 yıldır bu işi yapan kişinin yanında benim staj görmem gerekecek, bu çok anlamlı gelmiyor. Başladığım noktada, fabrikada başlamıştım, fabrikada başladığım zamanda yeminli mali müşavirimiz değişti, değiştiği noktada da diğer mali müşavir dedi ki, kusura bakmayın, siz fabrikadasınız, fabrikayı kabul etmiyor. Merkez dediğimiz 15 kişi 2 tane muhasebeci var, fabrika dediğiniz 250 kişi 10 tane muhasebeci var.

Bunları sadece kendi şeyim için söylemiyorum, ama mevzuatı tekrar düzenlerken bunların da göz önüne alınması gerektiğini düşünüyorum. Dolayısıyla bununla ilgili zaten sizden birazdan bilgi alacağız.

İkinci nokta, bilgi teknolojileri, evet belli standartlarımız var ama, bilgi teknolojileri inanılmaz hızla değişiyor. Bu noktada bilgi teknolojilerini de bizim aynı zamanda almamız lazım, çünkü tekdüzen hesap planı evet çıktı, belli bir düzen getirdi ama, yeterli mi? Kesinlikle yeterli değil. Niye dersenez, şöyle bir örnek vereyim: Danışmanlık verdiğim firmalardan birisi 730 hesabın altında kırımınları sayıyor. 01 genel üretim giderleri, 02 sair üretim giderleri, 03 diğer üretim giderleri, 04 muhtelif üretim giderleri. Mübalağa etmiyorum.

Dolayısıyla buradaki standardı yakalayamadığımız sürece bir kişiye mecburen tabi kalacaksınız. Daha önceden bir holdingde çalıştım, onların hesap planı vardı, çok da uygundu. Şöyle, çok özetle söyleyeyim, detaya inmeden: 730, 304 dediğimizde elektrik. Burada malumunuz dışarıdan sağlanan fayda hizmetler, 304 de elektriği temsil ediyor. 760-304'e de bağladığımız zaman aynı şeyi kullanabiliyorsunuz. Bu noktada bir standart, yani tekdüzen muhasebenin biraz daha detayına inerek bir standart çalışma yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bunu çünkü 18 yıldır kullandığımız için önemini, faydasını çok fazla gördüm ama, piyasaya baktığımda inanılmaz bir keşmekeş görüyorum. Sanıyorum defter tutanlar bu noktada iki farklı firmaya baktığında muhtemelen aynı hesapları görmeyecekler. Ama biz eğer o standartları oturtabilirsek, zannediyorum mali müşavir değiştiğinde de çok daha kolay firma değişikliklerinde çok daha rahat bir şekilde uyum sağlayabileceğiz, çünkü bizim işimiz sadece kayıt tutmakla sınırlı olmamalı.

Mevzuat değişikliği geçenlerde gündeme geldi. KDV yüzde 18'den 8'e düştü. Ben bunu çok fazla takip etmedim.

Bilgi teknolojileri şu anda bir firmayla birlikte çözüm ortağı olarak çalışıyoruz. Maalesef program bu değişikliği istediği gibi kabul etmiyor veya ciddi bir değişiklik gerekiyor. Bu noktada kanun değişirken TÜRMOB'a veya ilgili kişilere ve bilgi teknolojilerine sahip olan kişilere mutlaka sorulması gerektiğini düşünüyorum, çünkü bu tip değişiklikler direkt olarak uygulayıcıları etkiliyor.

Son bir nokta, Hocamız az önce bahsetti, benim esas branşım aslında maliyet muhasebesi. Ben sanıyorum sahaya inip maliyet muhasebesini yapan ender kişilerden biriyim. Ama şu anda o maliyet muhasebesi sayesinde çok daha detaylı, yani satışı, satın almayı, vesaireyi içinde sistem kuracak kadar bilemiyorum, şu anda yaptığımız da bu sistemlerin kurulması.

Ama baktığımız zaman ben halihazırda, yine başa dönüyorum, mali müşavir değilim. Maliyet muhasebesini bilen bir kişiyim, ama mali müşavir değilim. Belki bu noktada mali müşavirliği detaylara ayırmamız gerekiyor.

Meslekte uzmanlığı bu noktada ayırabiliriz. Artı, 18 yıl, eğer 10 yıl uzmanlıksa bunu da bir artı kriter olarak koyabiliriz.

Son bir nokta, yönetim konusunda söylendi, maliyet muhasebesi evet fazlasıyla önem kazanacak, enflasyon malum düştü, bu noktada bizim işimiz,

özellikle yatırım yapacak olan kişilere çok daha sağlıklı bilgi verebilmek. Bu noktada bizim öncelikle kendimizi bilişim teknolojileri alanında ileri bir noktaya götürmeliyiz.

Çok teşekkür ederim. (Alkışlar)

Halit KARADUT

- Teşekkür ederim. Sayın misafirler ve sevgili meslektaşlarım; Balıkesir Edremit'ten Mali Müşavir Halit Karadut.

Şimdi biz deminden beri, sabahtan beri konuşulanları dinledik, teşekkür ederiz. Böyle bir forum veya kurultay, bunun muhasebeden sonrası hiç önemli değil.

Hiç önemli değil. Ama bu şöyle bir şey, hep delege olarak gittiğimiz veya giden arkadaşlarımız zamanın kısıtlı olduğunu, hep söz almak için zaman isterlerdi. Ve bu güzel günde hepimiz istediğimizi söyleme hakkına sahibiz. Muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceği. Muhasebe meslek mensuplarının hizmet faaliyetleri – muhasebe mesleğinin geleceği forumu.

Şimdi sabahtan beri konuşuyoruz ama, hep konuştuklarımız üst düzey denetim konularıyla ilgili. Ama bizim yürüttüğümüz işlem ya da hizmetler genelde bürolardaki hizmetlerimizin bilmiyorum ama üçte biri. Ancak şirketlerle, bilançolarla ve bunların çoğu da aile şirketleri olan anonim şirketi ve limitet şirketleriyle olmaktadır.

Şimdi aynı zamanda şöyle bir konuşulanlardan sonra ben şu kanıya vardım. Mesleğimizi yaparken şu anda bile yanlış bazı başka meslek gruplarına giren hizmetleri de yürütüyoruz. Örneğin, şimdi bizim esas işimiz, mali tablolar, vergi danışmanlığı diyelim esasında. Peki, SSK, BAĞKUR gibi sosyal güvenlik işlemlerini neden yürütüyoruz? O zaman bu da Sayın Masum Türker Hocamızın dediği gibi insan kaynakları kısmına girecek. İnsan kaynakları kısmı, belki de bu üniversitelerde okutulan belli bölümlerden çıkan kişilere verilmesi gerekiyor. Bu muhasebe mesleğinin geleceğiyle ilgili şunu söylemek istiyorum ben. Staja başlama konusunda ÖSYM tarafından yapılan staja başlama sınavı, gerçekten mesleğimizi çok daha farklı yere getirecek bir sınav olmuştur. Yani, ortalama başarı oranı yüzde 10, yüzde 15'tir. Yani, eskiden, bizden öncekilerinin söylediği tabirle, ne olursam olayım, en azından işte o za-

manlar vergi danışmanlarıymış, muhasebecilermiş falan. Ne iş yapıyorsunuz? Muhasebeciyim, yine aynı şekilde. Soruyorsunuz ne iş yapıyorsunuz muhasebeciyim; yok öyle artık. Bizim mesleğimizin geleceği tamamen uzmanlık alanını gerektirecek konularda. Bunları da saydık, mesela bilirkişilik. Geçenlerde sağ olsun Balıkesir Odamız Manisa ve Çanakkale Odasıyla birlikte Ayvalık Sarımsaklı'da bilirkişilikle ilgili bir toplantı düzenledi. Bu eğitim seminerine hepimizin katılması, mesleğimizin geleceği açısından çok önemli.

Ben teşekkür ediyorum, kolay gelsin diyorum.

Ziya DİSANLI

- Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, ben 5 dakika konuşacağım, önce onu belirteyim, Sayın Hocamın yanımdayken korkmayın böyle yarım saat falan konuşacağımı zannetmeyin.

Ben şuna işaret etmek istiyorum: Bir kere muhasebe mesleğinin geleceği bizim ülkemizin geleceğiyle özdeş bir olay. Ülkemiz ne kadar çok gelişirse muhasebe o kadar gelişecek. Muhasebe ne kadar çok gelişirse, ülkemiz o kadar gelişecek gibi görüyorum, Hocamız da aynı şeyi söyledi. Bu anlamda meseleye yaklaşmamız lazım. Eskiden beri, birkaç örnekle görüşlerimi açıklamaya çalışacağım; 20 sene kadar önce şu anda aramızda bulunan Kemal Civelek üstadım İstanbul Defterdarıydı. Panelde en sade vatandaştan devletin en üst düzeydeki yöneticisine kadar herkes vergi kaçırıyor bir şekilde; ya gayrimenkul alım-satımında, ya bir taşıt alım-satımında ya da bir fiş alım-verimi sırasında. Bütün toplum tüyü bitmemiş yetimin hakkını yiyor, herkes suçlu. Böyle bir toplum düşünebiliyor musunuz? Mümkün değil demiştik. Ve toplanabilecek verginin de ancak yarısı toplanabiliyor demiştik 20 sene önce. Şimdi bakıyoruz aynı şeyler konuşuluyor. Önemli bir gelişme yok vergi kaçığından bahsetmek gerekiyor. Yolsuzluklar, rüşvet aynı boyutta devam ediyor. Ama, bizim odalarımız kuruldu, meslektaşlarımız bütün zorluklara rağmen çok iyi eğitiliyorlar. Yanımda çalışan bir arkadaşım, muhasebe müdürümü geçtiğimiz günlerde bir eğitime yolladım, İstanbul Odasının bir eğitimine, gerçekten hiç, Hocam kusura bakmasın, okullarda verilen eğitimin çok dışında dolu dolu bilgi aldığımı söyledi bana, ben de çok övünç duydum bir meslek örgütümün bu şekilde çalışmasından dolayı. Meslektaşlarımız çok güzel

eğitiliyorlar. Biz bilim teknolojilerin de çok iyi kullanıyoruz. Ama, lkemizde sağlıklı bir gelişme yok. Bundan dolayı da bir başka örnek daha vererek bu konuyu da açıklamaya çalışayım; 20 sene evvel meslektaşım diyorum ki meslek mücadelesinde, çok onur kırıcı bir mesleğimiz var. Yani, ne devlete karşı, ne de mükellefe karşı çok güçlü değiliz. Yaptığımız işin doğruluğundan biz emin değiliz, doğru işleri yapamıyoruz. Buradan başlıyor onur kırıcılığımız, prestijli bir işe sahip değiliz diyor. Biz onun için gelişmiş ülkelerdeki gibi meslek mensuplarımızı layık olduğu seviyeye getiremiyoruz, çünkü ülkemiz o seviyeye bir türlü çıkamıyor.

Sonuç olarak şunu söylemek istiyorum: Meslek Yasasını çıkarmaya çalışırken, o zamanlar milletvekili olan Sümer Oral dedi ki, “Sayın Başkan, fazla hikayeyi boş ver, sizin yasanızı, isteklerinizi yerine getirirsek kaç oy alırız, esnaflardan ne kadar oy kaybederiz, bundan bahsedin bize” demişti. Bunlar hiç değişmedi arkadaşlar. Onun için her gün gelişen odalarımız, Odalar Birliğimizdeki rgtllğmz her gün daha çok geliştirmemiz lazım ve meseleye muhasebecinin ücretini artıralım, daha çok defter alalım gibi değil, ülkemizin doğru biçimde ekonomik kalkınmasına katkı sunalım, doğru baskı gücü olalım. Toplumun ve ülkemizin menfaatlerini savunalım, baskı gücü olalım, o paralelde de mesleğimizi geliştirelim diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Rıfat T. NALBANTOĞLU **Yöneten**

Çok teşekkürler Sayın Disanlı.

Sevgili arkadaşlarım, müsaade ederseniz hemen bir 5-10 dakika sözlerimizi tamamladıktan sonra ara vereceğiz, ondan sonra Sayın Genel Sekreterimizin finansal tabloların oluşma faaliyetiyile ilgili başlıkta toplanan yine bir tartişmamız devam edecek. Aynı şekilde söz almak isteyen sevgili arkadaşlarım sözlerini orada alabilirler. Ben bize verilen saate riayet etmek istiyorum, aynı şekilde oturum Sayın Genel Sekreterimizin yönetiminde hemen devam edecek çay arasından sonra.

Ben birkaç dakika hemen sözleri bağlayıp kapatmak istiyorum.

şimdi öncelikle söz alan, görüş bildiren bütün arkadaşlarıma yreктen teşekk-

kür ediyorum, hepsi sağ olsunlar, var olsunlar. Sayın Disanlı'nın verdiği örnek de son cümleme başlamak istiyorum. Yani, gerçekten de meslek yasası çıkarkenki bu ülkedeki hiçbir koşulda, hiçbir değişiklik olmamışken, aradan geçen 16-17 sene içinde her şey hala aynıken, hakikaten aynı, maalesef aynı yani, siyaset yapma biçimi de aynı, siyasetin mesleği algılama biçimi de aynı, diğer meslekleri algılama biçimi de aynı, parlamentonun durumu da aynı. Ama bu koşullar hala aynı dururken ve o meslek yasası çıktığı haliyle Sayın Yazıcı Hocamın ifade ettiği gibi, çıktığı haliyle dururken biz bugün adı ne olursa olsun, ben forum olması konusunda ısrarımı sürdüreceğim ama, bu konuları tartışabiliyorsak, biz bu mesleki problemleri, bu mesleki açılımı, bu vizyonu tartışabilir noktaya gelmişsek, öncelikle meslek örgütü ve bu örgütü oluşturan sizler gerçekten çok başarılı işler yapmışız demektir değerli arkadaşlar.

Koşullar aynı, hiçbir şey değişmemiş, ama bizim iş yapma biçimimizde, iş görme biçimimizde ve çözmek zorunda olduğumuz sorunlar anlamında yepyeni meseleler, yepyeni ufuklar, yepyeni vizyonlar eklenmiş ki, bu gerçekten hepimiz açısından çok sevindirici bir durum. Problem, bunların üstesinden nasıl geleceğiz, bunları nasıl tartışacağız? Tabii ki hepimizin farklı konularda farklı bakış açılarından bakıp meseleyi farklı görmeleri, o mesele konusunda farklı farklı çözüm yolları önermeleri çok normal, çok olağan bir sonuç. İşte bu sonuçtan, bu farklı bakış açılarından ortak bir sentezi, ortak bir bakış açısını, ortak bir çözümü nasıl yaratırız'ı tartışmak zorundayız. Hiçbir şeyi yok saymadan, bugün yürütmekte olduğumuz, sevgili Balıkesirli arkadaşım Halit Beyin ifade ettiği gibi, bugün yürütmekte olduğumuz meslekteki bugün yapmakta olduğumuz işlerle ilgili, sosyal güvenlik kuruluşlarıyla ilgili verdiği örnek, defter tutma konusuyla ilgili arkadaşlarımdan verdiği örnekleri de göz önüne alarak bunların nasıl reorganize edileceğinden. Ama mutlaka ve mutlaka yeni alanların bizim lehimize nasıl tesis edileceğini de hep beraber kafa yorarak bulmak zorundayız. Hepimizin biraz önce de ifade etmeye çalıştığım gibi meseleleri farklı yorumlama, farklı değerlendirme hakkımız, özgürlüğümüz hep var. Ben, bu özgürlüğün bütün meslektaşlara, bütün arkadaşlarımdan tarafından kullanılmasını yürekten istiyorum. Ancak bu farklı bakış açıları ortaya konduğu zaman, ancak bu farklı bakış açıları yüksek sesle telaffuz edildiği zaman ortak bir noktayı, ortak bir sentezi, ortak bir çözüm yolunu bulabiliriz diyorum.

Sevgili Serdar Özkan Hocamın söylediğini lütfen defterlerimizin bir kenarına, kafamızın bir kenarına lütfen yazalım. Bu mesleğe başladığımız tarihte ya

da bu yasanın çıktığı tarihte kendi açımızdan bu mesleği yorumlama anlamında hangi tarihi milat kabul ediyorsak edelim, muhasebenin tanımı değişti sevgili arkadaşlar, bu tanım değişti. Bu tanıma uygun çözüm yollarını, bu tanıma uygun yeni üretimleri hep birlikte yapmak zorundayız. Biz bu işe 38 sene önce, 2 sene önce yasa çıktığında şöyleydi, bunların hepsi bizim tarihsel gerçeklerimiz ve hepsine sonuna kadar saygılıyız. Ancak, tarihsel gerçeklere hep sahip çıkıyor olmak, önümüzde duran, gelecekte önümüzde duran sorunları çözmek konusunda maalesef yetmiyor değerli arkadaşlar. Tabii ki tarihsel gerçeklerimize tarihte önceden ne düşündüğümüze tabii ki sahip çıkacağız, tabii ki unutmayacağız, tabii ki doğru yaptığımızı iddia edeceğiz. Ama, önümüzdeki duran sorunları maalesef çözmiyor. Önümüzdeki duran sorunları çözmek için, değerli Hocam teşekkür ediyorum katkısı uyarısı için. Bu forumun belki de sonuç bildirgesinin başlangıç cümlesi olacaktır sevgili arkadaşım da orada sonuç bildirgesi için çalışıyor, muhasebenin tanımı değişti arkadaşlar.

Bu, muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceği konusunda sevgili Şükrü Yılmaz arkadaşım çok farklı bir bakış açısıyla çok farklı bir değerlendirmeye bize bir meslek örgütü dışında, aynı zamanda bir sivil toplum örgütü olduğumuzu hatırlattı, teşekkür ediyorum. Tabii ki sivil toplum örgütlerinin bugün toplumdaki toplumsal mücadele, toplumsal gelişimdeki rolü ve fonksiyonu da bizim muhasebeye başladığımız yıllara göre değişti. Bu fonksiyona uygun davranmak da tabii ki meslek örgütümüzün bir sivil toplum örgütü olarak, bu sivil toplum örgütünün birer üyesi, birer temsilcisi, duyarlı birer yurttaş olarak hepimizin görevidir. Teşekkür ediyorum hatırlatman için sevgili Şükrü kardeşim.

Evet değerli arkadaşlarım, belki de bu bölüm için söyleyebileceklerim, katkı koyan, görüşlerini bildiren değerli arkadaşlarıma ilave edebileceklerim bunlar, ikinci bölümde dediğim gibi tartışmaya devam edeceğiz. Sadece Sayın Hocama son bir hatırlatmayı yüksek izniyle yapmak istiyorum. Muhasebe kongreleri devam ediyor değerli Hocam, bu ondan ayrı bir şey. Muhasebe kongreleri TÜRMOB tarafından yapılmaya devam ediyor, siz de biliyorsunuz, en son 2002 tarihinde Lütfi Kırdar'da gerçekleştirdik. Muhasebe kongreleri bildiğiniz gibi dört yılda bir, beş yılda bir yapılıyor, o da ay ve takvimi geldiği zaman yine muhasebe kongreleri devam edecek. Bu muhasebe kongresi değil, bu 1. Türkiye Muhasebe Forumu değerli arkadaşlarım. (Alkışlar)

Bu, sizlerin görüşlerinizi özgürce ifade edebileceğiniz, sizlerin görüşlerinden

gerçekten yararlanmayı bekleyen yöneticilerin, arkadaşlarınızın olduğu bir forum. Biz bu forumdan elde etmeyi umduğumuz en azami faydayı, ancak sizin katkılarınızla gerçekleşebileceğini düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

Finansal Raporlama Faaliyetleri Forumu
Serbest Tartışma

Nail SANLI
Yöneten
TÜRMOB Genel Sekreteri

- Değerli katılımcılar, bir kez daha hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Finansal raporlama faaliyetleri konulu oturumda dört tane arkadaşımız söz aldı. Hüseyin Perviz Pur, İstanbul Yeminli Odamızın Oda Sekreteri, yeminli mali müşavir. Sayın Tumin Gültekin, Pricewaterhouse Coopers Yönetim Danışmanlık A.Ş.'nin kıdemli müdürü ve üçüncü konuşmacımız, Sayın Güler Manisalı Darman bizlere kurumsal yönetimi anlattı. Dördüncü konuşmacı da Tamer Aksoy, Türkiye Denetim Standartları Kurul üyesi.

Hüseyin Perviz Pur vergi danışmanlığına değindi. Konuşmalarının arasında ilginç bir saptama vardı, her ne kadar çift taraflı muhasebe 1400'lü yıllarda Luca Pacioli tarafından bulunduğu iddia ediliyorsa bile 1064 yıllarından beri Türkler muhasebeyi kullandıklarını ve bunları belgelere yansıttıklarından söz etti. Bu önemli bir saptamaydı. Yönetim danışmanlığında Tumin Gültekin arkadaşımız, gerçi bana düşmez ama, burada da bir bilgi karmaşası oldu, kendileri olmadığı için bu açıklamayı ben yapmak istiyorum. Bu forum düzenlenirken Başaran Nas SMMM A.Ş. olarak yer alacaklardı. Ancak konu değişirken, biz Başaran Nas SMMM A.Ş. olarak yönetim danışmanlığını anlatmamız hatalı olur dediler. Belki meslek etikleriyle uyum sağlama ve disiplin açısından çok doğru olmaz dediler, uygunsa Pricewaterhouse Coopers Hukuk Danışmanlık A.Ş. şirketimizi kullanalım ve biz o şirketten bir konuşmacı verelim. Tumin Gültekin arkadaşımız o şirkettendi. Onun için SMMM şirketiyle ilgili bir arkadaş olmadığını da buradan sizin bilgilerinize sunmak istiyorum.

Arkadaşımız yönetim danışmanlığının üst düzey yöneticileri ilgilendirdiğini, daha ziyade risk, fırsat, rekabet ve değişim konuları üzerinde durdu. Yönetim danışmanlığında bilgi ve raporlamanın en önemli silah olduğunu vurguladı. 8. direktifin, Sarbanes-Oxley Yasasının ve BASEL-2'nin önemli faktörler olduğunu vurguladı.

Tamer Aksoy arkadaşımız, diğer hizmetler başlıklı konuları anlatırken daha ziyade risk, tehdit ve fırsat değişikliklerinden söz etti ve bunlardan örnekler verdi.

Güler Manisalı Darman arkadaşımız, kurumsal yönetimde, onunda iki tane önemli saptaması vardı, kurumsal yönetimin önemini vurgularken, artık şirket yönetimlerinin, ülke yönetimlerine eş değer olduğunu vurguladı ve şeffaf olmayan bir mali tablonun yakıtı olmayan bir otomobile benzediğini söyledi.

Benim aklımda çarpıcı olarak kalan kısa şeyler bunlar, ben bunları sizlerle paylaşmak istedim.

Bu foruma gelirken TÜRMOB Yönetim Kurulu olarak, hem tüm dünyada, hem ülkemizde küreselleşmenin ister sevelim, ister sevmeyelim, bu ifadeyi kullandığım için bazı arkadaşlar söz alma ihtiyacı da belki duyacaklar, küreselleşmeyi savunalım veya savunmayalım, isteyelim veya istemeyelim, maalesef dünyada bütün meslekleri ve bütün konuları ilgilendirdiği gibi mesleğimizi de hem dünya genelinde, hem Türkiye genelinde çok yakından ilgilendirmekte ve yansımalarını da almaktayız.

Bu yüzden birkaç amacımız vardı, bu küreselleşmenin getirmiş olduğu tehditler ve avantajları mesleğimiz açısından, mesleğimizin dünü, bugünü ve yarını paylaşmak, sizlerle tartışmak.

İkinci olarak, bunları tartıştıktan sonra, açılışta da ifade ettik doğru bir eylem planı hazırlamak, doğru bir yol haritası çizmek ve bunun üzerinden ilerlemek.

Üçüncü konu da, sizlerin katkılarıyla bu forumu doğru bir zemine oturtup, sizlerden gelecek talepleri de değerlendirerek belki her yıl tekrarlanan ve her yıl Sayın Rıfat Nalbatoğlu arkadaşımızın da dediği gibi, belki ilk konusu, ilk gündem maddesi veya ilk oturumu hep mesleğin dünü, bugünü ve yarını olacaktır, mesleğin gelişmesi olacaktır. Bizim ana tartışma konumuz hep bu olacaktır. Onun için yönetim kurulu olarak bu forumu düşünerek, tartışarak hazırladık ve buraya geldik.

Bunun başka bir anlamı, başka bir amacı daha var, muhasebe sempozyumlarını, muhasebe genel kurullarını, panellerimizi, odalarımızın genel kurullarında ve TÜRMOB'un Genel Kurullarını yapıyoruz, ama istedik ki iki gün -bu tabandan da gelen bir istekti- gerçekten mesleğimizin protokol konuşmalarına fazla yer vermeden, fazla siyasiler gelmeden, toplantımızı başka programlarla boğmadan meslektaşlarımızla, üyelerimizle iki gün doyusuya mesleğimizi

zin sorunlarını, mesleğimizin geleceğini tartışalım ve buradan kendimize bir yol haritası çıkaralım istedik. Onun için bugün buradayız değerli arkadaşlar, onun için bu konuları tartışıyoruz, onun için bu forum düzenlenmiştir. Bunun için 1. Türkiye Muhasebe Forumudur, 2. olursa, 3. olursa, 15. olursa yine Türkiye Muhasebe Forumu olarak yoluna devam edecektir.

Şimdi ben konuşmalarımı burada keserek sözü size bırakmak istiyorum, ancak bir duyuru yapmak istiyorum. Yarın da forumun ikinci günü.

İkinci bir duyuru; demin fuayede arkadaşlarla konuşurken, bu konuda ben sadece aracıyım, bana söyleneni sizlerle paylaşıyorum. Bu oturumun biraz daha derli toplu, söz alan arkadaşların biraz daha süreleri diğer arkadaşlara söz hakkı tanıyacak ve onlara fırsat bırakacak kadar kullanılmasını ve 1 saat içerisinde de toparlanmasını duyurmamı istediler, ben onların adına bunu duyuruyorum, yoksa ben buradayım, benim herhangi bir şikayetim yok, bunu paylaşmak istedim sizinle.

Gerek Rıfat Nalbantoğlu arkadaşımın bırakmış olduğu noktadan, mesleğin dünü, bugünü, yarını, geleceği ve gerekse vergi danışmanlığı, yönetim danışmanlığı, kurumsal yönetim ve diğer işletme hizmetleri konularında katkı sunmak isteyen, söz almak isteyen arkadaşlarımıza ben söz vermek istiyorum.

Ve söz sizin, buyurun değerli arkadaşlar.

Sabri TÜMER

- Sayın Bakanım, saygıdeğer başkanlar, saygıdeğer arkadaşlarım; şahsım ve camiam adına hepimize saygılar sunarım.

Saygıdeğer arkadaşlarım, bundan yıllar önce Batı ülkelerinde yapmış olduğumuz araştırmaları Dernek zamanı toplantılara getirip konuşur idik. Batıda bundan 20 yıl, 25 yıl önce bu konuşulanlar aynı şekilde uygulanıyor idi. Demek ki 20-25 yıl sonra biz de buralarda konuşuyoruz. Böyle bir toplantı düzenlediği için TÜRMOB'un Sayın Başkanı ve yöneticilerine, TESMER'in Başkan ve yöneticilerine teşekkür ediyorum. Çünkü, bu tür toplantılar bizim vizyonumuzu değiştirecektir, mesleğe bakış açımızı değiştirecek ve dünya görüşümüzü dünyadaki diğer meslektaşlarımızın yanına yaklaştıracaktır. Şimdiden bunları konuşursak, her gün bununla ilgili araştırmalar yaparsak, çok daha rahat bir şekilde intibak sağlarız diye düşünüyorum.

Saygıdeğer arkadaşlar, acaba gerçek bu mu? Gerçek bu değil. Yani, gerçek dediğim, Türkiye’de yaşanan gerçek bu mu? Değil, TÜRMOB’daki sayın yöneticiler de bunu biliyor. Ama, bu gerçeği zorlayacak şartları bizler yaratmalıyız ve bunu ilgili yerlere iletmeliyiz. Sayın Bakanımın dediği gibi, kanunla doğacak iş taleplerini çoğaltmalıyız.

Şunun da özellikle altını çizmek istiyorum: TÜRMOB yöneticilerini gerçekten kutluyorum, şu toplantıları müteşebbis yapması lazım esasında, yani müteşebbislerin kurumları yapması lazım. Kendi mensuplarını eğiterek küresel ekonominin rekabetçi şartlarına hazırlamaları gerekir aslında. Ama biz bunu bir meslek olarak yarına dönük diğer meslektaşlarımızla bir rekabet içerisinde olacağımız için TÜRMOB gerçekten büyük gayretle kendi aramızda tartışarak bir yol bulmak istiyor.

Saygı değer arkadaşlar, nedir Türkiye’deki şartlar? Türkiye’de 3 milyon mükellef var. 9 bini basit usul, 2 milyon 100, 1 milyon 300 bin işletme defteri var, geride kaldı 800 bin. 675 bin şirket var, yarısı gayri faal, 175 bin tane de bilanço usulüne göre defter tutuluyor.

Saygıdeğer arkadaşlarım, Türkiye’de muhasebe tutulmasına önem verilme-
yen bir zihniyetle karşı karşıyayız. Yani, muhasebe tutulmasın, muhasebeye ihtiyaç yok diyen bir zihniyetle karşı karşıyayız. İşte, hayır, muhasebeye ihtiyaç var, eğer muhasebe olmuyorsa, yoksa bir ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmışlığı da olmaz. İşte Türkiye bugün 350 milyar dolar borcun içerisinde yüzerken yüzde 75’e ulaşan dolaylı vergilere varmış ise, bunun nedeninden kaynaklanmaktadır.

Şimdi bu tespitimizi yapalım. Demek ki Türkiye’de muhasebenin gerekli olduğu zihniyetini hazırlatalım. Biz ülkemizi çok seviyoruz, Türkiye’de eğer muhasebe tutulamaz ise, gerçek yok ise, ne gerekli olan kamunun harcamasına gerekli olan vergi toplanabilir, ne sağlıklı sermaye piyasası oluşabilir, ne de adaletli milli gelir bölüşümü olabilir bugün Türkiye’de olduğu gibi. Karın şişmiş, ayak incecik duruma düşer Türkiye. Ama ben şuna inanıyorum ki, artık şartlar Türkiye’yi zorluyor saygıdeğer arkadaşlarım. Bu şartların içerisinde, çünkü hem Bakanlık, ilgili bakanlıklar, hem de dış ülkelerdeki talepler, hem de Avrupa Birliği’ne uyum tarama çalışmaları ister istemez buraya getirecektir. İşte bundan dolayı TÜRMOB’u kutluyorum. Bizim beynimizi hazırlıyorlar en azından. Bakın, Türkiye’deki şu an yaşanan olayları bir tarafa bırakıp, yani ucuz bir fukaralık edebiyatının ötesine geçerek, bizi bu uygulamalar devam ederken bir taraftan da öbür tarafa hazırlamaya gayret ediyorlar.

Şimdi saygıdeğer arkadaşlarım, bunu belirttikten sonra şunu söylemek istiyorum: Bazı arkadaşlarım burada -bu bildirinin içerisinde bunun böyle geçmesini de arzu etmiyorum- sayın akademisyen arkadaşımız biraz önce İzmir'den gelen arkadaşımız, muhasebenin tanımının değiştiğini söyledi. Saygıdeğer arkadaşlarım, bir akademisyen bununla uğraşıyorsa, bu bilim dalıyla uğraşıyorsa, muhasebenin tanımının değiştiğini söyleyemez. Muhasebenin tanımı bellidir. İşletmelerin ekonomik faaliyetlerinin rakamsal dökümüdür, muhasebe budur, tanımı budur. Denetim, o rakamsal dökümün dilidir. O rakamsal dökümler finansal tabloya dökülür, onu da işte bizler okuruz, onun dili de bu olur.

Sadece meslek mensubunun yapacağı işlerde artılar çoğalmıştır. O nedir? Risk yönetimini bilmeliyiz, yönetimi bilmeliyiz, derecelendirmeyi bilmeliyiz, bu tabirler geliyor artık. Bu tabirlere biz kendimizi alıştırmalıyız.

Lütfen saygıdeğer arkadaşlarım, biz muhasebenin tanımındayız, bunun okulu- nu, üniversiteyi okuyarak buraya geldik, bu tanımda herhangi bir dünya standartlarında bir değişim yoktur. Ancak muhasebecinin, meslek mensubunun yapacağı işler o tabloların üzerinde artmıştır, işte BASEL-2 bunun bir değeridir. Siz bilanço- yu, her şeyi, finansal tabloları çıkaracaksınız, evet doğrudur diyeceksiniz, o bankalar buna daha az faiz yürütecek, size inandığı için, artı bir de, derecelendirme yapmış ek bir rapor isteyecek. Sayın Bakanım diyor ki, birileri alacağına siz bunu öğrenin ikisini birden maddi kaynak olarak alın, yarın tek yönlü çalışırsanız, yani derecelendirme formasyonunu almazsanız, sertifikasını almazsanız, yarın mensup olan kişi iki raporlu olacağı için o talep belki iş elinizden gidebilir, mümkün olduğu kadar almanızda fayda var diye hatırlatma yapıyor zannediyorum. Aynı zamanda rekabeti veyahut da sayıyı biraz daha azaltmayı düşünüyor.

Saygıdeğer arkadaşlarım, ben bunu açıklamak gereğini duydum, beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

Nail SANLI **Yöneten**

- Sayın Tümer'e teşekkür ediyoruz.

Forumun özelliği bu değerli arkadaşlar, tartışma ortamı yaratmaktır, karşılıklı katkı sunmaktır. Sayın Başkana belki katılmamak mümkün değil, tanım bel-

ki değişmemiştir ama, Serdar Hocanın dile getirmek istediği şey ve Rifat Nalbantoğlu arkadaşım kürsüden çok güzel ifade etti, Türkiye’de her şey yerinde sayarken, hiçbir şey değişmemişken ve hiçbir değişmeye de niyeti yokken 16 yılda muhasebe mesleği çok büyük yollar kat ederek bugüne geldiğini ifade etti. Belki tanım ifadesi orada çok Hocanın kullandığı bir ifade, ben ona da karışmak istemiyorum, affına sığınıyorum Hocanın, ama muhasebenin yapılış şeklinin değiştii kesindir, muhasebeden istenilenler de değiştii. Muhasebe mesleğini icra edenler de bu mesleği bu yeni taleplere göre yapmaya başladı. Nitekim siz de işletmelerin rakamsal dökümü diye tanımladığınız faaliyetin yanı sıra, risk faaliyetlerinden, denetim danışmanlığından ve derecelendirmeden söz etmeden duramadınız. Türkiye’de ve dünyada bu meslek kabuk değiştiriyor, kayıt sisteminden denetim mesleğine geçiyor dediğimiz bu işte değerli arkadaşlar.

Evet, söz vermeye devam ediyorum. Buyurun değerli arkadaşım.

Ali KARAKUŞ

- Teşekkür ederim. Ben de bütün katılımcılarımıza hoş geldiniz diyorum.

Ali Karakuş, serbest muhasebeci mali müşavir, İstanbul Maltepe’den katılıyorum.

Şimdi TÜRMOB’un, gerekse İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasının özellikle son iki yıldır eğitim faaliyetlerinin çok geliştiğini, mesleği ve meslektaşları geliştirme konusunda bir hayli önderlik yaptığını ben de katılarak görüyorum.

Özellikle muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceği konusunda da geçmiş gerek Türk Ticaret Kanun değişikliği, gerek diğer kanun değişiklikleriyle ilgili yapılan panellerde, sempozyumlarda bugün konuştuğumuz konuların detayları da orada aktarıldı. İşte UFRS ve Türk Ticaret Kanunundaki yeni gelişmeler bunlardan örneklerdi.

Yalnız Türkiye’de benim gördüğüm, özellikle büyük firmaların ve borsada 600 civarında firmanın, çok küçük olarak 16 tane holdingin varlığından bahsedildi. Bunların büyük bir kısmının da işte yurt dışından gelen denetim firmalarının Türkiye’deki ortaklıklarıyla yönetildiğini biliyoruz ve tam tasdik müessesesinin gelmesiyle de serbest muhasebeci mali müşavirlerin şu gün

itibarıyla esasında portföylerinin belli bir yere kadar oluştuğunu, ondan sonra bu büyüyen kapasiteli firmaların gerek tam tasdik kapsamına, gerekse uluslararası firmalara yaptırdığını biliyoruz. Yalnız, özellikle bu uluslararası firmaların, işte Pricewaterhouse Coopers gibi denetim firmalarının tabii faaliyetlerinin denetlenip denetlenmediğini, ne şekilde işleme tabi tutulduğunu biz bilmiyoruz. Bunu bir merak ediyorum ben.

İkincisi, işte kitapçık olarak sanırım 1 ya da 1,5 sene önce yayınlandı Enron vakasıyla ilgili, bunun Amerika'da yapılan bir belgeseli de var, onu da seyrettik, çok kapsamlı bir şekilde ele almışlardı ve gerçekten sadece Amerika'yı değil dünyayı değiştiren, özellikle yeni, işte UFRS'nin ve diğer tanımların değiştirilmesine, yenilenmesine, Amerika ile Avrupa'daki muhasebe birlikteliğinin sağlanmasına bile belki öncü oldu. Yalnız bizim ülkemizde de, özellikle kendimize has çok yakın bir geçmişte, birkaç sene öncesine kadar bir Uzan vakası var. Fakat bunu sadece biz maalesef ki kulaktan dolma, gazetecilerden, köşe yazarlarından ve televizyonlardan çok üstün körü dinledik. Bunun maliyetinin bile esasında biz muhasebeci olmamıza rağmen ne kadar olduğunu ülke ekonomisine bilmiyoruz; yani 3 milyarlardan bahsediliyor, 5 milyarlardan bahsediliyor. Bizim gibi bir ülkede cari açık problemi 350 milyar dolara yaklaşan bir borcu olan bir ülkede bunun irdelenmemesi bir kere çok büyük bir eksiklik, yani Enron'dan önce, o da tabii olmak zorunda ama, bence bizim buna ihtiyacımız var. Hangi kurumlara, hangi kuruluşlara ne gibi olumsuz etkileri oldu ve bunu da aslında araştırması gereken bence bizim meslek odamız, gerek TÜRMOB, gerek İSMMM, bununla ilgili çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyorum ve çok geciktiğini de düşünüyorum açıkçası.

Şimdi sayın öğretim görevlimiz de, işte bir gelsin, ona göre biz uyarız dedi. Tabii ki bu standartlar dünya çapında tartışılmış, belli bir noktaya getirilmiş ama, biz de artık bizim de üretebileceğimiz, akademisyenlerin de buna katkıda bulunabileceği standartları da aynı zamanda bekliyoruz. Tabii bu süreden sonra belki onların yenilenmesi anlamında olacaktır ama, böyle bir teslimiyetçiliği de ben açıkçası hiç benimsemediğimi de burada ifade etmek istiyorum. Yani, bizim akademisyenlerin özellikle bence böyle söylememesi gerekiyor. Yani, onlar bir gelsin, biz onların üstünde bir şekilde düzeltmeler yaparız gibi bir konuşma bana yanlış geldi.

SSK mevzuatıyla ilgili, kurumların birleştirilmesi hususu son dönemlerde gündemde. Bizim gerek TÜRMOB, gerek işte diğer meslek kuruluşlarının bununla ilgili fikirlerini duymadım veya açıklayıcı bir şey görmedim. Sadece

eleştirisel olarak Türkiye Mühendisler Mimarlar Odasının bir görüşünü duydum. Yani, bu konuda bizim Odamız ne düşünüyor merak ediyorum.

Ayrıca, biz bugüne kadar muhasebeciler gerek kurumlar, gerekse devletçe yönlendirilen bir meslek ve meslek mensuplarıydı. Ama, meslek odamızın gelişmesinden kaynaklanan, bizde sanki artık devletin kurumlarında yasa yapılırken, düzenlemeler yapılırken yönlendiren konuma da gelme aşamasındayız gibi görüyorum. Bunun mükelleflerimizi de yönlendirebileceği konuma gelmesi tabii gerekiyor. Belki bugünkü konuşmaların özünde de o geçiyor. Saygılarımla. (Alkışlar)

Hülya EKİNCİ

- Merhaba, adım Hülya Ekinci, serbest muhasebeci mali müşavirim, bir şirkette muhasebe müdürü olarak çalışıyorum.

Ben öncelikle şunu söylemek istiyorum: Çalıştığım kurum, ana şirket birkaç tane şirketin muhasebe müdürüyle de sürekli irtibat halindeyiz. Buraya gelirken onlar da gelecekti ama, beyannamelerin yetiştirilmesi gerektiği için onlar kaldı.

Çıkış noktamız şuydu: Biz oraya gidelim, bu işi yapıp yapmayacağımıza karar verelim. İşte ne öngörüyorlar, sürekli değişen bir mevzuatla boğuşmak durumundayız, günlük problemleri çözmek durumundayız, her gün yeniden öğrenmek durumundayız ve bunu artık ilerleyen yaşlarda da bu mesleği yapıyor olarak nasıl götüreceğiz? Onun tartışması vardı, sonuçta en genç ben olduğum için beni gönderdiler. Eğer sen kalırsan bu iş yapılmaya devam edilecek şekilde bir açıklama geldi.

Şimdi bu anlamda da faydalı olduğunu düşünüyorum, katkısı olanlara tekrar teşekkür ederim. Amaçtı, yola çıkarken, bu mesleği seçerken neyi amaçlamıştık, gerçi bilmiyorum herkes için öyle mi ama, tanıdığım birçok insan için sadece sermayesi bilgiydi bu mesleğe girenlerin ve bilgisiyle hayatını devam ettirmek isteyen insanlarla karşı karşıyaydık, o anlamda da sürekli kendisini geliştirmek durumunda olan meslek mensupları olarak hayatımızı devam ettirmek zorundayız.

Şimdi böyle bir ortamda biz şuna karar vermemiz gerekiyor: Bu işi nasıl yürüteceğiz? İşte benim çıkış noktam muhasebe bürosuyla başladı. Bu işi kü-

çümsemiyorum, çünkü çekirdek kısmı o ve genel bir perspektiften işletmeye bakmayı öğreten yer oldu benim adıma. Ama birilerinin vergi hesaplarını tutan kişi olmak istemediğim için denetçilik yaptım, bu da bir süre sonra yetmemeye başladı, bu işin mutfağında olmak istediğim için de yönetici olarak çalışmaya devam ediyorum. Bundan sonrası için de gelişmelerin görüyorum ki beni tekrar eski noktaya getirdi, işin denetim boyutu yönetim boyutundan daha ön plana çıkıyor gibi görünüyor. Ve şöyle de bir hedef koydum kendime, ben bu işi sadece Türkiye pazarı için yapmak istemiyorum. Yani, bizim mesleğimizin bir mühendis gibi uluslararası platformda tartışabileceğimiz bir boyuta getirmemiz gerekiyor. Ancak bunu yapmayı başarırız hem işverene karşı, hem devlete karşı daha güçlü olacağımızı düşünüyorum. Türkiye'deki koşullar belli, küçük işletmeler. Sizin hazırladığınız raporu anlamaktan yoksun, onlar işte cebine paranın ne kadar girdiğine bakan kişilerle muhatapsınız. Bir yandan da ödediğiniz verginin boşa savrulduğunu gören mükelleflerle muhatapsınız. Bu işin bilgi sistemi olduğunu anlatmak durumundasınız.

Dediğim gibi, böyle bir vizyon çizmemiz gerekiyor ve Odanın, bizim bireysel olarak yapmamız gereken şey, bence sadece çalıştığımız alanı Türkiye diye düşünmemek gerekiyor.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Nail SANLI **Yöneten**

- Biz teşekkür ederiz.

Arkadaşım söz almadan önce bu kısımda bir şey paylaşmak istiyorum sizinle.

İstanbul Odasından yetişmiş Ankara'ya giden bir arkadaşınız olarak ve haftanın asgari dört gününü görevim icabı Ankara'da geçiren bir kişi olarak halen İstanbul Odasındaki alışkanlıklarına devam ediyorum ve bir üyeden telefon geldiği zamanben TÜRMÖB'daysam bütün telefonlara çıkmaya çalışıyorum. Siz bu sözleri ederken bana bir şey hatırlattınız onun için bunu paylaşmak istiyorum sizinle.

Şimdi meslek değişiyor diyoruz, kabuk değiştiriyor diyoruz. Kayıttan denetime geçiyor, denetim ağırlığına geçiyoruz diyoruz, siz zaten bunları teyit et-

tiniz. Ama bu değişikliğe ne derece ayak uyduracağız, ne derece dünyayla bütünleşeceğiz, ne kadar bunda başarılı olacağız, hep beraber işte bu forumlarda, bu tartışmalarda, bu ortamlarda paylaşarak gideceğiz. Şimdi iki tip üyemiz var, bakın çok enteresandır. Örnekliyorum, Siirt'ten bir arkadaş telefon açıyor, bu basit usul ne zaman kalkacak, oradan bize işletme defteri ne zaman gelecek diye onu iş olarak gören arkadaşımız, üyemiz var, diğer taraftan TÜRMÖB bana dünyada ve Avrupa Birliği'nde serbest dolaşım hakkını ne zaman sağlayacak, ben TÜRMÖB'dan aldığım ruhsatı İtalya'da, Fransa'da, İspanya'da ne zaman kullanmaya başlayacağım diye gelen talepler de var. O da üye, o da üye, ikisinin de yöneticisi sizsiniz. Siz orta bir yerde durun ve onları birleştirin. Meslek bu kadar çabuk, bu kadar hızlı. Biraz önce de söyledim, birçok arkadaş buna karşı çıktı. Bunda küreselleşmenin çok büyük bir etkisi vardır, teknolojinin kaçınılmaz gerçekleri ve etkileri vardır. Evet, bundan sonra da silahımız bilgimizdir. Ama bu bilgiyi bir yerlere aktarırken şeffaf ve doğru olduğundan, üçüncü kişilere ışık tuttuğundan emin olabilmek için zamanla yarıştığımız bir meslek de olduğu yadsınılmaz bir gerçek. Evet, bunları paylaşacağız, devam edeceğiz.

Buyurun değerli arkadaşım.

Bülent YENİ

- İsmim Bülent Yeni, Beyoğlu ilçesinde serbest muhasebeci mali müşavirim.

Bahsedecek şey çok ama, çok kısa geçeceğim. Danışmanlığını yaptığım firma İsviçre'de bir firmanın ortaklığını almak üzere, ortaklığını alacak, bir sürü mali tabloya ihtiyacımız var, bunu söyleyeyim önce.

Türkiye nereden geldi nereden gidiyor diyorum, İsviçre'de bir firmayı satın almak üzereyiz. Mali tablolarına ihtiyacımız var, standartlara ihtiyacımız var, benzer standartlara ihtiyacımız var, önce bunu dile getirmek istiyorum.

İkincisi, İzmir'den bir katılımcı arkadaşımız şey demişti, ben artık kasaptan gelen faturayı koklamak istiyorum, duygusal bağ kurmak istiyorum. Önüne forward kontratı geldiğinde neyi koklayacak merak ediyorum.

Teşekkürler. (Alkışlar)

Nail SANLI
Yöneten

- Bu ikinci soru kendisine ait, kendisi cevaplandırması lazım.

Şimdi biliyorsunuz sabahki oturumlarda da sözü edildi, geçmişte TÜRMOB'un bünyesinde TMUDESK diye bir kuruluş vardı ve bu birçok öncü çalışmaları yaparak 19 tane standartla beraber bugün kurumsal, özerk bir yapıya kavuşmuş Türkiye Muhasebe Standartları, TMSK'ya devretti ve TMSK'nın da UFRS ile uyumlu, artık bunlara UFRS de demememiz lazım, bunlarla uyumlu muhasebe standartlarını yayınladı ve geçen hafta çarşamba günü Ankara'da bir tanıtım programına bunları kamuoyuna, özellikle meslek kamuoyuna tanıttı. Yani, sizin ihtiyacınız olan standartlar artık Türkiye'de var.

Denetim açısından standartlara gelince, sabahki forumun sunuş bildirisini yapan Sayın Masum Türker, TÜDESK'in Başkanı aynı zamanda. Bunların da geçen sene 2005 yılında özellikle uluslararası denetim standartlarının tercümesi yapılarak birinci bölümünün tamamlandığını ve bunların yayınlandığından söz etti. Şu anda 35 komisyon çalışıyor, geriye kalan kısımları yine uluslararası denetim standartlarının tercüme edilmiş şekli ve bunların ulusal şekle dönüşmüş şeklini çok kısa süre içerisinde TÜRMOB bünyesinde kurulmuş olan Türkiye Denetim Standartları Kurulu yayınlayacaktır. Ama zaten bunların olmadığı yerde de uluslararası muhasebe ve denetim standartlarını kullanabilirsiniz diye genel bir ilke vardır. Türkiye'de bu konuda bir boşluk olduğunu sanmıyorum. Ama Sayın Türker burada bu konuda söz almak ister mi, bir katkı yapmak ister mi bilmiyorum. Buyurun değerli arkadaşım.

Cemal KILIÇ

- Herkese merhaba. Cemal Kılıç, serbest muhasebeci mali müşavir, Bayrampaşa'dan katılıyorum.

21. yüzyılda ürettiğimiz mali tabloların karar verenler açısından ne kadar öneminin olduğunu tartışmak gerekirse, çok üzücü bir durumla karşı karşıyayız. 21. yüzyılda Türkiye'deki ekonomik faaliyetlerin mali tablolarını işverenlere sunduğumuz zaman hiç ilgilenmiyorlar. Kayıt dışının çok yüksek olduğu bir oranda kendi ülkemizdeki mali tabloların işverenler açısından ne kadar önemli olduğunu hepimizin takdirine bırakıyorum. Burada tartıştığımız konuların başında Türkiye'deki ekonomik faaliyetlerin mali tablolara yansımamasının

asıl sonuçlarıdır bunlar. Biraz önce arkadaşlarımız oradan konuşmalarında belirtiyorlar. Gelir dağılımının adaletsiz olduğu bir ülkede, Siirt'teki bir vatandaşla İstanbul'daki bir vatandaşın işlemleri tabii ki farklı olacaktır. Evrensel boyutta dünyaya taşıdığımız zaman, küreselleşmenin getirmiş olduğu, sermayenin çıkarlarının ön planda olduğu ve sermaye bu atını rengi olmadan, sınırları olmadan bölgeden bölgeye sınır tanımadan koşturduğu bir ortamda biz bugün bu durumları konuşurken tabii ki zorlanacağız. Çünkü arkadaşlar, bugün politikalarda emekçiler karar vermiyor. Politikalarda kararda rol oynayanlar büyük sermaye sınıfları. İşte Amerika Birleşik Devletleri'ndeki adalet sistemini görüyoruz. Irak'a saldırırken ne kadar haklı olduğunu biliyoruz. Irak'a saldırırken ABD ne kadar haklıydı, ne zaman gördük bunu? Savaş bittikten sonra birtakım iddiaların ortaya çıkmaması ve aksi iddiaların ortaya çıkmasında biz bunu anladık. Ama bütün bunları görebilmek için acaba hiçbir şey bilmemek mi gerekiyor? Hayır, insan olmamız yetiyor. İnsan olmanın onuruyla olaylara bakabilirsek, hem sosyal faaliyetlere bakabiliriz, hem ekonomik olaylara bakabiliriz ve burada bir şeyi çok net bir şekilde göreceğiz. O zaman bizim sorunumuz, burada gelip burada düğümlenmektedir. Ürettiğimiz mali tablolar, ekonomik faaliyetlerin kayıt dışılığından dolayı karar verenler açısından hiçbir anlam ifade etmiyor ve bizim mesleğimizin önemi de buna bağlantılı olarak çok gerilerde gitmektedir.

Muhasebenin geçmişini anlattılar, evet eskiden bir kayıt düzeni vardı. 1989 yılında 3568 Sayılı Yasa kabul edildi, bugüne kadar geldi. Bir meslektaşımız, bir üstadımız orada belirtti, kanuna müdahale etmek istedim düzeltmelerin yapılması için, ama bana susun dediler, kanun çıksın sonra düzeltiriz. Gerçi bu dünyada şöyle bir şeye baktığımız zaman, en kötü kanun hiç çıkmamaktan daha iyidir, bu bir kazanımdır, demokrasilerde de bu böyledir. En kötü hak, haksızlıktan daha da iyidir. Yine burada kayıt dışı ekonominin Türkiye'deki fazlalığından dolayı denetime bakıyoruz yüzde iki. Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi bu yıl sorumluluklarının birçoğunu meslek mensupları üstüne atarak inceleme oranının yükseltileceğini söylüyor, ama biz bunu yine göremiyoruz, bunu nasıl yapacaklar onu da bilmiyorum, üstümüze yığılan iş yükünün altında gelecekle ilgili planlar yapamıyoruz. Ben kendi müşterimin, kendi mükellefimin 10 yılını planlamak istiyorum, geleceğini görmesini istiyorum. Ben bir sanayi işletmesinin Türkiye koşullarında ne kadar ekonomik boyutunun olduğunu görebilmeliyim.

Peki, 3568 Sayılı Yasaya göre belge almış bir serbest muhasebeci mali müşavir olarak bu ülkedeki gelir dağılımından bana yansımayan ekonomik boyu-

tuyla ilgili bir payım olmazsa neyi görebileceğiz arkadaşlar? 20 yıl sonrasını tahmin edebilecek miyiz, 10 yıl sonrasını tahmin edebilecek miyiz, bu konunun üzerinde biraz durulması gerekiyor. Türkiye'deki gelir dağılımından meslektaşımın aldığı gelirin oranının da düşürülmesi gerekiyor. İşte Türkiye'deki dış borç belli, işsizlik git gide büyüyor. Bugünkü Hükümet birçok noktada işsizliği azalttığını düşünüyor. Ama hiç değil, işsizlik gitgide yükseliyor. İşte Türkiye'yi yönetenler çok yanlış bilgilerle kamuoyunu ayrı yerlere götürmektedirler, zaman zaman muhalefet bunu söylemektedir ama, ne kadar ses getiriyor, onu da bilmiyorum.

Arkadaşlar, standartlar üstünde konuşuyoruz. Standartlardan şunu anlıyorum: Doğru bir ekonomik faaliyeti doğru bir şekilde kayıtlara yansıtırsak standart budur. Yalçın Önder arkadaşımın söylediklerinin altına imza atıyorum; biz onurlu bir şekilde ayakta durursak, ekonomik faaliyeti doğru bir şekilde yansıtırsak, işte o zaman mesleğimizin önemi anlaşılacak ve biz o zaman var olacağız.

Herkese teşekkür ediyorum, iyi günler. (Alkışlar)

Abdülkadir IŞIK

- Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ben de akademisyenim, bir iki konuda saptama yapmam gerektiğini düşündüm. Doçent Doktor Abdülkadir Işık, vergi doçentiyim. Denizli Mali Müşavirler Odasının akademik danışmanı olarak burada temsilen bulunuyorum.

Şimdi öncelikli olarak muhasebenin tanımıyla ilgili söz alan akademisyen arkadaşımızla ilgili tanımda bir vurgu yaptı ama, onun vurgu yaptığı nokta muhasebenin tanımının üzerinden daha çok fonksiyonlarının gelişme ve çeşitlenmesiyle ilgiliydi. Burada bakıyorum da, gerçekten sorunların tartışıldığı bir platform yerine, siyasal söylemlerin tartışıldığı bir platforma dönüşüyor burası. Mesela, meslek örgütleri politik görüşlerin savunulduğu bir platform olmaz hiçbir zaman. Mesela, meslek örgütleri, mali müşavirler odası olarak ne gibi sorunlarımız var, ben kısaca arz edeyim size.

Meslek mensuplarının toplumun vicdanında hak ettiği yeri kavrayabilmesi için eğitim, staj ve sınav, yabancı dil, mükellefle tahsilatla ilgili sorunlar, idareyle ilgili sorunlar, mevzuatla ilgili sorunlar, mükellef sayılarının meslek

mensuplarının sayısına paralel olarak artmaması yönünde ciddi sorunlar mevcut. Bütün konuşmacılara bakıyorum, bireysel birtakım vurgular var, ama bu sorunlarla ilgili en ufak bir vurgu ne yazık ki yok. Tabii TÜRMOB'un bu konuda çabaları çok olumlu. Geçmiş dönemde sınavsız birtakım belgeler ya da lisanslar dağıtılırken, şu anda sınav düzeninin gelmesiyle birlikte bir kalite düzeninin gelmiş olması, sınava giriş kısıtlarında bariyerlerin gelmesi, uzun dönemde mükellef sayısının aynı hızla artmaması yüzünden pastanın küçüleceğini ve meslek elemanların ahlaki zafiyete düşebileceğinin sinyallerini çok ciddi bir şekilde vermektedir. Ben sözü fazla uzatmadan bir de standartlarla ilgili bir açıklama yapmak istiyorum.

Şimdi tabii ki biz de Türk akademisyenler olarak böyle toplumdan çok yabancı ya da kopuk değiliz. Dışarılarda çalıştık, önemli bir bölümümüz doktora yaptık, ders verdik, burada biz de standartlar geliştirebiliriz ama, şöyle vurguma lütfen dikkat edin: Neden acaba gelir düzeyimizde bir yükselme olduğunda doğrudan doğruya yabancı parayla tasarrufa yöneliyoruz dolara ya da euro'ya ya da neden İngilizceyi şu anda hepimiz öğrenmeye çalışıyoruz. Bu soruların yanıtını vermeden, biz neden öbürlerinin standartlarına uyuyoruz yanıtını aramanız çok sağlıklı değil. Kuşkusuz standardizasyonda uluslararası ticaret geliyor, burada bizim yerimizi alabilmemiz, ilişkilerimizin daha sağlıklı bir zeminde düşük maliyette yürüebilmesi için gerekli olan bir koşul bu. Biz de güçlü bir ekonomiye, güçlü bir üretime sahip olduğumuzda eminim ki bunun önüne bir şekilde biz de geçmiş olacağız.

TÜRMOB olarak tabii bir de son bir vurgum var; bu toplantımız kurultay olabilir, forum olabilir veya herhangi bir adı olabilir, bunlar şekille ilgili ayrıntılardır. Esasta, meslek, meslek örgütüyle ilgili sorunlar nedir, onların o meslekle ilgili gelecekte hak ettikleri önemi, itibarı ve prestiji alabilmesi için bunların tartışıldığı bir platform olmalıdır. İsim bence sadece şekilden ibarettir.

Diğer yandan TÜRMOB'a iltifat anlamında bir iki şey vurgulamak istiyorum. Gelişim, değişmeyi ifade eder, gelişimin karşısında duranlar aynı şekilde değişimin de karşısında durmakla iki unsurda da toplumun, meslek örgütünün ve yeni adayların önünü kestiklerini düşünüyorum. Bu noktada sınava hazırlık düzeyinden, staj sınavlarından, serbest meslek yeterlilik sınavlarında meydana gelen o kalite yükselmesinin TÜRMOB'un bir başarısı olarak algılamak gerekir. Burada tabii yıkıcı eleştiriler yapıp gazeteci ağzıyla konuşup söylemlerle çok yıkıcı konuşabiliriz, ama bana göre en küçük çaba burada değerlidir ve önümüzdeki dönemlerde biz de tabii ki eleştireceğiz, ama bu eleş-

tiriler olumlu olmalı ve daha iyiye gitmek anlamında TÜRMOB'a ve meslek mensuplarına yardımcı olmalıdır. Hepinizi saygıyla selamlıyorum efendim. (Alkışlar)

Timur ERTÜRK

- Herkese merhabalar. İsmim Timur Ertürk, özel bir firmada muhasebeci olarak çalışmaktayım.

Profesör Doktor Mehmet Şahin hocamızın bir sözüyle başlamak istiyorum; dünyada bugüne kadar yapılan icatların sahiplerinin yüzde 70'i hala sağ. Yani, bilgi çok sürekli güncelleşiyor. Bugün de mesleğimizde klasik anlamının yanında derecelendirme, değerlendirme, risk yönetimi, bilgi teknolojileri gibi konuları konuşmaktayız. Ve bu yeni işlevler, muhasebeye yeni katılan işlevlerin sonucunda muhasebe mesleği daha örgütlü bir şekilde gündeme gelmektedir.

Bu konuda ben bir şeyi öğrenmek istiyorum. Dedik ki, muhasebe bir bilimdir. Peki, bu bilimi biz üniversitelerde bir fakülte olarak koyabilmemizin imkanı vardır, yani bu bilimi, bu gelişen dünyadaki bilgi enformasyonunu daha sürekli ileriye bir vizyonda bir bilim dalı olarak koyabilir miyiz?

Bir başka hususu daha değinmek istiyorum. BASEL-2 ile birlikte sermaye yeterliliğinin çok önemli bir rolü olacaktır. Bu da bizim özellikle KOBİ'lerde, küçük firmalarda sermaye yetersizliğinin sonunda daha yüklü faizlerle bankalardan kredi bulunacak pozisyona gelecektir. Bizim bu konularda da BASEL-2'ye tam uyum sürecine girdiğimiz konusunda bunları göze almamız gerekecek. Yoksa yabancı şirketler, sermayeleri kuvvetli olan şirketler bizim bankalarımızdan çok daha ucuz fiyatlarla fonlanma ihtimalleri olacak. Tabii bunun yanında çok güzel bir noktası da var, bizde sermaye yetersizliği vardı, çünkü çoğu müteşebbisler yalnızca kayıtlı sermayesini belli bir limite koyar, gerisini kendisi finanse etmeyi sağlardı. Bu da tabii haksız rekabeti getiriyordu, BASEL bunu bir nebze önlemiş oldu. Fakat, burada dikkat edilmesi gereken bir konu, işte özellikle yurt dışı firmaların, güçlü firmaların yüksek derecelendirme yaparak iyi fiyatlarla fonlanabileceği ve KOBİ'lerin zarar göreceği.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Nail SANLI
Yöneten

- Biz teşekkür ederiz. Cevap verme anlamında değil de, yanlış anlamadıysam muhasebe bir bilim dalı olarak üniversitelerde okutulmaktadır.

Biz ilk yıllarda muhasebe fakültelerinin elzem olduğunu tartıştık, şu anda 16-17 yılı geride bırakmış olan arkadaşlarımızla beraber böyle bir tartışmanın yersiz olduğu kanaatine vardık.

Oturun, biraz bilgi vereyim size. Yasa çıktığı tarihteki ilk yıllarda mesleğimize, nasıl söyleyeyim, hatta biraz eleştiri konusu olmuştu, Açık Öğretim Fakültesinden falan gelenler ağırlıklıydı. Şimdi çok sevindiricidir ki, Türkiye'nin en saygın fakültelerinden mezun olanlar bu işe ilgi duyuyorlar.

Mesela bir örnek vereyim size, Hocam burada mı bilemiyorum, gittiler, peki. Mesela, Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olanların mutlaka Türkiye bürokrasisinde yer alma gibi bir istekleri ve gayretleri vardı ve bunu gerçekleştirebilirlerdi. Ya hesap uzmanı olurlardı, ya Maliye müfettişi olurlardı, ya Gelirler kontrolörü olurlardı yahut da bunlar olmasa bile Türkiye bürokrasisinde uzman kadrosundan başlayıp böyle bir görev üstlenirlerdi. Şimdi en az oralara duyulan talep kadar, daha o fakülteden mezun olup ben mali müşavir olacağım diye stajını başlatıp gelenler vardır. Bizim mesleğimizin tek farkı zaten budur değerli arkadaşlarım. Eczacılık fakültesinden mezun olan eczacı oluyor, hukuk fakültesinden mezun olan staj yaparak avukat oluyor veya inşaat mühendisliğinden mezun olan inşaat mühendisi oluyor. Bizim yasanın 5. maddesi bu mesleğe giriş şartlarına haiz olan okulları saymış. Ancak giriş şartlarına haiz diyor bu okullar. Mesleğe girmenin ayrı bir şekli ve bir bedeli vardır. Türkiye'de mesleği unvanı, mesleki yeterliliği ve mesleki ehliyeti veren tek meslek biziz. Böyle bir fakülte de istemeyelim, yerinde kalsın her şey. (Alkışlar)

Evet söz vermeye devam ediyoruz. Buyurun.

Mehmet GÜÇLÜ

- Herkese hayırlı akşamlar.

TÜRMOB'un yaptığı bu forumun hepimize hayırlı olmasını diliyorum. Sayın

Nail ağabeyimizden de özür dileyerek 1982 yılında üniversiteye giderken bu mesleği yapıyordum, sorulduğunda mesleğin ne diye sorduklarında mali müşavir diyordum. O zaman 89 yılındaki kanun çalışmaları vardı, fakat meslek kanunlaşmamıştı. 1993'te de mesleğin nedir diye sorduklarında denetmen diyordum. Bugün ise mesleğin nedir diye soruyorlar, bağımsız denetime yürüten mesleğimizde mali danışman diyorum. Neden böyle diyorum? Çünkü, danışmanlığın bedava olduğu bir ülkede, doktora, avukata danışıldığında para alınan bir ülkede, bizim mesleğimizde akşama kadar herkes danışır bir kuruluş para vermez.

Bu manada mali danışmanlığı açarken de tamamen firmaların, birinci oturumda bahsedildiği gibi Hüseyin Perviz Hocamın, Tumin Beyin ve Manisalı Hocamın ve Tamer Beyin sunduğu birinci oturumdaki bütün işleri yapıyorum. Tamamen meslekle alakalı içini doldurarak yapıyorum ki, karşılığımı alabileyim diye. Bu manada yaklaşık bir senedir elimde hazırlamış olduğum teklifi çok düşünerek bugün TÜRMOB yetkililerini de burada bulmuşken teklif etmek istiyorum. Kanunumuzun 46. maddemizde ücret meslek mensuplarının hizmetlerine karşılık olan meblağı ifade eder. Ücretin asgari miktarı tarife ile belirlenir, tarifedeki asgari miktar altında ücret karşılığında iş kabulü yasak olup, aksine hareket disiplin cezasını gerektirir. Her odanın yönetim kurulu, yani bizim arkadaşlarımız her yıl Ocak ayında geçerli olmak üzere serbest muhasebeci, mali müşavir ve yeminli mali müşavirin yapacakları iş ve işlemler karşılığında alacakları ücretleri gösterir birer tarife hazırlayarak Birliğe gönderir.

Demin Balıkesir'den katılan arkadaşımız, biraz önce benim Bayrampaşa'dan meslektaşım, ben de Bayrampaşalıyım, bahsettikleri, demin Nalbantoğlu'nun tarif ettiği, mesleğimizin geleceği iyi ücret almadıkça bu mesleğe ne emek harcayabiliriz, ne eğitilebiliriz, ne de koşabiliriz. Bu manada teklifin mali müşavirlik ücret tarifesinin aynı yeminli mali müşavirlerdeki gibi bir önceki yıl satışlarına endekslenmeli, ancak asgari bir değer olmalı. Çünkü, yeminli mali müşavir arkadaşlarımız şirkete ortak gibi ücret alırken, esasen bizim her şeyine ortak olduğumuz firmamızın cirolarına karşılık ücret alabilmeliyiz. Onlar da alsınlar, biz de alalım. Birbirimizin tarifelerine rücu etmeyelim. Yeminli mali müşavir arkadaşların tarifelerinde hala iş takibi var. Şahıs işletmelerinde 186 milyon açılış ücreti, danışmanlıklarla alakalı, iş takipleriyle alakalı, değişikliklerle alakalı tarife ücretleri var. Bunları bizim odamız herhalde takip ediyordur. Saygıyı hak etmemiz lazım.

İkinci olarak, karşıt incelemelerde mali müşavirlerin de karşıt inceleme yetkisi olmalı. Sahte ve yanıltıcı belge kullananların listesi yeminli mali müşavirler gibi geniş ve anlaşılır bir şifre ile alınmalı. Şu anda verilen şifreyle hiçbir bilgiye ulaşamıyoruz. Ve bu bizim haksız rekabet noktasında mesleğimizin diğer meslektaşlara mahcubiyetini gösteriyor.

Yeminli mali müşavir arkadaşların, yeminli mali müşavirliği imtihanla alan meslektaşlarımızın teklifimce 15 yılını dolduran mali müşavirlerin belli yeterlilikleri eğer varsa biz de yeminli mali müşavirliği almamız gerekiyor. Eğer öyle bir uygulama uygun görülmezse, tüm yeminli mali müşavirliğe girecek arkadaşların o zor imtihana, o debdebeli imtihana birlikte girelim o zaman.

Ve altıncı olarak da mali tatil noktasındaki kanun tasarımız var mı, bu konuda bilgi rica edeceğim.

Masum, dürüst, memleketi seven, bu devlete vergi verdirten meslek mensuplarımızın ekonomik şartlarını dikkate alarak eğitime ve hayatına seviye katmadaki gelirini artırmalıyız. Yeminli meslektaşlarımız gibi iyi ücret, saygın meslek mensubu üretmeliyiz.

Ayrıca, yeminli arkadaşlarımızla da alakalı herhangi bir dosya memuru tam tasdik yapmasına rağmen yeminli arkadaşlarımızı mahcup edecek derecede defter, belge istiyorlar. Onların da bu konuda Maliye teşkilatıyla alakalı ikili görüşmelerinde saygın olmayan bu hareketi takip etmeleri gerekiyor.

TÜRMOB'a, yöneticilerine teşekkür ederim.

Ve Price'la ilgili de, onların faaliyetleriyle ilgili de bilgi verirseniz teşekkür ederim. (Alkışlar)

Nail SANLI **Yöneten**

- Evet, Price ile ilgili bilgi, hangi anlamda bilgi vereceğim bilemiyorum, bana düşmez, burada bir temsilcileri vardı, keşke onlara sorsaydınız, cevabını alsaydınız.

İstanbul'daki firmaları Başaran Nas SMMM A.Ş.'dir, onu söyledim demin. Bugünkü konuşmacı arkadaşımız Pricewaterhouse Danışmanlık A.Ş.'nin bir kıdemli müdürüydü, yani SMMM firmasının değil. Ama onlar da zaten böy-

le yönetim danışmanlığını anlatacak kişi SMMM firmasından olamaz, danışmanlık firmamızdan böyle bir isim verelim dediler. Önce Başaran Nas'dı duyurudaki isim, sonra Pricewaterhouse'a dönüştü. Ancak bu kadar bilgi verebilirim. Geriye kalanı kendilerine ait.

Buyurun.

İrfan AYDIN

- (Mikrofonsuz Konuşma) ..hoşgörünüzü istiyorum hepinizden.

Ben sözlerime başlarken de TÜRMOB'a çok teşekkür ediyorum, çok düzeyli, çok güzel bir kongre ya da forum oluyor, kelimelere çok da takılmamak lazım. Ama, bir şey söylemek istiyorum, dilimizin kirlenmemesi açısından daha özen gösterilmeli. Bunu TÜRMOB değil de, Türk Dil Kurumu yapsın tabii ki.

Benim merak ettiğim konu şu; Ben İrfan Aydın, İstanbul Odasının üyesiyim, serbest muhasebeci mali müşavirim. Heyecanlıyım, kusura bakmayın, bu kadar güzel konuşmalardan sonra.

Merak ettiğim konu şu: Biz, bizler, meslektaşlar sanıyorum birbirimizi anlamıyoruz. Uzun konuştuğunu düşündüğümüz bir meslektaşımızla ilgili olarak yine başka bir meslektaşımız dedi ki, o zaman dedi, kasabın faturasını kokluyordu, şimdi neyi koklayacak? Orada galiba arkadaşımızı anlayamadı beyefendi. Burada demek istediği şeydi benim anladığım: Diyordu ki, işlediğimiz faturayı bilmeliyiz, yani naylon fatura işlememeliyiz. Bunu söylemeye çalışıyordu, yoksa biz faturayı koklamak, orada alıp koklamak falan değildi, bilelim, bilerek yapalım işi diyordu.

Ben buradan hareketle şunu öğrenmek istiyorum: Şimdi mesela yeminli mali müşavirlik mesleğini icra edip emekliye ayrılan veya isteğiyle ayrılan yetişmiş insan gücü kayıt dışına katkısı olsun istendi gibi geliyor bana, bu amaçla yapıldı herhalde. Ama, görülüyor ki, Türkiye'deki vergi incelemesi yüzde 5'lerden yüzde 1-2'lere düştü, yani vergi incelemesi yeminli mali müşavirlik sistemiyle bir kere Maliye Bakanlığı kan kaybına uğramış.

İkincisi; Sayın Başbakanımız da ifade ettiler, herkes ifade ediyor; Türkiye'de ekonominin yüzde 56'sı kayıt dışı. Kayıt dışı ekonominin olduğu bir ülkede

hiçbir sorunun üstesinden gelmek mümkün değildir. Ne anarşiyi çözebilirsiniz, hiçbir şey ama, ne adaleti, hiçbir şey yapamazsınız.

Şimdi burada esas soruma geliyorum veyahut da sizinle paylaşmak istediğim düşünceme geliyorum. Kayıt dışı ekonominin müsebbibi, sebebi olanlar kim? Biz mali müşavirler, yeminli mali müşavirler, muhasebecilerin burada katkısı var mı, yok mu, biz bunu önleyebilir miyiz, önleyemez miyiz? Bu sorunun cevabını biz verebilirsek TÜRMOB olarak, odalar olarak biz verebilirsek, Türkiye’de çok şeyin üstesinden geliriz. Muhasebe sistemini de tabii ki uluslararası muhasebe sistemine almalıyız. Meslektaşlarımız, yetkin meslektaş hepsi olamazlar, tabii ki sokakta, başka bir yerde görev yapamayabilir ama, çok yetkin arkadaşlar, biraz önce duyduk gün içinde, Ortadoğu mezunları, mali müşavirlik yapıyorlar. Dilleri var, muhasebe standartlarını da, uluslararası standartları da öğrenirlerse, dünyanın her yerinde mesleklerini icra edebilir. Ama bundan önce ülkemizde acaba kayıtdışı biz önlemeli miyiz, biz niye önlemiyoruz veya bunun sebep olanı kim?

Teşekkür ederim. Herkese saygılar sunuyorum, iyi akşamlar. (Alkışlar)

Nail SANLI **Yöneten**

- Evet, bundan sonraki forumlarda demek ki kamudan da kişileri çağıracağız, birtakım cevapları da kendileri verecekler. Tabii ki salt bizim görevimiz değildir kayıtdışı önlemek. Ama, kayıtdışının önlenmesinde önemli bir faktör, önemli bir rol oynayabiliriz, ama yüzde 100 biz önleyemeyiz. Çünkü, kayıtdışı etik davranışların dışında, biraz daha açık konuşacak olursak, kötü niyetle yapılmış bir hadise, bir vaka, bunu kolluk kuvvetleri, devlet gücü önleyememiş, biz raporlarımızla çok önleyemeyiz. Ama, düzgün kayıtlarla, doğru kayıtlarla belki bir faktör teşkil edebiliriz. Ancak bu faktörlüğümüzü de yerine getirebilmek için bir kere devletin, iktidarın demiyorum, devleti yönetenlerin bunu istemesi gerekiyor; bir. Bizlere inanmaları gerekiyor; iki. Bu konuda yeteri kadar donanım ve yetki vermeleri gerekiyor, tabii ki arkasından gelecek olan sorumluluğa da biz evet demek zorundayız. Bu büyük bir ölçüde belki azaltabilir, ama yüzde 100 azaltabileceği kanısında değilim. Çünkü, insan niyeti var neticesinde bunun altında. Uzun bir tartışma, kayıtdışı ayrı olarak platformlarda tartışırız ama.

Bu evrak koklama konusunda bir cümle bir şey ben söylemek istiyorum, iki

üç kişi dile getirdi. Pek yakında herhalde sadece klavyeyi ve ekranları koklayacağız. Umarım teknolojik gelişmeler güzel kokan ekranlar falan yaratır. Bundan sonra bilgi işlem merkezlerinde dolaşan faturaları ve kayıtları alıp, bilgi bankasından onları kullanıp kayıtlara geçireceğiz. Maliye Bakanlığının son taslağına baktıysanız, bilgisayarlı denetim programları taslağına ve o gerçekleşecek olursa, onun akibeti bütün faturaların bir bilgi işlem merkezinde toplanmasını getiriyor. Bunun için evrak falan da, fatura da koklamayacağız, biz bundan sonra ekranları koklayacağız. Evet, böyle bir espriyle de yolumuza devam edelim.

Buyurun değerli arkadaşım.

İbrahim GÜL

- İbrahim Gül, Eskişehir serbest muhasebeci mali müşavir.

Sayın Başkan, değerli yöneticiler; ben bir üzüntümü belirterek konuşmama başlamak istiyorum. Bugün burada şu anda bana göre bu toplantı başarısızlığa doğru gidiyor. Salonun dolu olması gerekirken, maalesef birer ikişer herkes çekilip gidiyor. Geleceğimizi tartışıyoruz, tek ses, tek yürek, tek amaç uğruna diyoruz ama, bomboş salonla karşı karşıyayız...

Nail SANLI

Yöneten

- Son bir kişi kalsa bile TÜRMOB Yönetimi olarak o son bir kişiyi yayınlamış olduğumuz program saatine kadar bekleriz ve bu forumu gerçekleştirerek buradan ayrılırız.

Özür diliyorum, sözünüzü kestim. Böyle bir mekanı seçerken de gerçekten buranın dolup taşacağını umut ettik. Hatta buranın az geleceğini düşünmüştük. Ama bunlar bizim şevkimizi, azmimizi, yürüdüğümüz yoldan bizi alıkoymaması lazım, şevkimizi kırmaması lazım. Burada yeterince bir katılım vardı bugün, fazla üzülmeysin. Bin civarında bir katılım vardı ki, salon 2 bin 300 kişilik bir salondur, size zayıf bir katılım gelmiş olabilir ama, bu forumu bin kişi izledi, merak etmeyin. Buyurun.

İbrahim GÜL

- Biz kendimizi işletmelerde bir KDV beyannamesi düzenleyen, bir muhtasar beyanname düzenleyen kişi olarak görürsek, kendimize saygısızlık etmiş oluruz. Bence işletmenin başarısındaki temel etken yüzde 51 muhasebecilerin omuzundadır. İşvereni, yöneticileri doğru yatırımlara kanalize edecek olanlar bizleriz, bizim sunacağımız raporlardır.

Şimdi kanunla iş olanakları yaratılması önemli bir olay, gerçekten gerekli. Bunlar yaratıldığı zaman kendisini bir muhtasar beyanname düzenleyen kişi olarak veya KDV beyannamesi düzenleyen bir kişi olarak gören arkadaşlar çoğunlukla olduğu zaman, acaba biz bu işletmeleri yeterince hizmeti verebileceğiz mi? Bende bu soru işareti oluştu.

Kurumsallaşma, eğer bugün Türkiye’de kurumsallaşma hızla ilerlemezse, bizim alacağımız yol çok zayıf olur. Ne kadar kurumsallaşmayı bir yerde zorlayacak olanlar bizleriz. Bunun için de maliyeti öğretecek kişiler bizleriz. Birçok müşterimizi kaybedebiliriz, ama onları doğruya, iyiye, devlete vergisini veren, ben şu kadar vergi veriyorum diyerek bunun gelirlerini saklayan kişiler olmamalı.

Çok özür dileyerek, Vergi Haftası başladığı zaman Eskişehir’deki Gelir İdaresi Başkanımızın bir sözünü şimdi burada aktarmak istiyorum. Bir gün mükellefin birini çağırıyor, ne kadar gelirin var senin yıllık diyor. Bilmiyorum diyor. 6 bin YTL civarında. Senin muhasebecin 500 olarak gelir beyan etmiş, bunu neye göre beyan etmiş diyor. Meslek içerisinde bu tür çürük elmaların da temizlenebilmesi için bir çalışma yapılması gerektiği görüşündeyim.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Murat ÖZYILMAZ

- İstanbul Bakırköy serbest muhasebeci mali müşavir Murat Özyılmaz.

Sayın Bakanım, başkanlarım, sayın yönetmenim ve burada olmayan diğer başkanlarım, sayın hanımefendiler, beyefendiler; hoş geldiniz.

Ben takip ediyorum, çok güzel bir toplantı oldu, herkes görüşlerini sundu. Bazı noktalara biraz değinmek istiyorum.

Bunlardan bir tanesi, kendilerinden çok şey beklediğimiz, kendilerinden öğrenmek istediğimiz akademisyenlerimizden, yani pek tatmin olmadığım konuşmalar duydum, böyle kavramlar içinde işte muhasebe şu demektir, bu demektir, biz bunları tabii ki kitaplarda var, bunu merak eden açar sayfalarını muhasebe neymiş onu öğrenir. Biz burada şimdi öneriler getireceğiz, sizlere istedikleriniz zaten TÜRMOB olarak bizlerden kendinizin bulamadığı bazı şeyleri duyabilmek anladığım kadarıyla.

Bunlardan bir tanesi, ben anlatmak istiyorum, kendi düşüncem bu benim. Şimdi TÜRMOB bütün yapılacakları kendine toplamak istiyor, çok normal, muhasebe, finans ve diğer ne bulursa hemen sahiplenmek istiyor; bu güzel, çok güzel, ama bunu organize edebilecek, bunu karşılayabilecek bir alt yapı gerekiyor. Bu alt yapılar biraz böyle münakaşalı. Onun için her şeye böyle bir el atmasak TÜRMOB olarak, yani daha muhasebe meslekçileri olarak diyeyim. Mesela, kısa bir örnek vereceğim hemen; bu son görüş, bu SPK'nın bizim denetimimizde olsun istediğimiz mevzuya el atması. El atsın bu işe SPK, borsaya kote şirketlerle ilgili kendisi bir standart belirlesin; yani benim düşüncem böyle, belirlesin, ondan sonra sadece işte halka arz olacak şirketlerle ilgilensin o. Yani, borsadaki işte 300-500, her neyse o kadar şirketle ilgili denetim yapsın.

Nail SANLI **Yöneten**

- Siz sabah burada mıydınız? Sayın Bakan bir “sarı öküz” hikayesi anlattı dinediniz mi onu? Dışarıda müsait bir zamanınızda Sayın Bakanımın da izin alarak o “sarı öküz”ü ben size anlatacağım.

Ondan sonra gerekirse yarın gelin tekrar söz hakkı vereceğiz, aynı düşüncede olup olmadığınızı, belki değiştirebilirsiniz de onun için, yarına da bırakabilirsiniz.

TÜRMOB hiçbir şeye saldırmıyor, görevi olmayan hiçbir şeyi de sahiplenmeye kalkmıyor. Sabahki oturumlarda yasamızın ikinci maddesinin neler söylediğini, yetkilerimizin neler olduğunu, mesleğin konusunu çok net buradan arkadaşlarımız anlattı. Biz kimsenin işine saldırmıyoruz. Birileriyle de bu işi kendi konularına göre ortak yapmaya da hazırız. Ama birileri de bizim işimize bulaşmasın ve sınırlarımıza girmesin. Yoksa mayına basarlar. (Alkışlar)

Arkadaşım, izninizle ben aldım söylediğinizi, teşekkür ediyorum.

Şimdi TÜRMOB'un bu konuda ne dediğini biliyor musunuz, kesin görüşünden TÜRMOB'un ne yapmak istediğini, ne dediğini biliyor musunuz 78 odasıyla ve 70 bin üyesiyle birlikte ne yapmak istediğini biliyor musunuz, yani kesin tavrından haberdar mısınız, ona göre cevap vereyim.

TÜRMOB geçmişte, ben biraz arkadaşların da affına sığınarak sizi bilgilendirmek istiyorum. Hatırlayacaksınız, muhasebe standartları konusunda sözü-nü ettik. TMUDESİK diye bir kuruluş kuruldu, bu uzun yıllar çalışmalar yaptı ve 19 standardıyla beraber bugünkü Türkiye Muhasebe Standartları Kuruluna devretti. Türkiye Muhasebe Standartları Kuruluna da bütçe anlamında da katkı veren tek kuruluşuz. Çünkü bütün dünyada muhasebe standartları özerk bir kurul tarafından yapılıyor ve bunu kullananlar da uyguluyor. Biz de Türkiye'de bunun böyle olması için öncü olduk, TMUDESİK'i kurduk, standartları oluşturduk, var olan standartlarla birlikte de yapıyı devrettik ve üyelik olarak onlarla beraber yolumuza devam ediyoruz. Ama denetim standartları bütün dünyada meslek örgütleri tarafından yapılıyor. Uluslararası denetim standartları da dünyadaki temsilci, meslek örgütlerinin temsilcisi olan IFAC bunu yayınlıyor. Türkiye'deki IFAC'ın temsilcisi TÜRMOB'dur. Biz de IFAC'ın yayınlamış olduğu uluslararası denetim standartlarını Başkanlığımı Sayın Masum Türker'in yaptığı Denetim Standartları Kurulunu oluşturduk, 15 üyeden oluşan bir kuruldur, bunları tercüme ettirdik, ilk defa TÜRMOB tarafından yayınlanarak kitap haline getirildi. Bugün bu kitap çoğu arkadaşımızın kütüphanelerinde var. Birçok kuruluş bundan faydalanıp denetimlerini bu standartlar dahilinde yapmaya çalışıyor. Ancak bizim bu faaliyetimizden sonra, SPK yanlış telaffuz edebilirim, borsaya kayıtlı 980 civarında bir firması var, bununla ilgili denetim yapıyor, biz bunlara hiçbir itirazımız yok, yapacak, yapmaya devam edecek. Denetim standartlarının tek sahibi ve tek yetkilisi olmuş gibi bir tavır içerisinde çıktı ve bizim yapmış olduğumuz denetim standartlarının aynısını kopya olarak bir tebliğ olarak yayınlamaya kalktı. Biz o zaman dedik ki, bu görev 3568 Sayılı Yasayla TÜRMOB'a verilmiş bir görevdir, sizin yapmanız gereken şey şudur: Şimdi derse girmeyelim, standartların içerisinde birçok şeyler var, ana standartlar vardır, ara standartlar var, bölge standartları ve sektör standartları var. Ana standartları TÜRMOB yayınlayacak. SPK dönüp şunu söyleyebilir: TÜRMOB'un yayınlamış olduğu standartları ben kabul ediyorum ve uyguluyorum. Ancak borsaya kayıtlı halka açık şirketlerde TÜRMOB'un yayınlamış olduğu standartlara ek olarak şu şu bilgileri de istiyorum diyebilir, o zaman SPK'nın yanındayız. Tamam mı?

BDDK da kendi çerçevesinde, TÜRMOB'un yayınlamış olduğu standartları tanıyarak bunu yapacak, onlara ek olarak bir şey isteyecek. Siz elinizdeki mevziinizi, elinizdeki yetkiyi verin gitsin diyorsunuz.

Yoksa SPK, BDDK, EPDK ve Sigorta Şirketleri Birliği gibi kuruluşlar Türkiye'nin ender ve nadide kuruluşlarından birisidir. Bizim SPK ile böyle kavga etme gibi bir derdimiz ve bir niyetimiz de yoktur. SPK ile TÜRMOB olduğundan beri yan yana, omuz omuza durması gereken kuruluşlar olduğunu hep ifade etmiştir ve böyle de olmaya devam edecektir.

Ancak bir cümleyi söylemeden geçemeyeceğim; bütün bu kuruluşlar kendi görevleri içerisinde ve kendi sınırları içerisinde kalırlarsa nadide ve ender kuruluşlar olurlar. Başkalarının sınır alanlarına girerlerse, sınır boyundaki gözlemciler, yetkililer ve ilgililer onları uyarır. Uyarıya uymadığı takdirde mayına basar, budur konu, biz buna sahip çıkıyoruz. (Alkışlar)

Murat ÖZYILMAZ

- Tamam aynı fikirdeyim Başkan. Teşekkür ederim.

Sedat KIZILGÖL

- Sedat Kızılgöl, serbest muhasebeci mali müşavir İstanbul Fatih'ten.

Birincisi; eğer bu programın ismi forum olmasaydı ben katılmayacaktım. Forum demek, ben burada geleceğim kendi sorunlarımı anlatacağım. 1. Türkiye Muhasebe Forumu hayırlı olsun, bunun devamını istiyorum, ikincisi, üçüncüsü, her yıl devam etsin.

Şu anda konuşmayan arkadaşlar bundan sonraki forumlarda konuşacaklar ve bundan sonraki forumlar ben inanıyorum ki artık konuşmaktan başka şeylere zaman ayıramayacağız. Sadece burada insanlar konuşacak. Onun için kelime güzel seçilmiş, zamanlama çok güzel, tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum.

İkinci bir husus; akademisyen arkadaşımız dedi ki, muhasebenin tanımı değişti, işletmenin dili dedi. Ben buna şiddetle karşı çıkıyorum. Muhasebenin dili demek, vergi için muhasebe demek. Muhasebe, işletmenin aynasıdır, iş-

letmenin dikiz aynasıdır, işletme orada kendisini görür, eğer oraya bakmazsa duvara toslar ve paramparça olur. Sayın Nalbantoğlu, işte sonuç bildirgesinde muhasebenin tanımını değiştirdi diye başlayacağız dediği için ben de buna değinmek zorunda kaldım.

Diğer bir husus da, Siirt'teki bir meslek mensubu ile İstanbul'daki meslek mensubu arasındaki karşılaştırma.

Nail SANLI **Yöneten**

- Hayır, iki il arasındaki farkı söylemiyorum, iki tip üye arasındaki farkı söylüyorum. İstanbul'da da o örneği görürsünüz, İstanbul'daki o güzel örneği Siirt'te de yaşayabilirsiniz, iki il arasındaki fark değil, yanlış anlaşılmasın. İki tane üye ayrımını gösterdim ben.

Sedat KIZILGÖL

- Şimdi ben aldığım ruhsatla vergi dairesinde bile mükellefimin takibini yapamıyorum: Gümrüklerde gümrük müşavirlerin dışında kimse iş göremiyor, adliyelerdeki avukatların, hastahanelerdeki doktorların gördüğü itibarı biz vergi dairelerinde göremiyoruz. Bu bizim sorunumuzdur, gerçek sorunumuzdur, değilse sadece benim sorunumdur. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Akın ÖZDEMİR

- Akın Özdemir, serbest muhasebeci mali müşavir, Muğla Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası üyesiyim.

Konuşmama bir soruyla başlamak istiyorum; diyorum ki vatanını en çok kim sever? Bu soruyu isterseniz konuşmamı sonlandırıncaya kadar kendinizce tanımlarınız olabilir, devam ediyorum.

Kavramlar üzerinde biraz fazla takıldık, bu bizi yoruyor, enerjimizi de boşa harcıyor, buradaki konuşmalardan onu anlıyorum.

Bir de, Türkiye'de sadece muhasebe mesleğinde değil, bütün mesleklerde uz-

manlar, akademisyenler ve sahadaki uygulayıcılar arasında görüş farklılıkları olduğunu görüyorum. Burada alandan gelen akademisyenlerimizi tenzih ediyorum, böyle bir ayrışma olduğunu görüyorum. Bu anlamda 1. Türkiye Muhasebe Forumunun uzmanlar, akademisyenler ve sahadaki uygulayıcıların bir araya getirmesi açısından çok önemli bir işlevi de yerine getirdiğini söylemek durumundayım.

Buradan şunu da mutlulukla söyleyebiliriz: 16 yıllık genç meslek örgütümüz TÜRMOB, hiç de azımsanamayacak ölçüde bir aşama kaydetti. 16 yıl belki insan ömründe uzun bir süre, ama kurumların ömrüne baktığımızda çok kısa bir süre. Bu kısa sürede TÜRMOB çok önemli gelişmeler ve aşamalar kaydetti. Kurumsallaştığımızı tam anlamıyla söyleyebilir miyiz? Hayır. Özellikle odalarımız bazında kurumsallaşmanın daha bir önemle ele alınması gerektiğini düşünüyorum. Bu kurumsallaşmanın tam anlamıyla gerçekleşmemesinin nedeni de; sanıyorum insan faktöründen ve fiziksel alt yapının henüz oluşturulmamasından kaynaklandığını düşünüyorum.

Bir önerim olacak, belki ileride Türkiye Muhasebe Forumunun alt yapısını oluşturan görüşlerin buraya daha fazla bir katılımı gelmesi açısından, odalarımız bünyesinde AR-GE araştırma-geliştirme çalışma gruplarının oluşturulmasını ve mesleğin, meslektaşların sorunlarının orada biçimlendirilip ele alınıp bu forumlara taşınmasının daha bir gerçekçi olacağını düşünüyorum.

Burada iki tür davranış biçimimiz var; ya karanlıklar içinde kalacağız, çığlıklar atmaya devam edeceğiz, eleştirmekle yetineceğiz ya da bir kibrit çakıp aydınlığa ulaşmak için gerekli adımı atacağız. Bu anlamda Muğla Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasının bir üyesi olmaktan da onur duyduğumu söylemek durumundayım. Çünkü, bu anlamda çok önemli çalışmalara imza atıyorlar ve yaklaşık 900 üyesinin olduğu bir oda, yaklaşık 150 üyesiyle faaliyetlerini planlıyor, geleceği planlama yolunda adımlar atıyor, bu anlamda çok mutlu olduğumu buradan söylemek durumundayım.

Kendi adıma ben kibrit çakmayı seçtim. Mesleğe katkılarımı, üretimlerimi sunmayı odamın da yardımlarıyla bu yolda çaba vermeye çalışıyorum.

Ve son olarak şunu söylüyorum, kendi görüşüm, başta sorduğum sorunun yanıtını kendim veriyorum: Vatanını en çok seven işini en iyi yapandır.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Mehmet KAYA

- Mehmet Kaya, serbest muhasebeci, mali müşavir, İzmir Odasından katılıyorum.

Ben herkese iyi akşamlar diliyorum. Yalnız Sayın Bakanımız Masum Türker'in bir ifadesini arkadaşımıza, meslektaşımıza hatırlatmak isterim, o da mutlaka duymuştur da, belki anımsamadı; salonun boşluğundan dolayı hiç üzülmesinler, çünkü Bakanımız der ki ben en fazla dikkatli dinleyenlere hitap etmekten çok mutluyum, onun için burada kalan arkadaşlarımıza ben de teşekkür ediyorum ve en fazla ilgili olanlar kaldı.

Ben özellikle Türkiye muhasebe standartlarının uluslararası muhasebe standartlarına paralel olmasından yanayım. Çünkü, Avrupa'ya girmeye çalışan bir ülke olarak, kendi standardımız, uluslararası standart anlamında çok ayrılmak da doğru olmadığını düşünüyorum.

Standardın yanı sıra tabii vergi yönetmenliği, danışmanlığı, yönetim danışmanlığı, kurumsal yönetim, diğer iş ve hizmetler gibi bir sürü ek işlerimiz var.

Yönetim danışmanlığı ülkemizde çok yeni bir konu, belki bunu uluslararası firmalar gündeme getirmeye başladılar. Ve bugün de Sayın Tumin Gültekin Beyin sunduğu konuydu yönetim danışmanlığı. Burada sanki kendilerine göre, gerçi kendileri de ifade ettiler, biz bunun neresinden başlayalım, nasıl anlatalım diye giriş yaptılar. Kendilerine göre bir yorum yaptılar ve sağ olsunlar biz de bilgilendirdiler, aydınlattılar. Ama sanki belli bir kesime, orta ve üzeri ölçekli şirketlere hitap eden bir yönetim danışmanlığı anlattılar. KO-Bİ'lere böyle bir danışmanlık hizmeti verme gereği duyulmuyormuş gibi algıladım, belki yanlış algılamış olabilirim. Ancak biz zaten bunların danışmanlığını farkında olmadan yapıyoruz. Bu konuda da anladığım kadarıyla sizin de ifadenizden, onlar Başaran Nas olarak konuyu sunmak istememişler, belki de bizim 3568 Sayılı Yasamıza ters düşmesinler diye.

Ben şeye varmak istiyorum; bu konuda belki bir düzenleme de yapmak gerekir, çünkü bizler takılıyoruz bu konulara. Bize hemen hemen her şeyden ... Örneğin bir yönetim kuruluna, genel müdüre, üst düzey yöneticilere verilmesi gerekirmiş gibi anlatıldı. Oysa ki orta ölçekli şirketlerde stoklarını bile bilmeyen, deposunda ne kadar mal olduğunu bilmeyen firmaya pekala yönetim danışmanlığı yapılabilir. Miladı geçmiş ya da tarihi geçmiş olan bir malının

deposunda hala var olduğunu, bizler de yaşadık çünkü geçmiş tarihte biliyorsunuz, bu konuda kendisine yönetim danışmanlığı şeklinde hizmet verilebilir. Böyle bir planlama yapılırsa, tahmin ediyorum ki bizim de bu konuda bir branşlaşma gibi bir konumuz, daha doğrusu bir gelirimiz oluşur ya da branşlaşma derken, bu konuda uzmanlaşmış arkadaşlarımız hizmet verebilirler.

Arkadaşımın dediklerine katılmıyorum, çünkü az önce konuşan, bizlerin şey olmadığı, her şeye saldırmaya, çünkü bizler her şeyi yapıyoruz. Hemen hemen kişiler sorunlarını bile bize danışan müşterilerimize bu hizmetleri veriyorsak, bunları daha profesyonelce, bu konunun ücretiyle birlikte verilmesinden yanayım.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Katılımcı

- Sayın Genel Sekreterim, en sonunda beni gördünüz, çok teşekkür ediyorum. Ayrıca, toplantı ve yiyecekler için de teşekkür ediyorum kendim ve arkadaşlarım adına.

Ben, Sayın Sabri Tümer Başkanımın bir tespitiyle başlayacağım. Yani, 3 milyon vergi mükellefi var dedi ülkemizde, 70 milyon nüfus, 3 milyon vergi mükellefi, yüzde 5'e bile gelmeyen bir rakam. Ama, cep telefonu aboneleri 40 milyon, yani yüzde 60'a gelen bir rakam. Tabii ki burada niyet önemli, kayıt dışının, dolaylı vergilerin artışı, 80 sonrası vergi alma borç al politikaları bizi herhalde kayıt dışına bu kadar fazla itti. Bu tabii ki Sayın Nalbantoğlu'nun konusu ve sizin konunuzla alakalı finansal raporlama faaliyetleriyle ilgili en son söyleyeceğim. Şimdi meslektaşlarımız gecesini gündüzüne katıyor, mali tabloları hazırlıyor, kayıtlarını yapıyorlar ve neticede bir değer ortaya çıkıyor, bir mali tablo ortaya çıkıyor. Bu beyannameler içinde idareye verildiğinde bakıyoruz üç gün sonra, bir hafta sonra idarece mükellef çağırılmış, efendim sizin matrahınız az, bunu yükseltin, yani cironuz yüksek verginiz az gibi bu tür baskılara maruz kalıyor. Yani, bu da bizim mesleğimizi sanki tartışılır anlama getiriyor. Benim çıkardığım, benim meslektaşımın gece gündüz uğraşıp ortaya binbir emekle çıkardığı bir bilanço, yani orada itibar görmüyor gibi bir şey. Yani, ne benim meslektaşımın, biraz önce bir meslektaşımız diyor ki, muhasebe vergi içindir, muhasebe işletmeler içindir, yani vergi için muhasebe olmamalı.

Ve mesleğimizin ilerisi için daha fazla teknoloji kullanma, yani bu e-bildirge, e-beyanname ve sürekli eğitim olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Katılımcı

- Teşekkür ediyorum.

Öncelikle ben iki tespiti yapıp herkese hayırlı akşamlar deyip herhalde dağılacamız.

Biz meslek mensupları kendi gelişimimizi sağlamak açısından ve anlayamadığımız akademisyen arkadaşlarımızı daha iyi anlamak adına sanırım kendimizde biraz vakit ayırmamız lazım gelişmemiz için.

Ben bunun kayıtlara geçtiğini, sanırım kayıtlara geçiyor, bunun bir düşünülmesini istiyorum.

Bizim meslekte bir eksiklik var, bu da yardımcı eleman eksikliği, bakın bu önemli bir husus. Biz meslek mensupları olarak artık operatörlük yapmamalıyız, üstüne basarak söylüyorum. Şu anda kendi gelişimimizi sağlayamamamızın en önemli sebeplerinden birisi de bence budur. Bunu nasıl çözeriz? Sanayilerde biliyorsunuz çırak, kalfa, usta vardır. Bunu lütfen bir değerlendirmeye alırsanız sevinirim. Yardımcı eleman ve uzman yardımcı eleman statüsünde bir meslek grubu TÜRMOB acaba sertifikasyonla yaratabilir miyiz, soruyorum, düzenlemelerle tabii ki ve buna bizim ihtiyacımız var biliyorsunuz, bu meslek grubuna, bu yardımcı eleman meslek grubuna ihtiyacımız var.

Artı, meslekte kalitenin daha da yükselmesini istiyorsak eğer, muhasebe tekniklerindeki sonucun kalitesinin daha yüksek olmasını istiyorsak bu kesinlikle şart. Neden şart? Her büroda eminim ki eleman kaygısı vardır. Kaliteli eleman bulmak konusunda mutlaka sıkıntılarımız yok mu arkadaşlar? Var, bence var. Bunu sağlayabilmek için bu bir kıstas.

Ve bir üstadımızın da belirttiği gibi, haksız rekabet, artık fiyat haksız rekabeti çok korkunç boyutlara varıyor; bu da bir öz eleştiri olarak kendi içimizde çözmemiz gereken bir husustur. Bu artık bir mesleki ahlaka dönüşen bir sorundur. Bunun için de umarım çalışmalar yapıyordur, yapılacaktır. Bizler

TÜRMOB'un her zaman arkasındayız. "Sarı öküzü" vermeyeceğiz, merak etmeyin. Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Nail SANLI
Yöneten

- Değerli arkadaşlar, biz teşekkür ediyoruz. Söz alan bütün arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Şimdi son arkadaşım için bir şey söyleyeceğim. Bazı odalarımız yardımcı eleman yetiştirme kursları falan gibi bir şeyler de yapıyorlar, ediyorlar. Ama kurumlar kendi kuruluş yasalarına bağlı çalışmalarla, TÜRMOB'un yasası 3568, meslek mensubu yetiştirmek, onların haklarını korumak, geliştirmek ve yaşatmakla mükellef bir kurum. Yardımcı eleman ihtiyacımız var mı? Var. Belki bu forumdan, bundan sonrakinden, daha sonrakilerden bu tip şeyler çıkacak. Bizim bir de öteden beri faaliyet gösterdiğimiz derneklerimiz var, onlarla paylaşabiliriz, onlar yapabilir bunları, biz de destek verebiliriz. Bazı odalarımız bu kursları yapıyorlar, buna engel bir şey yok. Ama bunu kendimize iş edinelim dersek ana kulvardan ayrılırız. Ama bu forumun bir talebiydi, bir düşüncesiydi, bir önerisiydi, kayıtlara alındı, mutlaka değerlendirilecektir.

Buyurun.

Jale ALKAN

- İsmim Jale Alkan.

Ben bu elemanla ilgili bir şey söylemek istiyorum; geçenlerde TESMER'in zorunlu eğitim katıldım. Orada bir sürü stajyeri arayan arkadaşla karşılaştım. Stajyeri arayan arkadaşları alıp yardımcı eleman olarak çalıştırmaları çok uygun olur diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Nail SANLI
Yöneten

Değerli arkadaşlar, bugünkü forumumuzun konusu mesleğin bugünü ve yarını, Türkiye, dünyadaki diğer ülkelerle yan yana durduğu zaman bu işin nere-

sinde, ne kadar işi başarmışız. Ne kadar gerisindeyiz, ne kadar ilersindeyiz? Bir de zaman zaman bazı tespitlerle hesaplamalar yapmamız gerekiyor. Benden önceki arkadaşlar da söyledi, Sayın Türker sabah çok net ifade etti; Türkiye, bu konularda dünyanın gerisinde bir ülke değildir. Bazı konularda dünyaya dengiz, bazı konularda ilerletmemiz, geliştirmemiz gereken konular var, bazı konularda onlardan ilerdeyiz. Mesela dünyada ileride olduğumuz konulardan bir tanesini sizinle paylaşmak istiyorum; mesleğe kabul. Belki hepimiz oturduğunuz yerde bu mesleğe ne kadar çok giren var, ne kadar çok ruhsat alan var, niye bir planlama yapılmıyor diye düşünebilirsiniz. Şimdi ileride olduğumuz noktalardan birisi bu; staj yoklama ve değerlendirme sınavı bu meslekte bir devrimdir. Mesleğe giriş noktasında bir elemedir. Ben son üç sınavın ortalama oranını vermek istiyorum size, son üç sınavın, staj yoklama ve değerlendirme sınavlarının ortalama başarı oranı yüzde 13. Bunun anlamı şudur: Her 100 müracatın 87'si daha staja başlamadan eleniyor, 13 kişi staja başlayabiliyor, her 100 müracattan 13 kişi. Bu 13 kişinin hiç fazla uzağa gitmeyeceğim. Yüzde 5'i staj şartı yerine getirilmedi, eksik bıraktı, yarıda bıraktı veya staj sonrası yeterlilik sınavına takıldı, başaramadı diye elenecek, bugün itibarıyla mesleğe giriş sayısı başarı oranı yüzde 8'lerdedir. Hiçbir meslekte bu kadar ciddi bir planlamaya rastlayamazsınız. Belki bunların farkında değilsiniz, bizler anlatmazsak bilmeyeceksiniz bile, ama bu kadar da ciddi bir planlama vardır. Mesleğe kabul şartlarında dünyada önder lider ve dünya standartlarının üzerinde bir konumdayız. Mesleğin yapılış şekline gelince, bizim mesleğin Türkiye'deki gelişmesini göz önüne getirecek olursak, 3-4 tane sac ayağı var. Bunlardan bazılarını Rıfat arkadaşımda konuşmasında dile getirdi.

Bir tanesi, meslek yaşamızın çıkış tarihinden öncesine rastlar. 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Yasası. Niye bunu sayıyorum? Türkiye'de ilk defa bu mesleğe talep yaratan bir uygulama oldu? Yani, hesaplarda yıllık sistemden aylık sisteme döndük, mesleğe talep yarattı.

İkinci sac ayağı, 3568 Sayılı Meslek Yasası. Meslek Yasasıyla ne elde ettik? Ne idüğü belirsiz kişiler tarafından yapılan meslek, sıfatlarla, unvanlarla ve yetkilerle bir çerçeve altına alındı. Herkesin 3568 sayılı yası ile hangi unvanla ve hangi çerçevede bu mesleği yapacağı belirlendi. Üçüncü sac ayağımız, tekdüzen muhasebe sistemi uygulama tebliğleri.

01.01.1994 ihtiyari, 01.01.1995 tarihinden sonra zorunlu olarak hepimizin kullandığı tekdüzen muhasebe sistemi uygulama tebliğleri. Bununla ne elde ettik? Türkiye'de en azından kayıt tek dille konuşulmaya başlandı, ortak bir dilimiz oldu.

Dördüncü saç ayağımız; demin size bunlardan önce saydığım staj yoklama ve değerlendirme sınavıdır. Mesleğe giriş şartımızı bir yönetmelikle çerçeve altına almamızdır. Bundan sonrası vardır, geçen sene bir tanesini yaşadık, enflasyon düzeltilmesi. Şimdi gerek Dünya Bankasının gerek ROCS Raporlarıyla önümüze getirdikleri, gerek IFAC'ın standartlarıyla önümüze koyduğu ve gerekse yanılmıyorsam halen draf halinde olan, ama 2008'den itibaren uygulanacak olan 8. yönergenin önümüze koyacağı gerçekler çerçevesinde birtakım şeylerin alt yapısını hazırlamamız ve onlara başlamamız gerekir.

Bir; meslek kayıttan denetime dönüyor, denetim boyutuyla artık bu işi ele alacağız.

İki; bu işi yaparken etik kurallar çok önem kazanıyor.

Üç; bütün dünyada mesleki gelişim ve yeterlilik çok önem kazanıyor.

Dört; yaptığınız işin kalite kontrolü ve güvencesi önem kazanıyor. Bizim belki kısa bir süreçte yapmamız gereken şeylerden birisi de bu.

Biz mesleğe kabulde staj ve sınavda ve ruhsatlandırmada hiçbir eksliğimiz yok. Dünya ölçeklerine göre tek düzen muhasebe sistemi, genel kabul görmüş muhasebe prensipleri çerçevesinde de bir eksliğimiz yok. Ancak dünya artık ruhsatlandırdığımız kişiyi uluslararası muhasebe ve denetim standartları çerçevesinde iş yapıp yapmadığını denetleyen bir sistem kuruyor. Ve bu işten emin olduğunuz kişilere bir güvence merkezi kurun, onları ayrı bir kütükte toplayın ve üyelerinizin arasında uluslararası standartlar içerisinde çalışan ile çalışmayanı ayırın. Bizim tek yapmamız gereken şey belki önümüzdeki günlerde, aylarda bu olacaktır. Onun içindir ki birileri sağdan soldan bir şeylere saldırmaya, bir şeyleri taliplenmeye kalkıyorlar. Ama TÜRMOB bunu da başaracak alt yapıya sahiptir. Bunu da gerçekleştirecek kadar çalışmaları mevcuttur, gerçekleştireceğiz ve dünyayla da uyum sağlar bir vaziyete geleceğiz. Zaten ciddi bir eksliğimiz yok.

Ama, şöyle bir şeyi paylaşmak istiyorum sizinle en sonunda: 13-16 Kasım'da 17. Dünya Muhasebe Kongresinin ev sahibi Türkiye. Beş yılda bir yapılıyor. İlk defa dört yıla düşürüldü ve dört yıla düşükten sonraki ilk kongre Türkiye'de yapılıyor. TÜRMOB bunu, 17 ülke arasından kopardı getirdi Türkiye'ye. (Alkışlar)

Bu konuda Sayın Masum Türker'in emekleri fazladır, hemen burada açıkça söyleyeyim. (Alkışlar)

Biz bu kongreyi alıp Türkiye'ye getirdiğimizde Kültür ve Turizm Bakanlığına gittik, birtakım ulusal destekler istedik. Türkiye'de yapılacağına dair IFAC'tan o yetkiyi aldık. Dediler ki, biz böyle bir kongreyi Türkiye'ye getirebilmek için bütçe ayırıyoruz, tanıtım yapıyoruz, siz zor olanı başarmışsınız, kongrenin Türkiye'ye gelmesini başarmışsınız, en zor kısmını bitirmişsiniz, ne istiyorsanız yapalım. Tabii TÜRMOB bunları da gerçekleştirecek kadar alt yapısı, yetişmiş kadroları ve deneyimi de vardır. 17. Dünya Muhasebe Kongresi bundan önce Hong Kong'da yapıldı, ondan önce de Fransa'da yapıldı. Bir ay önce bizi ana sponsor firmamızın İngiltere'den gelen bir firma, geldi konuları bizimle beraber gözden geçirirken Türkiye'den çok memnun ve çok hoşnut ayrıldı. Dediler ki, son iki kongreyi ele alalım. Hong Kong'u, Fransa Paris'i ele alalım. 7-8 ay önce bu kadar organize olmuş, konulara bu kadar vakıf, bu kadar çözüm getirilmiş, her şey kontrol altına alınmış ve bu kadar doyurucu cevap alabileceğimizi sanmıyorduk, teşekkür ediyoruz. Hatta kuş gribinden ötürü de belki kongreyi bizden alabilirler mi diye de böyle bir durum olmuştu.

Şimdi Türkiye, TÜRMOB'un gücü bu. Son sözüm; biz her şeyi başaracak durumdayız, dünyadan hiçbir eksikimiz yoktur, ama kendimizi tamamlamamız ve örtüşmemiz gereken şeyler vardır. Birbirimize inandığımız müddetçe, birbirimize güvendiğimiz müddetçe, önce kendimizi en yakın meslektaşımızı, büyük halkada meslektaşlarımızı ve odamızı ve TÜRMOB'umuzu ve örgütlerimize sizin sahip çıkarak, bir bütün olabilirsek, yan yana ve omuz omuza durabilirsek, bizi hiçbir güç yıkamaz.

Bu duygu ve düşüncelerle bu foruma katılan bütün arkadaşlara, bildiri sunan arkadaşlara, katkı getiren arkadaşlara, hepsine teşekkür ediyorum. En büyük teşekkür sizin bu saate kadar forumun sürmesini sağladınız, sabır gösterdiniz.

Yarınki oturumda buluşmak üzere tekrar hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyoruz. (Alkışlar)

2. ANA OTURUM

**Denetim ve Denetime Talep Denetim Faaliyetleri,
Meslek Tekniği (Denetim Standartları)**

Aslan COŞKUN
TÜDESK Başkan Yardımcısı
Denge Denetim YMM A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı

- Fotoğraf faslı da bittiğine göre hepinize günyaydın diyorum. Gerçi saat 10.00’u geçti ama.

Denetim denetlenen şirket hissedarlarına şirket yönetimince sunulan finansal tabloların ve şirket organizasyonunun tarafsız bir şekilde hazırlanıp yürütüldüğü konusunda güvence sağlar.

Finansal tabloların güvenilir ve inandırıcı olması yatırımcıların tercihlerini rasyonel bir şekilde ortaya koymasına yardımcı olur ve böylece sermaye piyasalarının düzgün işlemlerini sağlar. Olaya bu şekilde baktığımızda; eksik, yanlış, kötü bir şekilde hazırlanmış finansal tablolar

bir yandan ekonomik gelişmeyi önlerken, bir yandan da yatırımcıların piyasalara olan güvenini sarsarak kişisel yararları da engellediğini söylemek yanlış olmaz.

Sonuç olarak, devleti yönetenlerin finansal denetim kalitesini kamu yararını yüksek derecede ilgilendiren bir konu olarak ele almaları beklenir. Söylediğim sözler 16 Mayıs 2002 tarihli Avrupa Topluluğunda “Yasal Denetçinin Bağımsızlığı ve Temel Kurallar” başlıklı Avrupa Komisyonunun Sarbanes Oxley ile ilgili tavsiye kararından alınmıştır.

Sayın Başkan, değerli meslektaşlarım; günümüzde gerek uluslararası kuruluşlar, gerekse devletler denetime çok büyük önem atfetmektedirler. Eğer sunulan finansal tablolar, sunulan finansal bilgiler denetlenmemişse bu bilgilerin hiçbir önemi yoktur.

Finansal tablolara kimlerin ihtiyacı olduğuna kısaca bir göz atarsak, bir kere yatırımcılar yatırım yapacakları şirketlerin hisse senetlerini alırken ne tür hisse senedi alacakları konusunda karar verebilmek için finansal tablolara ihtiyaç duyarlar. Şirket yöneticileri şirketlerinin durumu hakkında ve ileride atacakları adımlarla ilgili kararlar alırken yine finansal tablolara ihtiyaçları vardır. Borç para verenler, bankalar, finansal kurumlar yine verdikleri borcu geri alabileceklerinden emin olabilmek için şirketlerin, borç verdikleri şirket-

lerin durumlarını takip edebilmek için yine finansal tablolara ihtiyaç gösterirler.

Şirketlerin müşterileri mal aldıkları şirketin kendilerine mal satmaya devam edip etmeyeceği konusunda garanti alabilmek için yine tek başvuracakları yer, tek başvuracakları belge finansal tablolardır.

Şirkete mal satan satıcılar yine aynı şekilde mal sattıkları şirketten sattıkları malın bedelini tahsil edip edemeyeceklerini ve yine o şirketin mal almaya devamlı olarak, devam edebileceğine dair güvenceye sahip olmak için yine finansal tablolara bakarlar.

Şirketin çalışanları şirketlerinin ne derece sağlam olduğunu, kariyerlerinin ne derece planlanabileceğine güvence duyabilmek için finansal tablolara bakmak durumundadırlar ve tabii ki devlet, Maliye idaresi vergi alabilmek ve şirketlerin durumunu takip edebilmek için finansal tablolara ihtiyaç gösterirler.

Kısacası ekonomik hayatta yer alan herkes, her kurum mutlaka finansal tablolara bakacaktır. Çünkü, finansal tablolardan başka bir şirketin durumunu gösterecek bir ölçü yoktur.

Finansal tablolarla ilgili kişi ve kuruluşlara baktığımız zaman bağımsız denetçiler finansal kuruluşlardan kredi alan veya halka arz suretiyle sermaye toplayan kurumların finansal tablolarının dürüst ve tarafsız olmasına yardımcı olurlar.

Mesleğin bir yönü bağımsız denetçilerdir. Mesleğin başka bir yönü bağımlı çalışan mali işler müdürleri, muhasebe müdürleridir. Onlar da işletmelerde çeşitli şekillerde finansal yönetime katkıda bulunurlar ve işletme fonlarının etkili ve faydalı bir şekilde kullanılmasını sağlarlar.

İç denetçiler iç kontrol sisteminin doğru işleyişini temin ederek işverenin sunduğu tabloların doğruluğuna katkıda bulunurlar. Vergi danışmanları vergi sisteminin etkin olması ve dürüst uygulanmasına yardımcı olurlar. Yönetim danışmanları doğru yönetsel kararların alınmasında kamu yararı yönünden sorumluluk taşırlar. Yani, mesleğin çeşitli bölümleri, muhasebe mesleğini icra eden değişik yönleriyle icra eden meslek mensupları bir tarafından mutlaka kamu yararı ile ilgilidir.

Kamu yararı mesleğin önemli bir yönünü teşkil eder ve muhasebe mesleğini icra eden herkes kamuya karşı sorumludur ve bu genel kabul görmüş bir

prensiptir. Bu kamu yararı güvencesi bütün meslektaşlarımıza, bütün muhasebe mesleği mensuplarına bir sorumluluk yüklemektedir.

Bu sorumluluk meslek mensubunun hizmet verdiği kişiler ve kurumların toplumsal refaha ulaşmasındaki katkısı olarak tanımlanır. Meslek mensubunun sorumluluğu sadece müşterisine veya işverenine değildir, mesleki standartlar ağırlıklı olarak kamu yararı kriterleri göz önüne alınarak hazırlanmak durumundadır.

Biraz evvel finansal tablolardan bahsettim. Finansal tabloların doğru olduğunu nasıl anlarız? Bunun tek yönü verilen finansal bilginin denetlenmiş olmasından geçer. Onun için ben biraz evvel denetlenmemiş finansal bilgilerin fazlaca bir önemi olmadığını belirttim.

Ancak, denetim dediğimiz zaman bunun kolay basit bir yöntem olmadığını hepimiz biliyoruz. Bir kere herhangi bir mali tablonun denetlenmesi için her şeyden önce denetlenebilir olması gerekir. Yani, mali tabloların hazırlanışına temel oluşturan muhasebe kayıtlarının önceden belirlenmiş kurallara, belli bir sisteme, bir düzene dayalı olması önceliklidir.

Üstelik bu kuralların işletmeden işletmeye, hatta ülkeden ülkeye değişmemesi, yani herhangi bir işlemin her zaman aynı yöntem ve prensiplere göre kayda alınması bugün evrensel boyutta kabul görmüş bir prensiptir. Burada kabul görmüşün altını özellikle çizmek istiyorum.

Bu gereklilik nasıl doğdu? Bu gereklilik 17'nci ve 18'inci yüzyıllarda büyük İngiliz, Hollanda ve Fransız şirketlerinin, ticaret şirketlerinin dünyanın başlıca ticaret merkezlerinde şube açmalarıyla ve deniz aşırı ülkelerde faaliyet göstermeye başlamalarıyla oluştu. İlk başlangıç bugünkü çok uluslu şirketlerin uzaktan akrabaları 17'nci, 18'inci asırda faaliyete geçen, mesela Hindistan'daki İngiliz Hindistan şirketi 17'nci yüzyılda faaliyete geçti. Hollanda'daki Hollandalıların kurduğu Doğu Hint Genel Şirketi yine 17'nci yüzyılda faaliyete geçti, ki Doğu Hint Genel Şirketi aslında Endonezya'dır. Yine Fransızların kurdukları Fransız Hindistan'ı Şirketi gibi birtakım şirketler muhasebelerini merkezden kontrol etmek istedikleri için birtakım prensipleri yazılı hale getirmeye başladılar. Zaman içinde 19'uncu yüzyılda bu şirketlere Amerikan şirketleri de katıldı 1850'lerden itibaren. Bankalar, sigorta şirketleri de birtakım prensipler oluşturmaya başladılar; çünkü, onlar da dünyanın her tarafında şube açmaya başladılar.

Zaman geçtikte, ticari ilişkiler geliştikçe uluslararası boyutlarda işlem yapan şirketler için bu genel kuralların oluşturulması hayati bir önem kazandı. O kadar ki, bazı ülkeler bakanlıklarını bu şirketlerin işlemlerine göre oluşturmaya başladılar.

Bu şirketler gerek kendi yavru şirketlerinin gerekse yatırım yapacakları borsalardaki şirketlerin finansal tablolarını incelemek ve sunulan tabloları doğru anlayıp değerlendirmek için kayıtların önceden belirlenmiş kurallara göre hazırlanmış olmasını mutlaka temin etmek durumundaydılar.

İşte uluslararası muhasebe standartlarının ilk başlangıç tarihi bu. Muhasebe standardı olmadan denetim yapmak mümkün olmaz, çünkü denetim tekniklerine baktığımızda karşılaştırma, örnekleme, analiz gibi birçok yöntemin denetlenen muhasebelerin temelinde aynı kuralların kullanıldığı tek bir kayıt sistemine dayandırıldığı varsayımına bağlı olduğunu görürüz.

Muhasebe standartlarının uygulanması sonucu oluşturulan finansal tabloların güvenilirliğini sağlamak için bağımsız bir birimin bu tabloların ne derece o şirketin genel durumunu yansıttığını tespit eden, bunu doğrulayan bir görüş vermesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu birim yine önceden belirlenmiş, tespit edilmiş birtakım metotlarla, birtakım prensipleri uygulayarak çalışmalarda bulunacak ve üzerinde mutabık kalınmış yine birtakım genel kabul görmüş, genel kabul görmüşün altını bir daha çiziyorum. Bu prensip ve kurallar genel olarak denetlenen tüm işletmelerde aynen kullanılacaktı. Böylece dünyanın hangi ülkesinde olursa olsun, kim tarafından düzenlenirse düzenlensin gerek muhasebe kuralları ve bu kurallar uygulanarak oluşturulmuş finansal tabloların, gerekse bu tabloların işletmenin gerçek durumunu yansıtıp yansıtmadığını inceleyip belirleyecek olan denetim tekniklerinin evrensel boyutlarda aynen uygulanması sağlanmış oluyordu.

Tabii bu duruma bir anda gelinmedi. Birinci Dünya Savaşı, bunu izleyen, hatta 19'uncu yüzyıldaki endüstri devrimi, Birinci Dünya Savaşını izleyen enflasyonist dönem, 1929-1930 buhranı bu ihtiyacın gittikçe daha detaylı, daha fazla ihtiyaç duyulan bir şekilde ortaya çıkmasını sağladı. Her bir kriz, her bir buhran mutlaka birtakım kuralların yeni baştan revize edilmesini, yeni baştan yeni kurallar daha sıkı kurallar konmasını sağlar. Bunun en basit örneği işte Enron skandalında gördüğümüz gibi hemen Enron skandalının arkasından birtakım yeni kurallar, yeni kaideler oluşturuldu.

Denetim standartları ilk defa AICPA denen "American Institute of Certified

Public Accountants, yani Amerikalı Sertifikalı Muhasebeciler Enstitüsü tarafından 1947 yılında uygulanmaya başlanmış ve değişik çeşitli aşamalardan geçmiştir. AICPA 1973 yılından itibaren bu standartları SAS Statements on Auditing Standarts olarak yayınlamış, ancak bu teknik standartlar dışında da muhasebeci ve denetçilerin davranışlarını belirleyen Code of Professional Ethics, mesleki davranış kuralları da yine AICPA tarafından 1981 yılında yayınlanmıştır.

Şimdi, bu yayınlanan standartlar Amerikan standartlarıdır. Bunun dışında sadece Amerika'da uygulanan veyahut da o standartları uygulayan birtakım ülkelerce uygulanan standartlardır. Bunun dışında IFAC dediğimiz Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu, ki Türkiye de bu Muhasebeciler Federasyonunun üyesidir TÜRMOB olarak.

Gerek etik, yani Code of Ethics of Professional Accountant 1990'da, gerekse denetim standartları International Standards on Auditing 1994'te yayınlanarak denetimin uluslararası uygulanmasına yönelik bir temel oluşturmuştur.

Bu standartların oluşturulmasında genel kabul görmüş kelimesinin altını çizmiştim, teriminin altını çizmiştim. Genel kabul görmüş olması son derece önemlidir.

IFAC'ta veya IFAC'ın bu konuyla ilgili görevlendirmiş olduğu kurulda IFAC üyeleri temsil edilmektedir, biz de TÜRMOB olarak temsil ediliyoruz, Türkiye olarak, TÜRMOB olarak görüşlerimizi bu standardın uygulanması hakkındaki düşüncelerimizi aktarıyoruz ve böylece genel kabul görmüş oluyor. Yani, bu değişik finansal tabloları kullanan değişik kuruluşlar kendi görüşlerini bu şekilde o ülke bazında ortaya koyuyorlar ve en sonunda genel kabul görmüş olması sonucu doğruyor.

Şimdi, ben burada etik standartlara biraz girmek istiyorum, mesleki ahlak kurallarına girmek istiyorum, onları biraz izah edeceğim size. Denetim standartlarını da Sayın Ertan Ayhan meslektaşım anlatacak.

IFAC tarafından yayınlanan etik kurallara kısaca bir göz atarsak bunların üç bölümden oluştuğunu görürüz. Bunların birinci bölümü tüm meslek mensuplarınınca uygulanacak kurallardır. İkinci bölümü sadece bağımsız çalışan meslek mensuplarınınca uygulanacak kurallardır. Üçüncü bölümü de bağımlı çalışan meslek mensuplarınınca uygulayacağı kurallardır.

Ben burada bağımlı çalışan meslek mensuplarınınca uygulanacak kuralları hiç

anlatmayacağım, çünkü bu kurallar zaten şu anki bizim konumuzun dışındadır.

Tüm meslek mensuplarınca uygulanacak kuralların başında dürüstlük ve tarafsızlık gelir. Dürüstlük meslek mensubunun meslekle ilgili hizmetlerini sunarken dürüst, yani namuslu ve kolay anlaşılır olmasıyla ilgilidir. Tarafsızlık sa meslek mensubunun tarafsız olması ve başkalarının zarar verici işlemleri ile çıkar çatışmaları ve yarar sağlama çabalarının tarafsızlığını etkilemesine izin vermemesiyle ilgilidir.

Etik çatışmalarının çözümlenmesiyle ilgili yine IFAC'ın uyguladığı bir kural vardır. Burada etik çatışmaları nasıl çözümlenecek tafsilatlı şekilde anlatılmaktadır. Mesleki yeterlilik kuralı yine ahlak kurallarının önde gelenlerinden bir tanesidir. Burada meslek mensubunun yeterli bilgi, yetenek ve çalışkanlıkla mesleki yeterliliğini yerine getirmesi söz konusudur.

Gizlilik başka bir kuraldır, gizlilik meslek mensubunun görevini yerine getirirken edindiği bilgilerin gizliliğini korumasıyla ilgilidir, bu bilgileri hiçbir şekilde açıklamaması gerekir. Bunun tabii tek istisnası kanuni zorunluluk halinde açıklanması gereken bilgilerdir.

Vergi uygulaması meslek mensubunun vergi hizmeti sunarken nasıl davranması gerektiğini, vergi hizmetindeki etik kuralın nasıl işleyeceğini, müşterisine karşı görevlerini nasıl yerine getireceğini açıklayan kuraldır.

Sınır ötesi faaliyetlerle ilgili kural ülkesinin sınırları dışında faaliyet gösteren meslek mensubunun nasıl davranması gerektiğini izah eder. Reklam ve tanıtımla ilgili kural da birçok ülkede reklamın yasak olduğunu ve reklamın yasak olduğu ülkelerde de bunu delici birtakım faaliyetlerde bulunulmaması gerektiğini anlatır.

Sadece bağımsız çalışanlarca uygulanacak kuralların başında bağımsızlık gelir. Bağımsızlık bağımsız çalışan meslek mensubunun uygulayacağı en önemli kuraldır. Bağımsızlık o kadar önemlidir ki, bağımsız olunmadığı takdirde yapılan, özellikle bu denetimde, denetim mesleğinde çok önemlidir. Yapılan çalışmanın hiçbir önemi yoktur; teknik olarak ne kadar ileri olursa olsun, ne kadar tecrübe sahibi olursa olsun bağımsız davranmamışsa denetçi yaptığı işin hiçbir önemi kalmaz.

Şimdi, bağımsızlığı zedeleyen olayların tarifine çok detaylı olarak girmek istemiyorum, çünkü detaylı olarak izah edilmiştir. Yalnız burada birkaç tanesi-

ni ben size aktarmak istiyorum. Mesela, şarta bağlı ücret alınması. Yani, olumlu sonuç varsa ücret alınır, olumlu sonuç alınmazsa ücret alınmaz. Bu bağımsızlığı zedeleyen bir unsurdur. Müşteriyle ilişkilerde müşteriden mal ve hizmet alımı, dava edilme veya dava edilme tehdidiyle karşılaşma. Eğer, sen raporu bu şekilde yapmazsan ben seni dava ederim, beni zarara uğrattığımı iddia ederim. Öyle bir tehdit karşısında derhal işi durdurup devam ettirmemek gerekir.

Kıdemli personelin denetlenen müşteriyle uzun süreli ilişkisi. Bu da aynı şekilde bağımsızlığı zedeleyen bir unsurdur. Bunun için de bugün “Rotasyon” dediğimiz bazı durumlarda denetim ortağının, bazı durumlarda denetim şirketinin belirli bir süreden sonra değişmesini öngören bir prensiptir.

Mesleki yeterlilik ve meslek mensubu olmayanlardan destek alma ile ilgili kural yine önemli bir kuraldır. Meslek mensubu ihtisası olmayan, yeterliliği olmayan konularda ihtisas sahibiymiş, bilgi sahibiymiş gibi davranmamak durumundadır. Ancak bu bazı durumlarda bir diğer muhasebeciden, diğer bir meslek mensubundan veya bir avukattan, mühendisten, jeologdan bilirkişi olarak faydalanma hakkı her zaman için vardır.

Ücret ve komisyonla ilgili kuraldan bahsetmek istiyorum. Meslek mensubu ücretini alırken dört tane önemli unsura dayalı olarak ücreti tayin eder. Nedir bu dört önemli husus? Bir kere meslek mensubunun bu işi yapmaktaki, aldığı işi yapmaktaki bilgi ve beceri.

İkinci önemli unsur, o kişinin yaptığı işi yapmadan önce geldiği seviye itibarıyla gördüğü öğrenim düzeyidir, yani tecrübe.

Üçüncü unsur o işi yapmak için verilecek olan zamandır, verilecek gün, saat, bu kadar gün, bu kadar saat çalışacaktır. Bu da üçüncü unsurdur ücreti teşkil eden.

Dördüncü unsur da o işteki sorumluluk derecesidir. Bu dört unsur bir araya geldiğinde ücretin tutarı tayin olunur ve ücretin gün veya saat bazlı olarak hesaplanması tavsiye edilir. Bir de, bir tavsiyesi daha vardır, o da saatin ve günlük olarak tespit edilen, saat veya gün olarak tespit edilen ücretin mutlaka daha önceden bir sözleşmeye veya bir mutabakata bağlanmasıdır. Yani, iş yapıldıktan sonra değil, iş yapılmadan önce bunun tayin edilmesidir.

Müşteri elde etmek için üçüncü kişilere komisyon verilmesi ahlak kuralları-

na aykırıdır. Ayrıca meslek mensuplarının kendi aralarında da hizmet vermeden danışma adı altında ücret ödemeleri birbirlerine yine komisyon addedilir.

Mesleki faaliyetle bağdaşmayan uygulamalar son zamanlarda çok büyük önem kazanmıştır. Özellikle denetim faaliyetinin icrası sırasında başka tür hizmetlerin aynı firmaya verilmesi kesinlikle yasaklanmıştır. Mesela, denetim yaptığımız bir şirketin ayrıca iç denetimini veya ayrıca muhasebe organizasyonunu veya danışmanlığını yürütmeniz ahlak kurallarına aykırı hale gelmiştir bugün.

Müşteri paralarının bünyede muhafaza edilmesi, meslek mensubunun müşteri paralarını alıp işte o paraları bir şekilde müşterinin de mutabakatıyla kullanması yine ahlak kurallarına aykırıdır.

Ancak bazı durumlarda bunun nasıl yönetileceğiyle yine bu kuralların içinde tafsilatlı olarak anlatılmıştır.

Ahlak kurallarının bir tanesi de bağımsız çalışan meslek mensuplarını birbirleriyle olan ilişkilerini tanımlamıştır. Yani, bir iş alınırken o işi daha önce yapan meslek mensubu ile nasıl temas kurulacak, nasıl görüşülecek, bu buradaki yazışmalar nasıl yapılacak. Bütün bunlar yine bu ahlak kuralları arasında tafsilatlı olarak izah edilmiştir.

Reklam ve teşvik yasağı da önemli bir ahlak kuralıdır. Meslek mensuplarının hazırlayacakları rapor hakkında yanlış, aldatıcı, haksız beklentiler yaratmaması gerekir, herhangi bir davayı, mahkemeyi, bilirkişiyi etkileme olasılığının olduğunu ima etmemesi gerekir. Gerçeklere uymayan, kendini övücü beyanlarda bulunmaması gerekir veya diğer meslek mensuplarıyla kendini kıyaslamak, kendinin diğerlerine göre ne derece büyük olduğunu, ne derece bilgi olduğunu söylemek yine ahlak kurallarına aykırıdır.

Etik kurallar zaman içinde daha da gelişmiş, 2001 yılında Amerika'da biraz önce de söylediğim gibi patlak veren Enron skandalı ile bağımsızlığın ne derece önemli olduğu bir daha ortaya çıkmıştır.

Eğer bağımsızlık kuralı yeterince uygulanabilseydi belki de bu Enron skandalı o zamanki büyük boyutlarına ulaşmadan ortaya çıkabilecek ve gerek mesleğe, gerekse ekonomilere verdiği zarar bu derece büyük olmayabilecekti. Çünkü, Enron skandalı sonucu mesleğe olan güvende çok büyük sarsılmalar oldu, belki de bu çok daha basit, çok daha kolay çözülebilecekti.

2002 yılında yayınlanan Sarbanes Oxley Act ile birlikte Amerika Birleşik Devletlerinde denetim faaliyetine yönelik yeni birtakım uygulamalar ve kurallar oluşturuldu, bağımsızlığı zedeleyici unsurlar çok daha geniş bir şekilde ele alındı ve neredeyse muhasebe mesleğinin icrasıyla ilgili denetim dışında herhangi bir muhasebe hizmetinin verilmesi son derece zorlaştı. Ayrıca daha önce de bahsettiğim gibi denetçilerin ve denetim şirketinin de rotasyonu gündeme geldi.

Avrupa Komisyonu da aynı paralelde birtakım tedbirler aldı. Örneğin denetim faaliyeti ile bağdaşmayan hizmetler ve rotasyon Avrupa Topluluğu ülkelerinde de yeni baştan belirlendi.

Burada iki konuya ben dikkat çekmek istiyorum. Her ne kadar Avrupa Topluluğu yaklaşımı ile Amerika Birleşik Devletlerindeki yaklaşım birbirine yakın veya aynı paralelde ise de Avrupa Topluluğunda daha fazla çerçeveyi çizerek o çerçevenin içini doldurmayı ülkelere, ülke örgütlerine bırakmıştır. Buna karşılık Amerika Birleşik Devletlerinde ise her detay mümkün olduğunca tariflenmeye çalışılmaktadır.

Benim şahsi görüşüm Avrupa Topluluğunun yaklaşımının daha doğru olduğudur; çünkü, her detayı tarif etmeye çalışırsanız bazı detayları kaçırsınız ve boşluk doğar.

İkinci dikkat çekmek istediğim konu statutory auditing dediğimiz kurumsal denetim veya yasal denetim dışındaki muhasebe uygulamalarına yaklaşım daha gevşektir. Yani, bu kanuni denetimde mümkün olduğu kadar, burada kanuni denetim derken özellikle borsalarda iş, hisse senetleri işlem gören şirketlerin denetimi veya yasal olarak denetimin zorunlu olduğu durumları kast ediyorum.

Orada mümkün olduğu kadar çok kural konmakta ve bu kurallar sıkı sıkıya takip edilerek, adeta hareket edilmesi mümkün olduğu kadar kısıtlanmaktadır. Buna karşılık bunun dışında kalan sahada yeterince kural yoktur. Bu da tabii olarak birtakım sonuçlar doğuracaktır zaman içinde.

Şimdi kısaca Türkiye'deki uygulamalara da bir göz atmak istiyorum. Türkiye'de de bağımsız denetimle ilgili önemli gelişmeler söz konusudur. Bilindiği gibi ülkemizde denetim özel sektörde bazı örnekler dışında pek de eskiye dayalı bir uygulama değildir. Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı şirketler dışında özel işletmelerin denetlenmesi önce bankaların Hazine tarafından de-

netlenmesi ile başlanmıştır. Bilahare 1980'li yılların ortalarından itibaren SPK halka açık şirketlere, hisse senetleri borsada işlem gören şirketlere denetim uygulamaya, denetim zorunluluğu getirmiştir. Bazı holdingler ve şirketler de kendilerine bağlı işletmelerde ihtiyari olarak denetim yaptırmaya başlamışlardır. Son olarak Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu da bağımsız denetimi zorunlu kılmıştır.

Yine de bugün geriye baktığımız zaman 20 yıl öncesine göre çok önemli aşamalardan geçtiğimizi, önemli derecede yol aldığımızı görüyorum. 20 yıl önce işletmelerde denetimden bahsettiğiniz zaman işletme yöneticileri genellikle ya iç denetimi düşünür yahut da yapılacak olan denetimin bir çeşit suiistimal denetimi olduğunu zannederlerdi. Bugün artık böyle bir durum yok, denetimin ne olduğunu çoğu işletme biliyor.

Hatta denetçi olarak ortaya çıkan, denetim yapmak isteyen birtakım meslektaşlarımız bile denetimin ne olduğunu tam olarak bilmiyorlar, denetim standartlarından haberleri yoktu ve yazdıkları raporlarda çok önemli hatalara rastlanabiliyordu. Bugün bu da yok, bugün artık denetim yapan meslektaşlarımız denetim işini gerçekten layıkıyla biliyorlar ve uyguluyorlar.

O bakımdan bugün çok önemli ilerlemeler kaydettiğimizi rahatlıkla söyleyebiliriz.

SPK ve Maliye Bakanlığının yayınlamış olduğu tebliğler, yönetmelikler denetim standartlarına çok yakın, hemen hemen denetim standartlarına paraleldir. 1994 yılında Tekdüzen Hesap Planı yayınlanmıştır, Tekdüzen Hesap Planı Türkiye'de muhasebe mesleği yönünden bir dönüm noktasıdır. Çünkü, muhasebenin gerçekten ülke genelinde belirli bir şekilde uygulanmasının temeli Tekdüzen Hesap Planıyla birlikte atılmıştır. Bugün artık hepimiz aynı lisansı konuşuyoruz muhasebe dediğimiz zaman. Bunun da hakikaten sebebi 1994'te yayınlanmış olan Tek Hesap planındandır.

Başta TÜRMOB olmak üzere meslek odaları denetimin önemini ortaya koyan bir tutum sergilemektedirler ve muhasebe mesleğine gerçek anlamını kazandırmaya yönelik birçok uluslararası adımlar atılmıştır. Tüm uluslararası platformlarda genel olarak bir iki tanesi hariç Türkiye bugün temsil edilmektedir ve Türkiye'deki muhasebe mesleğinin ne kadar güçlü olduğu bizim bütün dünyadaki meslektaşlarımıza bu platformlarda anlatılmaktadır.

Uluslararası muhasebe Standartlarının hemen hemen tamamı yayınlanarak

meslek mensuplarının kullanımına hazır hale gelmiştir. Bu da çok önemli bir aşama. Hakikaten kutlamak lazım Türkiye Muhasebe Standartlarını Kurulunu, çok güzel bir çalışma ortaya koymuşlardır.

Uluslararası denetim standartlarının büyük bölümü tercüme edilerek yayınlanmış, bir bölümü revize edilerek kısa zaman içinde yayınlanmaya hazır duruma gelmiştir. Pek yakında hepimiz bu denetim standartlarına kavuşmuş olacağız.

Devlette de gerek yasama, yasama özellikle bu Türk Ticaret Kanunundaki gelişmelerden dolayı, gerekse yürütme denetimin ne derece önemli olduğunun farkındadır ve Türk Ticaret Kanunu yasa değişikliği mesleğimiz için taslaktaki değişikliklere göz atarsak bunu anlayacağız. Mesleğimiz için çok önemli bir olaydır. Bizim mesleğimizin geleceğidir, açılımıdır. Çünkü, orada gerek muhasebeyle, gerekse denetimle ilgili çok önemli maddeler vardır. Tasarı kanunlaştığında ülkemizde muhasebe mesleği önemli bir aşamayı daha geçecektir ve gelişmiş ülke uygulamalarına paralel bir yapıya kavuşacağız.

Sonuç olarak ekonominin sağlıklı işlemesi için denetim faaliyetlerinin belirli standartlara dayandırılarak uygulanması temel, vazgeçilmez bir nedendir. Ekonomideki zaman zaman rastlanılan krizler eğer denetim faaliyetleri uygulanırsa, eğer denetim olsaydı bu krizler belki de bu yoğunlukta yaşanmayacak ve bunu önleyici etkisi olabilecekti.

Bu bakımdan biz muhasebe mesleği mensuplarının denetime sahip çıkması, standartların oluşturulup uygulanmasını desteklemesi ve bunun takipçisi olması gerekir.

Denetimin ülke genelinde uygulanmasının mutlaka gerekli olduğunu zaten biliyoruz, fakat buna her türlü desteği de vermemiz gerekir.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum ve sözü Sayın meslektaşım Ertan Ayhan'a bırakıyorum. (Alkışlar)

Ertan İskender AYHAN
Güney SMMM A.Ş. Sorumlu Ortağı - SMMM

- Saygıdeğer konuklar, değerli meslektaşlarım; ben de Aslan Beye çok teşekkür ediyorum bu konularda bizleri gayet güzel aydınlattı.

Ben de bugün forumumuzun biraz da ruhuna uygun olmasına da dikkat ederek, biraz daha böyle notlara girerek, belki de bazen soru işaretleri de yaratabilecek şekilde bazı notlara değinerek sizlere daha farklı denetim standartlarının detayları hakkında biraz daha izahat vermek istiyorum.

Şimdi öncelikle demin biraz bahsedildi, kısaca geçeceğim üzerinden. Denetim standartlarının genel çerçevesi, dünyada nasıl uygulanıyor, kimler bunları organize ediyor o konularda biraz izahat vermeye çalışayım.

Denetim standartları bizim denetim raporlarında genellikle referans verdiğimiz Uluslararası Denetim Standartları dünyada bir organizasyon olarak üyesi olduğumuz IFAC tarafından yayınlanıyor ve 1994 yılında çıktı ve sürekli bir güncelleme içinde. En son büyük güncelleme yapılmıyorsa 2 yıl önce gerçekleşti. Şu anda Denetim Standartları Komitesi de hazırlamış olduğu çalışmada bu son güncellemeleri de içerek şekilde tekrar bunların Türkçe metinlerini hepimizin kullanımına sunmuş olacak. Ben de bugün bazı detaylara değinmeye çalışacağım bu yeni standartları da dikkate alacak şekilde.

Amerika'daysa biraz daha önce gerçekleşmiş durumda bunların yayınlanması. Amerika'daki TÜRMOB'un eşdeğeri diyebileceğimiz organizasyon tarafından düzenlenmiş ve derli toplu standartlar silsilesi olarak bir araya getirilmiş, AICPA'ın altında yine bir denetim standartları komitesi şeklinde organize olmuş durumda. Bizim yapımıza nispeten de benzer bir yapısı var, bizim modelimiz onların modeline aşağı yukarı uyuyor şu anda içinde bulunduğumuz model. Bunun yanı sıra yine 2000'li yıllardan sonra Amerikan ekonomisindeki birtakım gelişmelerden sonra dünyaya da yayılan bir trend olarak diyebilirim. Bu organizasyonu bir anlamda destekleyen, o organizasyonun yaptırım gücünü bir parça daha kanuna dayandıran bir gelişme oldu. Sarbanes Oxley Kanunu çerçevesinde işte halka açık şirketlerin denetimini düzenleyen

bir organizasyon kuruldu, PCAOB şeklinde organize olan ve hepimizin hayatına bir şekilde girdi. Özellikle denetim mesleğini bilfiil yapan arkadaşlarımızın hayatına girmiş oldu bu organizasyon. Çünkü, şu andaki kanunlara göre Amerika'nın uygulamaya çalıştığı, yapmaya çalıştığı organizasyona göre eğer bir Amerikan şirketinin herhangi bir ülkedeki şirketinin denetimine ilişkin bir inceleme yapmak gerekirse bu kurallar çerçevesinde bütün çalışma kağıtlarının ilgili Amerikan kuruluşuna açılması gibi bir beklenti doğdu, Amerikan yönetiminde veya bu mesleği organize eden kuruluş tarafından. Ama, takdir edersiniz ki, özellikle Avrupa'da birçok ülkede çok yoğun tepkiyle karşılaştı bu gelişmeler ve Türkiye de dahil olmak üzere biz de yazdık, çizdik, Türk mevzuatına uymayan yönlerini bunun, hangi koşullarda çalışmaların açılabileceğini, ki bunlar oldukça kısıtlı koşullar. Bunları bildirdik. Ama, genel eğilim dünyada şu: Evet, denetim standartlarını bir denetim meslek örgütü veya muhasebe meslek örgütü işte Türkiye'de TÜRMOB'tur, İngiltere'de CA Accountants Enstituute, bunlar organize ederler, ancak bunu bir anlamda süpervize eden, destekleyen dünyadaki gelişmelere göre de yol olmasını sağlayan bir daha üst düzey bir yapı, kuruluş kurulması zaman zaman Avrupa'nın diğer ülkelerinde de gündeme geldi. Yanılmıyorsam en son Almanya'da da bu PCAOB benzeri bir kuruluş kuruldu ve organize olmaya çalışıyor şu anda.

Yine çok kısaca bahsedeyim, tekrar olmasın. 1987 yılında SPK'nın bağımsız dış denetleme hakkındaki yönetmeliği en azından benim bildiğim kadarıyla Türkiye'deki organize ilk mevzuat gelişmesi oldu ve 1987 yılında mesleğe girmiştik 1 yıl boyunca hiç halka açık şirketlerinkini yapmadık, sonra 1988 ve 1989'dan başlayarak yanlış hatırlamıyorsam bizim hayatımızda da tabii çok yeni bir heyecan, çok bir değişiklik geldi. Artık yaptığımız işin bir yasal yaptırımı, bir görünürlüğü vardı. O tarihten önce yabancı şirketlerin, yabancı bankaların Türkiye'deki şirketlerine özgü çalışmaları ya da daha spesifik kapsamda denetimler yapılıyordu. Ancak o tarihten sonra yaptığımız işi bizde kendi ailemize, kendi çevremize daha rahat anlatabilir hale geldik. İşte, bak borsaya kote bir şirket var bizde bu şirketin mali tablolarını bilançosunu denetliyoruz şeklinde, canlı örnekleriyle anlatabilir hale geldik. Yine meslek gelişimi açısından 1989 yılı çok önemli tabii. Daha sonra BDDK'nın bağımsız denetim ilkeleri ve bankaların bağımsız denetim standartlarının yürürlüğe girmesi. SPK'ya eş değer bütünlük içerisinde bir standartlar kurulu, 2003 yılında Türkiye Denetim Standartları Kurulu'nun kurulması ve hemen akabinde standartların yayınlanması ve 2006'da da bir yandan Türkiye Denetim Standartları Kurulunun standart güncelleme çalışmaları sürerken bir yandan da Sermaye Piyasası Kurulunun yine benzeri bir çalışma diyebileceğimiz bir de-

netim standartlarını da içeren bir tebliğ taslağı var. Yanılmıyorsam şu anda beklemede olan bir taslak bu. Yani, şu anda çıkmamış durumda, fakat bu tebliğ çıkmadan önce, bir hafta önce yayınlanan başka bir tebliğ var ki, belki bugünkü konuşmamızda sonra değinebiliriz, şu anki hazırlıklarımın içinde yok. Sermaye Piyasasında bağımsız denetim yapabilmek için bir mesleki yeterlik organizasyonu var ve şu andaki mevzuat eğer bir değişiklik olmazsa hepimiz eğer bağımsız denetim yapmak istiyorsak SPK standartlarına göre SPK'ya tabi şirketlerde bir sınava girip buradan yeterlik almamız gerekecek.

Evet, IFAC gördüğünüz gibi 2,5 milyon meslek mensubunun üye olduğu hakikaten dev bir organizasyon, dünyada da yaptırım gücü olan, sesi dinlenen bir organizasyon. Biz de ilk üyelerinden bir tanesiyiz IFAC organizasyonunun.

IFAC'ın misyonunu geçiyorum şu an için. Evet, ahlak kuralları, bundan demin bahsettik. şimdi IFAC denetim ve güvence sağlamaya yönelik diğer hizmetleri çeşitli standartları vasıtasıyla yürürlüğe soktu. şimdi IFAC kitabına bakarsanız aşağı yukarı şu kalınlıkta bir kitap, çok yoğun bir bilgi var tabii içinde. O kitabın organizasyonu üzerinden şöyle kısaca gitmek istersek öncelikle kalite kontrol standartlarıyla başlıyor. Yani, denetimi yapmadan önce denetimin kalitesini nasıl kontrol edeceğine dair birtakım standartlar koymuş durumda, bunlara uymamız lazım, bir genel çerçevesi var. Yani, detay standartlarda yer almayan konuları nasıl çözeceğiz, ne tür bir çerçeveye göre bakacağız şeklinde bunların anlatıldığı detay bir çerçeve belgesi var içinde.

Daha sonra da standartların bütünlüğü başlıyor, gerçek standartlar diyeceğimiz denetim standartları. Uluslararası denetim standartları daha genel, bütünsel yazılmış standartlar. Onun altında uygulama rehberi diyebileceğimiz birtakım örneklerle daha detaylı konulara değinen Uluslararası Uygulama Rehberi var. Özellikle burayı aldım, daha farklı alt bölümleri var ama, uluslararası sınırlı inceleme standartları da artık yeni standartlar bütünlüğünde farklı bir yere oturtulmuş durumda, onun mevzuattaki yeri ayrı olarak ele alınıyor. Bizim açımızdan çok önemli. Çünkü, şu andaki bizim mevzuatımıza göre biz denetçi olarak çeyreklerde, yani Mart Haziran ve Eylül sonlarında tam bir denetim değil, yani mevzuat açısından yapılan denetimleri kastediyorum. Sınırlı inceleme dediğimiz, sınırlı denetim dediğimiz bir denetim yapıyoruz. Bu denetimlerin standardı da bu bölümde yer almış durumda.

Evet ve denetim benzeri diğer hizmetler diye bir bölüm var. Orada da anlatılan en çok karşımıza çıkan ve günlük hayatta da uyguladığımız iki çeşit hiz-

met var burada. Bir tanesi tamamen denetçiyle bizden hizmet isteyen şirket arasında karşılıklı anlaşmaya dayanan, bir sözleşmeye dayanan birtakım işlemlerin uygulanması. Bu bir denetim veya sınırlı inceleme değil, tamamen birtakım ihtiyaçlara göre. Örneğin, bir şirketin yurt dışıyla ilgili bir sözleşmesi var, bir royolt ödemesi söz konusu, siz bu şirketi denetliyorsunuz, yani bağımsız dış denetimini yapıyorsunuz ve düzenli aralıklarla raporunuzu sunuyorsunuz, ancak özellikle o royolt hesaplamasına ilişkin olarak sizden özel bir çalışma istiyor. Diyor ki, benim satışlarıma işte yüzde 3'le çarptım, böl-düm ve şu kadar yıllık bir royolti harcamam çıktı, bunun denetlenmesi, bunun teyit edilmesi şeklinde. Bu spesifikte olan çalışmalarda biz bunu uyguluyoruz, bu şekilde bir rapor veriyoruz ve raporda da özellikle istenen çalışmanın tamamen karşı taraftan istendiği ve kendisi tarafından belirlendiği bu prosedürlerin şeklinde bir açıklama yer alıyor.

Yine bu tür bir hizmetin verildiği en yaygın örneklerden bir tanesi de özellikle halka açılmalarda veya uluslararası piyasalarda tahvil, bono ihracında karşımıza çıkan bir hizmet türü. Siz denetimi yapıyorsunuz, normal denetim raporu mali tablolar üzerinde veriliyor ve bunlar prospektüslere, izahnamelere giriyor, çeşitli kişi ve kuruluşlarla inceleniyor, ancak bu halka açılmaya veya bono ihracına aracılık eden, under right eden bankalar en son mali tablo süresiyle, zamanıyla bu bono ihracı arasındaki dönem için veya halka açılma arasındaki dönem için ekstra bir güvence sağlamak istiyor. Acaba şirketin faaliyetleri bıraktığımız yerde duruyor mu, yoksa önemli bir azalma var mı, birtakım mal varlıklarında azalma söz konusu oldu mu, şirket bir anlamda içi boşaltıldı mı en son mali tablolardan sonra diye burada da yine birtakım spesifik kurallar çerçevesinde üzerinde mutabık kalınan prosedürler uygulanarak özel bir rapor veriliyor. Özellikle hepimiz takip ediyoruz son ayların veya son zamanların trendi tabii Türkiye'ye yabancı sermaye geldikçe veya Türk şirketleri yurt dışında birtakım işlemler yapmaya devam ettikçe bu takım işlemler de doğal olarak artıyor.

Mali tabloların derlenmesi ise esasen Uluslararası Denetim Standartları içinde en alt seviyedeki hizmet, yani yapılan işin niteliği açısından değil ama, güvence açısından. Çünkü burada denetçi mali tablo üzerinde herhangi bir güvence vermiyor, üzerinde herhangi bir denetim çalışması yapmıyor. Yaptığı tek şey şirketin kaynakları gerek fiziksel olarak gerekse de niteliksel olarak elvermediği durumlarda mali tablo hazırlamasına, ki bu daha çok Türkiye'de örnek vermek gerekirse daha önce hiç bu tip çalışma yapmamış, uluslararası standartlarla çok fazla bir işi olmamış bir şirketin ilk defa bir işlemlerle kar-

şılaştığı zaman ihtiyacı olabiliyor. Bilançosunu, mali tablolarını uluslararası standartlara göre uygulaması gerektiği zaman demin Aslan Beyin ifade ettiği gibi bu işin ancak şirket tarafından yapılması lazım, denetçi ancak yapılan mali tabloları, hazır olan mali tabloları denetleyebileceği için burada şöyle bir durum söz konusu olabiliyor. Şirket, müşteri mali tabloların denetlenmesinden önce başka bir muhasebe şirketiyle, denetim şirketiyle bir araya gelerek bu mali tabloların onlar tarafından değerlendirilmesini, onlar tarafından uluslararası muhasebe standartlarına uygun hale getirilmesini, ancak onun akabinde de denetime tabi olması şeklinde bir hizmet veriyorlar.

Bugün mesela şu anda devam eden, en azından bizim bildiğimiz birkaç tane çok büyük, hakikaten yani bakarsanız miktar, büyüklük olarak işlem veya ekonomik faaliyette bu tarz bir hizmete rastlamak mümkün.

Uluslararası standartlar Türkiye’de uygulanmaya devam ettikçe bu tip hizmetlerin çeşitlendirilmesi ve etik kurallarına da uygun hale getirilmesi tabii daha hızlı oluyor.

Evet, demin bahsetmiştik, Uluslararası Profesyonel Uygulama Rehberi. Burada da çok çeşitli konularda zaman zaman çeşitli standartlar yayınlanıyor. Örneğin, örnek vermek gerekirse meşhur işte 2000 yılı krizi diyelim, benzeri bir durum var mali tablolarda veya YTL.’ye geçiş örnek olsun. Uluslararası Muhasebe Denetim Standartları Kurulu bu konuda bir tebliğ, bir izahname yayınlıyor, bir izahat veriyor. Diyor ki, arkadaşlar şuna şuna göre yapacaksınız bunun muhasebesini şeklinde, denetimini. Bunların genelde geçerlik süresi daha tabii kısıtlı, daha spesifik bir amaca yönelik.

Şimdi, denetim standartları üzerinden tek tek, en azından isimleri üzerinden bir gidersek buradaki amacım biraz daha detaya inerek neler var, yani hep denetim standartları dediğiniz zaman çok tabii afaki kalabiliyor, en azından bir kısmımız da bu standartlarla şu ana kadar çok fazla ihtiyacımız olmadığı için içli dışlı olmamış olabiliriz. O açıdan bunların üzerinden bir kısaca geçerse 200 numaralı standart işte mali tablo denetiminin amacı ve temel ilkeler. Zaten adı üzerinde bir çerçeve çiziyor ve mali tabloların neye hizmet ettiği konusunda bize yol gösteriyor. Bir sonraki standardımız denetim hizmetlerinin genel şartları.

Bu standart da denetim sözleşmesinin nasıl yapılacağından başlayarak müşteri kabulünden bahsediyor, hangi şartlarla denetimi kabul edebiliriz, nasıl yaparız şeklinde bunlar anlatılıyor.

Denetimde kalite kontrol standardı, demin bahsetmiştim, 220 numaralı standart. Bunu özellikle kırmızıyla boyadım. Benim düşünceme göre mesleki olarak bakarsak da çoğumuz açısından çok önemli bir standart. Dilerseniz onun üzerinde biraz duralım, sonra tekrar başa döneriz.

Bu nasıl yapılabilir, yani denetimde kalite kontrol nedir, bunun bir Türk Standartları Enstitüsü tarafından yapılmış bir standartı yok. Bunu da ancak bizim günlük hayatımızdan, yani kendi uygulamalarımızdan birtakım örnekler vererek sizlere aktarmayı tercih ettim açıkçası.

Kalite kontrolünde en önemli konu denetime giden ekibin, yani denetimi bilfiil yapan arkadaşların zamanında gözlemlenmesi, zamanında süpervizyona, başka bir deyişle denetim bittikten sonra son gün, o da artık gidebiliyorsak müşterimize gidip arkadaşlar çalışmayı inceleyelim şeklinde bir yaklaşıma girmemek, daha baştan bu süpervizyonu koymak, riskli olabilecek konularda bizden nispeten daha az tecrübeli arkadaşları bilgilendirmek ve onları o konuya yönlendirmek. Yani, bu yönlendirme sektör bilginizle olabilir, genel bilgilerimizle olabilir. Zaten denetim şirketlerinin, muhasebe şirketlerinin organizasyonu piramit yapısı içinde olduğu için zaten o yapı içinde işte bizler nispeten daha fazla tecrübeli insanlar yeni arkadaşlarımıza bu bilgileri, bu tecrübeyi aktarmaya çalışıyoruz. Burada da ekibin zamanında süpervize edilmesi lazım.

Şimdi, birazdan yine değineceğim, UFRS uzman incelemesi. Burada da yapılan uygulama şudur: Mali tabloyu şirketler hazırladılar, bir denetim ekibi denetledi, denetim bittikten sonra yine bağımsız bir gözle bu mali tabloların incelenmesi ve mali tablolarda yer alması zorunlu olan unsurların layığıyla bu mali tablolarda yer alıp yer almadığına dair bize bir onay vermesi. Mesela bizim dahili kurallarımıza göre firma açısından kendi yaşamımdan örnek vermem gerekirse özellikle halka açık şirketlerin mali tablolarında bir ikinci UFRS uzmanının gözünden geçmeden bu şekilde bir mali tablonun imzalanması söz konusu olmuyor.

Ve bu çalışma tabii zamanlıca yapılması lazım. Burada da yine son gün, son dakika yapılan bir şey değil, biraz süreç içinde uygulamada gerçekleşen bir şey. Yine bu denetime, yani son incelemeye kalmadan UFRS’de yer almayan konuların veya UFRS’de yeterince, uluslararası raporlama standartlarında, muhasebe standartlarında yeterince açık yer almadığını düşündüğümüz konularda fikir almak, fikir alışverişinde bulunmak şeklinde gerçekleşiyor. Bu da yine gerçek zamanlı bir çalışma. Şirketi denetliyoruz, şirket bize bir soru yö-

neltiyor, biz kendi bilgimizle bunu çözemiyoruz, standartlara bakıyoruz yine olmuyor, bunun üzerine bir merkezi organizasyondan destek alıyoruz. Bu tabii şirketlerin yapısına göre değişecektir, farklı yapılardaki şirketler benzeri ihtiyaçlarını farklı şekillerde çözerler. Bunlar hiçbir zaman için tek çözüm, tek doğru değil.

Bu tip danışmalara da mesela en büyük örnek son zamanlarda belki sizler de takip ediyorsunuz. Şirket satın almalarında, şirket birleşmelerinde 3 numaralı bir UFRS, 3 diye bir standart var. Bu standarda göre çok komplike birtakım hesaplar yapılması lazım ve daha önce yine gündemimizde olmayan birtakım incelemelerin yapılması lazım. Özellikle bu konularda yine sürekli bir destek almamız söz konusu oluyor.

Yine raporların ikinci bir ortak tarafından incelenmesi. Burada kastettiğimiz şey de şudur kalite kontrol açısından: Yetkin bir denetim ekibi bunu hazırladı, denetimden sorumlu ortak inceledi, çalışmayı inceledi, raporu ona uygun olmadığı konusunda da bir kanaate vardı, en son bir ikinci gözün, bir ikinci görüşün alınması denetimde sıkıntıyla karşılaşılan konular, müşteriyle, müşteri şirketle denetçi şirket arasında görüş ayrılığı olan konular gibi konularda biz böyle yaptık bakın böyle bir konu vardı, siz olsaydınız, sen olsaydın ne yapardın şeklinde bir ikinci bir görüş olması. Bu da yine uygulamada oldukça resmi, yani formal bir yaklaşım. Bir dokümantasyonu var, çünkü diyelim benim bir raporumu bu şekilde imzalamadan önce, diğer bir ortağımın da onun ilgili belgesini onaylaması lazım. Tamam ben de baktım, yani ben de olsaydım aynı raporu verirdim şeklinde. Böyle bir uygulama var.

Ve bu her zaman hakikaten işe yarıyor. Bazen o kadar gözümüz alışıyor ki birtakım şeylere bize doğru geliyor. Çünkü, yıllardır o şekilde yapmışız, bir mesleki körlük yaşıyoruz. Bir ikinci göz baktığı zaman farklı bir görüş ortaya çıkabilir. Nitekim dün benim yaşadığım o tip bir olay oldu. Hakikaten bakıldığı zaman bir şey gözden kaçabiliyor, onu düzeltiyorsunuz.

Yine çok önemli ve aslında zaman zaman da canımızı sıkan birtakım uygulamalar, birtakım periyodik kalite kontrol programları. İşte bir denetim şirketisiniz, belli bir organizasyona bağlı olarak çalışıyorsunuz, bu organizasyonun içinden gelip birtakım periyodik aralarla sizlerin yaptığınız çalışmaların denetlenmesi.

Neticede insan tabii, özellikle de denetim mesleğinde olan bir insan işini yaparken bir de bu kadar denetliği zaman tabii isyan mertebesine gelebiliyor.

Bazen biz de yakınıyoruz bütün bunlardan, fakat, yani dönüp baktığımız zaman, arkaya yaslandığımız zaman bütün bunların aslında bir işe yaradığını ve önemli olduğunu görüyoruz. Çünkü, neticede yaptığımız iş riskli bir iş ve maalesef iş piyasasındaki, ekonomi dünyasındaki bütün gözler her zaman her zaman denetim şirketlerinin üzerinde oluyor gözleri ve biz meslek mensuplarının üzerinde oluyor genel olarak da baktığımız zaman. Yani, şirketler hiçbir zaman hataları çok fazla sahiplenmiyorlar, varsa yoksa denetim şirketi, o yaptı, yapamadı, denetlemedi şeklinde.

Ve tabii özellikle Batı dünyasında bir de bunun yaptırımları var, özellikle hukuk sistemi içinde. Bunların üstesinden gelebilmek de ancak tabii bu takım mekanizmalarla mümkün olabiliyor.

Evet, şimdi deminki standartlar bütününe dönersek dokümantasyona yönelik 230 numaralı standart var. Burada tabii yaptığımız iş iz bırakacağı için, yani bizden sonra bu işe bakanlar maalesef oluyorlar. İşte çeşitli incelemeler yapıyor, yaptığımız işin ileride de desteklenebilir olması lazım. Yapmış olduğumuz denetim çalışmalarının, çeşitli puantaj işlemlerinin, gözlemlerin, analitik incelemelerin hep çalışma kağıtlarında dokümante edilmesi lazım. Bu standart da bunu ele alıyor.

Denetçi tarafından mali tablolarda hilenin ve suiistimalin dikkate alınması, yani bu başlı başına aslında tabii bir konu, hepimizin hayatında, özellikle bağımsız denetim yapan arkadaşların. Aslına bakarsanız sırf bağımsız denetim değil, defter tutan, muhasebe tutan şirketlerin ve serbest meslek erbabının da, meslek mensuplarının da aslında gündeminde. Çünkü, hile her zaman tabii şirket tarafından denetçiler dikkatine getirilmiyor, bazen de muhasebeci de tabii yanıltılmış olabiliyor birtakım hileli işlemlerle, hileli raporlamalarla.

Bu standart çok yeni, aşağı yukarı 2 yıl önce getirildi. Bu standart getirildikten sonra da tabii denetim saatleri, bizim denetime harcamış olduğumuz saatler son derece arttı doğal olarak. Çünkü, denetimde iki çeşit yaklaşım dikkate getirilebilir. Yani, şöyle bir özet olarak anlatmaya çalışırsak, mesela bir ekole göre, bir görüşe göre denir ki, şirket yıl içinde ne yapılmış olursa olsun şirketin mal varlıklarındaki birtakım azalmalar, artmalar, suiistimal yoluyla, yanlış raporlama yoluyla önemli değil, şirketten para çıkışı söz konusu olabilir, fon aktarımı söz konusu olmuş olabilir. Önemli olan bilançoda, sene sonu mali tablolarında durumun buna yansıtması. Yani, örnek vermek gerekirse siz periyodik olarak şirketten fiziksel olarak stokları dışarı çıkartıyorsunuz, yani faturalamadan, satmadan mal çalışıyorsunuz ve bunları sayım farkları şeklinde

bilançoda yansıtıyorsunuz, yani her ay da sayım yapıyorsunuz. Baktığımız zaman son derece düzgün dahili kontrol sistemi var. Sene sonunda da tabii doğal olarak şirketten, işletmeden bu şekilde çıkartılmış olan varlıklar bilançoda görünmüyor. Dolayısıyla, denetçi olarak rahatsız bir anlamda, çünkü bilanço doğru, stoklar azalmış ve gerçekten az bir şekilde görünüyor. Çünkü, esas risk stoklar azalmış olduğu halde bir de yüksek olarak gösterilmesi. Tabii bunun sene sonu sayımlarında çıkması zaten söz konusu ama, en azından belli bir süre bu şekilde gidebilirdi.

Şimdi bu bir ekol, yani bu şekilde yaklaşmak denetime ve eski ekolü diyeyim esas doğru olan tabii şu: Eğer siz denetlerken şirketi, şirketi incelediğiniz zaman çok garip bir şekilde şirketin her ayki sayımında çok önemli boyutlarda stok eksikliği çıkıyor ve yani şirketin yapısı gereği, endüstrisi gereği böyle bir eksik olmaması lazım, sayım noksanı olmaması lazım, böyle bir beklentiniz yok.

Dolayısıyla, tuhaf bir durum var. Bunu hiç sormayıp geçerseniz artık bu standarda göre işinizi eksik yapmış oluyorsunuz. Ne yapacaksınız? Bunu getireceksiniz yönetimin dikkatine, diyeceksiniz ki, böyle böyle bir durum var, bilanço doğru, doğru yere gitmiş bunlar stoklardaki azalma, kar zarar atılmış ama bu neden kaynaklanıyor, kim alıyor bu stokları, kim alıyor şeklinde bir soru yöneltmesi.

Şimdi, açıkçası standartlar yeni olduğu için dünyada da bunlara adaptasyon da bir zaman alıyor, hemen otomatik olmuyor bu tip, bu takım hadiseler. Canlı bir örnek de bu bahsettiğim tarzda bir yaklaşım, örneğin bir yabancı şirketin merkezine biz bildirdiğimiz zaman bakın buradaki şirkette bu şekilde bir şey var şeklinde, neredeyse o şirket dahi, yani ana şirket dahi e, peki ama bilanço doğru değil mi, o zaman niye şartlı görüş veriyorsun, niye benim bilançoma şey yapıyorsun diye bir, adeta bir, çok uluslu şirketlerin de bir şeyi var, opsasyonu var, yani temiz raporu olsun, her şey dosyada güzel görünsün ama, artık bir şeyler oluyorsa da olsun şeklinde. Ama, tabii standartlar bunu söylemiyor. Bizlerin bunların dile getirmesi ve raporlaması gerekiyor.

Yine 250 numaralı standartta yasa ve diğer düzenlemelerin dikkate alınması mali tabloların denetiminde. Şimdi hepimiz yaşadık bunları, biliyorsunuz. Eğer Türkiye'deki düzenlemeye kalsa bizlerin, yani bağımsız denetçilerin raporlarına bilançoların, mali tabloların gerçeğe uygun hazırlanması olduğu yani sıra bir de mevzuata ve yönetmeliklere de uygun olduğu yönünde bir gö-

rüş bildirmemiz de isteniyor. Artan zaman içinde, bu süreç içinde işte 1980'lerin ortasından bugüne böyle birtakım taslaklar da çıktı ama, daha sonra tabii standartlara uygun olarak bunu koymadık.

Bu standart da bir denetçinin denetimi sırasında herhangi bir yasa veya diğer düzenlemelere uygunsuz bir durum olduğunu tespit etmesi durumunda, özellikle de mali tablolara etkisi olan noktalardaysa bunu yönetimin dikkatine getirmesini ve önlem almasını tabii ki gerektiriyor.

Tabii ki eğer bu uygunsuzluk, yasaya uygunsuzluk, mevzuata uygunsuzluk mali tablo boyutuna da yansiyorsa o zaman sorumluluk burada bitmiyor, bir de buna ilişkin bilançoda, mali tabloda bunun yansıtılması, en azından açıklanması gerekiyor.

Çok tipik örnek olduğu için vereyim. Bu Rekabet Kurulu çalışmaya başladıktan sonra özellikle belli sektörlerde çok yoğun bir şekilde tabii rekabet araştırmaları yaptı ve çok yoğun cezalar geliyor bu konularda. Yani, bir denetçi olarak tabii bunların takip edilmesi, eğer bu cezalar ödenebilir haldeyse, rakamı da tespit edilebiliyorsa bilançoda bunun karşılık yoluyla en azından yansıtılmasını sağlaması gerekiyor. Eğer, çok ön bir aşamadaysa, daha bir ceza ortada yoksa veya cezanın miktarı çok yüksekse, gerçekçi değilse, dava aşamasındaysa da bunun açıklanmasının sağlanması gerekiyor.

Bunlar standartta yer alan birtakım notlar, birtakım uygulanan hile teknikleri. Tabii bunu Türkçeye çevirdiğiniz zaman bazen kulağa hoş gelmeyebilen hile teknikleri falan, yani suiistimal diyebiliriz buna, işte bilerek hata yapma şeklinde, tam bir karşılığını da bilmiyorum yani, fraud kelimesinin suiistimal demek belki daha doğru olacak.

Vallahi tabii hepimiz gördük bunları, bizler de aslında yabancısı değiliz. Özellikle dönem sonuna yakın sonuçları etkilemeye yönelik birtakım kayıtlar yaratılması. Mesela, en tipik örnekleri Türkiye'de karşımıza çıkan henüz mallar, ürünler sevk edilmediği halde birtakım faturaların çıkartılarak malların satış kaydedilmesi, bunun satılan malın maliyetinin de kayıtlara alınması, ama henüz sevkiyat yok. Yani, ya mallar üretilmiştir bir yerde duruyordur ya da mallar henüz üretime dahi sokulmamış olabilir.

Bir ara çok modaydı Türkiye'de, yani bu özellikle satış organizasyonlarında birtakım satış hedeflerini tutturmak için şirketler bu takım şeylere müracaat edebiliyorlardı. E, tabii baktığınız zaman şirkete göre masumane, yani ben di-

yor zaten biliyorum, sana da söylüyorum bunu bu şekilde olduğunu, ben bu şekilde göstereceğim ama, dönem sonu sonucunu direkt etkilediği için ve olmayan bir işlem yarattığı için hileli bir kayıt ve düzeltilmesi lazım.

Mali tablo kalemlerinin değerlendirilmesinde kullanılacak olan varsayımların gerçeğe uygun olmayan şekilde belirlenmesi. Yani, bilanço kalemlerinin maalesef önemli bir kısmı iki kere iki dört şeklinde gitmiyor, birtakım değerlendirme teknikleri, birtakım ölçme biçme yapmak gerektiriyor. Bunlardaki kullandığınız varsayımları eğer sizin tahmininizden farklı bir şekilde yansıtırsanız otomatikman bilançoda yanıltıcı bir durum ortaya çıkıyor. Yine buna örnek vermek gerekirse şüpheli alacak karşılığı ayırırken siz tabii şirket olarak çok iyi biliyorsunuz müşterilerinizi, denetçi şirket veya diğer bu mali tabloların kullanıcısı olan insanlar bu kadar bilmiyorlar, dolayısıyla karşılıklı bir konuşmada işte ben konuştum daha geçen gün şu gün ödeyeceği konusunda taahhüdü var şeklinde size bir beyanatta bulunuyor, bir izahat veriyor, bu varsayımı veriyor. Eğer bu varsayım gerçekçi değilse otomatikman mali tablolarda ona göre yanılmış oluyor.

İşte bakın dönem içinde gerçekleşen ekonomik olayların mali tablolara yansımalarını engellemek, öne almak veya ertelemek. Deminki öne almak, yani satışı biz Ocakta yapıyoruz ama, Aralık ayında kaydedilmesi için faturayı kesdik ve raporladık. E, bulunursa ne ala, bulunmazsa da işte geçti o dönemin sonuçları yüksek gösterilmiş oldu. Terside olabilir. Birtakım şeylerin ertelenmesi. Yani, nedir bu? Eğer, gider göstermemek istiyorsak, karlılık yaratmak istiyorsak birtakım giderlerin yok sayılması, bir sonraki döneme aktarılması. Yani, karşı tarafa, örneğin bir danışmana, fatura kesecek danışman bize, onunla anlaşıyoruz, siz seneye gönderin bu faturayı, bu seneye girmesin, benim de kayıtlarım daha iyi görünsün şeklinde.

Bunlar daha önceden hile gibi adlandırılmıyordu, bundan sonra artık gerçekten direkt bilançolarda hile bahsi altında geçiyor. Mali tabloları etkileyecek gerçekleri gizlemek veya dipnotlarda açıklamamak.

Çok çeşitli konularda olabilir, yani mali tablo dipnotları özellikle demin de bahsedildi. Avrupa ekolünde mali tablolarda neyin yer alıp neyin yer almayacağı konusunda uluslararası standartlarda ve Avrupa ekolünde detaylar var ama, her şey kurala bağlanmamış, birtakım şeyleri de siz kendi hükmünüzü kullanacaksınız ve karar vereceksiniz; bunun açıklanmaması okuyucuyu yanıltır mı, açıklanması gerekiyor mu şeklinde.

Şimdi, böyle bir kurallar çerçevesinde bazen şirketler bu bilgi konusunda daha cimri davranmak istiyorlar ve o şekilde yaklaşımda bulunuyor. Mümkün olduğunca şeffaflık adına tabii her şeyin açıklanması lazım.

Çok da aşırıya gitmemek lazım. Ben inceliyorum, bazen görüyorum bazı mali tablo dipnotlarında da şirketin girmiş olduğu sözleşmelerin neredeyse madde madde bütün her şeyi, detayları. Ona da gerek yok yani, o derece ticari sırların da bilançoda dipnotlarda açıklanmasına gerek yok ama, açıklanmamasının okuyucu yanıltacağı noktada da açıklama yapmak gerekiyor. Bu da bir hile, yani bunun yapılmaması.

İşletmenin gerçek mali durumunun ve performansının farklı şekilde sunulmasına yol açmak üzere karmaşık yapılar ve işlemler oluşturmak. Şimdi, maalesef belki de en zor olan bu. Çünkü, burada şekil olarak bakıyorsunuz, şekil olarak birçok şey uygun. Yani, bilançoya şekle uygun olarak yansıtılmış, ama işin özüne döndüğünüz zaman arkadaki sözleşmeleri, yan sözleşmeleri incelediğiniz zaman birtakım farklı şeyler görüyorsunuz. Örneğin öz sermaye gibi görünen bir kalemin aslında bir borçlanma olduğu konusunda bir kanaat edinebiliyorsunuz veya yine daha tersi de Türkiye’de gerçekçi. Bilançolarda biliyorsunuz yurt dışı kaynaklı birtakım krediler var, belki tam dibine inildiği zaman bu kredilerin aslında dış kaynaklı değil iç kaynaklardan, yani işletme sahibinin kendi kaynaklarından göndermiş olduğu birtakım borç paralar olduğu gibi konular dahi ortaya çıkabiliyor.

Dolayısıyla, özün önceliği, yani burada da yine farklı bir şey söylenmiyor. Her şey görüldüğü gibi olmayabilir, bazen farklı birtakım gerçekler ortaya çıkabiliyor işin içine girdikçe. Bunların yanıltıcı yansıtılmaması lazım.

Evet, bunları şimdilik geçelim.

260 numaralı standart. Denetimle ilgili hususların kurumsal yönetimden sorumlu kişilerle paylaşımı. Yine bunu şöyle izah edeyim. Türkiye’de denetim komiteleri kuruldu şu anda, aşağı yukarı 1,5-2 yıldır halka açık şirketlerin denetim komiteleri var, denetim şirketinin bulgularını en azından denetim komitesi düzeyinde paylaşması lazım. Özellikle önemli bulguların. Yani, gidip de tabii bütün yaptığı denetimi a’dan z’ye bir kitap şeklinde onlara sunması değil de, eğer özellikle de yönetimle ilgili, yani bilfiil operasyondan sorumlu yönetim konusunda birtakım gözlemleri varsa, birtakım olumsuz gözlemleri varsa, demin özellikle bahsettim konularla ilgili. Bunların yönetim kurulu düzeyinde paylaşılması lazım.

Türk şirketlerinin çoğu maalesef henüz orada değil, yani böyle bir talep gelmiyor denetim şirketinden. Ama, yabancı bir şirketten özellikle Türkiye’de halka açık şirketiyle çalışıyorsanız yılda bir kere onların karşısına çıkıp yönetimin olmadığı bir ortamda, yani orada genel müdür ve mali işler müdürü bulunmuyor, direkt ana şirketin üst düzey yönetimine söylemek istediğiniz bir şey varsa bunları söylüyorsunuz. Söylemek de zaten standardın gereği.

Planlama yapmak mali tablo denetiminde. Hiçbir şey planlanmadan başlanılmamalı; birazdan ona kısaca değineceğim bir örnek olay üzerinden.

İşletmenin çalışma ortamının anlaşılması ve önemli hata riskinin değerlendirilmesi. Yani, burada da kastedilen şey denetime başlarken tabii müşteri kabulü çok önemli. Hangi şirketler denetlenir. Demin Aslan Beyin çok güzel bir şekilde değindiği gibi her şirket denetlenebilir kayıt tutmak durumunda. Eğer, bu kayıtları yoksa zaten denetimin başlamaması lazım. Çünkü, o belli, bitmeyecek bir denetim, yani o çalışmanın sonuca varması söz konusu değil.

Dolayısıyla, çalışma ortamının özellikle iş akışlarının anlaşılması ve izah edilmesi lazım, ondan sonra da denetimin başlaması lazım. Bu standart onu anlatıyor.

Denetimde önemlilik. Bu da işte çok ne diyelim anahtar ve sihirli kelime, özellikle bu konulara ilgi duyan müşteriler, denetlenen şirketler bazen bunu kullanmak istiyorlar. Diyorlar ki, işte o önemli değil, yani o yüzden yapmadık siz onu geçin şeklinde bir şey yapmaya çalışıyorlar, nasıl diyeyim yani etkileri önemsiz olan birtakım olan olayları, doğrudur böyle bir şey var ama, bu denetimde önemli, daha çok denetçi açısından bir kavram, şirketler açısından değil yani. Şirketler eğer bir muhasebe standardı ne gerektiriyorsa onu yapacak. Bunun etkileri çok düşük olabilir, 1000 lira olabilir, 2 bin lira olabilir ama, yapacak onu, çünkü gün gelir 1 sene sonra bu etki önemli olabilir. Ama, bir kere es geçtiğiniz zaman o standardın uygulanmasını o zaman sonsuza kadar bir daha onun es geçilme riski var.

Burada kastedilen denetçinin önemlilik şeyi, neye göre karar verecek, hangi rakamlar onun hangi sonuçlara yönlendirecek? Belirlenen risklere karşı denetçinin reaksiyonu, dışarıdan hizmet alan işletmelerin denetimi, denetim kanıtları. Denetim kanıtında özel durumlar, üçüncü şahıslarla yapılan mutabakatlar. Zaten denetimin tabii hepimiz açısından, yani denetimi yapmış olan arkadaşlar açısından ilk yaptığımız işlem budur. Al bakayım şu mizanı, bu mizandan işte müşteriler, satıcılar, bankalar seçilecek, mutabakat mektupları gönder-

rilecek ve onlardan cevap alınmaya çalışılacak. En zahmetli işlerden bir tanesi. Özellikle denetimin sonuna doğru stresi artırır, işte gelmedi cevaplar, şartlı görüş vereceğiz, şirket devreye girer. Bunu anlatıyor, bunun yapılması lazım. Çünkü, her zaman için bir üçüncü şahıstan alınan bilgi, kanıt en geçerli kanıt.

Bunları şöyle kısaca geçiyorum. Gördüğünüz gibi bu şekilde silsile halinde giden bir standartlar silsilesi var. Şurada yine kırmızıyla görünen uzman raporunun kullanılması. Bu da gündemde olduğu için, son zamanlarda sık sık karşımıza çıktığı için bir değinmek istiyorum.

Özellikle bu muhasebe standartları daha komplike hale geldikçe makul değer, işte piyasa değeri kullanımı arttıkça bilançolarda çeşitli vesilelerle o zaman denetimin, yalnızca denetim ekibi tarafından değil, birtakım farklı uzmanlık disiplinlerinde olan insanlar tarafından da desteklenmesi lazım. Buna en büyük örnek değer tespitleri. Biliyorsunuz SPK'nın tanımış olduğu akredite olmuş olan değer tespit firmaları var, bunlar arsa, bina, makine ve teçhizatları, yani şirketin fiziksel varlıklarını gerektiği zaman tespitini yapıyorlar. İşte madde 324'e girdiği zaman SPK bunu zorunlu tutuyor. Diyor ki, makul değer piyasa değerine göre bir bilanço çıkartın ona göre bakacağım şeklinde veya şirketi, satın aldığınız bir şirketi o satın aldığınız şirketin mal varlıklarının değerlendirilmesi lazım, şerefiyenin ona göre hesaplanması lazım.

Yine aynı şekilde bazı sektörlerde stok tespitlerini ancak bir uzman yapabiliyor, buna en fazla bilinen örnek mesela çimento sektörü. Çimento sektöründeki o yığınlar, klinkerler vesaire ancak bir topograf vasıtasıyla tespit edilebiliyor ve onların raporları baz alınarak stok tespiti yapılabiliyor. Madenler, petrol rezervleri gibi.

Aktüer hesaplamaları. Yine son birkaç yılın bir olgusu diyeyim. Kıdem tazminatı hesaplamaları yapılırken yalnızca işte emeklilik yaşına göre değil birtakım farklı hesaplamalar yapılarak da, birtakım varsayımlar kullanılarak da hesaplanması lazım, bunu da aktüerler yapabiliyor. Türkiye'de de aşağı yukarı epeyce bir sayıda bir aktüer var organize olarak çalışan. Onların hizmetlerinden yararlanılıyor şu anda.

Yine aynı şekilde sigorta şirketleri yoğun olarak bilançolarının düzenlenmesinde, değerlemesinde kullanıyorlar. Yine inşaat işlerinde tamamlanma yüzdesi, işte bunu da tecrübeyle biliyorum. Bilançodaki en önemli kalemlerden bir tanesi olan o inşaat şirketlerinde inşaat alacakları ve borçlarının ancak bu şekilde tespiti söz konusu.

Bir de son olarak, örnek olarak vermek gerekirse hukuk mütalaaları. Özellikle şirketin taraf olduğu davalar, birtakım ihtilaflar konusunda, bunlar bilanço ya nasıl yansıyacak bu konularda ancak bir hukuk mütalaası aldıktan sonra fikir sahibi olabiliyorsunuz.

Bunların standardı nedir, daha doğrusu standartta bu tip hizmetler konusunda verilen şey şu: Uzman yetkinliği olması lazım, yani bu işi yapan şirketin veya şahsın konusunda yetkinliğe sahip olması lazım, tarafsız olması lazım, bir başka deyişle işletmeyle birtakım başka ilişkileri olmaması lazım, o diğer işlerindeki birtakım menfaatleri nedeniyle bu vereceği uzman raporunun bundan etkilenmeyeceğine emin olmamız lazım. Uzmanın çalışma kapsamının yeterli olması lazım, yani yapacağı çalışmayı bize anlatması lazım denetçiye, demesi lazım ki, şunu şunu yapacağım, biz de bakacağız evet, bu yapacağın çalışma bu amaç için uygundur şeklinde.

Sonra da yapılan çalışmanın, fiili çalışmanın yeterliliği konusunda bir kanaat edinmemiz lazım. Bu da ancak karşılıklı olarak o uzmanla oturarak onun çalışması üzerinden bir giderek, yani tamamen bir mülakata dayanarak olması çoğu zaman mümkün olmuyor, yapılan çalışma her ne kadar bizim uzmanlık alanımız olmasa bile en azından yaptığı çalışmanın bir çalışma kağıtlarının, bir dosyasının bulunduğunu tespit etmemiz lazım. Yoksa tamamen afaki bir hesaplama çalışmaya dayanmaması lazım.

Evet, bende bugün epeyce bir materyal var ama, zannediyorum zaman da kısıtlı. En son olarak da denetim görüşüne şart ve açıklama gereken hususlar konusunda sizlere biraz izahat vermek istiyorum. Çünkü, netice itibarıyla bütün bu standartların sonunda vardığımız yer raporlar.

Şimdi, standart dışı raporlar dedim, çünkü standart raporu anlatmaya gerek yok. İşte çok kısa bir rapor, iki paragraf, gittik, inceledik, denetimimizi şuna göre yaptık ve bilanço, mali tablolar gerçeği uygun olarak yansıtmaktadır. Neye uygun olarak; hangi standarda uygun yapıldığı söyleniyorsa. UFRS olabilir, SPK muhasebe standardı olabilir veya uluslararası başka bir standart olabilir.

Şimdi, bu raporun dışında bir rapor vermeyi gerektiren durumlar nelerdir? Ve tabii şirket açısından tabii olumlu bir durum değil. Çünkü, neticede bunu dış dünyaya verdiğin zaman şirkette birtakım şeyleri iyi gitmediğini, layıkıyla yapılmadığını konusunda bir kanaattir bu.

Bunun en hafifi açıklama paragrafı şeklinde yer alıyor. Bu da ne zaman veriliyor? En yaygın örnek önemli birtakım belirsizlikler olduğu durumlarda, şirketin özellikle de devamına ilişkin birtakım belirsizlikler varsa. Eğer, şirket yıllar boyu para kaybetmişse, para kazanamamışsa ve yatırmış olduğu sermayenin önemli bir kısmını tüketmişse ve de yakın gelecekteki birtakım planları da çok parlak görünmüyorsa, yine zarar etmeyeceğine dair birtakım emareler varsa o zaman şirketin, işletmenin devamına ilişkin, yani Going concern principle dediğimiz devamına ilişkin birtakım şüpheler doğmuş durumda. Raporunda bunun bu şekilde açıklanması lazım.

Tabii bu durum eğer çok vahimse, şirket gerçekten yolun sonuna doğru gelmişse, bunu görebiliyorsanız siz, alacaklar kapıda dayanmışsa siz denetim yaparken o zaman açıklama değil daha ağır bir rapor verilmesi lazım. Ama, en hafifi bu.

Bunun yanı sıra değinilmesi gerekli görülen diğer konular. Bunlar nelerdir? Mesela en yaygın olarak gördüğümüz örnek şirketin ekonomik faaliyeti bir veya iki müşteriye dayanmaktadır. Şirket işte üretim yapıyor, ama müşterileri belli. Eğer, o müşterilere bir şey olursa, şu veya bu sebeple onlar mal almayı bırakırlarsa şirketten şirketin devamı yine veya karlılığı olumsuz etkilenecek.

Bakarsanız mali tablolar doğru, yani mali tablolarda herhangi bir standarda uygun olmayan bir şey yok, ama mali tablolar bunu açıklamıyor. Yani, en azından bunun açıklanması lazım okuyucuya. Çünkü, alan şirketin, bu bilanço eline alan kurumun bunu bilmesi lazım ve ona göre karar veriyor olması lazım. Eğer, bu bir halka açılma yapacak olan bir şirketse o zaman potansiyel yatırımcının, eğer bu şirket yurt dışına mal satacak olan bir şirketse işte muhtemel alıcının bakması lazım ki, ya tamam ama bu şirket sallantıda yani, eğer öbür müşteri almazsa bu şirketin kapasite kullanımını azalır ve şirket piyasadan çekilebilir gibi bir yorum. Bunu genelde tipik olarak yazılan konulardan bir tanesi bu.

Bunlar görüşe şart getirmiyor, yani diyoruz ki, bilanço, gelir tablosu doğrudur, herhangi bir problem yok ama, şunları da dikkate alın, yani okurken bunların da üzerinden gitmenizde fayda var.

Şartlı görüş iki şeyden ortaya çıkıyor. Bir tanesi muhasebe standartlarına uyumsuzluk. Şirket, işletme belli bir muhasebe standardını ya uygulamıyor ya da yanlış uyguluyor ve düzeltmiyor bunu bizim ısrarlı taleplerimize rağmen. O zaman bu konuda diyoruz ki, şu uygulama dışında doğrudur.

Çalışma kapsamına ilişkin kısıtlamalar. Bu da gene en bariz örnek, en fazla verilen örnek siz mizanı aldınız ve birtakım yerlere mektup göndermek istiyorsunuz mutabakat yazısı, şirket diyor ki, işte şu yere göndermeyelim ve belli bir sebebi de yok yani, açıklanabilir ve izahı mümkün olan bir sebebi yok. O zaman diyoruz ki, biz bunu yapmak istedik, ama bizim çalışmamıza kısıtlama getirildi. Dolayısıyla, biz denetimi tam olarak layıkıyla yapamadık diye şartlı görüş bildiriyoruz.

Olumsuz rapor bunun bir sonraki aşaması, adı üstünde zaten çok hoş bir şey değil. Eğer şu uyumsuzluk önemli bir safhadaysa, yani şirketin muhasebe politikalarındaki uyumsuzluk çok büyükse, bilançoğu çok fazla etkiliyorsa o zaman orada olumsuz görüş veriyoruz. Buna karşılık eğer çalışma kapsamındaki sınır çok büyükse, örneğin şirketin stokları bilançonun yüzde 70'ini oluşturuyor ve diyor ki, şirket stoklarda çalışma yapmanı istemiyorum. Yani, o kayıtları açmayacağım size. O zaman tabii otomatikman görüş bildirmeme yoluna gidiyorsunuz. Diyorsunuz ki, biz denetimi tamamlayamadık, yani aslında denetim yok ortada.

Şimdi dediğim gibi bende epeyce bir slayt var burada ama, en son olarak değinmek istediğim bir konu var, zannediyorum çok kritik konulardan bir tanesi. Müşteri kabulü. Şimdi, denetim bazen bu yanlış algılanabiliyor, bir hata bulma, bir hatanın bütün hataların tespit edilmesi işi olarak algılanabiliyor şirketler veya düzenleyiciler tarafından, mevzuat düzenleyicileri tarafından bazen, her zaman değil tabii de.

Tabii bu böyle değil. Denetim aslında doğru yaptığına inanan ve bir standardı gerçekten layıkıyla uygulayan bir şirketin bilançosuna yapılabilir. Yani, şirket kendisi bir kere uygulayacak bu standartları ve iyi niyetli olacak ve doğru yapacak. Eğer, biz daha uzaktan baktığımız zaman bir şirkete o şirketin bir, bilançosunu kendi başına doğru düzenleyemeyebileceği konusunda kanaatimiz oluşuyorsa, öyle bir karineler bize bunu söylüyorsa. İki, şirketin şu ana kadarki geçmiş performansı, işte basında yer alan haberler, şirketin genel olarak ünü, eğer bize birtakım başka çağrışımlar yapıyorsa o zaman da şöyle tabii bir risk doğuyor. Bu şirketin hazırlamış olduğu bilançolar da muhtemeldir ki, hakikaten çözülemeyecek birtakım sorularla karşılaşabiliriz ve bu denetim bitmeyebilir diye düşünüp müşteri kabulünü yaparken bütün bunları dikkate almak lazım.

Bazen gün geliyor bir denetimin sırf kabulü konusundaki yazışmalar, çiziş-

meler, işte bu konulardaki kendi aramızdaki tartışmalar birkaç günü bulabiliyor. Sırf denetim müşterisini alalım mı almayalım mı şeklinde.

Tabii bu işe yapılan bir yatırım, yani iş ancak bu şekilde yapılabilir. Ancak, bu yapılmazsa, yani ön kabul fazla düşünülmeden, müşteri seçimi konusunda yeterince hassas ve titiz olunmadan denetim şirketi işin içine girerse denetimin başarısızlığı veya mali tabloların olumlu bir şekilde sonuçlanma riski de son derece artıyor.

Dolayısıyla, şunu söylemek mümkün sonuç olarak: Her şey başı planlama, planlama yapmadan bir işe başladığınız zaman her konuda olduğu gibi denetim de buna en büyük örneklerden bir tanesi. Hata yapma, başarısızlık riski her zaman artıyor.

Benim sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim. Eğer, herhangi bir sorunuz veya yorumunuz varsa onları da tabii almaktan memnuniyet duyarız. (Alkışlar)

Mehtap KIZILTAŞ

- İyi günler diliyorum ve herkese hoş geldiniz diyorum. Ben stajyer Mehtap Kızıldaş. Özellikle İskender Beye sormak istiyorum. Ben bu mesleğe başlarken denetçi olarak girmek istedim. Yalnız hem staj yeri bulmakta sorun yaşıyoruz, normal SMMM'lerin yanında bulmakta çektiğimiz zorluğun daha fazlasını yaşıyoruz. Bize nasıl yön göstereceksiniz denetçi olmamız için?

Ertan İskender AYHAN

Güney SMMM A.Ş. Sorumlu Ortağı - SMMM

- Şimdi öncelikle bu talep benim tabii çok hoşuma gidiyor, memnun ediyorum. Çünkü, bu meslek birtakım çalkantılar da geçirdi son yıllarda biliyorsunuz, bazen talep noksanlığı da yaşadı bağımsız denetim ama, şu son zamanlarda hakikaten özellikle Türkiye'deki gelişmeler nedeniyle tekrar çıkışta. Özellikle Türk Ticaret Kanunu yürürlüğe girdiği anda önemi daha da artacak.

Dolayısıyla, çok fazla insan kaynağına ihtiyaç var. Şimdi şöyle: Denetim şirketleri genellikle staj programları uyguluyorlar, yani şöyle söyleyeyim. Nispeten daha büyük çaplı denetim şirketlerinden bahsediyorum. Bu da genellikle

le Şeyde oluyor, okulların ara d6nem tatillerinde, işte Şubat, Ocak aylarında. Bizim firmamızda bu takım Şeyler var, programlar var. Bunun bir başvuru mekanizması var, Internet'ten ulaŐabiliyorsunuz. 6rneğin bizim Internet site-mizden bir linkle o b6l6me gidip başvuru formunu doldurup baŐvurunuzu ya-pabiliyorsunuz. Zannediyorum diğer firmalarda da benzer uygulamalar var.

Onun yanı sıra tam zamanlı 7alıŐma başlamak i7in ise bence fırsatlar az değil, 6zellikle bu sene bilmiyorum Aslan Bey de belki paylaşacaktır bu g6r6Ő6m6-z6. Hemen hemen t6m denetim ve muhasebe Şirketleri 7ok 6nemli sayıda ele-man istihdam edecekler.

Peki tekrar teŐekk6r ediyoruz. (Alkışlar)

3. ANA OTURUM

Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet ve Etik

Yrd. Doç.Dr. Mine TÜKENMEZ
Dokuz Eylül Üniversitesi

- Sayın meslek mensupları, değerli hocalarım, saygıdeğer katılımcılar; Üçüncü Oturumumuzun konusu “Muhasebe mesleğinde meslek ahlakı ve etik.” Biz bu forumda herhalde akademik kökenli olan yegane iki konuşmacıyız. Dolayısıyla, belki biraz tarzlarımız size farklı gelebilir.

Konuşmaya başlamadan önce ben şunu söylemek istiyorum. Biz Esin Hocayla birlikte TÜR-MOB adına Türkiye’de Muhasebe Mesleğinde Etik Kurallarının Saptanması ve Haksız Rekabetle ilgili iki proje çalışmasını yürütüyoruz.

Dolayısıyla, burada yapacağımız sunumlar bu proje çalışması kapsamında değerlendirilecek olan çalışmalar. Dolayısıyla, katkılarınız bizim için çok fazla önemli olacak.

Ben ilk olarak etik kavramı muhasebe mesleğinde meslek etiğinden kısaca bahsedeceğim çok fazla sizi sıkmadan. Etik kavramıyla ahlak kavramı genelde birbiriyle çok ilişkili kavram ama arasında aslında birtakım temel farklılıklar var.

Etik kavramı genelde ahlaki davranışları konu alan bir disiplin dalını ifade ediyor. Bir diğer ifadeyle söylersek etik felsefi bir disiplinin adı, ahlakın felsefesini yapmakta ve kişinin yapıp yapmaması gereken davranış biçimini tanımlayan temel kurallar nedir bunu konu edinmekte.

Bir toplumda biz biliyoruz ki, uyulması gerekli olan etik kurallar genelde kanunlarla yansıtılmakta, uygulanmaya çalışılmakta, ancak tüm etik kuralların kanunlar kapsamında sokulması ve düzenlenmesi de mümkün değil.

Dolayısıyla, bireylerin çeşitli oluşumlarda bir araya gelerek ortak birtakım etik değerlerini belirlemeleri gerekiyor. Bunlar da meslek birlikleri oluyor. Bu bağlamda meslek etiği dediğimiz zaman biz, belirli bir meslek grubunun oluşturup koruduğu, meslek üyelerine emreden, onları belirli şekilde davranmaya zorlayan, kişisel eğilimlerini sınırlayan, meslek içi rekabeti düzenleyen ve meslek idarelerini korumaya amaçlayan mesleki ilkeler bütününden bahsediyoruz.

Muhasebede meslek etiği tartişmalarının merkezinde muhasebecinin bağımsızlığı kavramı yer alıyor. Bu finansal raporlarının gúvenliđinin hem de sermaye oluşununun en önemli noktası. Ancak, bu bağımsızlık zaten kendi başına bir etik çelişkinin etkisi altında. Çünkü, biz biliyoruz ki, meslek mensuplarımız mükelleflerinden ya da müşterielerinden aldıkları ücret karşılığında bu faaliyetlerini yerine getiriyorlar.

Dolayısıyla, bu bir ticari ilişki içinde olduğunuz bir karşı taraf var, aynı şekilde bağımsızlığınızı koruyarak da bu ilişkinizi yürütmeniz bekleniyor. Ancak yine de iyimser bir bakış açısıyla bu tür sorunların da düzenlenecek olan kurallarla, yasalarla ve yönetmeliklerle azami bir ölçüde engellenebileceğini düşünüyöruz.

Etik kurallarının, hazırlanacak etik kurallarının etkinliği mesleki izolasyonla desteklenen mesleki otoriteye dış müdahalelerin, mesleğe olan dış müdahalelerin en aza indirilmesine ve mesleğin kendi kendini kontrol edebilmesine bağlı.

Bu kapsamda mesleki izolasyon dediğimiz zaman mesleğin gizeminin yarattığı ve mesleği üçüncü kişilerin denetiminden izole eden mesleğe ilişkin özel bir alan. Burada mesleğin gizeminden şunu anlıyoruz. Mesleği herkesin yapamayacağı, sadece belirli özelliklere ve şartları taşıyan kişilerin yapabileceği bir meslek dalı olarak ifade edebilirsek bu meslekte gizem yaratılabiliyor. Meslekte gizem yarattığınız ölçüde de mesleği dış etkilerden, dış baskılardan izole etmeniz, ayırmalamanız mümkün olacak. E, dolayısıyla meslek örgütü kendi içerisinde kendi birtakım kurallarını düzenleyebilir, dış baskılardan arınmış olarak düzenleyip bu kuralları uygulamaya gidebilecek.

Muhasebe mesleğinde en önemli noktalardan bir tanesi de mükelleflerden ya da müşterilerden ya da üçüncü şahıslardan ve bizzat meslek mensuplarının kendilerinden gelen şikayetlere meslek örgütü tarafından nasıl ele alınacağı?

Bu tür şikayetlerin kamuoyuyla paylaşılması bu iç denetim sürecinde dış çevrelerin, meslek örgütünün iç denetim sürecine olan gúvenini şüphesiz artıracak. Ama, yapılan şikayetler karşısında savunmaya geçen, kendini savunmaya geçen bir meslek örgütü ise mesleğe olan gúvenin zedelenmesine yol açabilir.

Meslek etiği ile ilgili bir başka sorun da teknolojik gelişmelerle birlikte ortaya çıkmakta. Dün bunlardan zaten çok fazla bahsedildi. Teknolojik gelişme-

lere paralel olarak mesleğin bilgi alt yapısı genişlemekte ve dolayısıyla muhasebe mesleğinin tanımı mı değişiyor, belki bu tartışılmıştı ama, birtakım yeni fonksiyonlar eklendiğini zaten dün yeterli derece tartıştık. Ancak, eklenen bu yeni fonksiyonlar şüphesiz meslekte eğitime olan ihtiyacı artırmakta, bu üst düzey fonksiyonlar daha yoğun ihtiyacı gerektirmekte. Peki bunun sonucunda nasıl bir sorun ortaya çıkıyor? Bunun sonucunda daha düşük düzeydeki temel hizmetleri yapan kişiler arasında da yoğun bir rekabet ortaya çıkacak. Çünkü, bu yeni fonksiyonları hemen herkesin uyum sağlaması ve bu hizmetleri gerçekleştirmesi şüphesiz beklenmiyor. Bunun sonucunda temel hizmetleri yerine getiren taraflar arasında da yoğun rekabet ortaya çıkacağı için burada da haksız rekabet konusu da ne yapmakta, gündeme gelmekte ve mesleğin özünden ya da etiğinden sapmalara neden olunabilmekte.

Günümüzde muhasebe mesleğini özünden uzaklaştıran 3 tane temel sorun var diyoruz. Bunlardan bir tanesi zaten hep var olan sorun; ticarileşmenin giderek artması. Bu süreç içerisinde meslek mensupları hem kendi kişisel çıkarlarını düşünmek zorundalar, hem de müşteriye hizmet etmek zorundalar, hem de topluma karşı bir sorumlulukları var. Ancak, her şeyin parayla ifade ediliyor olması burada önemli birtakım sorun ortaya çıkarıyor.

Bir diğer sorun iş hayatında ve mesleki yapı ve ilişkilerde artan karmaşıklık, bu yeni fonksiyonlardan bahsedilmişti. Bunlar kısa vadede meslek mensubu için sorun yaratıcı olarak gözükyor, değişime karşı bir direnç çünkü her yapıda, her toplumda ortaya çıkıyor. Kısa vadede sorun ama, uzun vadede bir sorun olacağını düşünmüyoruz.

Son olarak da ahlaki değerlerde ve standartlardaki değişim de, bir toplum içerisindeki ahlaki değerlerdeki değişim de tabii ki mesleğin gidişatını, işleyişini etkileyen en önemli unsur.

Muhasebe mesleğine yönelik meslek etiği kurallarından biraz bahsederseniz, muhasebe meslek mensubuna güven duyulması için onda iki tane temel nitelik aranıyor. Bunlardan bir tanesi mesleğin teknik boyutuyla ilgili, mesleki bilgi birikimine sahip olma. Diğeri ise etik boyut, mesleğin gerektirdiği sorumluluk bilincine sahip olunması.

Genelde hem ülkemizde hem de dünyada son zamanlara kadar hep teknik boyut üzerinde durulmuş, etik boyut genellikle ikinci plana itildi. Ancak, hem dünyada hem de ülkemizde yaşanan birtakım anlatıldığı yolsuzluklar, skandallar artık bu ikinci boyutun da çok daha fazla önem kazanması gerektiğine

dikkatini çekiyor. Dolayısıyla, etik ilkeleri düzenlenmesi çalışmalarını tüm dünyada hızlı bir şekilde devam ediyor.

Uluslararası alanda muhasebe mesleğine yönelik etik kuralları hazırlarken ya da herhangi bir mesleğin etik kurallarını hazırlarken neye dikkat etmemiz gerekiyor?

Bir kere mutlaka kuralları sağlamlaştırmak için stratejiler geliştirilmesi gerekiyor. Kuralların belirli bir kurum tarafından -bu meslek örgütü olacaktır burada- onaylanması gerekiyor. Kuralların tüm meslek mensuplarına ulaşması ve genel olarak kabul görmesi mutlaka gerekli. Kuralların ihlali sonucunda uğranılacak yaptırım şeklinin bu işin tabii ki hoş olmayan boyutu ama, bunun belirlenmesi gerekiyor. Kurallar sürekli yenilenmeye açık olmalı ve eğitim programları yoluyla mutlaka mesleğin üyelerine öğretilmeli, açıklanmalı. Çünkü, bir kişi bu kuralları, kendisine empoze edilen kuralları anlamıyorsa, bununla ilgili eğitim almamışsa bunları benimsemesi ve uygulamaya koyması da o kadar güç olacak. Bir de tabii ki etik konular hakkında da yıllık raporlar hazırlanması gerekiyor.

Muhasebe mesleği ve bunlarla ilgili düzenlemelerin genelde tabii batılı ülkelerde yapıldığına geliyoruz, daha çok Amerika Birleşik Devletlerinde. Etik ile ilgili düzenlemelerin de daha önceden de bir önceki oturumda bahsedildiği üzere ilk olarak Amerika Birleşik Devletlerinde AICPA tarafından yapıldığını görüyoruz. AICPA'nın dışında da Amerika Birleşik Devletlerinde hemen hemen her muhasebe uzmanı alanı için etik ilkeler belirlenmiş, önemli yönetim muhasebecileri için ayrı etik ilkeler var.

Muhasebe mesleğiyle ilgili düzenlemeler yapan artık herkes, hepimiz çok iyi biliyoruz. En önemli organlardan bir tanesi IFAC, yani Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu. Ülkemizde TÜRMOB ve Muhasebe Uzmanları Derneği tarafından temsil ediliyor. Ülkeler arasında birliği sağlamak ve ülkeler arasındaki harmonizasyonu gerçekleştirmek üzere kurulmuş.

Bir önceki oturumda da bahsedildiği üzere IFAC 1990'lı yıllardan itibaren etik kuralların hazırlanması çalışmalarına başlamıştı, 1990 yılında hazırlandığından bir önceki oturumdaki konuşmacımız Sayın Aslan Bey sanırım bahsetmişti ve bize o kuralları temel hatlarıyla belirtmişti. Bu kurallar 1990 yılından sonra da yalnız çeşitli aralıklarla revize edildi, gözden geçirildi ve bu önceki kurallar da zaten TÜRMOB tarafından Türkçe'ye çevrilip de yayınlanmıştı. En son hazırlanan kurallar 2005 yılında hazırlandı geçtiğimiz yıl içerisinde

“Temel etik ilkeleri” adı altında, 30 Haziran 2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe girecek. Tabii ki muhasebe standartları ve denetim standartlarındaki gelişmelere, güncellemelere paralel olarak etik standartları da ne yapılıyor? Sürekli olarak güncelleniyor. En son hazırlanan denetim standartları zaten yine önceki oturumda bahsedildiği üzere IFAC’ın hazırladığı denetim standartlarına sürekli olarak atıfta bulunmakta, onlara dönmekte.

IFAC’ın düzenlediği meslek ahlakı kuralları, meslek etiği kuralları üç ana bölümden oluşmakta. Bunları kısaca geçeceğim. “A” bölümünde, birinci bölümde tüm muhasebecilere uygulanacak olan kurallardan bahsedilmiş. “B” bölümünde sadece bağımsız çalışan meslek mensuplarına uygulanabilecek kurallar. “C” bölümünde ise bağımlı çalışanlara uygulanacak kurallar.

Biraz önce de söylenmişti ama, bir iki ufak değişiklik oldu sanırım en son 2005 yılındaki kurallarda. Doğruluk ve tarafsızlık önceden tek bir ilke altındaydı, şimdi doğruluk ve dürüstlük, integrity olarak ifade ettiğimiz tek bir ilkeyi ifade ediyoruz, tarafsızlık ayrı bir ilke haline gelmiş.

Mesleki yeterlilik ya da ben yanlış ifade etmiş olabilirim, mesleki yetkinlik ve özen, bir diğer temel ilke gizlilik, bir diğer temel ilke ve son olarak da mesleki davranış ilkesi temel ilke olarak hazırlanmış. Bu temel ilkelere tüm meslek mensuplarının, bağımlı ya da bağımsız çalışanların uyması gerekiyor.

Bizim daha çok tabii ki Türkiye çapında ve proje bazında dikkate alacağımız kısım temel ilkelerle birlikte daha çok bağımsız çalışan meslek mensupları ile ilgili ilkeler. Bağımsız çalışan meslek mensuplarıyla ilgili uygulamalarda bir iş alınması, mesleki görev olarak ifade ettim. Çıkar çatışmaları, ikincil görüşler, ücretler ve diğer tip alınan istihkaklar, komisyonlar, mesleki hizmetlerin pazarlanması. Bu bizim reklam olarak ifade ettiğimiz ve daha önceki etik ilkelerine de hep reklam olarak ifade edilen son taslakta, son ilkelere mesleki hizmetlerin pazarlanması, buna reklam ve diğer tanıtım faaliyetleri de dahil bir başlık altında toplanmış, hediyeler ve ağırlamalar bir başlık altında, müşteri varlıklarının muhafazası, bizde müşteri paraları olarak ifade edilen, şu anda müşteri varlıklarının muhafazası olarak ifade edilen kavramlar.

Bunun dışında tarafsızlığın bağımsız muhasebecinin yerine getirdiği tüm hizmetlerde güvence sağlayan ya da sağlamayan her türlü sözleşmede mutlaka tarafsızlığın yerine getirilmesi gereken bir etik ilke olduğundan bahsediyor. Bunun dışında bağımsızlık demiştik, tabii ki bu bağımsızlık çok önemli, ancak bağımsızlık sadece bağımsız çalışan meslek mensupları için ve sadece güven-

ce sağlayan sözleşmelerle ilgili olarak düzenlenmekte, güvence sağlayan sözleşmeler deyince nelerden bahsediliyor? Şöyle uluslararası eğitim standartlarından atıfta bulunursak mali ya da mali olmayan hususları içeren birçok konuda yapılan raporlamalar, yüksek ve orta seviyede güvence sağlanması öngörülen sözleşmeler, doğrudan raporlamalar ve tasdik işleri, iç ve dış raporlama sözleşmeleri, özel ve kamu sektöründeki sözleşmeler.

Tabii ki finansal tablo denetimi güvence sağlayan sözleşmelerin başında. Güvence sağlayan sözleşmelerin özelliği şu: Sözleşme konusu olan konuyu muhasebeciye teklif eden, işi getiren bir taraf var, bu sözleşme konusu denetim yapacak olan bağımsız muhasebeci var, ancak bağımsız muhasebecinin sunacağı raporları kullanacak olan kullanıcılar var, ilgili taraflar var. İşte biz bu ilgili taraflara, bu ilgili taraflar kimler olacaksa, kamu olabilir, yatırımcılar olabilir vesaire. İlgili taraflara güvence sağlamak adı altına güvence sağlayan sözleşmeleri bu kapsamda ele alıyoruz ve bağımsızlık konusu sadece güvence sağlayan sözleşmelerle sınırlandırılmış. C bölümünde ise bağımlı çalışanlarla ilgili çok fazla detaya girmeden, onların da yaşayabilecekleri potansiyel etik çatışmalar, bilginin hazırlanması ve raporlanması, yeterli tecrübe ve deneyim ile davranma ve finansal çıkarlar konularında ilkeler getiriliyor.

Şimdi, ben çok kısaca bu ilkelerin tek tek detaylarına inmeyeceğim, zaten biraz önce de yine tekrar bahsedilmişti. Ben IFAC'ın kriterlerinin, IFAC etik ilkelerinin hazırlanma formatından bahsedeceğim. İlk olarak ilk bölümde temel ilkeleri sınıflandırıyor, tek tek sayıyor, bunların ne anlama geldiğini belirtiyor ve daha sonra “B” ve “C” bölümlerinde kullanacağı yapının dili nasıl olduğunu ifade ediyor. Yani, bir kavramsal çerçeve sunuyor. Bu denetim standartlarında da bu “Framework” dediğimiz çerçeveyi zaten aynı şekilde görüyorduk.

Çerçevesi şöyle: “B” bölümünde özellikle bağımsız çalışan meslek mensuplarına bu saydığımız başlıklar altında faaliyetlerini yerine getirirken örneğin bir iş alımı konusunda hangi tür tehditlerle, etik davranmasını etkileyecek hangi tür tehditlerle karşılaşabilir. Bunları sayıyor tek tek, ama şöyle ifade ediyor. Burada sayılan tehditler diyor bir meslek mensubunun faaliyetlerini yerine getirirken karşılaşabileceği tüm tehditler değildir, ama en çok karşılaşılacak olanlar bunlardır, hepsini saymak zaten mümkün değildir. Hangi tehditlerle karşılaşabilir bunları sayıyor, daha sonra bu tehditlerden korunması için korunmak adına ne tür önlemler alabilir meslek mensubu, bunları tek tek sayıyor. Daha sonra da “B” bölümünün sonunda spesifik durumlarla ilgili örnekler vermiş. Özellikle bu güvence sağlayan sözleşmelerle, yani denetimle ilgili olan boyutta hangi tür etik problemler çıkabilir, spesifik durumlara

ra ne yapıyor belirtiyor ve bunlarla ilgili etik çalışmalarını nasıl çözümleneceğini belirttiği için oldukça faydalı ve açıklayıcı olacağını, olduğunu düşünüyoruz.

Daha sonra tekrar döneceğiz bunlara. Türkiye’de, kısaca Türkiye’deki meslek eğitimiyle ilgili yapılan düzenlemeleri zaten biliyoruz. Şu ana kadar belli başlı tek başına bir düzenleme yoktu, meslek yasası içerisinde birkaç madde halinde, meslek mensuplarının çalışma esasları hakkında yönetmelikte herkesin bildiği üzere birkaç madde halinde, Sermaye Piyasası mevzuatında yine bahsediliyor ve en son olarak TÜRMOB tarafından geçtiğimiz birkaç yıl önce yayınlanan mecburi meslek kararında da, aslında mecburi meslek kararı tamamen etik ilkelere yönelmiş tek düzenleme, etik ilkelerine değinilmekte, bunlarla ilgili düzenlemeler yapılmakta.

Bu mecburi meslek kararından kısaca bahsetmek istiyorum. Düzenlemenin amacı nedir? Yasal gerekleri aşan ölçüde diyor meslek mensuplarının kendilerini kontrol etmeleri amacıyla moral ilkeler sistemine, toplum, müşteriler ve diğer meslek mensuplarıyla ilişkilerde uyulması gereken ve yerine getirilmesi gereken kuralları içerir demiş.

Ayrıca bu kuralları birtakım etik standartların ortaya koyduğu kuralların nasıl cezalandırılması gerektiğini de daha fazlasıyla, belki kurallardan daha fazla belirttiği için de aslında biz TÜRMOB’un burada meslek etik kurallarının uygulanmasına verdiği önemi de anlayabiliyoruz. Tabii ki bu Disiplin Yönetmeliğiyle gerçekleştirilmeye çalışılıyor.

TÜRMOB ben meslek etiği kurallarıyla IFAC’ın kurallarını detaylı olarak karşılaştırmıştım, ama şimdi burada zamanınızı da fazla almamak adına bunlara değinmeyeceğim. Söylemek istediğim şey şu: Belki çok basit bir ifade oluyor ama, bizim meslek etiği kurallarımız 5 ya da 6 sayfa, IFAC’ın yaptığı düzenlemeler 90 küsur sayfa, son düzenlemeler.

Dolayısıyla, kapsam açısından ne kadar yeterli olacağı ya da olmayacağı tabii ki çok kötü belki bir karşılaştırma kriteri oldu ama, gene de tartışılabilir. Tabii ki IFAC kriterlerinde önemli olan temel etik ilkeleri verdikten sonra bununla ilgili spesifik olarak bu etik ilkelerine uyulması yönündeki tehditler neler, bunlardan nasıl korunacağınız ve spesifik belirli olaylar bazında da örnek veriyor, meslek mensubuna yol gösterici olmaya çalışıyor.

Dolayısıyla, çok faydalı olarak hazırlanmış ilkeler. Tek tek detaylarına inme-

yeceğim. Şöyle söyleyebiliriz: Tabii ki temel ilkeler mecburi meslek kararlarında da kapsanmış; mesleki davranış, mesleki yetkinlik ve özen, tarafsızlık, doğruluk, dürüstlük, sır saklama olarak bizde ifade edilen gizlilik kavramı. Bunların hepsi var ama, bunlar yetersiz düzeyde, birer paragraf halinde ve genelde bu mecburi meslek kararı yasak olan faaliyetleri belirtiyor, bizdeki tarzı bu. Bu yasaktır biçiminde ve Disiplin Yönetmeliğinde de bu yasağa uymama halinde nasıl davranılacağı, nasıl cezalandırılacağınız herhalde daha çok belirtiliyor.

Dolayısıyla, bu şu sorunu ortaya çıkarıyor bize: Meslek etiği kuralları hazırlanırken nasıl bir dil, dile sahip olmalı bunun etik kuralları, pozitif bir dil mi olmalı yoksa negatif bir dil mi olmalı konusu çok önemli. Negatif dilde yapılmamalıdır, yasaktır, cezalandırılacaktır şekilde ifadeler, ama pozitif bir dil kullanılırsa yapılmalıdır, etik olan davranış budur şeklinde bir ifade.

Bizim meslek kararlarımızda, herhalde mecburi meslek kararlarında bu negatif dil biraz daha ağırlıklı, ama IFAC'ın kriterlerinde pozitif bir dil kullanıldığını görmekteyiz.

Demiştik ki, projemizin konusu Türkiye'de de bir meslek etiği kuralları yönetmeliği hazırlamak. Bu son hali yönetmelik olarak herhalde hazırlanacak, meslek etiği kurallar seti hazırlanacak. Biz bunu hazırlarken nasıl davranalım dedik, tamamıyla kendimiz baştan mı yazalım, yoksa standartlarda, muhasebe denetim standartlarında olduğu gibi mi davranalım? Mademki muhasebe denetim standartlarında uluslararası kuruluşların hazırladığı standartları temel alıyoruz, IFAC standartlarını, ilkelerini temel alıyoruz, aynı şekilde de onlara atıf yapması açısından meslek etiği ilkelerinin hazırlanmasında da IFAC ilkelerini, son haliyle IFAC ilkelerini ele alalım dedik.

Bundan önceki zaten ilkeler TÜRMOB tarafından Türkçe'ye çevrilmişti, biz son haliyle son kısmında çalışma arkadaşlarımızla birlikte değerlendirmeye, Türkçe'ye çevirmeye, kendimize adapte etme çalışması içerisindeyiz.

Bu çalışmanın güçlüğünden bahsetmeden önce meslek etiğine ilişkin karar alma yaklaşımlarından biraz bahsetmek istiyorum. Meslek etiğine ilişkin karar alma yaklaşımları meslek etiği ilkelerinin somut kuralları halinde tanımlanmalarındaki en büyük sorunu teşkil ediyor. Burada en büyük sorun doğru davranışın tanımlanmasıyla ilgili. Doğru davranışın tanımlanmasında ortaya çıkacak hareket biçimleri, çatışmalar, anlaşmazlıklar ve ikilemlerle ilgili.

Bu bağlamda meslek etiğine ilişkin doğru davranışı belirlemede birtakım karar alma yaklaşımları bu alanda belirlenmesi gerekiyor. Doğru neye göre belirlenecek, doğru dediğimiz zaman neyi anlıyoruz? İki temel yaklaşım var burada. Bir tanesi teolojik yaklaşım, bir tanesi deontolojik yaklaşım. Teolojik yaklaşımda diyor ki, fayda maliyet karşılaştırması yapacaksınız, en yüksek faydayı sağlayacak olan alternatifi seçmeye çalışacaksınız. Bu ikiye ayrılıyor, bireyci yaklaşım ve faydacı yaklaşım olarak. Bireyci yaklaşım biraz belki bize ters gelecek ama, bu yaklaşımdaki en önemli nokta bireyin kendisi için iyi ve kötü değerlendirmesini yapması, kendisine en üstün faydayı sağlayacak olan sonucu seçmesi. Herkes kendisine en yüksek faydayı sağlayacak sonucu seçerse diyor genelde toplumun çıkarları, genel çıkarlar da zaten maksimize edilmiş olacak, en yükseğe çıkacak.

Tabii buradan herkesin kendisine uygun olan en yüksek faydayı sağlayacak davranışı seçmesinde bunu dürüstlük ve doğruluk temelinde yapması gerekiyor. Aksi takdirde başka bir temelde yaparsa zaten bunu etik olarak algılamıyoruz.

Diğer yaklaşım biraz daha gerçekçi gibi görünüyor. Faydacı yaklaşımda, bu yaklaşımda bir eylemin bütün sonuçları değerlendiriliyor ve en çok sayıdaki bireye en fazla sağlayacak olan kararı, doğru karar olduğu, etik olduğu yönünde bir seçime gidilebilir. En fazla sayıdaki bireye en fazla faydayı sağlayacak, herkes için azami fayda sağlanabilir ama, önemli olan kesimin büyük bir kısmına hitap etmek olarak görülüyor.

Deontolojik yaklaşım ise ikinci yaklaşım. Bu genelde gelişmiş ülkelerin, Batılı ülkelerin etik kuralların hazırlanmasında sanıyoruz ki dikkate alınan yaklaşım. Bu yaklaşımda bireyin hareket biçimini etkileyen ahlaki zorunluluklar ve görevleri. Bu yaklaşıma göre bir davranışın iyi ya da kötü olarak tanımlanabilmesi için çoğunluğu gösterge olarak alamazsınız, çoğunluğun ya da en yüksek faydanın söz konusu olmadığı durumlarda da tanınması ve korunması gereken birtakım haklar ve yükümlülükler var diyor. Yani, 10 kişilik bir grubun 8 kişisine fayda sağlayacaksam bu benim için doğru bir karar değildir, 10 kişinin 10'una da, o geri kalan 2 kişinin faydasını ve çıkarını da ne yapmak zorundayım diyor, korumak zorundayım. Dolayısıyla, 10 kişinin 10'u için de doğru olan etik ilkeyi belirlemek zorundayım demiş.

Ve burada biz genelde batılı anlamda bu yaklaşımla hazırlanan etik ilkelerin çok detaylı, spesifik durumlara inen ilkeler olduğunu görüyoruz. Tabii-

i biz kendi standartlarımızda, kendi ülkemizde ne tür bir yaklaşımı seçeceğiz, bu herhalde tartışılacak, tartışmaya açık olan bir konu. Herkes için doğru olanı seçmek mümkün olabilecek mi, ya da belki biraz daha az iyimser olup da faydacı yaklaşımı seçsek, yani mümkün olan en fazla sayıdaki kişi için, mümkün olan en fazla faydayı sağlayacak kuralları seçsek daha mı gerçekçi olarak düşünüyoruz. Bu da tartışılacak bir konu.

Şimdi, meslek etiği kurallarını etkileyen birtakım faktörler var. Biz görüyoruz ki globalleşmeyle birlikte dünyanın her yerinde mesleği harmonize edecek çalışmalar yapılıyor. Bu hem standartlar, muhasebe denetim standartları ile ilgili, hem de global anlamda etik değerlerin oluşturulmasıyla ilgili de yapılıyor.

Ancak, burada etikle ilgili çok önemli bir sorun var. Etiği tanımlamak kolay, etik davranışı tanımlamak çok zor. Muhasebe standardını tanımlamak kolay, benim denetim standardını herhalde, bağışlayın eğer yanlış konuşuyorsam ama, tanımlamak kolay. Çünkü, dünyanın hemen hemen her yerinde bunlar aynı, aynı teknikler, aynı yöntemler. Belki bizim için bazıları yeni olacak, ama onları da öğreneceğiz. Ama, etikten bahsettiğimiz zaman, davranıştan bahsettiğimiz zaman bunu böyle söylemek mümkün değil. Dünyanın başka bir tarafında doğru olan bizim için doğru olmayabiliyor. Dolayısıyla, kime göre biz doğruyu alacağız?

Bu çok önemli bir sorunu teşkil ediyor. IFAC diyor ki kendi etik ilkelerini yayınlarken, yani uluslararası etik ilkeleri yayınlarken. Zaten bu görev hiç de kolay bir görev değildir demiş, bunu kendisini de belirtmiş. IFAC diyor kültür, dil, yasal ve sosyal sistemlerdeki farklılıklar nedeniyle etik ilkelerin hazırlanması ve uygulanması ihtiyacının ve sorumluluğunun her ülkenin IFAC üyesi kuruluşuna ait olduğuna inanmakta. IFAC diyor ki, her ülke kendi etik değerlerini belirlesin, çünkü her ülkenin kültürü farklıdır, dili farklıdır, yasal ve sosyal sistemleri farklıdır, sosyoekonomik yapısı farklıdır demiş. Ama, yine de ne yapmış? Uluslararası anlamda kabul görececek birtakım etik ilkelerini de yayınlamış.

Dolayısıyla, bizim tabii ki Amerika'nın etik ilkelerini, Fransa'nın etik ilkelerini almamız düşünülemez, ama IFAC'ın yayınladığı ilkeler IFAC üyesi tüm kuruluşların üyelerinin katkısıyla oluşan ilkeler. Ama, burada da yine bir sorun var. Genelde uluslararası anlamda hazırlanan mesleki ilkelere biz etnosentrik diyor İngilizce'si, ben de bunu etnosentrik diye Türkçe'ye kendi kendime çevirdim, bilemiyorum doğru mu yaptım? Merkezi etnikçi diyebiliriz,

olduğu. Buradan neyi anlıyoruz merkezi etnikçi deyince? Bu ülkeler yazılmalarında en çok etkiyi yapan gelişmiş ülke kuruluşlarının etnik ve kültürel değerlerini yansıtıyor. Dolayısıyla, IFAC üyesi kuruluşlar da eğer gelişmiş ülke kuruluşları daha egemense bu ilkelerin hazırlanmasında, standartların hazırlanmasında, onların değerlerini, onların sosyoekonomik yapılarını daha fazla yansıtıyor.

Bunu sonucunda da bizim gibi gelişmekte olan ülkelerdeki meslek mensuplarının yaşadığı birtakım etik çatışmalar onlar için çatışma olmayabilir, bir sorun olmayabilir, bizim sorunlarımız, etik çatışmalarımız onlarınkinden çok daha farklı.

Dolayısıyla, bir model olarak ifade etmek istersek mesleki etik ilkelerini almak ve kullanmak, IFAC'ın ilkelerini kullanmak görüldüğü kadar kolay değil. Tamam, birtakım temel ilkeler var, bunlar zaten dünyanın hemen hemen her yerinde istisnalarla birlikte geçerli olan ilkeler. Bunun dışında birtakım detaylı ilkeleri zaten IFAC belirliyor dedik. Ancak, bunları alıp kullanmamızda birtakım sınırlarımız var, sınırlamalarımız var. Bunlar neler? Bir, kültürel değerlerimizdeki farklılıklar, ikincisi ise sosyoekonomik yapıımızdaki farklılıklar.

Şimdi, birazcık tek tek bunlardan bahsedeceğim. Eğer aldığımız IFAC kriterlerine bu kültürel değerlerdeki farklılıkların etkisini yansıtırsanız ve kendi sosyoekonomik farklılıklarımızdan kaynaklanan etik çatışmalarımızı da yansıtırsanız bu durumda mükemmel bir etik ilkelerine Türkiye için sahip olabileceğiz diye düşünülebilir.

Şimdi biraz bu kültürün etik üzerindeki etkisinden bahsetmek istiyoruz. Dedik ki, her ülkenin kültürü farklı olduğu için her ülkenin etik davranışı birbirinden farklı olacak. Dolayısıyla, acaba bizim kültür değerlerimiz neler?

Kültür aslında bir tanım vermek gerekirse bilinçli olmadan kullanılan ortak varsayım ve inançlar, bilinçli olmadan kullanılan ortak varsayım ve inançlar. Farklı kültür tanımları var tabii, etnik kültür, milli kültür, şirket kültüründen bahsediliyor.

Bu alanda araştırma yapan en tanınmış Hollandalı yönetici ve bilim adamı diyebileceğimiz Hofstede'nin 1980 yılında yaptığı çalışmasındaki milli kültür tanımı şöyle. Bir grubun üyelerini diğerlerinden ayıran aklın kolektif zihinsel programlanmasıdır diyor. Bir grubun üyelerinin diğerlerinden farklılaştıran aklın kolektif olarak, toplu olarak yöneliş biçimine milli kültür diyoruz.

Şimdi, biz biliyoruz ki, etik farklılaşma, yani bir ülkenin etiğinin bir diğerinden farklı olması o ülkenin kültürünün diğerinden farklı olmasıyla ilişkili. Örneğin Batı Avrupa şirketlerinin etik değerleriyle Amerikan şirketlerinin etik değerlerinin çok farklı olduğu zaten herkes tarafından biliniyor. Avrupa şirketlerinde ortak karar alma duygusu bize biraz daha yakın belki, sorumluluk duygusu, ait olma duygusu daha ön planda. Amerikan şirketlerinde ise daha çok adalet kavramı ve eşitlik kavramı daha ön planda.

Dolayısıyla, bizim acaba kültür boyutlarımız neler, kültür özelliklerimiz neler? Hofstede'e yaptığı çalışmasında, 1980 yılında yapmış bu çalışmayı, kendisi IBM'de çalışan bir yönetici olarak dünyanın çeşitli ülkelerindeki IBM şirketlerine seyahat etme imkanı buluyor ve dolayısıyla buradaki IBM personellerine bu çalıştığı, yaptığı kültür anketini değerlendirmelerini istemiş. Türkiye de bu ülkelerden bir tanesinde bu Türkiye için de hazırladığı boyutlar var.

Hofstede'in çalışmasında dört, beş boyut var, dördü sonra bir boyut daha eklenmiş. Güç mesafesi boyutu, bireysellikten kaçınma, belirsizlikten kaçınma özür dilerim. Bireysellik, erkeksilik ya da dişilik ve uzun dönemli ya da kısa dönemli oryantasyon. Bu son olarak eklenen boyut.

Bu boyutların hepsinin bir meslek mensubunun sahip olduğu kültürel değerleri yansıtan boyutlar ve hepsi temel anlamda IFAC'ın etik ilkelerinin uygulanmasını, bir ülkedeki uygulanmasını ne yönde etkileyebilecekleri üzerine biz tartışmak istedik.

Boyutlardan çok kısaca bahsetmek istiyorum. Güç mesafesi, "Power distance" denen boyut. Bir ülkedeki kişiler arasındaki eşitlik ya da eşitsizliğin derecesini ölçüyor, eşitlik yada eşitsizliğin derecesi. Yüksek güç mesafesi olan toplumlarda güç ve servet eşitsizliklerinin artmasına izin verildiği anlamına geliyor. Bir gruptan, alt gruptan üst gruba atlamak, güç grubuna atlamak çok zor, üsteki grup tarafından kabul edilmeme riskiniz çok fazla.

Düşük güç mesafesi olan toplumlarda ise herkes için eşitlik, herkese eşit fırsat kavramları ön planda, değerli. Etik davranışın tanımlanmasında yine güç mesafesi çok önemli. Güç mesafesi yüksek olan toplumlarda, Türkiye böyle bir toplum olarak 1980 yılında yapılan çalışmada böyle bir toplum olarak görülüyor. Üstünün etik olmayan talimatlarına bir astın uyma ihtimalinin oldukça yüksek olduğu görülmekte, ast ve üst arasındaki güç mesafesi çok fazla olduğu için ast üstün etik olmayan yönündeki talimatlarını da uymak zorunda

kendini hissedebilmekte. Bu da etik ilkelerin uygulanması açısından tabii ki risk yarattığı tartışılmaz.

İkinci boyut belirsizlikten kaçınma boyutu. Bu boyut bir toplum içerisinde belirsizliğe gösterilen tolerans ile ölçülüyor. Belirsizlikten kaçınma endeksi yüksek olan toplumlarda belirsizliğe olan, toplum üyelerinin belirsizliğe toleransının az olduğu görülmekte.

Bu tür toplumlarda kişiler belirsizlikten kaçınmak adına etik olmayan faaliyetleri sorgulamıyorlar, karşı çıkma olasılıkları düşük. Çünkü, mevcut gidişatın değiştirilmesini istemiyorlar, belirsizliği yaşamak istemedikleri için yeni birtakım uygulamaların da kabul edilmesi, ettirilmesi güç olmakta, belirsizlikten kaçınma endeksimizin de eski yapılan çalışmada yüksek olduğu o zaman için ortaya konmuş.

Bireycilik ya da kolektivizm boyutu bu toplumda, bir toplumun bireysel mi yoksa kolektif başarıya ya da kişiler arası ilişkilere mi önem verdiği üzerinde duruluyor. Amerika bireysel bir toplum biliyoruz, orada esas olan bireyin başarısı, kişinin gruplarla olan ilişkisi ikinci derecede önemli. Tam tersinde Çin gibi ülkelerde ise, kolektivist toplumlarda ise bireycilik, bencillik ve dolayısıyla kötü, bireyci olmak kötü. Türkiye’de kolektivist bir toplum olarak şu anki çalışmada değerlendirilmiş durumda, eski çalışmada. Yani, kişiler arasındaki ilişkiler önemli, grubun başarısı, ahengi bizim için bireyin başarısından daha önemli idi diyelim 20 küsur sene önce.

Bir diğer boyut erkeklik ya da dişilik boyutu. E, bir kültürün hangi değerlere önem verdiğini gösteriyor. Erkeksi değerler zorlayıcı olan değerler, agresif değerler. Dişi değerler ise hem destekleyici hem de besleyici olan değerler. Yüksek erkeksilik değerinin görüldüğü toplumlarda özellikle iş ortamında ve toplumda cinsiyet ayrımcılığının yüksek olduğunu görüyoruz, toplumda erkek egemen. Erkeksi bir toplumdan agresif, sorgulanabilir davranışlara, örneğin bir fahiş fiyat uygulamasına, sömürgeci bir fiyat uygulamasına daha az tolerans, daha çok tolerans gösteriliyor, agresif değerler onlar için normal olarak karşılanabiliyor.

Dişi toplumlarda ise genelde Kuzey Avrupa ülkelerinin dişi toplumlar olarak görüldüğü ifade edilmekte, destekleyicilik, besleyicilik önemli, cinsiyet ayrımcılığı ifade edilmiyor, cinsiyet ayrımcılığı yok. 25 sene önceki çalışmada Türkiye feminen, dişilik endeksi yüksek olan bir toplum olarak görülmüş,

çıkılmış. Bu bilemiyorum bir daha kendi adıma çok şaşkınlıkla karşıladığım bir sonuç oldu diyebilirim bilemiyorum.

Evet, şimdi zaten şu an çalışmayı 25 sene sonra, bu çalışmayı burada yapmamızın değeri de bu. Bu 25 sene önceki çalışmalar IBM çalışanlarına yapılmıştı, yüksek eğitim düzeyinde, gerçi gene kitemiz öyle bir düzeyde ama, belki de bayanların da eşit sayıda olduğu küçük bir kitleye yapılmıştı. Dolayısıyla, feminen olarak görülmüş olması belki daha normal karşılanabilir ama, ben bizzat kendi adıma farklı bir sonuç çıkacağını düşünüyordum idim. Bilemiyorum eğer bu çalışmayı yapabilirsek nasıl bir sonuç çıkacak?

Kültürel farklılıklar aslında çok homojen olan muhasebe mesleğinde bile uluslararası etik ilkelerinin sınırlarını zorlayabilir. Çünkü, kültürel değerler aslında bir meslek içinde neyin kabul edilebilir davranış olduğu yönünde bir mesleki, bir fikir birliğinin oluşmasını engelliyor.

Örneğin Amerika bireyci bir toplum diyoruz, bireyci toplumda rüşvet almak kötüdür ve bu yasaktır, cezalandırılır. Japonya'da yapılmış çalışmalardan bahsediyorum, kolektivist bir toplum, yani bireyci değil, grup yararı düşünülüyor. Rüşvet almak kötü müdür, yasak mıdır onunla ilgili tartışmıyoruz, ama şu an rüşvetin grubun adını korumak için rüşvet olayının örtbas edilmesi, grup içerisinde örtbas edilmesinin çok normal karşılandığını gösteriyor çalışmalar. Evet, gerçekten belki rüşvet yasaktır, ama Japonya gibi toplumlarda, kolektivist toplumlarda rüşvet olayı ne yapılabilir? Grubun adını korumak adına, itibarını korumak adına örtbas edilebilir.

İkinci olarak yine kültürel farklılıklar bir ilkenin yorumlanmasında ve uygulanmasında da farklılık yaratabiliyor. Örneğin Anglosakson ya da Anglo Amerikan denetim geleneğinde denetçinin bağımsızlığından bahsediyoruz biz, biz de şu an o ilkeyi benimsiyoruz hem denetim standartlarımızdan.

Japonya gibi ülkelerde ise burada grup merkezde yer alıyor, dolayısıyla grup önemli olduğu için eski yıllarda görülmüş ki, denetçiye bilgi vermektan kaçınılıyor, denetçinin bağımsızlığı onlar için önemli olan değil, önemli olan grup kararları bireysel kararlardan daha etkili. Dolayısıyla, başarısız olan şirketlerin denetim çalışmalarının başarısız olduğu görülmüş, çünkü grup üyeleri denetçiye bilgi vermek istemiyorlar.

Dolayısıyla, bizim için doğru olan bir şey bir başkası için yanlış olabiliyor. Bu kapsamda da etik ilkelerinin harmonize edilmesi herhalde zor olacak.

Bir diğeri etik dışında, kültür dışında demiştik ki, bir ülkenin sosyoekonomik gerçekleri de etik üzerinde etki yapabilir. Bunlar kaçınılmaz olarak Batıdan farklı olduğumuz birtakım gerçekler. Belki bazılarında Batı standartlarını meslek örgütünün çabasıyla yakalama durumundayız ama, hala çok geri olduğumuz konular var.

Bunlar neler? Politik ve ekonomik gücün belli noktalarda odaklanması, zengin ve fakir arasında adaletsiz gelir dağılımının olmasına yol açmakta. Gelir düzeyi düşen toplumlarda da tasarrufların azaldığını görüyoruz. Sanayileşmenin az olduğu toplumlarda iyi eğitilmiş kalifiye eleman eksikliği var, iyi eğitilmiş muhasebe elemanı bulunması zorlaşmakta. Bunun sonucunda da tecrübe ve denetim, tecrübe deneyim ve yeterlik düzeyi gelişmiş ülkelere göre çok düşük olan meslek mensupları yaratılmakta. Çünkü, bu tür ülkelerde, gelir dağılımının adaletsiz olduğu ülkelerde kaynaklar genelde temel birtakım harcamalara yönlendiriliyor, eğitim gereksinmesine, sağlık gereksinmesine.

Dolayısıyla, bir meslek içerisinde yeterli eğitimi, kalifiye elemanı sağlamak sadece o meslek örgütünün kendisinin yapabileceği, kendi kaynaklarıyla yapabileceği bir iş ile sınırlı olarak kalıyor. Çünkü, daha üst otorite, devlet bu tür faaliyetlere kaynak aktaramıyor. Ama, bu saydığımız sosyoekonomik faktörün ülkemiz için, ülkemiz meslek mensupları açısından böyle olmadığını, bizim meslek mensuplarımızın eğitim standartları açısından da dün bahsedilmişti sanırım, dış ülkelerin, gelişmiş ülkelerin eğitim standartlarına çok yakın olduğunu, kalifiye eleman açısından da böyle bir sorunumuzun olmadığını, dolayısıyla kendi adımıza bunu artı bir değer olarak alabileceğimizi düşünüyorum.

Bir diğer sosyoekonomik olumsuz faktör gelişmiş ülkelerde kanunların hem lafızları, yani yazılı metinleri hem de ruhları göz ardı edilmekte, bunlara uymanın maliyeti yüksek olabilmekte. Bunu hepimiz biliyoruz, örneğin yeni bir işletme kurmanın maliyeti çok yüksek ülkemizde. Yeni bir işletme kurarken de birtakım devlet görevlilerine yardımcı birtakım ödemeler yapmanız gerekiyor ve bunlar artık doğal karşılanıyor. Böyle bir ortamda da, yani bu yardımcı ödeme olarak sınırlandırıyorum sadece. Bunun doğal karşılandığı bir ortamda da etikten bahsetmekte birazcık bilemiyorum abesle iştiğal oluyor mu?

Bu durumda gelişmiş ülkelerde normal karşılanan, doğal karşılanan birtakım etik değerleri geliştirmekte olan ülkeler için bir tartışma konusu haline geliyor. Gelişmiş ülkelerin çoğunda şöyle bir etik yorumu var: Eğer bir şey yasal değilse o zaman etik değildir, yasaya uygun değilse etik değildir diyorlar. An-

cak, bizim gibi yasal açıdan daha az gelişmiş ülkelerde ise yasaya uygun olmak veya yasaya uygun davranmak etik davranış için gerekli bir şart olmayabiliyor.

Dolayısıyla, bu anlamda paralellik sağlayamıyoruz. Gelişmiş ülkelerin egemenliğinde bir diğer sosyoekonomik sınırlamadan bahsederseniz, gelişmiş ülkelerin egemenliğinde ve genelde deontolojik yaklaşımla, yani herkes için faydayı sağlamaya yönelik yaklaşımla hazırlanan etik kodları bu ülkelerin genelde bireyci kültürel değerlerini yansıtmakta. Çünkü, gelişmiş ülkelerin büyük bir kısmının bireyci değerlere sahip olduğunu biliyoruz biz ve bunlar da birçok ülkenin, gelişmekte olan ülkenin, bizim gibi ülkelerin kolektivist değerleri ile çatışmakta.

Gelişmekte olan ülkelerin, yani bizim gibi ülkelerin en önemli ihtiyacı daha fazla etkinlik ve daha fazla doğrudan yabancı yatırıma dayalı ekonomik bir büyüme sağlamak. Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerin etik ilkelerinin faydacı yaklaşımla hazırlanması ve durum etiğine göre hazırlanması daha faydalı olacak. Faydacı yaklaşımdan neyi kastetmiştik? Azami sayıdaki, mümkün olan en fazla sayıdaki kişi için doğruyu bulabilmek. Herkes için doğruyu bulamayabiliriz şu aşamada, ama 10 kişiden 8'i için doğru olan şeyi bulabiliyorsak eğer ve belirli birtakım spesifik durumlardaki problemlerimizi yansıtabiliyorsak etik ilkelerimize bu bizim için çok iyi bir başlangıç noktası olabilecek diyoruz. Çünkü, bu tür yaklaşımla ilkelerimizi hazırlarsak kültürel değerlerimizi de daha iyi yansıtabileceğiz.

IFAC etik ilkelerinin değerlendirilmesi. Dedik ki, biz bu ilkeleri IFAC'tan adapte edeceğiz, yani adapte edeceğiz kelimesinin altını çizmek istiyorum. Alacağız, kendimize uygun hale getirmeye çalışacağız, kendi kültürel değerlerimizi, sosyoekonomik değerlerimizi yansıtmaya çalışacağız.

Burada IFAC'ın etik ilkeleriyle ilgili bu saydığımız etik boyutlarıyla ilgili hangi noktalarda sorunlar ortaya çıkabilir ve bunu tablodan görebiliyoruz. Kültürel değerlerle ilgili yaşanabilecek sorunlar neler? Örneğin, güç aralığından bahsederseniz güç aralığı endeksi yüksek olan ülkelerde üstlerinin etik olmayan talimatlarını isteklilikle ya da itiraz etmeden yerine getirebiliyorlar ve bunu etik bir davranış olarak algılayabiliyorlar. Biraz üstü etik olmayan ve hatta yasal olmayan bir biçimde bile davranırsa onun pozisyonuna, mevkine hürmeten üstüne sadık kalabiliyor. Dolayısıyla, üstüne sadakat ve talimatlara uyma istekliliği bu tür ülkelerde etik ilkelerin uygulanmasını zorlaştıran en önemli faktörlerden bir tanesi.

Yine bireysellik ve kolektivist düşünceden bahsediliyor, Batılı ülkelerin –artık herhalde uzatmadan- bireyci yaklaşımları bizim ülkemizin kolektivist yaklaşımına uymayabilir. Gizlilik ilkesiyle bağdaşmıyor aslında bireysellik boyutu, gizlilikle ilgili sorunlar teşkil ediyor. Gizlilik ilkesiyle müşteriyle ilgili bilgilerin üçüncü kişilere meslek mensubu tarafından açıklanmamasını gerektiriyor. Örneğin kolektivist bir toplumda düşünelim, bir meslek mensubu bir müşterisinin iflas etmek üzere olduğunu biliyor, böyle bir durumda da kolektivist bir toplum, grup üyeleri çok önemli, bunu büyük ihtimalle kimseye açıklaması yasak ama, büyük ihtimalle en yakın çevresine, örneğin o işletmeye borç para vermiş olan bir arkadaşına büyük ihtimalle açıklama gereksinimi, ihtiyacı hissedebilir. Bu da bir gerçeğimiz.

Bir diğer örnek insider trading, yani içeriden öğrenenlerin ticareti. Amerika Birleşik Devletlerinde yasal değil, etik de değil, bunu biliyoruz. Ancak kolektivist kültürlerde insider trading yapmak sermaye piyasasının etkinliğini sağlamak açısından çok faydalı bir uygulama olarak da kabul edilebiliyor. Singapur’da bir zamanlar öyleydi, şu an hala öyle mi, belki de yanlış söylüyor olabilirim. Bizde de insider trading yasak ama, insider trading’le, yani içeriden öğrenen ticaretinin yapıldığını bir gerçek olarak herkes bildiği, kabul edildiğinde yasak, ama ne yapıyoruz; yapıyoruz. Dolayısıyla, çünkü neden; kolektivist bir toplumuz, eşimizi dostumuzu, arkadaşımızın da çıkarlarını korumayı düşünüyoruz.

Belirsizlikten kaçınma, erkeklik ve dişilikle ilgili risklerden bahsederek belirsizlikten kaçınmada belirsizlikten kaçınma endeksi yüksek olan toplumlarda belirsizlik bir risk, bir tehdit olarak görülüyor. Kaçınılması gerekli. Bu tür toplumlarda yazılı kural ve standartlara olan ihtiyaç fazla. Çalışmak bir fazilet, uzmanlara ve uzman bilgilerine değer veriliyor. Kuralları çiğneme davranışının denetim fonksiyonu üzerindeki etkisi büyük, denetçilere verilen değer büyük, denetçilerin müşterilerden gelen baskılara karşı Muhasebe Standartlarına ve Denetim Standartlarına göre davranmaları gerekiyor.

Belirsizlikten kaçınma endeksi yüksek kültürlerde meslek mensubunun kredibilitesine, mesleki kredibilitesine ve tecrübesine değer veriliyor. Ancak bu endeksin düşük olduğu toplumlarda ise meslek mensuplarının mesleki tecrübelerine pek fazla değer verilmiyor, önem verilmiyor, kuralları esnetme yolunda birtakım eğilimler sıklıkla görülüyor bu tür toplumlarda. Şu anki mevcut durumlarını korumak adına kişiler bu tür de davranma eğiliminde oluyorlar.

IFAC diyor ki, belirsizlikten kaçınma durumunda, yani etik çatışmaların çözümlenmesi durumunda da nasıl bir yol izleyeceği konusunda birtakım ilkelere söylemiş. Bundan önceki ilkelerinde hiyerarşik bir yaklaşımdan bahsediyor, diyor ki, bir etik çatışma içerisindeyseniz ve bununla ilgili karar veremiyorsanız üstünüze başvurun, üstünüze sorun, üstünüz bizzat o etik çatışmanın içindeyse daha üstüne gidin. Mümkün olduğunca gittikten sonra eğer hala çözüm bulamıyorsanız meslek örgütünüze başvurun. Eğer bütün bu çalışmaların sonucunda bu hiyerarşiyi tamamladığımız zaman hala etik çatışmalarına çözüm bulamadıysanız meslek mensubu diyor görevinden istifa etmelidir, ayrılmalıdır demiş.

Şimdi, IFAC'ın söylediği bu kriterler herhalde, özellikle Amerika'da bireyci toplumların etkisiyle söylenmiş birtakım kriterler ve normal karşılanabiliyor. Ama, Japonya gibi toplumlarda belirsizlikten kaçınma endeksi yüksek olan ve kolektivist olan aynı zamanda toplumlarda kişilerin çalıştıkları firma hayatlarında çok fazla önemli bir yer işgal ediyor, çalıştıkları iş onlar için çok fazla önemli. Dolayısıyla, çalıştıkları işten ve etik çatışmayı çözümleyemiyorum, bundan istifa edeyim diye bir yaklaşım, bir ilkenin söylenmesi onlar için kabul edilemez bir düşünce. Biliyoruz bunu çözümleyemezlerse onların kendi kültürlerine has başka bir türlü değerlendirme sistemleri var.

Dolayısıyla, istifa, yani meslek mensubunun bu problemi çözemedim, bundan istifa edeceğim diye düşünmesi kolektivist toplumlarda pek fazla düşünülemiyor. Bizde nasıl olacaktır bilemiyorum ama, bizde sanki daha farklı bir durum ve etik çalışmayı çözümleyemediği durumda ise göz ardı etme, yok sayma, görmeme gibi bir davranış içerisinde olunabileceği yolunda benim birtakım düşüncelerimiz ve tahminlerimiz var.

Erkeklik ve dişilikten bahsederek bu reklamlarla ilgili, aslında ve haksız rekabetle ilgili çok önemli bir boyut aslında. Batılı etik ilkelerinde reklamlar ve promosyon ve tanıtıma birtakım sınırlamalar getiriliyor, özellikle Batıda. Çünkü, biliyoruz ki, Batılı toplumlar daha erkeksi toplumlar ve erkeksi toplumlarda kişilerin kendi yeteneklerini abartmaları, yeni müşteri almak adına agresif birtakım çalışmalar içine girmeleri, farklı fiyat teklifleri vermeleri daha çok ortaya çıkabiliyor. Bunlarla sıklıkla karşılaşabiliyoruz.

Dolayısıyla, genelde erkek ya da dişi toplumlarda reklam ve promosyonla ilgili çalışmalar daha sıklıkla değerlendirmelere, Japonya gibi erkeksi kültürlerde ise cinsiyete dayalı görev rolü farklılıklarının kabul görmesi çok normal, cinsiyet ayrımcılığı onlarda gayet normal karşılanıyor. Ama, feminen kültür-

lerde Japonların yaptığı en basit olarak algıladığı bir uygulama feminen bir kültürde direkt olarak cinsiyet ayrımcılığı olarak algılanacak ve kabul görmeyecek.

Dolayısıyla, şöyle söyleyebiliriz aslında toparlamak istersem. Mesleki faaliyetlerdeki, yani sosyoekonomik değişkenlerden de bahsetmedim herhalde ama, sosyoekonomik faktörler dedik, tabii ki mesleğin etik ilkelerinin oluşumunu engeller. Kısaca bahsederek örneğin mesleki yeterliliğimizi etkileyebilir bu sosyoekonomik faktörler, kalifiye meslek mensubu arzının yetersizliği sonucunu ortaya çıkarabilir, ama bizde çok fazla böyle bir sorun olduğunu düşünmüyoruz.

Mesleki eğitimin yetersiz düzeyde olması, meslek standartlarının mevcut olması ya da olmaması gibi durumlar da tabii ki mesleki etik ilkelerinde hem mesleki yeterliliğin sağlanmasında hem de teknik birtakım standartların yerine getirilmesinde yetersizlikler yaratabilir. Ancak, yine bu saydığımız faktörlerin de ülkemiz meslek örgütü açısından mevcut olmadığını memnuniyetle herhalde söyleyebiliriz. Ama, bir de tabii ki ekonomik kaynaklarla ilgili sorunumuz var. Ekonomik kaynakların temin edilebilirliği, temin edilmeyi bırakın bulunabilirliği önemli bir faktör. Sermaye piyasası gelişmemiş olan toplumlarda böyle aile içi finansman, kişilerin birbirine borç vermesi çok sıklıkla görülen bir uygulama ve böyle bir durumda da siz diyorsunuz ki, denetçi ya da meslek mensubu en yakınlarıyla, müşterisiyle, aile çevresiyle finansal ilişki içerisinde, çıkar ilişkisi içerisinde olmayacak, ama sermaye piyasası ve para piyasasının gelişmediği toplumlarda bu bir gerçek olarak karşınıza çıkıyor, bu tür ilişkiler normal karşılanabiliyor.

Dolayısıyla, bunların da yönetilmesi gerekiyor. Ama, yine biz bu boyut içerisine de herhalde iyi durumdayız ve hızlı iyiye doğru giden bir boyuttayız diyebiliyoruz.

Toparlayacak olursa, herhalde fazlasıyla uzattım.

Ne söyleyebiliriz, şundan bahsediyorum: IFAC bizce uluslararası meslek örgütleri birliği sıfatıyla etik ilkelerini belirlemeli, bunu zaten yapıyor, bizim söylememize de gerek kalmıyor. IFAC'ın etik ilkeleri hem kültürel değerler, hem de sosyoekonomik faktörlerle ilgili merkezi etnikçi, yani gelişmiş ülkelerin etik değerlerine yönelik olmaktan mümkün olduğunca kaçınmalı. Geçmiş IFAC ilkeleri ve şu anki mevcut ilkelere baktığımız zaman IFAC'ın bu yönde çalıştığını hep görüyoruz. Örneğin bir reklam ve promosyonla ilgili

bundan önce birtakım şartlar getiriyordu, bu son ilkesinde çok kısaltmış meslek faaliyetlerinin pazarlaması diye. Haksız rekabet gibi bir unsur onlarda yok gerçi, dolayısıyla genelde meslek mensuplarını, yani üye ülkelerin kendi kültürleriyle ilgili olan değerlere mümkün olduğunca girmemeye çalıştığını, bunu üye ülkelerin meslek örgütlerine bıraktıklarını görmekteyiz. Ama, o birtakım temel gerçekleri sıralıyor, örnek olaylar veriyor, bir etik çalışmayla ilgili tehditleri ve bunlardan nasıl korunabileceğinizi, bu hiçbir ülkede değişmez herhalde, aynıdır. Bunları sıralıyor, ama tabii ki kendi yasal düzenlemesini yapmayı üye ülkeye bırakıyor.

Her ülke diyoruz kendi IFAC ilkelerini baz alarak kendi kültürel değerlerini ve sosyoekonomik gerçeklerine uygun olarak detaylı ilkeler düzenlemeli, temel ilkeler değil, mutlaka detaylı ilkeler düzenlemeli, uygulamalı ve bunları denetlemeli. Bu tabii ki TÜRMOB'a ait olan bir sorumluluk oluyor.

Mesleki örgüt içerisinde etik komitesi oluşturulması gerekiyor. Etik ilkelerinin hazırlanması sorumluluğu buraya ait olmalı. Şimdi, IFAC'ın bir etik komitesi var, IFAC Etik Komitesi bunu hazırlıyor. Ben bilemiyorum TÜRMOB içerisinde bir Disiplin Komitesini biliyorum ama, Etik Komitesi var mı yok mu açıkçası bu benim belki bir kusurum. Bilmiyorum, yoksa mutlaka bir etik komitesinin kurulmuş olması gerekiyor.

Aslında bu etik ilkelerini o komitenin hazırlamış olması gerekiyor. O komitenin içerisinde kimler olacak, tabii ki meslek mensupları olacak, akademisyenler olacak, sosyologlar olacak, toplum bilimciler olacak, psikolojiden anlayan kişiler olacak herhalde danışman olarak. Bunların yardımıyla ancak bu ilkeler belirlenebilir. Bizim yaptığımız bilemiyorum herhalde ufak bir adım olacak.

Mesleki ilkelere uymayanların cezalandırılması, bu etik komitesi içerisinde seçilebilecek bir disiplin komitesi tarafından yapılmalı. Etik ilkelerinin uygulanması ve benimsenmesinin sağlanmasında cezai yaptırımların ben kendi adıma en son seçenek olması gerektiğini düşünüyorum. İlk önce mutlaka etik ilkelerinin meslek mensuplarına anlatmalısınız, tanıtmalısınız, tanıtılması gerekiyor, benimsenmesinin sağlanması gerekiyor, bunlarla ilgili sürekli eğitim verilmesi gerekiyor. Her eğitim programı içerisinde mutlaka etğin ilave edilmesi gerekiyor. Ancak bunlarla ilgili uymayan kişilere cezai yaptırım en son seçenek olarak belki düşünülmeli, ama cezai yaptırım yapılması gerekiyorsa da mutlaka yapılmalı, ihmal edilmemeli.

Lisans düzeyindeki eğitim müfredatlarına hemen ve mutlaka etik ilkeleriyle ilgili dersler ilave edilmesi demiştik. Şimdi, etikle ilgili bu tartışmalar benim hatırladığım 1995 yılında bir Muhasebe Eğitim Sempozyumunda ben meslek ahlakıyla ilgili arkadaşımınla birlikte bir bildiri sunmuştum, o zaman araştırma görevlisi olarak görev yapıyordum. Biz o zaman da demiştik ki, ilk defa oluyordu, bu konu ilk defa gündeme geliyordu, dolayısıyla hocalarımız demişlerdi ki, bu konuyla ilgili konuşursanız çok iyi bir şey yapmış olacaksınız, çok parlak, geleceği açık bir konu denmişti ve onunla ilgili bir bildiri bütün acemiliğimizle hazırlamıştık.

Bizim bildirimiz daha çok lisans düzeyindeki eğitim müfredatlarına etik derslerinin ilave edilmesi konusuydu ve o zaman bunun üzerinde durmuştuk, bu o zaman yapılmalı demiştik, 1995 sanırım senesiydi. Hatta bazı hocalarımız bize kızmıştı, biz derslerimiz içerisinde etiği anlatıyoruz, ha etik diye bir ders yok ama, ben anlatıyorum diye çıkışan hocalarımız da olmuştu, o zaman çok üzül müştüm hatırlıyorum.

Şu an 2005 yılındayız, bilemiyorum tüm üniversite işletme, yani İktisat Fakültesi, Siyasal Bilgiler programlarında etik diye bir ders sanırım birçok üniversitenin müfredatında hala yok. Burada tabii muhasebe etiğinden bahsediyorum. Böyle bir ders hala yok, yani en azından bizim fakültemiz içerisinde böyle bir ders yok Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde. Bu bizim bir eksliğimiz.

Birinci sınıfta muhasebe dersine gelen bir kişi aynı zamanda birinci sınıfta muhasebede etik ilkeleri dersi almaya da başlamalı aynı anda. Çünkü, birinci sınıfta muhasebe dersi olan bir kişi, yani bilemiyorum öğrencinin bilinçsizliği de, toplumun düzeyi de olabilir. “Hocam vergiyi nasıl kaçıracağız, onunla ilgili teknikleri öğretecek misiniz, hileleri öğretecek misiniz bize” diye. İşte Enron’la ilgili sorular falan sorarak geliyorlar, onu duydularsa ya da bizim skandallarımızla ilgili.

Dolayısıyla, muhasebe öğrenirken aynı zamanda etik ilkelerini de aynı anda öğrenmesi gerekir diye düşünüyorum.

Dolayısıyla, bu şu an yapılması gereken bir şey. Meslek mensubu olduktan sonra etik ilkelerinin öğrenilmesi tabii mümkün olabilir ama, bunu daha erken yaparsanız çok daha sağlam olacaktır öğrenilenler herhalde.

Bir de meslek örgütünün yine mesleki eğitim programlarına da bu eğitim he-

men ilave edilmeli diye düşünüyorum, sürekli olarak ilave edilmeli. Böyle bir şey çizmişim ben buraya.

Dün sanırım öğleden sonraki oturumlarda bir bağımlı çalışan, bir şirkette çalışan bir bayan meslek mensubu söz almıştı. Demişti ki, ben bağımlı çalışıyorum şöyle bir ikilem içerisindeyiz. Müşterilerimiz var ticari amaçlı, onlarla para ilişkisi içerisindeyiz, onlardan gelir sağlıyoruz. Diğer tarafta da vergi ile ilgili devlete vergi verilmesini sağlıyoruz, mümkün olduğunca doğru verginin verilmesini sağlıyoruz ama, devlet de bu vergileri israf ediyor, uygun alanlarda kullanmıyor. Böyle bir ekonomik ikilem içerisindeyiz, böyle bir etik ikilem içerisindeyiz demişti. O yüzden meslek mensubu ne yapsın diye ben bir soru işareti, o beni çok etkilemişti dün söylediğinde.

Bir taraftan müşterilerinizin çıkarlarını mı koruyacaksınız, diğer taraftan sosyal sorumluluk anlayışıyla hareket edeceğim diyorsunuz tamam, ama biliyorsunuz ki, sosyal sorumluluk anlayışıyla hareket ettiğiniz zaman sizin üstünüzde yer alan merciler de o anlayış içerisinde olmayabiliyorlar, dolayısıyla ne yöne gidecek, nasıl karar verecek meslek mensubu?

Bu kapsamda herhalde biraz zor olan bir iş. Etik ilkeleri son olarak toparlarsam bizim ilkelerimizde tabii ki haksız rekabet yasak. Haksız rekabetle ilgili IFAC ilkelerinde haksız rekabet adı altında bir kavram geçmiyor ya da ben görmedim. Ama, tabii ki diyor ki, meslek mensupları, üye ülkelerin meslek mensupları mesleki davranışa aykırı, mesleki yeterlik ve özene aykırı, diğer meslek mensuplarını aşağılayıcı, mesleğin itibarını, adına leke düşürecek faaliyetlerde bulunamazlar demiş. Bu kapsamda tutmuş olayı.

Ücretlerle ilgili de olarak şundan bahsediyoruz: Ücret azaltılmayla, düşürülmesiyle ilgili olarak diyor ki, ücretlerin, yani bir meslek mensubunun diğer meslek mensubundan daha az ücret teklif etmesi kendi içinde etik olmayan bir davranış değildir, bunu yasaklamıyor. Ama, diyor ki, eğer siz bir meslek mensubuna göre daha az, aynı hizmet için daha düşük düzeyde ücret teklif ediyorsanız bu sizin o mesleği yeterli bir düzeyde, özenli bir şekilde, hizmetin gereklerini karşılayacak şekilde yapmanızı engelleyebilir. Eğer, bunu engelliyorsa, yani daha düşük ücret istemeniz yaptığımız hizmetin kalitesini düşüyorsa o zaman daha düşük ücret teklif edemezsiniz demiş. Tabii bununla ilgili çok fazla da gene işin içine karışmamış, üye ülkelere bırakmış haksız rekabeti kendi kanunlarıyla, stilleriyle çözmeleri adına.

Son cümlem, dün yine burada tartışmalarda konuşurken yanımda bir meslek

mensubu, yeminli mali müşavir, meslek mensubu oturuyordu. Demiştik ki, bu kayıt dışı ekonomi çok fazla, siz biliyorsunuz ki, siz etik olmaya çalışıyorsunuz ama, yanınızdaki arkadaşınız o şekilde davranmıyor, ne yapacaksınız? Çamur içerisinde temizlenmeye çalışıyoruz demişti, çamur içerisinde temizlik yapmaya çalışıyoruz gibi bir kavram, ona benzer bir şey söylendi. O beni biraz ümitsizliğe yönlendirmişti nasıl yapılacak, bu kadar kötü bir ortamda etikten bahsetmek çok mu acaba saçma oluyor.

Ben düşünüyorum ki, şöyle bir şey, eğer herkes kendi kendisini temizlerse sonuçta öyle bir duruma gelecek ki yanınızdaki kişi çamurlu olarak kalmak istemeyecek, o da kendini temizleme yoluna gidecek.

Bu belki bir bayan olma, belki bir anne olma vasfıyla çok olumlu, umut dolu bir bakış açısı olabilir ama, ancak ben böyle olmasını ümit ediyorum ve umarım da böyle olur.

Sabır gösterdiğiniz için teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Yrd. Doç. Dr. Esin TAYLAN
Dokuz Eylül Üniversitesi

- Öncelikle bana burada bugün bu fırsatı verdiğiniz için Sayın Başkan ve değerli meslek mensuplarına teşekkür ederim.

Bugün konuşulan konular benim açımdan çok umut verici olduğunu düşünüyorum. Çünkü, etik onun bir parçası, içindeki bir parça olan haksız rekabet gerçekten üst düzey bir ihtiyacı gösteriyor. Özellikle ben kendi alanımda, hukuk alanına dönüp baktığımda Hukuk Fakültelerinde hukuk felsefesi, hukuk ve etik gibi ana bilim dallarının kürsülerinin yok olmaya başladığını, yerine yenilerinin açılmadığını, arkadan eleman yetişmediğini gördükçe bu konuda Tür-

kiye'nin gerçekten oturup düşünmesi gereken bir alan ama, hepimiz daha çok dışarıda para getirecek alanlara yöneldiğimiz için Hukuk Fakültesindeki ve üniversitedeki elemanlar olarak da bu büyük bir yara olarak bence halen duruyor.

Buradaki problem, belki en büyük problem tabii bireyin daha kısa yaşam süresi içerisinde maksimum faydayı, çalışmaya sağlarken, bireyin menfaatiyle toplumun menfaatinin daha uzun dönemli bir süreç içinde gerçekleştirmesi ve bunun arasındaki çatışmadan kaynaklanıyor.

Ben haksız rekabetle ilgili Mine'nin biraz önce söylediği gibi bizden istenen çalışmanın bir parçası olarak burada önerilerimi sizin dikkatinize sunmak istiyorum.

Haksız rekabet, tabii bunun için ilk önce haksız rekabetin ne olduğu üzerinde anlaşmak gerekiyor. Çünkü, haksız rekabet adı altında ilgili hizmet pazarında ya da ilgili pazarda rekabeti tümüyle ortadan kaldırmaya yönelik tedbirlere de başvurmamak gerekiyor.

1994 yılında Türkiye'nin kabul etmiş olduğu Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun Türk Ticaret Kanunundaki haksız rekabet hükümlerinin yanında madalyonun bir diğer yönünü de ortaya çıkarttı ve burada da bu kanunun amacı da bireylerin menfaatlerinden çok piyasadaki aktörlerin menfaatlerini korumaktan çok ilgili piyasadaki rekabeti var etmeye, rekabet sınırlamalarını önlemeye çalışmak ve bunun tabii uzun dönemli sonucu olarak da tüketicinin bundan menfaat sağlamasına imkan vermek.

Böyle olunca da bu kanun işletme kavramını, bizim bildiğimiz Türk Ticaret Kanunundaki işletme kavramından çok daha geniş olarak ele aldı ve ekonomik faaliyet sürdüren her birimi, herkesi o anlamda işletme olarak gördü. Dolayısıyla, bugün için avukatlık mesleğini icra edenler, aynı şekilde muhasebe mesleğini icra edenler de Rekabet Kanunu çerçevesinde işletme niteliğinde ve Barolar Birliği gibi bütün meslek örgütleri de işletme birliği olarak aldıkları kararlar ve yaptıkları anlaşmalar dolayısıyla bu kanunun hükümleri çerçevesinde rekabeti önleyici davranışlar içinde bulunmamalı.

Bunun tipik örneği burada biraz önce de değinildi, mesela fiyat. Bizim bildiğimiz ücret ya da diğer ifadeyle, bizim bildiğimiz işte Barolar Birliği de, aynı şekilde TÜRMOB da asgari fiyatı, ücreti belirleme yetkisine ve hakkına sahip. Halbuki dönüp baktığımızda bu Rekabet Kanunu çerçevesinde rekabeti fiyat belirleme, bir başkasının ilgili pazardaki fiyatını belirleme, asgari fiyatını belirleme rekabeti önleyici bir davranış olarak görünüyor ve belki de muhakkak biliniyordur. 2003 yılında da Rekabet Kurulunun verdiği bu konuda bir karar var TÜRMOB hakkındaki şikayeti sonuçlandırdı. Temelde bu işlemin kanuna aykırı olduğunu, fakat TÜRMOB'un bunu kanuna dayanarak, kanu-

nun kendisine verdiği yetkiye dayanarak yapması sebebiyle bu konuya müdahale edemeyeceğini, ama Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Başbakanlık nezdinde kanunun değiştirilmesine yönelik gerekli işlemlerin başlatıldığını belirtti.

Dolayısıyla, bir kere daha, hani o zaman haksız rekabet nedir sorusunun üzerinde daha özenli durmak gerekiyor. Türk Ticaret Kanununa baktığımızda haksız rekabet olarak bir tanım verildiğini görüyoruz ve bugün yeni normların düzenlenmesine ihtiyaç olduğu söyleniyor ama, tabii bu da şu gerçeği değiştirmiyor: Bugün bu mesleği icra edenler zaten Türk Ticaret Kanunundaki haksız rekabet hükümleriyle bağlı, bu hükümlere uymak durumunda. Ama, daha özel kurallara, daha özel normlara ihtiyaç var mı yok mu o ayrı bir tartışma konusu.

Türk Ticaret Kanunu genel bir tanım yaptıktan sonra, o tanımda da haksız rekabet aldatici ve iyi niyet kaidelerine aykırı suretlerle iktisadi rekabetin her türlü kötüye kullanılmasındır diye bir tanım yapıyor. Bu tabii ki çok genel bir tanım, temelde Medeni Kanununun 2'nci maddesine, yani herkes borçlarını yerine getirirken, haklarını kullanırken, dürüstlük kurallarına uygun davranmalıdır, objektif, iyi niyet kurallarına uygun davranılmalıdır ilkesinden alıyor temelini. Fakat, tabii hangi tip davranış iyi niyetli, hangisi değil. Orada da iki ölçüt doktrinde kabul ediliyor. Diyor ki, kendi emeği yerine başkasının çabasına ve emeğine dayanmak, başkalarını karalamak ve kötülemek amacıyla, bu niyetle hareket etmek haksız rekabet teşkil eder diyor.

Bildiğiniz gibi Türk Ticaret Kanunu böyle bir tanımlama yaptıktan sonra haksız rekabet hallerini sayıyor, hangi davranışlar haksız rekabet teşkil eder. Tabii ki bu sayım sadece örnekleyici nitelikte, sınırlayıcı bir sayım değil. Bunun için de kötüleme, bir başkasının iş faaliyetini, ürününü, ticari itibarını sarsacak şekilde hakkında kötü beyanlarda bulunmak, bunun bir başka boyutu onun faaliyetleri hakkında, rakibin faaliyetleri hakkında gerçeğe aykırı bilgi verme, kendisi hakkında yanlış bilgi verme, bir anlamda aldatici reklam, yanlış unvanlar ve meslek adları, sahip olmadığı unvanları ve meslek adlarının kullanılması. Başkasının faaliyetiyle, iş ürünleriyle, ticaret unvanıyla, markası ve diğer istisnai mülkiyet haklarıyla karışıklığa yol açacak şekilde bir kullanım içinde bulunma. Bu da bir haksız rekabet hali.

Yardımcıların görevlerini kötüye kullanılmasını teşvik etme. Burada da belli avantajlar sağlayarak o kişinin alan değiştirmesini, sizin için çalışmasını yönlendirmek. Gene yardımcılarından bir başkasının yanında çalışan, onun persone-

linden o işletmeye ait sırları elde etmek ve bunları kullanmak. İyi niyet kurallarına aykırı olarak elde edilen veya öğrenilen işletme sırlarından faydalanmak.

Aslında tabii bu biraz tartışma konusu. Çünkü, burada hukuka aykırı bir elde etme söz konusu olmalı işletme sırrını. Eğer, o işletmede çalışırken o göreviniz gereği belli bilgileri edindiyseniz acaba bunları dışarıda kullanmanız haksız rekabet teşkil eder mi, teşkil etmez mi?

Bu tartışılabilir ama, bu maddenin kapsamına girmediği kesin. Bir başkası hakkında bir başkası için üçüncü kişileri yanıltacak şekilde gerçeğe aykırı bonservis verme. Örneğin hırsızlık sebebiyle yanınızdan ayrılan bir kişinin hakkında bu bilgiyi saklayacak şekilde üçüncü kişilere referans sağlama ve tabii ki her türlü kanun, yasa, tüzük, nizamname, sözleşme ya da o meslekle ilgili adetlere göre belirlenmiş iş hayatı şartlarına uymamak.

Bu tabii bir çeşit sosyal damping. Benim anladığım kadarıyla çünkü konuşmaların geldiği nokta kayıt dışı ekonominin olduğu bir yerde ne kadar haksız rekabet ya da etik değerler tartışılmalı, bunlara uygun davranılmalı? Ama, sonuçta bu şekilde, örneğin vergisini ödemedi indirim yapma imkanına sahip olan bir işletmenin yaptığı faaliyeti aynı zamanda haksız rekabet.

Dolayısıyla, belki Türkiye'deki problem bütün bunlar için yasal alt yapı, mevzuat var, fakat gerekli denetim olmadığı için, yaptırımların gereği gibi uygulanmaması sebebiyle ben tabii bu arada sadece hukuki yaptırımlardan da söz etmiyorum, sosyal yaptırımları da biz uygulamıyoruz. Çünkü, kişi ne toplumdandır dışlanıyor, ne mesleki itibarını kaybediyor, o faaliyetini aynı şekilde yapmaya devam ediyor. Bu olduğu sürece tabii ki sadece hukuki yaptırımlarla önü alınması mümkün, hukuka aykırı davranışlardan söz etmiyoruz.

Dedik ki, Türk Ticaret Kanunu ile yapılan bu sayım, haksız rekabet hallerine ilişkin bu sayım sadece örnekleyici nitelikte. Bunun dışında objektif iyi niyet kurallarına aykırı bir şekilde diğer kimselerin müşterilerine, kredilerine mesleki itibar ve diğer iktisadi menfaatlerine zarar veren veya zarar verme tehdidi içeren her hareket de haksız rekabet sayılır.

Peki, bu haksız rekabet Türk Ticaret Kanununda öngörülen haksız rekabet hallerinden birinin gerçekleşmesi halinde bunun karşılığında ne yapılır, ne yapılabilir? Birtakım davalar var. Bu davalardan haksız rekabetin tespiti için, önleme için ya da haksız rekabetin sonuçlarının düzeltilmesi için açılacak da-

valarda kusur şartı aranmaz. Haksız rekabet eylemi içinde olan kişi yaptığı eylemin niteliğın farkında olmasa bile, kasıtlı hareket etmemiş olsa bile bu davaları açmak mümkün. Ama, tazminat davlarına ilişkin talepler ancak kusurun varlığı, kusur ve zararın varlığı halinde açılabilir. Buradaki zarar kavramı zarar illa fiili bir zararın gerçekleşmiş olmasına ihtiyaç yok. Zarar görme tehlikesinin varlığı bile tazminat davalarının açılması için yeterli.

Burada tabii maddi tazminatın hesabında birtakım varsayımlara dayanıyor mahkemeler. İki yöntem var, ya kişi kendi kar kaybını ispat edebilir bir şekilde belli bir dönemde işlerindeki, gelirindeki düşüş buna destek olabilir, bunu ispatlamak için destek olabilir ya da karşı tarafın bu dönemde elde ettiği karı kendi kar kaybı olarak talepte bulunabilir. Her durumda da bu tümüyle varsayımına dayanıyor tabii ki burada ki zarar.

Davayı kimler açabilir? Baktığımızda bir kere zarar gören ve görme tehlikesi olan işletme sahibi böyle bir dava açabilir. Bunun dışında ekonomik menfaatleri zarar gören müşteriler. İkisinin arasındaki fark şu: İşletmenin zarar görme tehlikesinin olması, tazminat davasını ya da diğer davaları açması için yeterli. Fakat, müşteriler doğrudan doğruya bire bir zarar görmüş olmalıdır ki, bu davalardan birini açabilsinler.

Bunun dışında kanunla getirilen, Türk Ticaret Kanunuyla getirilen bir imkan meslek örgütlerinin de haksız rekabet davalarını açabilmeleri. Eğer, üyelerinden birinin, en az birinin menfaati zarar gördüğü takdirde meslek odası, meslek birlikleri tazminat davaları dışındaki davaları genel olarak açabilirler.

Burada kimlere karşı dava açılabilir? Tabii ki haksız rekabeti yapana karşı dava açılabilir, haksız rekabete konu malı satış amacıyla veya şahsi ihtiyacı dışındaki bir ihtiyaçla elinde bulunduran üçüncü kişiler için, üçüncü kişiler tarafından bu dava açılabilir, üçüncü kişilere karşı bu dava açılabilir. İstihdam edene eğer yanındaki personel haksız rekabet eylemi yaptıysa, istihdam edene karşı bu dava açılabilir ve basın yoluyla işlenmişse yazı işleri müdürü, yayımcı ya da matbaacıya karşı bu davalar açılabilir.

Davalar zaman aşımına tabi. Genel olarak bu hakkın, haksız rekabetin varlığının öğrenildiği tarihten itibaren 1 yıl, her şartta böyle bir hakkın doğduğu, haksız rekabetin gerçekleştiği tarihten itibaren 3 yıllık zaman aşımına tabidir.

Ceza Kanunlarıyla daha uzun, eğer aynı zamanda bu haksız rekabet bir suç teşkil ediyorsa ona ilişkin zaman aşımı süresi uygulanır ve bazı durumlarda,

şimdi yeniden tek tek saymalıyım. Bazı durumlarda sadece bu davalarda yetinilmiyor, Türk Ticaret Kanunu aynı zamanda hapis cezasını da öngörmüş, haksız rekabet halinin varlığında.

Şimdi asıl konumuza gelirsek genel çerçeve bu, bunun içinde hareket ediyoruz. Dediğimiz gibi artı kurallar olmasa bile meslek mensupları zaten Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi. Peki neden ayrı başka meslek kurallarına ihtiyaç var muhasebe mesleği yönünden. Belki ilk aşamada tartışılması gereken nokta bu.

Tabii ki mesleğin uzun dönemli güvenilirliği ve verimliliğini sağlamak yönünden ve sosyal sorumluluğun gereği bakımından. Peki, Türk Ticaret Kanunu hükümleri bu amaçları sağlamak için neden yeterli değil diye baktığımızda. Bir kere Türk Ticaret Kanununun mantığı daha çok mal piyasalarına yönelik, hizmet piyasaları çok dikkate alınmamış o dönem itibarıyla.

Yeni kanun geliyor, yeni kanunda da haksız rekabet halleri çok genişletilmiş, fakat orada da tüketicinin korunmasına önem verilmiş. Çünkü, İsviçre'den yine örnek alınmış yeni tasarıda. İsviçre'de haksız rekabet hükümleri tüketicinin korunması hakkında kanunla bir arada düzenlendiği için bu genel yapı bozulmamış, sanki tüketicinin korunması kanunun bir parçası haline getirilmiş gibi görünüyor, yeni tasarıda haksız rekabete ilişkin hükümlerde.

Dolayısıyla, hizmet sektörüne ilişkin ihtiyaçlara yeteri kadar cevap verebilecek bir yapı yok. Örnekler sayılmış Türk Ticaret Kanununda, ama uygulamaya, mahkeme kararlarına baktığımızda hep aldatıcı reklam ve iltibasa, başkasının malıyla iltibas meydana getirecek davranışlara yönelik uygulamanın gelişmiş olduğunu görüyoruz. Onun için de mahkeme kararlarında hizmet sektörüne ilişkin yine yol gösterici çok fazla örnek bulamıyoruz.

Bu nedenle bu genel yapının belirli bir mesleğe yönelik olarak düzenlenmesinde fayda var. Burada ben yine aynı noktaya döneceğim. Bu ayrıca şunu da sağlayacak diye düşünüyorum: Yani, evet zemin çamurlu, bu çamurlu zeminde ne kadar hareket edebiliriz. İşte belki ortak normlar üzerinde bir topluluğun oluşması, buluşması ve bunları gerçekten benimseyerek uygulamaya taşınması halinde kişisel menfaat uğruna zaman zaman bunları göz ardı edenlere de hukuki yaptırımların yanında o sosyal baskıyı oluşturma imkanını da verecek.

Dolayısıyla, bu kuralların sadece yazılı olarak var olması tabii sorunun çözümü-

mü değil. Bunların gerçekten benimsenerek uygulamaya taşınabilmesi ve taşınabilecek yaptırım yollarının da önünün açılması gerekiyor.

Bu açıdan örnekleri, aslında Mine'nin verdikleri örneklere de bakarsak dedik ki, hukuk, yasal mevzuata uygun davranmamak bazı toplumlarda, kolektivist toplumlarda etik açıdan problem yaratmıyor, sakınca yaratmıyor. Evet, bunun örneğini yine Rekabet Kurulunun uygulamalarından da görüyoruz. Mesela, içeride en son yapılan soruşturmalardan birinde bir Türk firmaya soruşturma için gidildiğinde Türk firma soruşturma yapılmasını, inceleme yapılmasını, yerinde inceleme yapılmasına izin vermedi. Bunun üzerine Kurul Sulh Hukuk Mahkemesinden karar aldı, o kararla gitti. Ama, çok uluslu firmanın yaklaşımı gelin inceleyin, bakın, eğer bir yerde bir yanlışımız varsa bize söyleyin, uzaşmaya gidelim, bu yanlış düzeltelim şeklindeydi. Çünkü, Avrupa rekabet kültürüne baktığımızda ceza almanın ötesinde geçmişlerinde böyle bir lekeyi taşımak istemiyorlar, böyle bir soruşturmadan aklanmadan çıkmak istemiyorlar, böyle bir problemleri var.

Yine Coca Cola örneği, Coca Cola komisyonla masaya oturdu, komisyon Coca Cola'nın pazardaki hakim durumu, hakim gücü nedeniyle bazı uygulamalarını, yani sadece Coca Cola satacağın, benim buzdolabım burada duracak, içine başka ürün koymayacağını gibi uygulamalarını rekabeti tehdit edici, önleyici olarak değerlendirdi. Coca Cola hiç soruşturmaya izin vermedi, hemen komisyonla masaya oturdu, bir taahhütname imzaladı ve neleri yapmayacağını açıkça beyan etti, taahhüt altına soktu kendini. Önemli olan o lekeyi taşımamak, o doğru yolu birlikte bulmak.

Dolayısıyla, bu ortak normlar belki bunu sağlar bu amaca yönelik olarak değerlendirmesi gerekiyor. Şimdi, amaç ve kapsamı tabii ki serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirler arasında tüm meslek üyelerinin menfaatine dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması, genel amaç bu.

Bunun içinde haksız rekabetin bu kapsamda tarifini yaparsak meslek mensupları arasında ilişkileri etkileyen aldatıcı veya diğer şekillerdeki dürüstlük kurallarına aykırı davranışlar veya ticari uygulamalar, haksız rekabet teşkil eder diye genel bir tanım yapabiliriz.

Bu genel tanımdan sonra bundan sonrası benim önerilerim.

Haksız rekabet, mesleğe yönelik haksız rekabet hallerini 6 grup halinde top-

lamayı düşündüm. Burada bir kere dürüstlük kurallarına aykırı beyanlar, tanıtım ve iş alma yöntemleri, bir diğeri ticari, yine dürüstlük kurallarına aykırı ticari uygulamalar, istihdama ilişkin dürüstlük kurallarına aykırı uygulamalar, mali uygulamalar, dürüstlük kurallarına aykırılık teşkil edebilecek mali uygulamalar, aldatıcı ya da reklam yönetmeliğine, reklam kurallarına aykırılık ve son olarak da kanunun biraz önce sosyal damping dediğimiz kural burada gerçekten önemli. Bu tür yaklaşımları kanunların öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmeyerek belirli avantajlar sağlanması halinde. Bunun da haksız rekabet teşkil etmesi düşünülebilir.

Bu genel 6 başlık altında özellikle hangi haller, sadece yine bu Türk Ticaret Kanunundaki mantıkla örnekleyici nitelikte, sınırlayıcı bir sayım değil. Hangi haller haksız rekabet teşkil eder.

Bir kere dürüstlük kurallarına aykırı beyanlar, tanıtım ve iş alma yöntemleri dediğinizde diğer meslek üyelerine yönelik olarak karşı tarafın dürüstlüğü, güvenilirliği, tarafsızlığı hakkında yanlış, asılsız beyanlarda bulunma, meslektaşların hizmetleri, faaliyetleri hakkında yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarda bulunma, kötüleme, meslektaşları hakkında ilgili kuruluşlara asılsız ihbar ve şikayette bulunma bu grupta değerlendirilebilir.

Kişinin kendisiyle ilgili olarak da yine kendi hizmetleri ve faaliyetleriyle ilgili aldatıcı reklam teşkil edecek şekilde gerçek dışı ve yanıltıcı açıklamalarda bulunmak, sahip olmadığı meslek unvanını, paye ve diplomaları kullanmak da bu grupta değerlendirilebilir.

Uygulamalar, ticari uygulamalar açısından baktığımızda örneklere, mesela meslek ruhsatının kiralanması yoluyla meslek üyesi olmayan kişilere faaliyette bulunma imkanı sağlamak. Genel kabul görmüş muhasebe ilke ve standartlarına aykırı mesleki faaliyette bulunma, gereken mesleki özeni göstermeme. Bir diğer durum defterlerini tutmadıkları veya mali tablolarını düzenlemedikleri mükelleflerin beyannamelerini imzalamama, bir diğer meslek üyesiyle sözleşmesi bulunan müşteriler ile bizzat sözleşme yapmak amacıyla bu müşterileri mevcut sözleşmelere aykırı davranmaya veya bu sözleşmeleri feshetmeye yöneltme.

Tabii bunun sınırı ne olacak? Herhalde daha iyi koşullar sağlayarak aslında belki biraz önce söylenen etikte yapılan açıklamayla ilgili gereği gibi hizmeti sunamayacağımız halde aşırı indirimler sağlayarak ya da başka imkanlar sağlayarak bir diğer rakipten müşteri çalmak diyebiliriz kısaca.

Bağımlı çalışan meslek mensuplarının birden çok işletmede mesleki sorumluluk üstlenmesi. İzinsiz olarak faaliyette bulunulması, yetki belgeleri ve ruhsatları iptal olduğu veya faaliyetleri geçici olarak durdurulduğu halde mesleki faaliyetlere doğrudan veya dolaylı olarak devam edilmesi.

Yetki belgeleri ve ruhsatları iptal olduğu ve faaliyetleri geçici olarak durdurulduğu halde ticaret unvanlarında, ilan ve reklamlarında mesleki faaliyette buldukları intibamı yaratacak kelime veya ibareler kullanılması.

Birinci durum olmadığı halde, yetki olmadığı halde faaliyette bulunuyor. Diğerinde ortada bir faaliyet yok ama, üçüncü kişilerde bir faaliyet olduğu izlenimini yaratacak şekilde davranmaya devam ediliyor. Her ikisi de haksız rekabet olarak düşünülebilir.

Bir diğer meslek üyesinin işçilerine, vekillerine ve diğer yardımcı kişilerine hak etmedikleri ve onları işlerini yerine getirirken yükümlülüklerine aykırı davranmaya yöneltebilecek çıkarlar sağlayarak veya önererek doğrudan ya da dolaylı menfaat sağlama.

Bir diğer meslek üyesinin işçileri, vekilleri ve diğer yardımcı kişileri her türlü vasıtayla meslektaşın veya müşterilerinin iş sırlarını ele geçirmeye veya açıklamaya yöneltme.

Bir şirket tüzel kişiliği altında faaliyette bulunan meslek üyelerinin şirket ortak sayısından daha fazla sayıda şube açması veya şubede sürekli mesai yapan şirket ortağı meslek üyesinin görevlendirilmemesi.

Açıkça Yahya Bey bu çalışmayı yaparken bize daha önce meslek odalarının görüşleri ve bu konudaki önerilerini de vermişti. Bu son durum tümüyle oradan alınmış. Belki tartışma yaratabilecek, yani klasik haksız rekabet hallerinden biri olmadığı için belki tartışma yaratabilecek bir seçenek.

Ve rekabet hukuku açısından da böyle bir sınırlamanın getirilebilmesi için bunun sadece bir meslek kuralı ya da yönetmelik olarak değil, kanunun içine getirilecek açık bir hükümlerle düzenlenmesi daha uygun olabilir. Burada kanuna dayanarak kurallar içinde yer alması hukuk mantığı içinde daha doğru olabilir.

Üçüncü grup mali uygulamalara ilişkin ücret ve diğer mali uygulamalara ilişkin haksız rekabet teşkil edebilecek haller. Bu şu an için kanun hala mevcut, yürürlükte, olduğu gibi yürürlükte olduğu için, evet asgari ücret tarifesiyle belirlenen ücretin altında ücret talebi. Bu haksız rekabet teşkil edilebilir, kabul edilebilir.

Ücret niteliğinde olmak üzere yapılacak hizmet veya iş sonucu elde edilen menfaat üzerinden ortaklık pay anlaşması yapılması. Bu da tarafsızlık özelliğini ortadan kaldırdığı için bir haksız rekabet hali teşkil edebilir.

Bir meslek üyesine olan ücret borcunu yerine getirmeyen iş sahibine diğer meslek üyesinin hizmet vermesi. Bu eğer bütün meslek mensupları bu konuda özenli davranırsa problemi, yani birlik olarak müvekkilden ya da müşteriden gelen problemi ortadan kaldırma imkanı veriyor aynı zamanda meslek mensuplarına.

İş sahiplerinden emanet para toplamak, alınan ücrete karşılık gerçeğe aykırı serbest meslek makbuzu, fatura düzenlemek, sözleşme değerinin altında serbest meslek makbuzu düzenlemek veya hiç düzenlemeyerek az vergi ödemek, mali yükümlülükleri yerine getirmemek. Aracılara ücret yahut da herhangi bir çıkar sağlamak veya vaat etmek suretiyle iş almak. Hizmet verilen iş sahiplerine ait veya iş sahiplerinden elde edilen ticari finansal bilgileri kullanmak suretiyle ekonomik çıkar sağlamak.

Dördüncü grupta istihdamla ilgili, yine meslek odalarından gelen taleplerde bu konunun altı özellikle çiziliyordu. Çalışanlara iş mevzuatında öngörülen ücret ve sosyal hakları vermeme suretiyle veya maliyetleri düşürmek için yasal zorunlulukları yerine getirmeme, TÜRMOB tarafından belirlenen hizmet ve büro standartlarına uymama, mesleği yapmaları yasaklananları çalıştırmak veya bu kişilerle her ne şekilde olursa olsun mesleki iş birliği içinde bulunmak örnek haller olarak düzenlendi. Bunlar değiştirilebilir ya da bunlar artırılabilir. Sadece genel bir çerçeve.

Diğer iki durum da reklam yasağını ihlal etmek. Bununla ilgili çok detaya girmedim. Çünkü, bence gerekli olan bu konuda bir reklam yönetmeliği çıkarılması. Çünkü, bugün artık internet kullanımı ve hizmetlerin bile internet üzerinden verilmesi dolayısıyla, hani ne kadarı reklamın ne kadarı yasak ne kadarı değil bunu detaylandırılmasına ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Ve son olarak da kanun ve diğer sair mevzuat hükümlerinin emredici kurallarına aykırı davranmak suretiyle rakiplerle rekabette avantaj yaratmak, rakipleri bunları uymamakla kendi içi avantaj, rakipler bakımından dezavantaj yaratmak da bir haksız rekabet hali.

Tedbirler ne olabilir? Asıl önemli olan bunlar böyle yazılı olmasa bile mevcut kanun hükümleriyle zaten aynı sonuçlara varmak çok da zor değil. Önemli olan gerekli yaptırımları uygulamak.

Birincisi denetim, bildirim, meslek içi eğitim ve meslekle bağdaşmayan işler olarak 4 grupta toplayabiliriz bunları. Denetimden kastettiğim bu konuda bir denetim kurulu teşkil edilebilir odalar nezdinde ve kurullara meslek mensuplarının uygulamalarını denetleme yetkisi ve gerektiği zaman onlardan bilgi isteme, bildirimlerin kendisine yapılmasını isteme, yıllık faaliyetlerle, o ilde yıllık faaliyetlerle ilgili genel olarak haksız rekabet yönünden, genel olarak raporların yayınlanması gibi birtakım görevler de yüklenebilir denetim kurulu-na.

Anladığım kadarıyla zaten halihazırda böyle bir bildirim yükümlülüğü var meslek mensuplarının. Yani, mevcut müşterilerini bildirme yükümlülüğü, ama bu bildirimlerin odalar tarafından denetlenmesi ve müşteri hacmiyle meslek mensubunun ona sağladığı alt yapının birbirinin uyumlu olup olmadığı, eğer arasında bir uyumsuzluk varsa, yani istihdam edilen personelle çalışma şartları içinde belirtilen sayıda defterin tutulması ya da iş hacmine sahip olunması, işin gereği gibi yürütülmesi bakımından mümkün görünmüyorsa bu tür çalışanların daha yakından takip edilmesi, faaliyetlerinin takip edilmesine imkan verecektir ve eğer müşterileriyle olağan dışı sebeplerle iş akitleri, sözleşmeleri sona erdiğinde bunun da derhal odaya bildirilme yükümlülüğü yüklenebilir meslek mensuplarına.

Meslek içi eğitim, burada zorunlu bir eğitim önerisi getirmeye çalıştım. Yılda belirli bir saat öngörülme üzere, bir meslek içi eğitim programına, sempozyum veya seminer programına katılmaları zorunlu kılınabilir. Bir süre öngörülebilir, işte iki yıl içerisinde asgari miktarı tamamlama yükümlülüğü, eğer bu belirlenen süre içerisinde tamamlanmıyorsa, kısa dönemlerle yükümlülük yerine getirilinceye kadar belgenin askıya alınması söz konusu olabilir, ama tabii ki böyle bir hüküm kurallar bütünü içinde değil, ayrıca kanunla düzenlenmesi gereken, Disiplin Yönetmeliğine de konulması gereken bir öneri.

Meslekle bağdaşmayan işlerin belirlenmesi ve meslek mensuplarının bu işleri yapmamalarının sağlanması. Bunlar özellikle aylık ücret, gündelik ve kesenek gibi ödemeler karşılığında görülen hizmet ve görevler, sigorta produktörlüğü, tacirlik, esnaflık, mesleğin onuruyla bağdaşmayan diğer işler olabilir.

Peki bunun dışında bunlar nasıl takip edilecek? Odalara düşen sorumluluk burada zaten var olan sistem içinde para cezaları dahil Disiplin Yönetmeliği uyarınca öngörülen diğer disiplin cezalarından birini uygulayabilir, ama burada en önemli yükümlülük aslında denetimde, yani yaptırımdan önceki aşama daha önemli.

İkinci olarak da, oda üyelerinden birinin zarar görmesi halinde Türk Ticaret Kanununda öngörülen davalardan birini açabilir, tazminat davaları hariç diğerlerini meslek mensubuna karşı açma yetkisi var çünkü. Bu davalarda fiilin haksız olup olmadığının tespiti, eğer haksızsa haksız rekabetin önlenmesi ve haksız rekabet neticesi maddi durumun ortadan kaldırılması. Eğer, yanlış, yanıltıcı beyanlarla haksız rekabet yapılmışsa, bu beyanların düzeltilmesini talep edebilir.

Zarar gören bakımından neler talep edilebilir diye bakıldığında, bir zarar olması şart değil yine burada genel kural çerçevesinde. Zarar görme tehlikesinin olması halinde bile bir kere odaya gerekli mekanizmayı çalıştırmak için başvuruda bulunabilir, Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde diğer davaları şahsi olarak açma imkanı var.

Bunun dışında benim önerim Disiplin Yönetmeliği ve kanuna konulacak bir hükümlerle para cezası öngörme. Çünkü, meslekten men ya da belli bir dönem içinde meslekten uzaklaştırma daha ağır cezalar gibi görünüyor. Onun için de çok fazla uygulanmama yönünde bir eğilim var.

Bunun yerine mesela haksız rekabet yoluyla elde edilen menfaatin belirli bir yüzdesinin para cezası olarak verilmesine karar verme, Disiplin Yönetmeliğinde getirilecek bir hükümlerle Disiplin Kurulu bu konuda yetkilendirilirse o zaman daha uygulanabilir bir yaptırım, diğer aşamalara geçmeden önce daha uygulanabilir bir yaptırım söz konusu olabilir.

Bir de meslek mensuplarının kendi aralarında ortaya çıkan uyuşmazlıklarda tahkim usulü söz konusu olabilir. Yani, yargıya gitmek çok alışılmış bir şey değil mahkemelere gitmek, ama bunun yerine kendi içinde bunu çözen mekanizmayı çalıştırmak bir yöntem olabilir.

Ve son olarak da bu konuda, yani aldatici reklamlarla ilgili özellikle veya reklam hakkını ne şekilde kullanacağı, hangi sınırlar içinde kullanılabileceğinin standartlaştırılmasına yönelik olarak bir Reklam Yönetmeliği çıkarılabilir.

Çok teşekkür ediyorum sabırla dinlediğiniz için. (Alkışlar)

Yrd. Doç. Dr Mine TÜKENMEZ
Dokuz Eylül Üniversitesi

- Bir şey ilave edebilir miyiz? Size bir anket formu dağıtıldı biliyorsunuz bu bizim projemizle ilgili. Bu kültürel değerleri, sosyoekonomik değerleri tespit etmek adına ve biraz önce ilk oturumda da bahsedilen birtakım hile tekniklerinden bahsedilmişti ufak ufak onlarla çok uyuştu, çok güzel oldu. Birtakım ufak örnek olaylarımız var. Muhasebe meslek mensubunun etik davranışını, etik algılayışını ölçmek adına ve etik ilkelerimizi de belirlemek adına bunları baz almak için kullanacağız bu projemizde.

Böyle bir kitleyi biz akademisyenler olarak dünyada bir daha bulamayız herhalde. Ancak, böyle forumlardan forumlara bulabiliriz. Meslek mensuplarına bu şekilde anket çalışması yaptırmak bizim en büyük hayalimizdir, ama genelde böyle bir örneklem kitlesi bulmak hiçbir zaman mümkün olmamıştı.

Dolayısıyla, ankete göstereceğiniz ilgi bizim için çok değerli olacak. Eğer doldurursanız, birkaç dakika vaktinizi ayırabilerseniz girişteki masaya ya da bizzat bize de teslim edebilirsiniz çok mutlu olacağız.

Bir de sizden istediğimiz öğleden sonra meslek ahlakıyla ilgili serbest tartışmada daha çok meslek mensubu olarak yaşadığımız etik çatışmalar, problemler nelerdir bunlarla ilgili spesifik örnek verebilerseniz, sunabilerseniz bize faydalı olacak.

Onu belirtmek istedik. Teşekkürler. (Alkışlar)

**Denetim ve Denetime Talep, Denetim
Faaliyetleri, Meslek Tekniği Forumu
Serbest Tartışma**

Ahmet AKIN

Yöneten

TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi - YMM

- Sayın Başkan, değerli katılımcılar; Denetim ve denetim standartları formunun serbest tartışma bölümüne başlıyoruz.

Öğleden önceki oturumlarda bu konularla ilgili olarak Sayın Aslan Coşkun ve Sayın Ertan İskender Ayhan ayrıntılı açıklamalarda bulundular. Sizlerin katkılarına ve sorularınıza ışık tutmak açısından değerli katılımcılar neler söylemişler onları çok kısa olarak geçeceğim.

Sayın Coşkun yasal denetçinin bağımsızlığı ve temel kurulların önemini vurgulayarak ekonomik hayatta yer alan kurum ve kuruluşların finansal tabloların kullanıcıları olarak yarar sağladığını belirtti.

Ayrıca mesleki standartların kamu yararı gözetilerek belirlenmesi gerektiğine işaret ettiler. Çok uluslu şirketlerin dünyadaki gelişimiyle birlikte genel kabul görmüş prensipler ve kurulların uluslararası standartların başlangıç noktası olduğunu ifade ettiler.

Uluslararası meslek ahlak kurallarını iki bölümünü çok ayrıntılı olarak bizlere sundular. Yine Türkiye’de bağımsız denetimle ilgili önemli gelişmelerin söz konusu olduğunu belirttiler.

Sayın Ayhan Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye’deki denetim standartlarının gelişimini özet olarak anlattı. IFAC denetim standartlarını IFAC’ın içinde bir kurul olan Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulunun standartlarını kısa zaman süresi içerisinde anlatmaya çalıştılar.

Bunlara anlatırken özellikle 3-4 tane standarda çok önem verdiğini de belirttiler. Denetimde kalite kontrol standardı, denetçi tarafından mali tablolarda hilelerin dikkate alınması standardı, uzman raporunun kullanımı ve denetim görüşüne şartlı açıklama gerektiren hususlarla ilgili standartlar.

Elbette bu standartlar çok geniş bir mevzu, kısa bir zaman dilimi içerisinde çok da güzel bir özet sunarak bizleri bilgilendirdiler.

Değerli katılımcılar, uzman denetçi kaliteli muhasebe ve denetim standartlarının uygulanmasındaki mesleki başarısı ile toplumda mesleğimize olan güveni yaratacak ve saygı uyandıracak görüşlere temel oluşturacaktır. Bu bakımdan uygulamaya konulan denetim standartlarının yüksek kalitesinden emin olmak, küresel uyumlaşmanın bir ön koşulu olarak büyük önem taşımaktadır.

Uluslararası standartların açık, anlaşılabilir ve dünya genelinde uygulanabilir olma kapasitesinde bulunması etkinliğini önemli ölçüde artıracaktır.

Bu standartların kurulması ve yürütülmesiyle ilgili olarak çalışmalar yapan Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulunun strateji ve ilkelerini özellikle son yıllarda olan ve önümüzdeki dönemdeki hedeflerini incelediğimiz zaman iki önemli konunun öne çıkmış olduğunu görüyoruz. Bunlardan birincisi, açıklık, bir diğeri ise uyumlaşma, son zamanlardaki moda olan tabiriyle yakınsama.

Uyumlaşma konusu uluslararası muhasebe standartlarının uygulanmasında ve kurulmasında olmazsa olmaz bir koşuldur. IFAC Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu bu standartlar oluşurken onlarca kuruluş, ilgili kuruluş ve kurum ile görüşmeler yapmakta ve mutlaka onların onay ve güven ortamının yaratılmasını sağlamaya çalışmaktadır.

Türkiye’de de aynı olay buraya da yansdı. Sayın Masum Türker’in Başkanlığında çalışan kısa adı TÜDEKS olan Türkiye Denetim Standartları Kurulu katılımcı bir anlayışla tüm standartları, uluslararası standartları gözden geçirerek çok kısa bir süre içerisinde önümüzdeki günlerde sizlere sunmayı hedef edindi.

Bu konuyla ilgili olarak da bayağı bir yol alındı. Burada da yapılan yine tüm üniversitelerden, mali müşavirler odalarından, yeminli mali müşavirler odalarından, bakanlıklardan, büyük işletmelerden, holdinglerden, yani ilgili tüm kurum ve kuruluşlardan uzman kişiler alınarak standart komiteleri oluşturuldu. Şu anda bu komitelerin 7 tanesi İstanbul’da, Ankara’da 4, İzmir 2, Adana 2, Bursa Çanakkale Kocaeli Kayseri ve Gaziantep’te 1’er tane olmak üzere komiteler oluştu ve bunların büyük bir çoğunluğu da çalışmaya başladı. Önümüzdeki günlerde diğer geri kalan komiteler de oluşturularak uluslararası standartlarla birlikte Türkiye’nin temel gerçeklerini de göz önüne alacak olan ve sizlerin bu mesleği, denetçi mesleğini icra ederken uygulayacağınız standartlar çok kısa bir süre içerisinde sizlere bir kitapçık halinde sunulacak.

Şimdi, bu standartlar oluşurken bir ölçü hepsine uyar, çözümü yoktur, olması gereken hangi seçenek iyisidir sorusunun yanıtı çok önemlidir. Zaten standartların oluşumunda katılımcı olmak, ilgili kurum ve kuruluşların onay ve güvenlerini sağlamanın amacı da buradan kaynaklanmaktadır.

Bakın, Uluslararası Denetim Standartları Kurulunun hangi kurullarla istişare ederek bu standartları oluşturmaya çalıştığını incelediğimde çok fazla kurum var, hepsini yazamadım, şöyle size okuyorum üç-beş tanesini.

Uluslararası Sermaye Piyasaları Organizasyonu, Bankacılık Gözetimi Hakkındaki Basel Komitesi, Uluslararası Sigortacılık Gözetim Birliği, Dünya Bankası, Kamu Çıkarı Gözetim Kurulu, Avrupa Komisyonu, Amerika Birleşik Devletleri Kamu Şirketleri Muhasebe Gözetim Kurulu, Japon Finansal Hizmetler Ajansı, Ulusal Denetim Standartları Kurucuları, Avrupa Muhasebeciler Birliği, Çin Denetim Standartları Kurulu ve böyle, bu kurum ve kuruluşlar uzayarak da gidiyor.

Şimdi, Türkiye’de de bu sistem esas alınarak önemli bir noktaya da gelmiş bulunuyoruz.

Değerli katılımcılar, hep şu soru çok soruluyor, peki bu denetim mesleğinin kuralları ile standartların oluşumunda kim etkili olacak. Şimdi, dünyada iki görüş var. Birincisi, “Self regulation” dedikleri örgütlerin, meslek örgütlerinin kendilerinin bunları oluşturması. İkincisi de, direkt regulation olarak ifade edebileceğimiz kamu otoriteleri tarafından bu kural ve ilkelerin belirlenmesi.

Aslında dünyada kendi kurallarını kendi koy sistemiyle hareket edilme ön planda iken özellikle 1997-1998 Güney Asya krizi ve onu takip eden 2001 yılındaki Enron, WorldCam ve bunu takip eden Parmalat krizlerinden sonra özellikle Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Kanada gibi ülkelerde, bunu Hong Kong’u da ayrı bir bölüm olarak ifade edebiliriz. Direkt “Regulation” dedikleri kamu otorite düzenlemesi etkinliği öne çıktı.

Tabii önemli olan hangisinin daha yararlı ve verimli olacağını ortaya koymak. İki şekilde de bu uygulamalar dünyada yapılabiliyor. Türkiye’ye baktığımız zaman zaten TÜRMOB bir kamu kurumu niteliğinde meslek örgütü olma hakkını Anayasadan aldığı için bu standartların, denetim standartlarının ve uygulamalarının yayınlanması ve takibi konusunda tek yetkili kurum olarak karşımızda duruyor. Bu böyle.

Fakat, bazı kurum ve kuruluşlar görevi olmamasına rağmen bizim yetkilerimize bir noktada tecavüz etme cesaretini bile zaman zaman gösterebiliyorlar. Ama, bu meslek örgütü o kadar güçlü bir örgüt ki ve bunu da son haftalarda bazılarının karşı da göstermiştir. Bu hepimiz açısından memnuniyet verici bir durumdur.

Değerli katılımcılar, dün de konuştuk, bugün de konuşuyoruz. Tüm bu konuşulanlar, yani mesleğin bugünü, geleceği, denetim standartları, muhasebe standartları, etik kurallar, haksız rekabet, finansal raporlar ve tablolar, bunların hepsini birbirinden ayırma olanağımız da yok, bunların hepsi bir bütün. Yani, bir noktada eksik kalırsak veya bir noktada yanlış yaparsak istediğimiz şekilde hız alamayız, istediğimiz noktalara gelemeyiz.

Onun için tüm bunları, bu konuları bir bütün halinde düşünüp uygulamaya koymak lazım. Şimdi, dün de çok konuşuldu mesleğimizin bugünü ve geleceği, bugünü nedir, geleceği ne olmalıdır diye. Bu konuyu daha önce de birçok sempozyumlarda inceledik. Mali müşavirlik ve muhasebecilik mesleği bir kariyer mesleği olmalıdır ve mutlulukla da görüyoruz ki, mali müşavirlik ve muhasebecilik mesleği bir kariyer mesleği olma yolunda emin adımlarla gidiyor.

Elbette yapılması gereken daha çok şey var. Hep konuşulur, bir mali müşavirin veya bir muhasebeci nasıl olmalı, yani bunun en önemli temel özelliği ne olmalıdır? Dünyayı incelediğimiz zaman, Batıyı, Doğuyu, her tarafı üç tane çok önemli ve temel özellik öne çıkıyor. Bunlardan birincisi dürüstlük, ikincisi çok önem verdiğimiz uzmanlık ve üçüncüsü de şeffaflık.

Bu mesleğin gelecekte toplumda, ekonomide, dünyada hak ettiği yeri alabilmesi için bu üç konu üzerinde çok iyi ve ciddi çalışmalar yapılması lazım. Özellikle her finansal skandalın ve her muhasebe skandalı, hilesinin arkasından dürüst davranılmadığının olduğunu görüyoruz. Demek ki, dürüstlük konusunda çaba harcamak, bu konuda gerekeni yapmak tüm meslek mensuplarının vazgeçilemez ortak paydası olmalıdır. Bu böyle.

Tabii ben bu mesleği dürüst yapıyorum diyerek de bir sonuca ulaşamazsınız. Mesleğinizde, mesleğimizde uzman olacağız, bu uzmanlık bilgileri doğrultusunda hazırlamış olduğumuz finansal raporlar, bizler hazırlayıcı olarak denetçiler denetçi olarak bu görevlerini yerine getirdiklerinde şeffaflık ve açıklık konusundan hiçbir zaman için ödün vermemeleri gerekiyor.

Gelecekteki mesleğimizin oluşumu yönünden bunlar çok önemli işler. Tabii bazı elverişsiz durumlar var. Mesleğe talep, denetime talep, mali müşavirliğe talep, muhasebeye talep.

Şimdi, bu talep nereden gelecek? Kamu idaresinden yasal prosedürler dahilinde geliyor bu talep. Yani, işte bankalar bilançolar istiyor falan. Ama, bu meslek eğer gelişecekse bu meslek gücünü piyasadan almalı.

Onun için çok iyi değerlendirme yapmamız lazım. Şimdi, karşımızda çok güçlü bir egemen sermaye var, nasıl Türkiye’de fakir insanlar var, zengin insanlar var, gelir dağılımı çok adaletsiz, bu aynısı dünyada da böyle. Parayı elinde bulunduran, trilyonlarca doları elinde bulunduran egemen sermaye var, bir tarafta da işte az gelişmişler, fakirler var.

Şimdi, egemen sermaye Türkiye’ye geliyor, özelleştirme işlerine katılıyor, şunu yapacağım, bunu yapacağım diyor, yani onlar Türkiye’de Türkiye ekonomisi düzelsin, istihdama çözüm bulunsun diye mi geliyor? Hiçbir ilgisi yok. Tek bir amacı olduğunu bilmemiz lazım. Yani, bu noktadan başlarsak daha kolay çözüme ulaşabiliriz gibi geliyor bana.

Para kazanmak için geliyor, senin çiftçinin, esnafın, memurun, emeklinin, hiç kimsenin derdi onun derdi değil. Ben paramı götüreceğim, 5 milyar doları koyacağım ve acaba kısa sürede ne kadar çok para kazanırım. Şimdi bunu tespiti yaptıktan sonra para onun, yani kurallarını da kendi koymak isteyecektir. Bu da bir gerçek değil mi arkadaşlar?

Ben hep şuna benzetiyorum bu işi: Bizim çocukluğumuzda futbol topu zor bulunurdu, bilmiyorum hep öyle, değil mi Sabri Ağabey hep öyle. Mahallemizde bir hali vakti iyi bir çocuk çıkardı, adamın topu olurdu, istediği şekilde takım kurardı, top oynamasını da bilmezdi. Eğer, onu siz hayır sen oynama kardeşim dersen topunu alır giderdi, biz de oynayamazdık yani, hiç kimse oynayamazdı.

Egemen sermaye de böyle. Eğer istedikleri koşulları ülkenizde yaratmazsanız gelmez. Yani, geldi işte Telekom’u alarak geldi, ilk işi ben yabancı dilde muhasebe tutarım, dolar bazında hesap yaparım dedi. Öyle oldu, yani yanlış anımsamıyorsam ve Bakanlar Kurulu da bir karar çıkarttı, izin verdi. Ama, bu hesapları sonuçta muhasebeciler yapacak ve denetçiler denetleyecek. Peki, nasıl talebi artıracacağız, bu işlere karşı talebi nasıl artıracacağız, önemli nokta bu.

Bir defa talebi artırabilmek için biz önce kendi kurumlarımız, kuruluşlarımız

olarak, yani örgütlerimiz olarak ilgili tüm kurumlarla, yani kim var burada? Kamu otoritesi var, bakanlıklar var, üniversiteler var, dernekler var, bunu çoğaltabiliriz, yani işte bankalar var, şu var bu var. Bunlarla birlikte karşılıklı sorunlarımızı giderip, birbirimizi ikna edip ve de güven sözleşmesini yaratmak zorundayız. Bu güven sözleşmesinin yazılı olması zorunlu değil, bunu yaratacağız. Artık buraya geldik, yani dikkat ederseniz bu işlerde nerelerden başladık, yani burada ben görüyorum hep, 20 yıldır bu örgütlenme çalışması emek veren arkadaşlarım hep burada oturuyorlar.

Demek ki bu güven sözleşmesi çok önemli. Bu sermaye açısından da öyle. Biz bu işi doğru yapar, istenilen raporları etkili bir şekilde sunabilirsek, açık, anlaşılabilir ve küresel ekonomiye yanıt verebilecek, onun ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde kurabilirsek, bu mesleğe talep elbette çoğalacaktır.

Belki farkındasınız, yani çok yabancı sermaye geliyor, İstanbul hele öyledir, yani Mersin'de de, bu Adana'da da hissediyoruz. Geliyorlar işte, iş yapmak istiyorlar. Çünkü, Türkiye çok büyük potansiyel var, her konuda büyük potansiyel var. E, bizim öz sermayemiz yok, kaynaklarımız yok veya kısıtlı, ancak alt yapıya harcayabiliyoruz. O sermayeye de ihtiyacımız var, o sermayeye de doğru bir şekilde Türkiye'ye çekmek zorundayız.

İşte burada değerli arkadaşlarım, muhasebecilik, mali müşavirlik ve denetçilik mesleğinin önemi o kadar çok büyük ki, en büyük görev bizlere düşüyor. Ne işletmecilere, ne ekonomistlere ne de işte buna benzer başka bir şeylere. En büyük görev bizlere düşüyor.

Biz bu görevin bilinciyle tespitlerimizi de doğru yaptıktan sonra inanın biraz önce söyledim bu meslek kariyer mesleği olacak göreceğiz, göreceksiniz hep birlikte, çok kısa sürede bu istediğimiz sonuca ulaşacağız. Yani, çok ciddi ve önemli adımlar da atıyoruz.

Aslında söylemek istediğim daha çok şey var, ama ben sorulara daha çok yanıt bırakmak için şimdi arkadaşlarımdan sıra ile sorularını ve katkılarını alacağım.

Buyurun efendim soru sormak için.

Mikrofonu böyle verelim.

Prof. Dr. Celal KEPEKÇİ

- Teşekkür ederim, Profesör Celal Kepekçi. Efendim TÜRMOB organizasyonu için teşekkür ederiz, ancak tabii aksaklıklar oldu hepimiz gördük, sanıyorum bir sonraki toplantıda bu aksaklıklar da gidecektir. Yalnız benim burada bir tavsiyem ve ricam muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceği dışında ayrıca yeminli mali müşavirlik mesleğinin de bugünü ve geleceği konusunda bir toplantı yapılması uygun olacaktır. Yeminli mali müşavir olarak da biz buna ihtiyaç duyuyoruz. Sanırım benim fikrimi de diğer yeminli mali müşavir arkadaşlar paylaşacaktır.

Muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceği konusunda iki senaryo çizebiliriz. Bugünü karanlık ve geleceği de karanlık olarak görebiliriz veyahut da ikinci senaryo bugünü idare ediyor ama, geleceği de parlak olabilir diye düşünüyoruz.

Bahsettiğiniz şekilde Türkiye yabancı sermaye girişinin artmasıyla birlikte bizim esnaf olarak birçok firmamız kapanma noktasına geldi veya kapandı. Serbest muhasebeciler, serbest muhasebeci mali müşavirler de genelde esnafa hizmet eden bir meslek. Dolayısıyla, yabancı sermayenin gelmesiyle birlikte yakın zamanda esnaf sayısı da azalacağı için muhasebe bürolarına da daha az sayıda ihtiyaç duyulacaktır diye düşünüyorum. Çünkü, Batı ülkelerinde de esnaf artık neredeyse kalmadı, hepsi büyük marketlerden alışveriş yapıyor, çok nadir ender durumlarda esnaf bulunuyor.

Dolayısıyla, özellikle büyük şehirlerimizde muhasebe büroları 10-15 yıl sonra kapanacak gibi geliyor bana. Bu bakımdan geleceği ben karanlık olarak görüyorum.

İkinci husus, dürüstlük konusunu bahsetmişsiniz. Tabii dürüstlük yasal sınırlar içinde olması gerekir. Tabii mesleğe girişte malum stajyer olarak veya stajyer dahi olmadan mesleğe başlanıyor, daha o yaşlarda muhasebe bürosundaki elemanlar beyannamelerden mükelleflerin imzalarını taklit etmeyle başlıyor işe, en iyi taklit yapan eleman ileride de en iyi muhasebeci olur diye bakılıyor. Tabii şartlar gereği her ay elimizde 200 tane müşteri varsa 200 müşteriden tek tek imza almamız mümkün değil, dolayısıyla biz de bunu zorunlu olarak görüyoruz, olarak düşünüyorum. Ama, bu da tabii uygun bir şey değil, beyannameler de gerçek değil o bakımdan, imza yönünden. Ama, tabii artık bu yıl internet'ten başladığı için bu sorun artık resmileşmiş gibi oldu.

Teşekkür ederim.

Emir SAFA

- Emir Safa, muhasebeciyim. Yeminli mali müşavirlik mesleğinden bahsedildi, benim bu konuyla ilgili bir sorum var. Dünyanın başka hangi ülkelerinde yeminli mali müşavirlik yasalarla düzenlenmiş? Bizim ülkemizde düzenlendiği şekilde benzeyen başka bir ülke var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

Mustafa KAYA

- Mustafa Kaya, muhasebeciyim, serbest muhasebeci.

Birinci Türkiye Muhasebe Forumunu düzenlediği için Odama, beni onurlandırdığı için bir kere teşekkür ederim.

Onun onuruna layık olmak için ben de yaklaşık 1991'in yarılardan beri sokakta simit bile yemiyorum. Başka açıklamaya da gerek duymuyorum ne demek istediğimi.

Sayın Hocam dedi ki, Celal Hocam, geleceğini muhasebecinin görmüyorum, bence hocam katılmıyorum yani, yanılıyor hocam. Muhasebe gelecekte daha da güçlenecek, daha da kariyerli, daha da kişilikli bir meslek olacak. Ancak, belki şekil değiştirir, isim değiştirir, ama yine muhasebecidir.

Holdingin de bir muhasebesi olacaktır, küçük esnafın da bir muhasebesi olacaktır, bunlar muhasebelerde bizim muhasebe standartlarına, genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre tutulmak zorundadır.

TÜRMOB'lu olmaktan da onur duyuyorum, bana mutluluk veriyor. İkinci mesleğim olarak sık sık bütün Türkiye'mizi ve yurt dışını gezme fırsatım olduğu için göğsümdeki rozetimi gerek yurt dışında, gerekse yurt içinde beni onurlandırdığı için de gururla takıyorum.

TÜRMOB biliyorum ki, onun omuzları üzerinde beni yükseltiyor, o beni yükselttikçe, yücelttikçe, o mutluluğu bana verdikçe ben de ona o mutluluğu, o onuru yaşatmak için elimden gelen her şeyi yapacağım.

Benim de sorum şu olacak: Denetimin genel uluslararası ya da Türkiye muhasebe standartlarının etik ahlakının ülkemizde nasıl uygulanacağı, yani önce bir kere bizim birer fert, tek tek birer muhasebeci, mali müşavir ya da yemin-

li mali müşavir olarak kendi içimizde bunu yapabilirsek o zaman TÜRMOB'a hiçbir şekilde bunu yansıtmadan bizim Odamızı da, yani bizim arkamızda dağ gibi duran, güçlü duran Odamızı da yüceltmış olacağız diyorum.

Teşekkür ederim, saygılar sunuyorum.

İbrahim IŞIK

- İbrahim Işık serbest muhasebeci, mali müşavir.

TÜRMOB'a ve siz saygı değer konuklara buraya kadar teşrif ettiğiniz için ve beni şu anda dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Benim kısa bir sorum olacak. Sorum şu olacak. Ben birkaç Alman firmasının burada, Türkiye'de teşekkülünde bulundum, nasıl oldu? Onların kuruluş işlemlerini yaptım, onlara iç denetimi için bazı tavsiyelerde bulundum. Fakat, kuruluş aşamasında veya daha sonraki aşamada şöyle bir soruyla karşılaştım. Siz necisiniz, ne iş yapıyorsunuz, Türkiye'de yeminli ve serbest mali müşavirlerin farklılıkları ne, birincisi buydu.

Niçin bunu soruyorlardı anlayamadım önceleri, yeminliyle bir rapor hazırlayan diğer serbest mali müşavir arkadaş arasındaki farkları ben biliyorum da, onlara nasıl izah edeceğimi anlayamadım.

Biraz evvel arkadaşım da bu konuyu sordu zaten. Buna cevap vermekte güçlük çekiyorum, onlar, ben güçlük çekiyorum derken yanlış olmasın, ifade etmekte güçlük çekmiyorum, ama onlara anlatmakta güçlük çekiyorum.

İkincisi diyorlar ki bana, bizim Almanya'daki firmamız falanca, Türkiye onun şu kolu var, biz artık muhasebecimizi onlardan temin edeceğiz ve onlarla anlaşacağız denetimi de onlara yaptıracağız diyorlar ve benim yaptığım bütün masraflarımı tabii ödüyorlar, ama muhasebeleri Türkiye'de bana tutturuyorlar.

Teşekkür ederim dinlediğiniz için.

Mustafa KAYA

- Mustafa Kaya muhasebeci demiştim.

Hocam ben bir Şey ilave edeceğim 6z6r diliyorum. Bundan 20 sene 6nce muhasebeciler 6ok iyi bilirler vergi dairelerine ya da inceleme elemanlarına gittikleri zaman 6oğu hakaretlerle karşılaşıldrdı, ancak bugün T6RMOB'un sayesinde, yani Birliğimizin, Odamızın sayesinde 10 tane d6zeltme beyanı verseniz dahi m6d6r sizi ayakta karşılıyor, 6n6n6 ilikliyor, teşekk6r ediyor. 66nk6, diyor ki bir meslek mensubunun imzası var.

Bu da 6ok g6zel bir olaydır yani bence, bunun da kıymetini bilmek lazım.

H6seyin BAYRAMOğLU

- H6seyin Bayramoğlu, serbest muhasebeci mali m6şavir.

Ben Şeye takıldım Hocam, bu T6rk Telekom'u alan yabancı sermayenin İngilizce olarak defter tutmak istemesi siz s6ylediğinize g6re doğru kabul ediyorum.

Bu beni biraz rahatsız etti ve ben o rahatsızlığımı dile getirmek istedim, 6z6r diliyorum 6nce.

Hani bir 6rnek verdiniz ya, topu olan arkadaş işte onu oynatmazsak topunu alıp 6ıkıyor. Şimdi bu yabancı sermaye eğer futbol oynamak i6in 6ağırdığımız kişi bizi Amerikan futbolu oynamak, Amerikan topu getiriyorsa bence topunu alsın 6ıksın bir.

İkincisi, ki biz muhasebeciler bağımsız insanlarız, ulusal bağımsızlığımız bu işin neresinde kalacak, bu bence 6nemli bir konu, herkesin bunun karşısında durması gerektiğine inanıyorum, T6RMOB'un da karşısında olması gerektiğine inanıyorum. Yoksa herhalde ileride İngiliz muhasebeciler, Fransız muhasebeciler diye gruplara da ayrılmamız gayet herhalde oraya doğru gideceğiz.

Teşekk6r ediyorum, bu rahatsızlığımı bir dile getirseniz sevinirim. (Alkışlar)

Gülcan GÜRBÜZ

- Teşekkür ederim. Ankara'dan serbest muhasebeci mali müşavir Gülcan Gürbüz.

Öncelikle muhasebe mesleğinin bugünü, geleceği ve sorunlarının bu şekilde bir forumda tartışma ortamı yaratıldığı için TÜRMOB yönetimine teşekkür ediyorum. Ancak, bu tür forumların devamının gelmesinin sağlanması ve bu forumlara katılımın Türkiye çapında, daha çok meslektaşın katılmasının sağlanması açısından mesleki günlerin dikkate alınarak takiplenmesi, düzenlenmesini öneriyorum.

Aslında söyleyeceğim çok şey var ama, tabii aklıma geldikçe mikrofonu biraz uzun tutabilirim, biraz da heyecan var tabii.

Şimdi, burada bir tespit yapıldı, işte muhasebe mesleği denetime doğru gidiyor. Ben bu tespiti biraz yanlış buluyorum. Yani, Masum Hocamız belirtti. Aslında muhasebe mesleğini talebin artması, küreselleşme nedeniyle bizim çalışma alanlarımızın genişlemesidir. Ancak, bu gelişmeler esnasında kayıt olayının öneminin göz ardı edilmesi ve kayıt yapan meslektaşların öneminin küçümsenmesi ya da varlıklarının unutulmasını yanlış buluyorum. Bunu da yine Masum Hocanın belirttiği gibi sarı öküzün verilmesi olarak değerlendiririm.

Bu nedenle muhasebe bürolarında kayıt tutan meslektaşların sorunlarının da unutulmaması, çünkü denetim, en sağlıklı denetimi yapacak olan arkadaşlar muhasebe bürolarında kayıttan tecrübeli olarak gelen arkadaşlar tarafından en sağlıklı denetimin yapılabileceğini düşünüyorum. Ve bu nedenle muhasebe bürolarında kayıt tutan arkadaşların sorunlarının da tüm meslektaşlarımızın sorunlarının ciddi bir şekilde ele alınması gerektiğini hissediyorum.

Şimdi, burada bir de şöyle bir tespit yapıldı. Her şeyde muhasebe var, yani mahkemelere gittiğinizde boşanma davalarının bile kökeninde muhasebe var. Çünkü, işte aile geçiminin sağlanmasında birtakım ekonomik değerlerin paylaşılması yatabiliyor bunların temelinde. Şimdi bizim meslektaşlarımızın da muhasebe problemi var. Kendi muhasebelerini çözmüş değiller, tahsilatlarını yapamıyorlar, tahsilatlarını neden yapamıyorlar? Bu kurumsal olarak bir çözüm getirilmeli. Yani, bireysel çözümlere bırakılmamalı.

Kendi tahsilatlarını yapamayan, bu konuda güçsüz düşen ve haksız rekabetle karşı karşıya kalan bir meslek diğer hizmet verdiği sektörler tarafından ne ka-

dar ciddi alınır ve ne derece bağımsızlıklarını koruyabilirler? Yani, bu sorunu muza da bir kurumsal çözüm bulunması yönünde çalışmaların yapılmasını öneriyorum. Gerekirse bu konuda bir komisyon da oluşturulmalı ve gerçekten güçlü bir çözüm bulunmasını öneriyorum. Çünkü, mesleğimize talep çoğalmakta ve çeşidi artmaktadır.

Bugün işte burada tespit yapıldı, muhasebe kayıtlarının tutulması, denetim, vergi denetimi, SSK denetimi, mali raporların denetimi, değerlendirme, derecelendirme, insan kaynakları, bütün bunlar bizim mesleki camiamızın yapacağı işler arasında sayıldı. Biz tüm bu alanlarda çalışan arkadaşların hepsine sahip çıkmalıyız ve hepsi de TÜRMOB örgütü çatısı altında örgütlenmeli ve bu da yalnız bu taleplerin yasal çerçevesi de çizilmeli. Yasal statüye oturtulması açısından da belli girişimlerin yapılması gerekir.

Tabii ki yine TÜRMOB çatısı altında. Böylece sayısal olarak da siyasi bir güç de kazanmış olabileceğimizi düşünüyorum. Belki de böyle bir sayısal açıdan, yani oy açısından siyasi bir güç kazanmamız da bazı çevreleri korkuttuğu için mesleğimizin bölünmesi ve başka örgütlenmeler altında gruplara ayrılması yönünde birtakım çabalar sergilenmektedir. Bunun da bu şekilde değerlendirilerek gerekli önlemlerin alınmasını öneriyorum.

Bir de meslek, şimdi biz bürolarımızda stajyer eleman yetiştiriyoruz, stajyer elemanları en iyi şekilde yetiştirmemiz gerekir. Yani, mesleğimizin geleceği açısından her şeyi çok iyi öğretmemiz gerekiyor. Fakat, bunun bir ayağı eksik. Stajyeri yetiştiriyoruz, mezun oluyor, belgesini alıyor ne yapacak, nerede iş bulacak? Biz bunları sözleşmeli olarak belgeli arkadaşları yeni yetiştirdiğimiz, kendi içimizde ise istediğimiz düzeyde yetiştirdiğimiz arkadaşları sözleşmeli olarak yanımızda çalıştıramıyoruz. Yani, belki çalıştırıyoruz ama, resmi bir anlamı olmuyor. Yani, attıkları imzadan sorumlu olamıyorlar, imza atamıyorlar, onların yerine biz imza atmak zorunda kalıyoruz veya çalıştıramıyoruz. Nasıl olsa yine biz kontrol edeceğiz, biz sorumlu olacağız. O zaman neden ruhsatlı bir arkadaşı çalıştıralım diyoruz? Çünkü, atacağı imzadan yine biz sorumluyuz, yani yapacağı işleri biz imza atıp sorumlu olacağız.

Şimdi, bunun mesleki, bu arkadaşları sözleşmeli olarak meslektaşın yanında çalışmasını mesleki bağımsızlığını zedeleyeceği konusunda kaygılar var zannedersem. Ben böyle düşünmüyorum. Yani, bir meslektaşın diğer bir meslektaşın yanında sözleşmeli olarak çalışması ve atacağı, yapacağı imzalardan, onaylardan sorumlu olarak iş yapması bence bizim mesleki sorunlarımız için ve haksız rekabeti önemli ölçüde çözülmeyecek bir uygulama olacaktır diye

düşünüyorum. Bunun da düşünülmesini öneriyorum, bu konuda da bir çalışmanın yapılmasını öneriyorum.

Böylece bizler stajyerlerimizi yetiştirirken daha kaliteli yetiştirmeye çalışacağız, çünkü onları potansiyel, yani biz iş yapacak insanlar olarak göreceğiz ve stajyerlerimiz de bizlerin yanında çalışırken belgesini aldıktan sonra müşterilerimizi çalıp gitme gibi bir çabaya girişmeyecektir ve belgesini aldıktan sonra mesleğini nasıl sürdüreceğini düşünmeyecektir ve böylece daha etik olacaktır her şey.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Dursun GÖKTAŞ

- Dursun Göktaş, serbest muhasebeci mali müşavir, Mersin. Muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceğini tartışıyoruz, 1972 yılında muhasebe bürosunda muhasebe mesleği ile tanışan bir arkadaşınız olarak o dönemdeki çalışma şartlarıyla günümüzdeki çalışma şartları arasında korkunç farkın olduğunu yaşayan herkes bilir. 1972 yılında bilgisayar ortamında muhasebe tutulacağını, e-bildirge, e-beyannameyle bu işlemlerin yapılacağını 1972 yılında söylenmiş olsaydı herhalde o yıllardaki diğer kişiler “Deli mi” derlerdi.

Değerli arkadaşlar, denetim ve denetim mesleğinin geleceğini, mesleğimizdeki önemini gündemimizde konuşulmakta. İnsanoğlu var olduğundan beri muhasebe mesleği de var. Mal alış verişinden, takas usulünden, paranın geldiği dönemden beri çeşitli evreler geçiriyor. Dolayısıyla, dünya da o kadar küçülüyor ki, yani burada sadece ulusalcılar milli bağımlılığımıza bağlı kalıp dar çerçeve içerisinde bakarsanız vizyonunuzu geliştirmeniz veya dünya ölçekleriyle, diğer ülkelerle rekabet etmeniz mümkün değildir.

Onun için denetim mesleğini dünyadaki uygulanan şekilde ölçüler neyse ülkemizde de biz eğitimle o bilgi ve beceriyi kazanabilir, aynı zamanda dünyadaki diğer ülkelerle de, diğer meslektaşlarımızla da baş edebilme yeteneğine sahip olursak mesleğimizin geleceğinden hiç korkmayalım. Çünkü, dünyadaki mesleğimizin şartları ülkemizde eğer Ulu Önder Atatürk’ümüzün söylediği gibi çağdaş muasır bir devlet seviyesine gelmek istiyorsak, o hedefi yakalamak istiyorsak biz de günümüzün her türlü teknolojik şartlarını kullanabiliyoruz, umudumuzu yitirmeyelim. Mesleğimiz, muhasebe mesleği her dönemde var olacaktır. Ancak, dünyadaki şartların değişmesi, menfaat grupları-

nın çoğalması, oluşan mali tabloların denetimi öne çıkmakta, bu da bizlere büyük önem yüklemekte, bizler de kendimizi bu şartlara göre hazırlamamız gerekir diye düşünüyor, TÜRMÖB'un bu düzenlediği forumun devam etmesi dileğiyle hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

Doç. Dr. Serdar ÖZKAN

- Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Doçent Doktor Serdar Özkan, hepinize saygılar sunuyorum tekrar.

Şimdi, bugün bazı meslektaş arkadaşlardan alacaklarını tahsil edemedikleri gibi sorunlarla, işte sorunları duydum ve bu benim aklıma başka bir şey getirdi.

Şimdi, iş hayatının en önemli özelliği ya da en kötü özelliği geleceğin belirsiz olmasıdır. Herkes iş adamı, hangi düzeyde iş yapıyor olursanız olun şu anda, yani modern dünyanın en önemli problemi yarını kimsenin bilmiyor olmasıdır. Bu da hepimizi risk yönetimi, yani gelecekle ilgili belirsizlikleri görerek ona göre adım atma zorunluluğu getirmektedir ki, herhangi bir işletme ya da riskini iyi yöneten işletme, geleceği tahmin eden işletme, kendisini geleceğe iyi hazırlayan işletme başarılı olur. Eğer, geleceği iyi tahmin edemeyen, geleceği öngöremeyen, kendisini gelecekteki belirsizliklere karşı hazırlayamayan işletmeler de başarısız olur.

Şimdi, serbest muhasebecilik faaliyetini yapmak da aslında bir iş yapmaktır. Dolayısıyla, şimdi biz diyoruz ki, mali müşavirler risk yönetiminde destek verecekler, mali müşavirler işletme yönetim danışmanlığı verecekler, mali müşavirler efendime söyleyeyim işte işletmeler, denetim hizmeti verecektir, mali müşavirler önce kendilerinin alacaklarını tahsil etmeyi öğrenecek arkadaşlar. Çünkü... (Alkışlar) kendi işletmesinde alacak tahsil etme konusunda problem yaşayan bir mali müşavir, bir başka işletmenin alacaklarının yönetimi, alacakların tahsil edilmesi gibi konularda danışmanlık falan veremez. (Alkışlar)

Dolayısıyla, şunu söylemek istiyorum: Mali müşavirler modern işletmecilik kurallarıyla hareket etmek durumundadırlar. Hatta pek çok işletmenin önünde kendilerini modern işletmeciliğin kurallarını uygulamalıdırlar. İnsan kaynakları danışmanlığı vereceklermiş mali müşavirler. Mali müşavirler önce kendileri kendi bürolarında, kendi işletmelerinde insan kaynakları yönetimi-

ni yapıp kimlerle çalışılıp kimlerle çalışılmayacağını, onların haklarının ne olacağına falan karar vermelidir.

Dolayısıyla, ben dün muhasebenin tanımını değiştirdi derken, aslında işletmeciliğin boyutları değişti, dolayısıyla muhasebenin tanımını değiştirdi. En önemli değişiklik şu: Şimdi, bizim mevcut muhasebe sistemimizde, ben uluslararası muhasebe standartlarını savunanlardan bir tanesiyim. Bunu söyleyeyim de hani yanlış anlamaya meydan da kalmasın. Ben, uluslararası denetim standartlarını da savunanlardan bir tanesiyim.

Mevcut muhasebe sistemimiz bizim işletmenin geçmişiyle ve bugünüyle ilgili bilgiyi verebiliyor yalnızca. Dolayısıyla, hep konuşmaya başladığında biz kayıtları tutarken, bu kayıt tutma meselesini bir açıklığa kavuşturmak lazım. Yani kayıt tutma dediğimiz şey bizi faturayı sistem içerisine almak falansa o kayıt tutma falan değil. O sadece faturayı muhasebe sistemi içerisine alma. Kayıt tutma dediğiniz çok detaylandırılmış işletmenin üretim sürecine, işletmenin pazarlama sürecine, işletmenin yönetim sürecine, işletmenin bütçe sistemine, işletmenin insan kaynakları sistemine uyumlu olarak bir hesap planının hazırlanması, ondan sonra o faturanın o güzel hazırlanmış organizasyon şemasını da ifade eden hesap planı içerisine kaydedilmesiyle eğer o kayıt sistemidir. Öyle kayıt tutuluyorsa 200 defter tutulamaz.

İşte o yüzden kayıt tutuyoruz... (Alkışlar) o yüzden kayıt tutuyoruz, sonra alacaklarımızı tahsil edemiyoruz falan dediğinizde 200 tane işletmeden alacaklarımızı tahsil etme sistemini kuramıyor olabilirsiniz diye düşünüyorum.

Şimdi, bana düşmez belki ama, bir öğretim üyesi olarak biraz da düşer. Hani ülkenin sorunları, toplumsal sorun bu beni de ne yapar biraz? İlgilendirir.

Dolayısıyla, muhasebe tanımına gelen en önemli değişiklik şu: Artık işletmeler geleceklerini düşünmek zorundadırlar, muhasebeciler işletmelerin geleceklerine yönelik program, politika, strateji hazırlamalarına yardımcı olacak insanlardır.

Dolayısıyla, iş hayatındaki geçmiş ve bugün boyutunun yanına artık gelecek boyutu gelmiştir, bu çok önemli bir şey. Dolayısıyla, muhasebeci kaydeden, sonra işte bilgileri toplar, bilgileri stratejik düşünerek toplar, bilgileri kaydeder, bilgileri stratejik düşünerek kaydeder, sonra bilgileri işte sınıflandırır, bilgileri stratejik düşünerek, kime bilgi vereceğini düşünerek sınıflandırır. Sonra bilgileri raporlar, stratejik raporlar hazırlar, sonra da ilgili kişilere sunar.

Strateji boyutu, yani geleceği düşünme boyutu muhasebenin tanımına gelmiş en önemli değişikliklerdir. Bu tanıma kabul edip, bu tanıma göre hareket edenler yaşarlar, öğretim üyeleri için de geçerlidir bu. Yenilikleri takip eden öğretim üyeleri yaşarlar, takip edemeyenler ölürlür. Dünyadaki her şeyin başına gelir bu.

Bizim işte görevimiz bu dünyanın bu karmaşık sistemi içerisinde bize düşenleri yerine getirmek, bu değişen, küreselleşen dünyaya karşı ayakta güçlü durabilmek. Bir de ne kadar güzel bir şey örgütlüsünüz, bizim öyle örgütümüz falan da yok öğretim üyeleri olarak. Örgütlüsünüz, örgütlü olarak hep beraber hareket edebilmek.

Hepinize saygılar sunuyorum. Umarım gelecek muhasebenin. Öyle olmasaydı ben de muhasebe öğretim üyesiyim olmazdım.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Cemal KILIÇ

- Teşekkür ederim Başkan. Cemal Kılıç, serbest muhasebeci mali müşavir.

Biz meslek mensupları olarak dersimizi çalışıyoruz, ilgili seminerlere gidiyoruz, ilgili bültenleri takip ediyoruz, uluslararası toplantılara gidiyoruz, ülke çapındaki toplantılara gidiyoruz. Gelir İdaresi acaba ne kadar kendinini yeniliyor, güncelliyor ve bize karşı olan sorumluluklarında bizi kendi personeli başa baş bırakıyor?

Geçen gün bir sorun yaşadık, bizim bölgenin Vergi Dairesi Müdürleri biz meslek mensuplarıyla bir toplantı yaptı. O toplantıdan çıkan bir sonuç vardı, bize yardımcı olun bu konularda. Sonra orada da bu isteğimi onlara söylemiştim. Biz TÜRMOB olarak, Birlik olarak, Odalarımız olarak, derneklerimiz olarak dersimizi çok iyi çalıştığımızı, hatta uluslararası toplantılarda gündemi çok iyi takip ettiğimizi, ekonominin nabzını çok iyi tuttuğumuzu ve bu konudaki görevlerimizi yerine getirdiğimizi söylemiştim.

Gelir İdaresi olarak acaba siz ne kadar kendinizi yeniliyor, ne kadar personelinizi eğitiyor, bizim müşterilerimize gönderdiğiniz sizi temsil eden elemanlarınızın iletişiminde tutun da mükellefe ve müşterimize yaklaşımlarında ne kadar güncelsiniz bu doğrusu bana göre bir sorun. Niye sorun? Çok basit dü-

şünürsek yoklama memurları ve müşterilerimiz karşı karşıya kaldıkları zaman çok güncel ve çok çok sık sorunlar yaşamaktadırlar. Bu sorunların burada dile getirmek istemiyorum, meslek mensuplarımız bunları çok iyi biliyorlar.

İki, biz meslek mensupları olarak vergi dairelerine, ilgili kamu kuruluşlarında kimlerle karşı karşıyayız ve bunların güncelliği tartışılır durumda. Bu konuda acaba gelir idaresiyle TÜRMOB bir iletişim içinde olabilir mi?

Olayın birinci boyutu bu. İkinci boyutu da muhatabımız olan meslek örgütleriyle iletişim içinde olunabilir mi? Bir meslek mensubumuz bir toplantıda şunu söylemişti, çok ilginçti. 20 yıldır katma değer vergisini müşteriye söylüyorum yine geri dönüp bana hangi gün katma değer vergisi son diye soruyor.

Şimdi, biz bu kadar dersimizi çalışan bir grup olarak ülkenin geleceğinde etkili olan bir aydın grup olarak kendimizi görüyorsak, ki öyle görüyoruz. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, İllerin Ticaret Odaları, KOBİ'lerde diğer küçük işletmelere baktığımız zaman ilgili odalara biz bu kendi sorunlarımızı ne kadar iletebiliyoruz?

Bugün meslektaşlar buraya gelirken bir endişe içindeler, katma değer vergisinin yetişip yetişmeyeceğini, ilgili diğer beyannamelerin yetişip yetişmeyeceğini. Bu sorunların biz neden kaynaklandığını biliyoruz. Biz ne kadar da organize ne kadar da iyi dersimizi çalışıyor olsak da bizim çalışmalarımızı engelleyecek birtakım davranışlar var ve sorumluluklarını yerine getirmeme noktasında tüccarın müşterimizin ilgili evrak ve belgelerini zamanında bize teslim etmemeleriyle ilgili Birliğimiz ilgili odalarla bu konuda bir iletişim içerisinde olabilir mi? Örneğin, böyle bir toplantıda sadece Hazırundaki kişilerin bu Ticaret Odasındaki yetkililer olmak üzere bizim Birliklerimiz, bizim Odalarımız bunları onlara anlatamazlar mı?

Bu sorunu ben çok önemli buluyorum. Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Dilek ARICI

- Dilek Arıcı. Biz bugün buraya Yıldız Teknik Üniversitesi Muhasebe Bölümü olarak geldik. Bizim sizden cevabını istediğimiz soru ise ileride ne gibi sorunlarla karşılaşacağız, bizim geleceğimiz nasıl olacak, bizi nasıl umutlandırabilirsiniz?

Katılımcı

-Öncelikle TÜRMOB'a teşekkür etmek istiyorum. Ama, benim, ben şu an Yıldız Teknik Üniversitesinde Öğretim Görevlisiyim, mühendis kökenliyim, normalde muhasebeci değilim, öğrencilerimle beraber geldim. Ama, bir şeyi kesinlikle söylemek istiyorum.

Negatif bir hava var, yani biraz da olsa buraya pırıl pırıl gençlerimizle geldik, biraz daha umut vaat edilmesi lazım bence. (Alkışlar)

Yani, biraz daha şey değil, umut olması lazım. (Alkışlar)

Yani ben kendi açımdan söyleyeyim. Öğrencilerim gerçekten pırıl pırıl, bu sene ilk mezunlarımızı vereceğiz ve inşallah başarılı olacaklarına da inanıyorum. Sadece muhasebe değil, Türkiye'nin gençliğine de güveniyorum.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Huriye BAYRAM

- Huriye Bayram, mali müşavir Tekirdağ Odasına bağlıyım.

Dün Nail Sanlı Hocamız benim iki çeşit rüyam var dedi. Bir bu İstanbul'da da olabilir Erzurum'da da olabilir ya da Avrupa yakasında da olabilir. Bir tanesi soruyor, basit usuller ne zaman işletmeye geçecek, diğer taraftan da işte Sermaye Piyasası Kuruluna üye olan büyük şirketlerimiz var dedi. Bizim, mesleğimizin geleceğinde en büyük sorun bence biz bir taraftan globalleşen ülkede, Avrupa'da mesleğimizi nasıl savunacağız?

Bir de siz daha önce konuşmanızın başında dediniz, Telekom özelleştirildi ve muhasebesini de kendileri yapmak istiyorlar. Şimdi, ben buradan başka bir örnek vermek istiyorum. İnsan Hakları Mahkemesine göre her kişinin kendi hakkını savunması gerekiyor diye avukatlara özel bir kanun çıkartıldı, kendini savunamayan kişilere devlet avukat tahsis ediyor ve biz ülkeye vergi toplayan kişiler olarak, esnafın işini yapan kişiler olarak ya da dünya ekonomisine de katkıda bulunan, şirketlerin de işlerini yapan kişiler olarak ülke ekonomisinde çok önemli bir görevimiz var. Fakat, biz kendi içimizdeki bölünmüşlük diyeceğim, işte biraz önce serbest muhasebeci, mali müşavir ya da yeminli mali müşavir ya da işte biz vergi dairesinde saygı göremiyoruz ko-

nularından ziyade, dünyada mesleğimizi kabul ettirme yoluna gitmemiz gerekiyor.

İşte haksız rekabet, biz ücretlerimizi alamıyoruz'dan ziyade eğer yabancı firmalar ülkemize gelirse denetim şirketlerini ya da deneticiler odalarını kabul ettirilirse zaten ne serbest muhasebeci ne mali müşavir ne de yeminli mali müşavir kalacak.

Biz öncelikle kendi mesleğimize sarılalım, sahip çıkalım ve biraz önceki Mine Hanımın konuşmasında da etik kurallardan bahsediliyordu. İşte çamur örneği verdi, herkes kendi yüzünü temizlerse yanındaki ona bakar kendi yüzünü temizler. Bu belki ilk etapta olacak bir şey değil. Şu anda biraz biz kendi yüzümüzü temizleyelim, biraz da yanımızdakiler kendi yüzünü temizlesin ve uzun vadede bence dünyada en saygın mesleklerden birisi mali müşavirlik olacak. TÜRMOB'un bu konudaki çalışmalarına da teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Tolga CANBAZ

- Tolga Canbaz, serbest muhasebeci mali müşavirim, aynı zamanda denetçi olarak da görev yapıyorum.

TÜRMOB'a teşekkür ediyoruz böyle bir imkanı verdiği için bize.

Şimdi, 1995 yılında tam tasdik denetimi başladı, biz de o zaman stajyer olarak göreve başladık ve hala denetçi olarak devam ediyorum.

Benim iki gündür haksız rekabet konusu işleniyor, öneri olarak sunmak istiyorum. Tabii bu kendi şahsımın görüşü. Şimdi 1995 yılından, 2006 yılındayız, 11 senedir aynı firmanın tam tasdikli denetimini yapan yeminli mali müşaviri ve denetim firmaları var.

Şimdi, hem haksız rekabetten bahsediliyor, hem bağımsızlıktan bahsediliyor. 11 senedir bir firmayı denetleyen yeminli mali müşavir ne kadar bağımsız olabilir?

Artık iş denetimden ziyade danışmanlığa dönüştü. Yani, firmanın her şeyini biliyorsunuz, ilk başlarda, ilk senelerde teslim ettiğiniz şeyler artık sizin danışman olarak görüş bildirmeye dönüyor.

Bu konuda TÜRMOB olarak, yani bir üst birlik olarak bir sınırlama getirilebilir mi? Mesela bir denetim şirketine veya yeminli mali müşavire en fazla 2 yıl bir firmayı denetleme yetkisi verilebilir mi? Ve iş dağılımı TÜRMOB tarafından yapılabilir mi?

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Çetin DÜZCE

- Sayın Başkan, değerli meslektaşlarım; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Adım Çetin Düzce, serbest muhasebeci mali müşavirim.

Şimdi dün arabamda büroya giderken akşam üstü radyo kanallarından biri, isim vermekte sakınca da yok, Yaşam Radyoda programın yapımcısı sürekli ilerleyen ve ilerleme kaydeden meslek deyince programa başlamadan aklıma hemen kendi mesleğim geldi. Kendi kendime dedim bu galiba mali müşavirlerden bahsedecek. Öngörüm beni yanıltmadı, Sayın Oda Başkanımız Yahya Arıkan Bey konuklarıydı kendilerinin. Mesleğin dünüyle ilgili tabii bir sürü şeyler söylendi. Mesleğin dününü bir yana bırakıyoruz şimdi tabii ki.

Burada konumuz muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceği olduğu için bugünün ve geleceğinin nasıl olması gerektiği üzerinde bir-iki şey söylemek istiyorum.

Şimdi, bazı arkadaşlarımız haklı olarak mesleğin gidişatından kaygılı olduklarını da dile getirdiler. Nasıl olmasınlar? Bu kaygıları elbette doğru kaygılardır. Şöyle ki, kayıt dışı ekonominin yüzde 70'lere vardığı bir ülkede muhasebe meslek örgütü veya muhasebe meslektaşlarımız elbette kaygıya kapılacaktır gelecekleriyle ilgili.

Keza yine basit usuldeki handikap devam etmekte, basit usulü adı altında esnaf odalarının tuttuğu, aslında olamayan defterlerin tutulması söz konusu. Geçenlerde Hürriyet Gazetesinde değerli üstat Şükrü Kızılot da yazdılar kendileri. Olmayan defterleri tutuyormuş basit usul yani, basit usul defteri olmadığı için bir yönüyle.

Bunlar tabii handikap. Ben dilerdim ki, bizim TÜRMOB'un muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceğinin yanında aslında ülkenin gidişatıyla ilgili de belli konularda, sakın bu eleştiri, tenkit anlamında olmasın, yapıcı bir eleştiri olarak söylüyorum bunu da, yanlış anlaşılma olmasın.

Son günlerde Mecliste görüşülen Sosyal Güvenlik Yasa tasarısı, ondan sonra Genel Sağlık Yasa Tasarısı devam ediyor. Bu konuda Türk Tabipler Birliğinin, KESK'in, Türk Mühendis Mimar Odalar Birliğinin yaklaşık 2 milyon vatandaşla yapmış olduğu bir referandum vardı, burada da yüzde 90 bu yasaların aleyhinde bir referandum sonuçlanmasına rağmen bugünkü Hükümetin Meclisteki çoğunluğu itibarıyla bu yasalar birer birer çıkıyor, çıktı ve çıkmaya da devam ediyor.

Ben, TÜRMÖB'umuzun da bu konuyla ilgili Türkiye kamuoyunu aydınlatmasında rol oynamasını dilerdim. Bunun yanında katılım olarak ben dün gelemedim, ama bugün yoğun bir katılım göremiyorum. Düzenleyici arkadaşlarım, ya da düzenleyici yöneticilerimizin aslında burada bir gün hatası ya da tarih hatasına düştüklerini tespit etmek istiyorum. Yoğun malumunuz bir katma değer muhtasar dönemi, ardından hemen bir kurumlar vergisi beyanname dönemi olduğu için sanırım bu katılımın da bundan kaynaklandığını düşünüyorum.

Şimdi söyleyeceklerim bu kadar. Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Mevlüt GÜVEN

- Mevlüt Güven, meslek mensubu.

Değerli Başkan, ben bütün konuşmacılara teşekkür ediyorum. Mesleğimizin bugünü ve geleceğiyle ilgili tartışmalarda yeni açılımlar izledik. Bu yeni açılımları izlerken meslek mensuplarımızın üzerine düşen önemli bir görev var. Bu önemli görev, bütün kurallar, yazılı kurallar, yazılı olmayan kurallar konulabilir. Ama, bu kurallara uyacak olanların bizzat birey olarak, kurum olarak bu mesleği icra edenler eğer konulmuş olan bu kurallara uymazlarsa, bu kuralları yerine getirmezlerse, bu kuralların öngördüğü eğitimi almazlarsa, öngördüğü araştırmaları yapmazlarsa muhasebe mesleğinin geleceğinden bahsetmek mümkün değil.

O zaman geçmişten geldiği gibi ileriye doğru devam ederiz.

O bakımdan önerim şudur ki, bundan sonra özellikle yeni yetişen meslek mensuplarımıza, çünkü eski meslek mensuplarımızın geçmişten gelen geleneksel alışkanlıkları var. Bu alışkanlıklardan vazgeçmek biraz zor oluyor, toplumumuzun bir geleneği bu. Ama yeni yetişen meslek mensuplarımız bizim yanımızda, meslektaşlarımızın yanında staj yapıyorlar.

Meslektaşlarımızın staj yapan bu yeni meslektaşlara bu kuralların öğretilmesi, bu kuralların uygulanması gerekiyor. Her meslektaşımızın önce işletmeci olması gerekiyor. Çünkü, işletmeci olamazsanız muhasebesini ve denetimini yaptığımız firmanın işletmesiyle ilgili öngörülerini, işletmesiyle ilgili eksiklikleri ve ona yapacağınız danışmanlıkları yerine getiremezsiniz.

Tabii siz işletmeci olursanız o işletmeye para tahsilinde danışmanlık yapıyorsunuz, kendiniz de paranızı tahsil edersiniz. Yani, biz mesleği icra ettikten sonra tahsil edeceğimiz paraya endekslememiz gerekiyor. Mesleğin kurallarını tam olarak yerine getirdiğimiz zaman paranızı tahsil edersiniz.

Bu bakımdan meslek camiamızın, mesleğimizin geleceğinde kendi koyduğumuz kurallara öncelikle kendimiz uymalıyız.

Teşekkür ediyorum.

Engin BAKIN

- Engin Bakın, İSMMMO meslek mensubu.

Benim ciddi bir sıkıntım var o da şu: Ülkemizdeki en ciddi sorunlardan bir tanesi işsizlik. Bizler meslek mensubu olabilmek için ciddi bir staj döneminden geçiyoruz, daha sonra sınavlarda başarılı olup meslek mensubu oluyoruz. Bir meslek mensubumuz biraz önce konuşmasında şunu söylemişti: Muhasebeci ve mali müşavirler esnafa hizmet ettiğini söyledi. Evet, gerçekten doğru, esnafa hizmet ediyoruz, esnaf da bugün kan ağlıyor, her geçen gün zor durumda, her geçen gün dükkanlar kapanıyor, kepenkler iniyor.

Dolayısıyla, pasta günden güne küçülüyor. Ben meslek mensubu oldum, büro açtım ve şu an can çekişiyorum, çünkü ne para alabiliyorum ne de mükellef sayımı artırabiliyorum. Çünkü, herkes sıkıntıda. Ciddi anlamda bir sıkıntı var.

Dün bir meslek mensubumuz fabrikanın içine girip makinelerin ne kadar çalıştığını, nasıl çalıştığını bilmediğimiz için maliyet muhasebesini yapamayacağımızı, yapamadığımızı söylemişti ve bu alanın endüstri mühendislerine kaldığını söylemişti. Benim bir sıkıntım, bizler meslek mensubu olarak yakın bir gelecekte büroları kapatmak zorunda kalacağız. En azından ben kendi adıma konuşuyorum, büromu kapatmak zorunda kalacağım.

Ne yapacağım, bağımlı olarak bir şirkette çalışmak zorundayım. Bağımlı olarak çalışmak istiyorum, fakat ilkokul mezunu, ortaokul mezunu, lise mezunu, üniversitelerin ilgisiz alanlarından mezun olanlar bizim meslek, iş sahamızı almış durumdadılar.

TÜRMOB olarak buna bir çözüm getirilebilir mi? Benim bir sıkıntım daha var. Dün Sayın Bakan insan kendisiyle konuşurken biraz da dalga geçebilme- li demişti. Muhasebe mesleğinin ne kadar ciddiye alındığını olumsuz bir örnekle ifade etmek istiyorum. Yakın bir geçmişte ben bir bayan sevmiştim, o bayanı istemeye gitmiştik, aynı anda bir de mühendis kızı istemişti, babası “Muhasebeciye kesinlikle kız vermem” dedi. Ben inanılmaz derecede üzüntü yaşadım. (Alkışlar)

Yani, bir 10 gün inanılmaz bir sıkıntı yaşadım, yurt dışına gitmek zorunda kaldım kendimi toparlayabilmek için. Çok ağrıma gitti yani. Çünkü, büyük bir emek verdim, meslek ruhsatımı aldım. Ben o güvenle gitmiştim, babasının karşısına çıkmıştım ama, “Ben muhasebeciye kesinlikle kız vermem” dedi. Mühendis isterken muhasebeci bir kenarda dursun dedi, bu çok ağrıma gitti.

Herkese teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Sabri TÜMER

- Evet, saygıdeğer arkadaşlarım ismim Sabri Tümer. 38 yıldır bu mesleği yapıyorum. 38 yıl içerisinde bu mesleğin çok önemli dönüşüm noktaları var. 1972 işletme vergisi, 1985 katma değer vergisi, 1989 3568 Sayılı Yasamız ve 2005 Türk Ticaret Kanununun değişikliği ve birçok kesimin bizim yapmamız gerekli olan işe el atması. Ben de buradan nasıpleneceğim diye gelmesi.

Şimdi, saygıdeğer arkadaşlarım, yeni bir alana giriyoruz, yeni bir dönüşüm noktasına gidiyoruz. Burada en büyük pay sahibi sizlersiniz. İşte TÜRMOB bunu düşünerek, birileri diyor ki, bizlere “Siz bunu yapamazsınız, siz sadece işletme defteri tutar, beyanname doldurur, sigorta doldurur, BAĞ-KUR işle- rini yapar, siz bunları yaparsınız” diyor. Yani bunun ötesinde bir şey yapamazsınız diyorlar.

TÜRMOB da diyor ki, ben bu camiayı buna hazırlamakla yükümlüyüm, bu değişime hazırlamakla yükümlüyüm. Bak çok güzel bir olay. Bir örgütün en üstü kendi örgütünü oluşturan alt katmanlarını hazırlıyor. Diyor ki, tabii ki

bunlar bir gün içerisinde olup bitip yarın her birimiz birer tane talep gelecek denetime, her birimiz reyting demeyi ve ajanda demeyi bir gün içerisinde içimize ve kafamıza sindiremeyeceğiz belki. Ama bunu sindirmek durumundayız. Bunu sindire sindire yarın 3-5 gün içerisinde bu büyük camia, ben denetime de talibim ve bu işleri yapabilecek kapasitedeyim demek mecburiyetinde.

Onun için şunu bir yaşlı ağabeyiniz olarak, büyüğünüz olarak söylemek istiyorum. Kendimizi sür'atle değiştirmek mecburiyetindeyiz, her yönden değiştirmek durumundayız ve yarınki, buna mecburuz. Bakın bugün Türkiye'nin 350 milyar dolar borcu var, Maliye Bakanlığı tıkanmış, durmuş, vergiye ihtiyacı var.

Bugün Türk özel sektörü rekabet edemez duruma gelmiş, yabancı sermaye geliyor, istiyor, ortaklık oluyor, Türkiye'de yeni şirketler kuruluyor ve bu şirketler ister istemez bize talep olacaklar.

Peki, bu talebi karşılayabilmemiz için ne yapmamız lazım? E, halen aynı şekilde biz işletme defteri tutarız, biz beyanname doldururuz, yoksa acımızdan ölürüz mantığını bırakıp kendimizi sür'atle yenilememiz gerektiğini düşünüyorum.

Ve tekrar tekrar bu hususta TÜRMOB'a teşekkür ediyorum. Böyle bir olaya tartışma açtığı için ve sürekli açması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Ahmet AKIN

Yöneten

- Teşekkür ediyorum.

Değerli katılımcılar, sorular ve katkılarla ilgili çok kısa bir değerlendirme yapıp Oturumun bu bölümünü kapatacağım.

Sayın Celal Kepekçi Hocamızın YMM'ler için de mesleğin bugünü ve yarını konulu bir forum yapılsın dedi. Ben kendi adıma gerçekten güzel bir öneri olduğunu düşünüyorum.

Yabancı sermaye ile büyük derdimiz var. Türkiye’de IMF hükümetlerinin söylediği güzel bir söylem var. Güven ve istikrar ortamı. Aman, ülkede güven ve istikrar ortamı bozulmasın. Ne için bozulmasın? İşçi için mi, memur için mi, emekli ve dul yetim için mi, çiftçi için mi, esnaf için mi? Bunlarla bir dertleri yok. Güven ve istikrar ortamının bunlara bir faydası var mı, işçinin geliri mi arttı, memurun, çiftçinin geliri mi arttı? Hayır. Bir tek nokta, yabancı fonların arbitraj gelirlerine garanti sağlanması.

Güven ve istikrar ortamı denilen olay bu şu anda Türkiye’de. Diğer taraflara bir getirisi yok. Yani, şunu görüyoruz, öyle bir sarmalın içerisine girmişiz ki, işte yüzde 5 enflasyon hedefliyoruz, ama yüzde 15 faizleri ödüyoruz. Yani, çıktığın zaman ortada yüzde 8-10 bir kar kalıyor.

Türkiye’nin kaynakları hızla dışarı doğru gidiyor. Bunun adına da aman güven ve istikrar ortamını bozmayalım diyorlar. Biliyor musunuz arkadaşlar Avrupalı işçinin, Avrupalı memurun, Amerikalı emeklinin, emeklinin maaşlarını biz ödüyoruz. Biz ödüyoruz onların emekli maaşlarını. Yani, şu anda o fonların hepsi burada, hepsi burada, Türkiye’de.

Mersin’e geldi bu fonlar biliyor musunuz, Alanya’ya geldi geçen gün? Bin tane daire satın almak istiyor. Sen kimsin dedik ya ben işte İngiltere’de bir fonun, bir emekli fonunun temsilcisiyim diyor. Geliyor alıyor gidiyor.

Şimdi, tabii bu bütün olumsuzlardan biz kendimizi sorumlu tutamayız. E, Türkiye son 40-50 yıl aynı anlayışlarla kötü yönetildi, bunun sonucu o. Ama, bu şartlar bu kadar olumsuz diyerek biz de aman ne olursa olsun kardeşim bu işlere de biz bakmayız diyemeyiz, böyle bir lüksümüz yok bizim. Bu işlere de bakacağız, bu işlerle de ilgileneceğiz. Ama, önce şunu bir defa kafamıza sokacağız. Her insan, her meslek mensubu kendi değerini kendi yaratır. Bu böyledir arkadaşlar.

Bakın, vergi gelirleri, vergi beyanları açıklanıyor. Serbest meslek mensupları içerisinde en fazla vergi ödeyen kesim muhasebecilik ve mali müşavirlik kesimi. Bunu Gelir İdaresinin rakamları söylüyor, ben kafamdan söylemiyorum, yani ortada doktorlar, avukatlar, mimarlar, mühendisler hiç kimse yok. Ama, bir üfürdüler mi mangalda kül bırakmazlar.

Şimdi, biz burada bu tespiti yapacağız ve dayanışmamızı hiçbir zaman elden bırakmayacağız. Ben konuşmamım başında söyledim, eğer bizlerle ilgili kurumlarla birlikte oturup ortak kararlar alıp, onların güvenini sağlamadan bu

işleri yapmaya kalkarsak, marjinal bir meslek konumuna gelebiliriz arkadaşlar.

Onun için yapmamız gereken, ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak kararlar alarak bu sorunları çözmüştük. Bir arkadaşım sordu, yeminli başka ülkelerde var mı? Yani, bizim aynı benzerimiz yok, ama şunu söyleyebilirim: Bütün Batı ülkeleri keşke bizde de böyle bir yapı olsa diyor. Ama, bunu söylerken sadece işin, ben muhasebecilikten geldim yeminli mali müşavir oldum, 1974 senesinde işletme defteri tutarak bu işlere başladım, mali müşavirlik yaptım, işte oda başkanlığı yaptım filan ve yeminli mali müşavir oldum.

Gelişmek, insanın kendini geliştirmesi, hedefini çizmesi çok önemli. Yani, bunu çok iyi değerlendirmem lazım, değerlendirmemiz gerekir.

Genç arkadaşlarıma şunu söylüyorum: Umudunuzu kırmayın, çünkü sizler bizlerden çok iyi koşullarda bu mesleğe başlayacaksınız. Biz çok zor koşullarda buralara kadar geldik, ama siz teknolojiyi yakaladınız, internet'i yakaladınız, bilgi kaynağını yakaladınız. Biz üniversitede okurken kitap bulamadık. Doğru mu?

Hocalarımız teksirde bir şeyler basardı, yarısı okunurdu yarısı okunmazdı, oradan o cümleyi tamamlamaya çalışırdık. Ama, sizlerin bu avantajı var. Sakın ola ki umutsuzluğa kapılmayın. Göreceksiniz belki 10 yıl sonra bu mesleği yaparken ya işte İstanbul'da böyle bir toplantıda şu şekilde konuşulmuştu, ne kadar doğru konuşulmuş diyeceksiniz. Olaya bu şekilde bakmak lazım.

Değerli arkadaşlarım, denetim standartlarını zaten uyguluyorsunuz önemli bir kısmını, cari hesapların teyitlerini yapıyorsunuz, faturaları araştırıyorsunuz. Bunu ben mali müşavir için, muhasebeciler için söylüyorum, yani yeminliler bu işi zaten yapıyor.

Onlar da yapıyor önemli bir kısmını. İşte TÜDEKS önümüzdeki aylarda denetim standartlarını Türkçe'ye çevirdi, bunun baskı işlemleri başlayacak, Türkiye gerçeklerine uygun değişiklikler de yapıp sizlere bunlar sunulduğu zaman masanızın önünde bu denetim standardı olacak.

Siz bileceksiniz hata nedir, hile nedir, diğer konuları da bileceksiniz. Yani değerlemenin nasıl olacağını, analitik incelemenin ne olacağını, dokümantasyondan ne anlamak gerektiğini hepsini zaten yapıyorsunuz, ama buna isim koyamamışsınız.

Bakın, bu KOBİ'ler var, KOBİ'lerin sıkıntısı var değil mi arkadaşlar, bizler hep KOBİ'leri yapıyoruz. Yani, büyük bir çoğunluğumuz, büyük işletmeler yapanlar da elbette var. Ama, bir dertleri var, bankalardan artık bilançolar geri dönüyor, ben senin kredi dereceni düşürdüm diyor. Neden düşürdünüz? Ya, senin borcun da çok alacağın da çok diyor. İyi ya işte ikisi birbirini götürür. Ama alacağımı tahsil edeceğinin garantisi yok ki diyor. Onu çiziyor, borcun öz kaynağından düşüyor.

İşte bu neydi, bunun adı konulamıyordu, muhasebe standartları, muhasebe ve denetim standartları bunun adı. KOBİ'lerin, işletmelerin çektiği standart.

Bu işler de önümüzdeki günlerde uygulamaya geçecek. Şimdi, elimdeki muhasebe Almanya'ya gitti dedi bir arkadaşımız. Doğrudur bizim de elimizden işler gidiyor ama, burada kurumsallaşmak lazım arkadaşlar. Yani, olayı entegre düşünmek lazım. Bu defteri birisi tutacak, bu yeminli mali müşavir tasdikini de birisi yapacak, gerekirse uluslararası standartlara uygun bağımsız denetimi de birileri yapacak. Ama, bu çalışmaların hepsini entegre düşündüğümüz zaman göreceksiniz ne kadar çok doğru bir karar vermiş olduğunuzu.

Değerli arkadaşlarım, bizim gibi Gelir İdaresi de kendisini yeniliyor. Yani, zaten bizim eğitimlerimizi kim veriyor Odalarda? Gelir İdaresinin merkezi denetim elemanları değil mi hocalarımızla birlikte, onlarla birlikte yapmıyor muyuz bu işlerin büyük bir çoğunluğunu?

Özellikle Gelir İdaresinin bu yeni yapılanmasıyla birlikte çok önemli anlayış değişikliği oldu ortada. Denetimde de oldu, insan kaynaklarında da oldu, mükellefe bakış açısında da oldu. Böyle de olmak zorunda. Yoksa köhner gider bir köşeye atılır.

Tasdik işleri sınırlanabilir mi dedi bir arkadaşımız, tam tasdik. Tabii yani bağımsız denetim gibi düşünüp bu işlerde bir fikir jimnastiği yapılabilir, bunlar hepsi konuşulacak, zaten bu forumun amacı da o. Sorunları burada tartışıp çözüm yolları üretmek.

Ben son olarak belki biraz tekrar olacak ama, nasıl olmalıyız, yarının meslek mensubundan ne anlıyoruz diye bir kısa cümle olarak söyleyip oturumu kapatacağım.

Değerli arkadaşlarım, bir defa yarının meslek mensubu küresel bir düşünce yapısına sahip olmalı. Bu yapı bizi zorluyor, küreselleşme inkar edemeyeceğimiz bir olgu, bir gerçek. Geçen bir yerde okudum sağanak halinde yağın

yağmura benzetiyor, şemsiyesiz diyor o yağmurun altına çıkarsan sırlısklam olursun, gidersin ama belki elinde şemsiyeyle olursa işte sağını solunu ıslatmaktan kurtarıp kendi gerçeklerini, kendi çıkarlarını belki biraz da olsa koruma yolunda olursun.

Hani bu bütün dünyada yaşıyor. Bakın ülkelere geliyor son endüstriyle fabrikalar kuruluyor. Daha o fabrikalar kuruluş aşamasında, mühendisler, tasarımcılar yeni teknolojiyle yeni fabrikaları hazırlıyor. Bir bakıyorsunuz 3 sene sonra koca fabrika yok olmuş gitmiş, yok oluyor. Yani, işçisiyle, çalışanıyla o kadar kaynağıyla yok olup gidiyor. Yani, böyle bir hızlı bir dönüşüm, değişme süreci var.

Bizler artık dünyaya uluslararası olarak kabul görebilecek, bunun adına standart dersenez, ne dersenez deyin ve şeffaf, güvenilir ve açık mali tabloları sunabilmeliyiz, mali tabloları sunabilmeliyiz.

Tüm bunları yaparken artık ekonominin yapısının değiştiğini, mesleklerin, yeni yeni mesleklerin ortaya çıkıp eski mesleklerin yok olduğunu, ticaretin şeklinin döndüğü, değiştiğini. Tüm bunları göz önüne alarak biz de kendimizi buna uygun hazırlamak zorundayız.

Şanslıyız, biz de işte bu yaşa geldik teknolojiyi sonunda yakaladık, sonunda da olsa, bilgiyi de yakaladık. Yani, baktığımız zaman ama bunu daha çok geliştirmemiz lazım. Yani, Anadolu'nun bir kasabasında oturan bir mali müşavir, bir muhasebeci istediği bilgiye çok hızlı, ama çok ucuz bir şekilde ulaşabilmeli. Bu da oluyor yavaş yavaş, bu da yavaş yavaş yapıyor. Ama, eksiklerimiz yok mu, elbette var.

Birbirimize güvenelim, birbirimizi sevelim, mali müşavirlik ve muhasebecilik mesleğinin kutsal bir meslek olduğunu düşünerek çalışmaya devam edelim arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum, sağ olun. (Alkışlar)

**Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet ve
Etik Forumu
Serbest Tartışma**

Yahya ARIKAN
Yöneten
İstanbul SMMM Odası Başkanı
TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı

- Çok değerli meslektaşlarım, Türkiye Birinci Muhasebe Forumuna tekrar hoş geldiniz diyorum.

Ben bir kez daha sizleri sıkmadan bu forumun amacı üzerine düşüncemi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Yönetime geldiğimiz dönem TÜRMOB Yönetim Kurulu olarak dedik ki Odalarımız otursunlar üyeleriyle toplantılar yapsınlar, bu toplantılarda mesleki sorunlarımızı yeniden tespit etsinler ve bu tespitler sonucunda bir yol haritamız oluşsun ve bu yol haritasına göre TÜRMOB

Yönetim Kurulu olarak çalışmalarımızı sürdürelim dedik.

Burada Türkiye'nin dört bir yanından gelen Oda temsilcileri var, ki İstanbullu meslektaşlarım da çok iyi hatırlayacaklar. Bölgelerimizde toplantılar yaptık, mesleki sorunlarımızla ilgili öneriler sunuldu ve bunun sonucunda ilk defa "TÜRMOB projeleri" adı altında yaklaşık önce 16 olan, şu anda 13 proje şekillenmiş oldu.

Biz katılımcılık anlayışımız doğrultusunda bu projeleri Başkanlar Kuruluna sunduk ve Başkanlar Kurulunda o projeler onaylandı ve bugün sizlerle bu proje doğrultusunda bir araya gelmiş vaziyetteyiz.

Tabii dışarıda birçok arkadaşım konuşuyor, ediyor, işte bu forumun tarihi konusunda farklı tarihler olabilir, bunlar son derece doğal tespitler. Ama, şunu ifade edeyim. Buraya katılan tüm arkadaşlarım böyle bir etkinliğin son derece yararlı olduğunu ve herkes bu forumun devam etmesini dile getirdiler.

Ben de kişisel anlamda bu forumun devam etmesini, hatta İstanbul'da başlayan bu forumun önümüzdeki süreçte diğer illerde de devam ederek sürmesini diliyorum.

Şimdi sevgili arkadaşlar, forumdaki amacımız şu: Ağırlıklı olarak biz TÜR-MOB yöneticileri olarak şu ana kadar 3 arkadaşım forumun tartışma kısmını yönettiler, kendi görüşlerimizden ziyade buraya katılan meslek mensuplarımızın görüşlerini almak ve özellikle de sizin buradaki görüşleriniz bizim önümüzdeki süreçle ilgili çalışmalarımıza ışık tutacaktır.

Katılımla ilgili asla karamsar olunmaması gerekiyor. Neden dersiniz eğer biz bu toplantıyı bir enflasyon düzeltilmesiyle ilgili veya bugün çok sıkça dile getirilen UFRS ile ilgili veya yeni kurumlar vergisinin son şekli şudur diye bir etkinlik yapsaydık buraların kuyruk olacağını çok iyi biliyorum.

Ben İstanbul deneyiminden biliyorum, bu etkinliklere katılım internet üzerinden yapılıyor, İş Kulelerinde 1000 kişilik katılım var, internet'e bu eğitim sürecini koyduğumuzda 3 gün içerisinde katılım doluyor. Ama, biliyoruz ki, açık toplantılar yaptığımızda enflasyon düzeltilmesi seminerine 4 bin 180 arkadaşımızın geldiğini biliyorum. Ama, bugünkü forumun bence özelliği, özellikle bu saate kadar kalan tüm arkadaşlarıma Yönetim Kurulu adına teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Çünkü, bir eksik alışkanlık var camiamızda, nasılsa birileri bizim adımıza bu çalışmalarını sürdürüyor, nasıl olsa birileri bizim adımıza düşünüyor, ben niye geleyim, şu anda katma değer vergisini düzenlemek varken, kurumlar vergisini düzenlemek varken niye geleyim diyen insan sayısının az olmadığını biliyorum. Ama, burada sizler en azından böyle bir forumun içeriğine inanmış, gerçekten bir şeyler katmak adına burada bulunuyorsunuz. Bence bu sayı son derece yeterlidir. Yani, önümüzdeki süreçte gününü falanca günü de alsak inanın meslek mücadelesine inanmış insan sayısı her ilde parmakla sayılacak kadar azdır. Bunu bu forumun başlangıcında gelecek anlamda karamsar olunmaması adına söylüyorum.

Bir diğer konu, biz bu forumda, ki biraz sonra söz vereceğim arkadaşlarımdan, en önemli bir bölümü tartışıyoruz. Yani, bir yandan uluslararası ilişkileri, uluslararası tehlikeleri dile getirildi, ama TÜRMOB projeleri arasında yer alan 1 nolu proje olan haksız rekabet bu mesleğin en temel sorunu.

Bu anlamda ben söz alacak olan arkadaşlarımdan açıkçası tabii ki durum tespiti yapacağız, durumun ne olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz sevgili arkadaşlarım. Ama, bizim burada ihtiyacımız olan bu durumun geleceğe yönelik çözüm önerileridir. Yani, ben bu platformları bir ağlama duvarı olarak değil,

hep birlikte bu mesleği daha ne kadar ileri noktalara götürebiliriz boyutunda çözüm önerilerine ihtiyacımız olduğunu belirtmek istiyorum.

Yine bazı konuşma yapan arkadaşlarım muhasebeden elde edilen geliri bir pasta olarak değerlendiriyorlar. Bu son derece yanlış bir kavramdır. Bizim elde ettiğimiz gelir, alın terlerimiz asla pasta olamaz ki sevgili arkadaşlarım. Bir emeğin karşılığıdır, dolayısıyla bu kavramın mutlaka düzeltilmesini istiyorum.

İki günlük oturumlarda birçok konuşmacı bir şeyin altını çizdi, meslek bir yerlere gidiyor, ki yıllardır, ki örneğini İstanbul Odamızın ilk sempozyumunun adı “Muhasebe denetimi sempozyumu”dur. Yıllar önce kağıtların kalkacağını, geleceğin bir denetim mesleği olacağını hep bunu dile getirdik ve hakikaten süreç bizi bu şekilde doğrulamaktadır.

Şimdi sevgili arkadaşlar, şu anda bizim ağırlıklı olarak yaptığımız iş muhasebe işidir. Yani, büyük bir bölümümüzün elde ettiği gelir defter tutma işidir. Açıkçası bizim hedefimiz defter tutma olduğu sürece haksız rekabet sonuna kadar devam edecektir diye düşünüyorum.

Şimdi, konuşmacılar ifade ettiler, bir gelecek var önümüzde. Bu gelecek Türk Ticaret Kanunu. Türk Ticaret Kanunu gerçekten 3568 Sayılı Yasanın kör, topal, antidemokratik, birçok olumsuzluğa rağmen 17 yılda çok önemli bir noktaya geldi. Aslında 3568 Sayılı Yasanın örgütçülüğü dışında bana göre en olumsuz yanı vergi için muhasebedir. Eğer, biz muhasebeyi vergi için yaptığımız sürece bu tartışmalar devam edecektir.

İşte bu anlamda Türk Ticaret Kanunu, bizce birçok dostumun ifade ettiği gibi yeni kilometre taşlarından biridir. Yani, bilgi için muhasebenin bir başlangıcıdır.

Baştan şunu ifade edeyim: Birileri şöyle bir hayal peşindeler. Diyorlar ki, bu bir denetim konusu, bu denetim de şu anda SPK'ya tabi kuruluşların yaptığı gibi işte büyük şirketlerin, halka açık şirketlerin denetiminde olduğu gibi Türk Ticaret Kanunu çıktığı zaman da bu şekilde örgütlenmiş kuruluşların bunu yapacaklarını ifade ediyorlar.

Açıkçası biz buna asla izin vermeyeceğiz sevgili arkadaşlarım, asla buna izin vermeyeceğiz. (Alkışlar) Çünkü, Türk Ticaret Kanununun püf noktası şudur: İki tane temel konu tartışılıyor, bunlardan bir tanesi şu andaki tahsilat, finansal tablolar, uluslararası finansal raporlama standardının yapılacağı söyleni-

yor. Ama, biz de biliyoruz ki, küçük ve orta ölçekli işletmelerin buna uymaları mümkün değildir. Hem bireysel anlamda bunu yapmamız mümkün değildir hem de kurumsal anlamda yapmamız mümkün değildir.

Dolayısıyla, burada içinde bulunan arkadaşlarımız da TÜRMOB KOBİ'ler sürecinde küçük ve orta ölçekli işletmeler boyutunda bunun daha kolaylaştırılmış bir raporlama standartlarıyla çalışmaları tamamlanmıştır, Muhasebe Standartları Kuruluna bu görüşlerimiz sunulmuştur.

Bu birinci boyutu. Hani, biraz önce bir arkadaşım ifade ettiler, siz bu işi yapamazsınız diyenlerin dedikleri boyut budur.

Ben baştan şunu ifade etmek istiyorum. Muhasebe camiası kadar yeniliğe açık, muhasebe camiası kadar yeniliğe hızlı adapte olan bir kuruluş yoktur sevgili arkadaşlar. Yani, hiç kimse bu camiaya haksızlık etmesin. Yani, bundan 10-15 yıl öncesinde hiç uzağa gitmeyin, elle muhasebe defterlerinin yazıldığı dönemde bugün herkes şunun farkındadır, çağ bir internet çağıdır ve herkes bilgiyi buradan paylaşacağını çok iyi bilmektedir ve bu meslek mensubu hızla bu konuya adapte olmaktadır.

Dolayısıyla, bu camiaya yeniliğe kapalı bir camia denmesini ben haksızlık olarak algılıyorum.

İkinci konu, standartların dışında Türk Ticaret Kanununun püf noktası şudur sevgili arkadaşlarım. Daha önce Bakanlar Kurulu belirliyor meslek mensuplarının denetim boyutunu. Son şu andaki tasarıda bir tüzükle bu işin belirleneceği ifade ediliyor. Yani, tüzük bu denetim işinin, yani meslek mensuplarının nasıl yapacağını, nasıl ortaklık kuracağını anlatan bir çalışmadır.

Biz TÜRMOB olarak bu çalışmayı çok yakından takip ediyoruz. Şu anda birkaç Yönetim Kurulu üyesi arkadaşım Adalet Alt Komisyonunda bu konular görüşülürken bizzat TÜRMOB adına profesyonel kadrolarımızla konuyu yakından takip etmektedirler.

Dolayısıyla, sürecin bu şekilde görülmesi gerekiyor. Yani, bizler gelecek süreci denetim boyutu anlamında kavrayacak mıyız, buna uygun güçlerimizi birleştirecek miyiz, buna uygun kurumsallaşacak mıyız, buna uygun uzmanlaşacak mıyız bunun kararını vermemiz gerekiyor.

Ve sonuç itibarıyla bugün bu forumdan çıkacak olan çok değerli görüş ve bilgiler TÜRMOB Yönetim Kurulu tarafından sür'atle değerlendirilecektir ve baştan ifade ettiğim gibi bizim önümüzde bir rehber olacaktır.

Ben bu girişi yaptıktan sonra söz alan arkadaşlarımın özellikle ricam bugüne kadar hiçbir arkadaşımıza konuşmalarla ilgili bir süre konmadı. Ne kadar çok arkadaşımıza söz verirse bizim için bu oturumun çok anlamlı olacağını belirtmek istiyorum ve sizlere sözü bırakmak istiyorum. Ve söz alacak olan arkadaşlarımın da lütfen bana doğru değil, salona doğru yüzlerini dönerlerse herkes onu izleme fırsatına sahip olacaktır.

Tekrar hepinize hoş geldiniz diyor, teşekkürlerimi sunuyorum. (Alkışlar)

Kenan UĞUR

- Ben Kenan Uğur. Değerli arkadaşlar, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

TÜRMOB’u ve tüm Türkiye’deki Odalarımızın yöneticilerini bu Birinci Türkiye Muhasebe Forumuna katıldıkları için, ki özellikle altını çiziyorum, çok istediğimiz bir şeydi, bugüne kadar en çok talep ettiğimiz bir şeydi böyle bir forum. Bu forumu bizim meslek yasasının irdelenmesi doğrultusunda da düzenlenmesini talep ediyoruz ayrıca, ki devam edecektir ben inanıyorum ve tekrar tekrar bu forumu düzenleyen tüm örgütlerimize teşekkür ediyorum. Özellikle TÜRMOB’un bu inceliğini saygıyla burada, huzurlarınızda gerçekten, yani ben ne söyleyeceğimi, bu konuda ne söyleyeceğimi toparlayamıyorum. Çünkü, çok mutluyum, senelerdir telaffuz ettiğim, senelerdir talep ettiğim bir şey.

Peki, şimdi sözlerime başlamak istiyorum. Dünden bugüne bütün konuşmacılar meslekte çıtayı yukarıda tatalım noktasında konuştular. Aynen katılıyorum. Yetki alanımıza giren başka kurumlar bizim bugüne kadar dışımızla tırnağımızla kazandığımız yetkilerimizi yasal olmayan yollardan kullanmaya kalkışıyorlar, onlara bu yetkilerimizi kaptırmayacağız dediler, sonuna kadar katılıyorum.

Örgütlülüğümüzü daha geniş katılımlarla, yoğun katılımlarla örgütümüze sahip çıkarak daha güçlü hale getirelim dediler, aynen katılıyoruz. Özellikle altını çiziyorum bunların arkadaşlar hatırlatılmasını istiyorum. Dün gelmeyenler de vardı, bugün burada olup dün olmayanlar vardı. Doğru ve güvenilir bilgi üretelim, saygınlık kazanalım deniliyor.

Şimdi, arkadaşlar biz bugün Sayın Yardımcı Doçent Doktor Mine Tükenmez Hanım ve Esin Taylan Hanım etik ve ahlak ilişkisiyle haksız rekabet konusunda o kadar güzel şeyler söylediler ki, bizim artık bunun üzerine ilave edecek

bir şeyimiz yok. Bize düşen, artık sözün sonu. Biz yapmalıyız'a geçeceğiz ve bunları uygulayacağız. Uyguladığımızda her şeyi çözeceğimize inanıyorum.

Bizim aslında sorunlarımız yok, daha doğrusu aşamayacak sorunlarımız yok, üstesinden gelemeyeceğimiz sorunlarımız yok. Bunları bugüne kadar meslek içi eğitimlerle, bundan sonra meslek içi zorunlu eğitim haline getireceğine inanıyoruz TÜRMOB'un ve TESMER'in, onlarla aşacağımıza inanıyorum. Ama, en önemli sorun bence etik sorunu. Bunu hepimiz önümüze koymalıyız ve düşünmeliyiz.

Ben şunu öneriyorum: Bu konu tabii öğretmekle, anlatmakla aşılacak bir konu değil. Bu konu tamamen insanların eğitilmesiyle ilgili. O yüzden de ben yine Mine Hanımın önerdiği etik komitelerinin güçlendirilip aktif hale de geçirilmesiyle sağlanacağına inanıyorum.

Dün yanlış bir söz söylendi, bana yanlış gelen bir söz söylendi kürsüden. Şuydu: Bugüne kadar ağırlıklı olarak falanca fakültelerden insanlar bizim ruhsatımızı alıyorlardı, oysa onu da aştık. Bugün filanca iyi üniversitelerden, fakültelerden de talepler geliyor bu sevindirici şekilde bir açıklama yapılmıştı. Bu bence hoş bir açıklama değil. Ülkemizdeki bütün okullardan gelen meslek mensuplarımız bence kendileri yetenekleriyle ve bilgileriyle bu sorunları aşılıyorlar, en büyük meslek mücadelesine bir katkı yapıyorlar. Böyle bir ayırım yapmak bence biraz talihsizlik olmuştur.

Değerli arkadaşlar, bizim en önemli sorunlarımızdan birisi de bizim kendilerine hizmet verdiğimiz kesim muhasebenin ve muhasebecinin ne olduğunu ve bu emeğin değerini, bu hizmetin anlamını kavramıyor, bilmiyor. Bunun için şunu öneriyorum: Ben TÜRMOB ve Odalarımız devamlı televizyon ve gazete programlarında bu konuyu işleyecek, onların ilgisini çekecek programlar yapsınlar istiyorum.

Gerçi bugüne kadar bizim Oda Başkanımız Yahya Arıkan'ın da katıldığı çok önemli toplantılar oldu televizyonda, radyoda sunumlar oldu ama, daha yaygın, böyle onların dikkatini çekecek bir vurguyla bunun yapılmasını talep ediyorum.

Meslek mücadelesindeki haksız rekabetin altında yatan gerçek bir kere her şeyden önce ülkemizin sorunlarıyla mesleğimizin sorunlarını birbirinden ayırmak mümkün değil. Ülkemizdeki fırsat eşitsizliği, ülkemizdeki adaletsizlik sürdüğü ölçüde bizim meslek sorunlarımızın, o yöndeki meslek sorunlarımızın

haksız rekabetle şeydeki, piyasadaki kayıtdışı ekonominin sürmesi sonucunda düzene girmeyecektir. Ama, biz yine Yahya Arıkan'ın, Sayın Yahya Arıkan'ın her zaman söylediği gibi kapımızın önünü süpürmeye çalışacağız.

Her ne kadar elimizden geliyorsa bataklıkta yürürken paçamıza ne kadar çamur sıçratmayız, onu nasıl beceririz onu da hep birlikte herhalde yaparız.

Ayrıca dün Odamızın genelde söyleyemediği, Oda yöneticilerinin söylemeyeceği bazı şeylerle karşılaşılabilir. O nedenle ben derneklerimizin güçlendirilmesini öneriyorum. Mali Müşavirler Muhasebeciler Birliği Derneğinin güçlenmesi için oraya, orada üyelerin çoğalmasını cazip hale getirecek girişimde bulunmasını diliyorum TÜRMOB'un.

Bir önerim de, meslektaşlarımızın çoğalması nedeniyle artık bölgelerde ihtiyaç planlaması yapılsın diyorum.

Hepinizi beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. Sürçü lisan ettiysem af ola. (Alkışlar)

Yalçın ÖNDER

- Değerli meslektaşlarım, akşamın bu saatinde 2 gün yoğun tempodan sonra ben öncelikle şahsım ve İzmir'den gelen meslektaşlarım ve meslek camiam adına elbette böyle bir toplantıyı organize eden TÜRMOB'a teşekkür ediyorum.

Aslında gelmeyecektim, kavga etmiştim, gel eleştirilerini burada söyle dediler. Eleştirilerimizin, evet Ahmet Akın, eleştirilerimizin ne kadar dikkate alınıp alınmayacağı ayrı, ama yani yıllardan beri bu mücadelenin içerisinde artık eleştirmek olayı çözümüyor. Biz bir SMMM Odası Başkanı Sevgili Feyzullah Topçu'ya da ifade ettim. Yani, eleştirmekten yoruldum artık Başkan dedim. Çözüm üretmek istiyorum, çözüm.

Sayın Başkanla aynı noktada buluşuyoruz, şimdi çözümleri konuşalım, somut çözümleri. Ancak somut çözümleri konuşmadan önce dün yorgunluktan dolayı kusura bakmayın dinlenmeye çekildiğim sırada arkamdan tahmin ediyordum ama, yani etik olarak o oturum kapandığı için ben de oturumla ilgili, mesleğin geleceğiyle ilgili Sayın Masum Türker'in sunuşu üzerine görüş ifade etmek amacıyla dün sunuş yaptıktan sonra, ben gittikten sonra arkamdan

olumlu ve olumsuz bazı söylemler olmuş. Onlara bu ortamda cevap vermeye ben gerek görmüyorum. Bir noktada doğal da karşıyorum, ama yani pek de etik bulmuyorum. Yani, muhatabı yokken burada bana o oturma da kapanmışken, başka konuya geçilmişken tekrar dönülüp, yani kardeşim o zaman buyurun, herkese hodri meydan, iktisat politikalarını tartışalım ve açık net söylüyorum. Eğer bilinciniz yetiyorsa, gücünüz yetiyorsa, iradeniz yetiyorsa emperyalizmi de tartışalım, küreselleşmeyi de tartışalım, direnişleri de tartışalım, dünya hakları mücadelesini de tartışalım, Irak'ı da tartışalım, İran'a tehdidi de tartışalım.

Sayın Başkanın kendisine de söylemiştim, şu bayram kartı benim için gerçekten Sayın Arıkan'a biraz daha farklı bakmamın miladı oldu. Gerçi anladığım kadarıyla başkaları yazmış, kendisi imzalamış herhalde, a öyle miydi falan dedi. Pardon, şu çok önemli. Kim yazarsa yazsın, gelişen dünyada bölgemiz için sessiz sedasız geliştirilen yeni savaş senaryolarında ülkemize yeni roller biçiliyor. Henüz ilk günlerini yaşadığımız 2006 yılının kolay geçmeyeceğini unutmadan yüreğimiz ve beynimizle dimdik ayakta ve her zamankinden daha uyanık olmalıyız.

Kurban Bayramınızı kutlar tüm insanlığa güzellik, birlik, beraberlik, barış, sevgi, kardeşlik ve esenlikler dilerim.

Yahya Arıkan Başkan. Şimdi, Sayın Başkan, bu dilekleri nasıl gerçekleştireceğiz, küreselleşmeye, emperyalizme boyun eğerek mi? Bu sorunları kim çıkardı, buradaki muhasebeciler mi çıkardı, sıradan Irak halkı mı çıkardı, İran halkı mı çıkardı, kim çıkardı bu sorunları? ABD emperyalizmi ve onun iş birlikçileri çıkarmadı mı? (Alkışlar) 1 Martta teskereyi geçirmeyerek tüm dünyaya bir ders veren Türkiye halkı Ankara meydanlarında siz neredeydiniz Sayın Başkan?

Bakın, bu işler kolay değil. Yani öğle yağmur yağıyor, birileri de o yağmura karşı da mücadele ediyor. Siz hangi saftaysanız onu belirleyeceksiniz. Kendilerine söyledim, bu benim için ölçüdür, her olayında tüm örgüt yöneticilerin ve ülkeye ve insanlara karşı sorumluluk duyan herkes için benim açımdan ölçüdür. Ezenden yana mısın ezilenden yana mısınız? Ezenle ezilenin uzlaşması olmaz.

Sayın Nalbantoğlu dün dedi ki, tüm görüşler anlatılacak, ortak uzlaşma noktası çıkacak. Sayın Akın'a da söylemiştim ki, Sayın Başkan elmayı boşluğa bıraktığımızda havaya çıkmaz, bu aşığıya iner, bu kanun böyle, bilimsel olarak

bu böyle, değişmez. Yani, bilimin gerektirdiği bir şey var. Yani, yeni yeni uzlaşmacı reformist tezler ortaya atmanın, bunlar için çabalamanın yararı yok.

Elbette biz bir meslek örgütüyüz, siyasi örgüt değiliz. Gerekliyse bunları ayrı yerde tartışırız, ama biz bir meslek örgütü olarak şunu söylüyorum. Buradaki konuları elbette tartışalım. Bakın haksız rekabet, meslekte tekelleşme, mesleğe pazar yaratmak, bunlar yıllardan beri söylediğimiz ve TÜRMOB'un her faaliyet dönemindeki hedefleri arasında yer alan, nakarat olarak bildiğimiz şeyler. Yani, belki yeni yeni ufak tefek bazı açılımlar yapıyoruz, bunları gene yapalım. Ama, bence bir örgütün orta ve uzun vadeli hedefleri ve planları olduğu gibi öncelikle esas olarak günlük taktikleri olması lazım.

Şimdi arkadaşlık günlük, acil, basit, belki örgüt yöneticilerimiz için, belki içimizde farklı noktalarda bulunan bazı arkadaşlar için veya bu işten çok çok kazananlar için çok önemli olmayan, ama meslektaşlarımızın yüzde 90'ını ilgilendiren daha acil somut pratik sorunlar var.

Evet, bu somut pratik sorunları bizler bu işin içinde olan insan olarak söylememiz doğru olmaz. Bunu sade evinden bürosuna bürosundan evine gelip giden insanlara soracağız, bizim insanlarımızı değerlendireceğiz. Bunlar meslektaşlarımızın bugünü için veya en azından önümüzdeki 6 ay için ya da 1 yıllık en fazla, ama 3 aylık, 6 aylık, 1 yıllık olmak üzere acil olarak TÜRMOB yönetiminin neler yapmasını bekliyorsunuz, en acil, en önemli sorunuz sizce nedir lütfen yüzdelere göre sıralayın.

Böyle bir çalışma 3 yıl önce TÜRMOB tarafından yapılmış, rafa kaldırılmıştır. O çalışmanın sonuçlarını dikkatle inceledim, burada anlatmayacağım onu. İsteyen arkadaşımız açar bakar, buradakilerin çoğu sanıyorum TÜRMOB delegesi, var, meslekteki bir çalışma var. Ama, o da taraflı olmuş vesaire neyse onu geçiyorum.

Bakın, mesela benim düşündüğüm ve daha çok telefon aldığım konu yaklaşık 1 yıldan beri ya yeter artık lastik gibi bunlar uzadı çekti uzadı çekti, uzadı, ya bıktık artık şu beyanname verme sürelerinin böylesine uzatılmasından dediler. Bunu adam gibi koysunlar, Sayın Bakanımız da söyledi TÜRMOB Genel Kurulunda, derin Maliye var dedi. E, çağıralım derin Maliyeyi, Sayın Bakanı, TOOB'u, efendim Bankalar Birliğini, IMF'deki Türkiye temsilcisini. Kardeşim bu beyanname verme sürelerini niye değiştirmiyorsunuz, ta ne zamandan beri kaç tane vergi kanunu değişti. Neden?

Sayın Başkan çok güzel yapmış, bir tasarı taslağı bir şeyler hazırlamış web sitesine koymuş. Buyur, getir Sayın Başkan veya TÜRMOB yönetimi sadece İSMMO olarak değil, TÜRMOB'a mal edelim. Burada o türden taraftarla birlikte tartışalım ve bunu çözelim, çöze çöze adım atalım.

Dün bir şey söyledim. Örgüte güven vermek ve örgütün de kendi yöneticilerinin güvenini sağlamak. Eğer çözdükçe gideriz, yoksa burada konuşulan konular havada kalmış oluyor çoğu insan açısından. Onun güncel yaşamını, o günkü derdini çözmiyor zaten, adam gelmiyor.

Dolayısıyla, biz eğer bu bayram kartındaki tehlikeleri seziyorsak, yalnızca mesleğimiz için değil, aynı zamanda ülkemiz için de bir güç, irade, bir saygınlık ortaya koymak istiyorsak biz en geniş kesimi kucaklamamız gerekiyor.

Yanlış anlaşılmasın, bizim İzmir'de de böyle, sanıyorum İstanbul'da da böyle, birkaç oda istisna seçimlere toplam katılım yüzde 30'u aşamıyoruz. Ne demektir bu? Yüzde 70'i bu örgütten umudunu kesmiş. Olur mu böyle şey.

Şimdi, arkadaşlar bakın haksız rekabet konusunda açık net bir şey söyleyeceğim. Buradaki tebliğ sunan hocalarımız kusura bakmasınlar. Burada söyledikleri doğrudur, Anglosakson mantığına göre ilkeler bazında hareket edilir. Ama, Anglosakson mantığında ilkeler günlük yaşamın içinde değişir arkadaşlar. Bu aslında ilkesizliği ilke edinilmesidir. Dolayısıyla, Kıta Avrupa'sının koyduğu hukuk bizim hukukumuzda hem güncelleme anlamında uygundur, hem de toplumsal yapımıza da uygundur.

Dolayısıyla, faydacı yaklaşım değil, haksız rekabet konusunda bal gibi tıpta olduğu gibi, diğer mesleklerde olduğu gibi deontolojik yaklaşımlar olmak zorunda.

Bakın, uluslararası büyük sermayenin ülkemizde başta İş Kanunu olmak üzere pek çok yasada esneklik getirmeye çalıştığı dönemde ben bu standartları önemsiyorum, muhasebe standartlarını. Sermayenin önüne kural koymak ve eğer kapitalistler sömürecekse az önce Sabri ağabeyi dedi yolda gelirken, sömürmesin mi? Sömürecekse de böyle vahşice sömürmesin kardeşim.

Bunun bir kuralı var. Dolayısıyla, biz mesleki olarak kurallar koymamız ve bunları savunmamız önemli. Ama, bunları yaparken değerli arkadaşlar, ben size bu alternatif konularla ilgili www.bagimsizsosyalbilimciler@org. web sitesini izleyin bu ülkede IMF'nin dışında da, mevcut egemenlerin dışında da gerçekten dürüst, namuslu iktisat anlamında bilim insanlarının bu ülke için ne

kadar güzel bu sistem koşulları içerisinde borçları nasıl tasfiye edeceğimiz, kendi muhasebe standartlarımızı nasıl koyacağımıza ilişkin, kendi vergi politikalarımıza ilişkin alternatif görüşleri var ve bunları da dar alanlarda da olsa yaptıkları toplantılarla ifade ediyorlar.

Ve son söz, gerçekten sarı öküzü biz SPK'ya Türkiye muhasebe standartlarını teslim ettiğimizde verdik ve bunu da verenlerden birisi de Sayın Bakandı o zaman, Sayın Bakandı. Şimdi, bu Sayın Bakanla birlikte biz oradan eğer Türkiye muhasebe standartlarını ve arkasından denetim standartlarını geriye alabilirsek, bu iradeyi, gücü gösterirsek ve bunu da buradan çıkacak sonuç bildirgesine yazarsak ve biz de iş birliği, iş bölümü yaparsak hep birlikte hazırız, temsilde adalet koşuluyla hep birlikte mücadeleye devam edelim istiyoruz. (Alkışlar)

Yahya ARIKAN **Yöneten**

- Teşekkür ederim. Şimdi, ben sevgili arkadaşlar elimden geldiği kadar hiçbir konuşmacıya yanıt vermemeye çalışacağım. Çünkü, bizleri hepimiz yakından tanıyor sunuz, özellikle savaşa karşı tutumumuz, barışla ilgili düşüncelerimiz, bunu hep yakından takip ediyorsunuz. Yazılarımızla, makalelerimizle, duruşlarımızla. Sadece birkaç konunun altını bilgi anlamında doldurarak size sunmak istiyorum.

Şimdi, bakın gerçekten ortak bir dili bulabilirsek bu tip etkinliklerden meslek örgütleri önüne yol haritası oluşturabilecekler. Bu örgüte bir söz verdik TÜRMOB Yönetim Kurulu olarak. Örgütün önüne getirmediğimiz hiçbir yasal değişikliği Genel Kurula götürmeyeceğiz dedik.

Şimdi, bunun anlamı nedir sevgili arkadaşlar? Örneğin, 1 nolu proje olan haksız rekabet, 3 nolu proje olan etik kurallar iki tane bilim insanı projeden sorumlu uzman olarak hazırladılar ve ilk defa da burada sizinle paylaştılar.

Aslında normal prosedürü bu çalışmanın Başkanlar Toplantısına gelip oradan meslek camiasına sunmak, görüşü alıp finali elde etmektir. Bu hem meslek yasası ve yönetmelikleri için geçerli hem projeler için geçerli. Ama, burada bu konulardaki getirilen görüşler konusunda, katkı sunma konusunda cimri davranırsak açıkça söyleyeyim yol haritası oluşturmamız mümkün değildir.

Şimdi, tabii ki buradaki görüşler sonucunda TÜRMOB Yönetim Kurulu bu çalışmaların hedeflerini kısa, orta, uzun vadeli planlayacaktır. İhtiyaç olan nokta budur.

Yine bir konu, beyannamelerin öne çekilmesi konusu TÜRMOB'un gündemine aldığı, Sayın Bakana aktarıldığı, dile getirildi, buradan çıkıp Başkanlar Kurulundaki gündem maddesi olan, artık diyeceğimiz bir toplantı yarın yapılacak. Tabii ki bu örgütün sabrı var sevgili arkadaşlar. Yani, siz büronuzda bunu yaşamıyorsunuz, benim Genel Başkanım her defasında ben Maliye Bakanının kapısına gitmekten yoruluyorum diyor. Haklı, siz de haklısınız.

Dolayısıyla, burada bizim ihtiyacımız olan noktanın altını özellikle çiziyorum. Lütfen somut önerilerimizi ve çok arkadaşımıza söz hakkı vererek buna ihtiyacımız olduğunu, ama gerek yasa gerek projelerle ilgili sürecin bu meslek örgütünde tartışılmadan Genel Kurula gitmeyeceğini tüm arkadaşlarımla paylaşmak istiyorum.

Sayın Masum Türker'e en son söz hakkı vereceğim satışma hakkından dolayı.

Sayın Arif Hikmet Cengiz, buyurun.

Arif Hikmet CENGİZ

- Evet Sayın Başkan, değerli katılımcılar; ben fazla sözlerimi uzatmadan öncelikle forumun düzenlenmesiyle ilgili tüm iyi dileklere yürekten katıldığımı ifade ediyorum.

Ve bu özellikle dün lafızlar üzerinde çok tartışıldı, bir şeyin altını çizmek için, bu forumun forum olarak devam etmesini diliyorum. Çünkü, belki genç arkadaşlar bilmez ama, bizim öğrencilik yaptığımız yıllarda bu ülkedeki bazı değişim ve dönüşümler hep bu forumlar aracılığıyla olmuştu, o zamanlar özellikle demokratik üniversite, bağımsız Türkiye mücadelesi veren bir gençliğin içinden geliyoruz ve dolayısıyla belki meslek mücadelemizde ülkemizin sorunlarına sahip çıkmada bu forum gerçekten önümüzdeki süreçte son derece etkili bir misyon ve rol üstlenir diye düşünüyorum.

Şimdi arkadaşlar, bugün içinde bulunduğumuz gerçekten tartışıyoruz mesleğin bugünü ve geleceği diye. Eğer, siz ülkenizin ve dünyanın sorunlarından

bu mesleği soyutlayarak tartışmaya kalkarsanız hiçbir yere gidemezsiniz. Eğer, siz yarın işte politika yapılıyor, işte şunlar konuşuluyor, bu forumun gündemi bunlar mıydı dersiniz yine bir yere gidemezsiniz.

Eşikteki bir tehlike var. Bugün deniyor ki, muhasebe mesleği ve denetim mesleği muhasebecilere bırakılmayacak kadar önemlidir. Bugün dünyanın egemenleri ne diyor? Irak Iraklılara bırakılmayacak kadar önemli bir bölgedir.

Değerli arkadaşlar, tehlikeyi görelim. Bunun için bu meslek örgütü önüne elbette ki bir stratejik hedef koymalı, bu stratejik hedef örneğin ROCS raporuyla getirilen, bugün birtakım kurumların mesleğin haklarını ve çıkarlarını mesleğimizi gasp etmeye yönelik girişimidir.

Bir, bunun karşısında durmamız gerekiyor. Peki, bunun araçları nasıl olacak. İşte Sayın Başkan biraz önce ifade etti. Evet, bu örgütün bir sabrı var, ama Hazreti Eyüp sabrı olmamalı bu arkadaşlar. Bunu gerektiğinde dilekelerimizi gereğinde yola dökülerek, gereğinde Maliye Bakanlığının önüne giderek nedir kardeşim 20 sefer beyanname verdik bunun 18'ini uzattınız, gelin bunu adam gibi yapın dememiz gerekiyor. Bunun eğer tepkisini koymamız gerekiyorsa.

Şimdi, eğer değerli arkadaşlar biz bunu nasıl yapacağız, hep bir handikapla karşı karşıyayız. Acaba yarın yola çıktığımızda arkamızdan kim gelir? Siz insanları, işte politikayla uğraşıyorsunuz dersiniz yarın arkanızda kimse kalmaz.

Ülkesinin sorunlarıyla ilgili olmayanlar yarın mesleğinin sorunlarıyla ilgili olan yerlere de katılmazlar. Maalesef ülkemizin içinde bulunduğu durum bu, mesleğimizin içinde bulunduğu durum da bu. İşte bu forumlar da bunun göstergesi. Bunun bence en etkili yollarından birisi bu sürece insanların katılmasıyla ilgili bir eylem içerisinde olunması gerekir diye düşünüyorum.

Bu tespitleri yaptıktan sonra biraz önce arkadaşımızdan, Ahmet Akın arkadaşımız kürsüde bir arkadaşımızın sorusuna yeminli mali müşavirlik mesleği acaba dünyanın neresinde var dediğinde, dünyanın hiçbir yerinde olmadığını söyledi. Evet, doğrudur değerli arkadaşlar. Dünyanın hiçbir yerinde yeminli mali müşavirlik, yani tam tasdik kavramına ilişkin bir kavram yoktur. Ancak, meslekteki bir uzmanlaşma vardır, meslekteki uzmanlaşma tam tasdikle ilgili olmayıp sadece denetim boyutunda belli hadlere bağlı bir durumda.

Önümüzdeki Türk Ticaret Kanununda da zaten bunlar önemli ölçüde herhalde tartışılacağı benziyor. Örneğin, bir Alman meslektaşımız yeminli mali müşavirlik mesleğini tanıttığımızda Allah Allah dedi ya bu insanlar gece acaba yataklarında nasıl rahat uyuyorlar. Yani, bir dünyada doğruluk sizin bir beyannamenin doğruluğundan sorumlu olunan hiçbir yer yok.

Onun için değerli arkadaşlar, gerçekten bu kavramlar da tartışılmalı bu önümüzdeki süreçte. Madem meslek denetim mesleğine doğru gidiyorsa onu Türk Ticaret Kanundaki ilgili değişiklikleri de dile getirmeli diye düşünüyorum.

Yine ben Dokuz Eylül'den katılan hocalarımıza gerçekten çok teşekkür ediyorum. Yani, mesleğin bugün içinde bulunduğu haksız rekabetle ilgili problemleri, sorunları ortaya koydu. Bence burada somut öneri olarak TÜRMOB'un acilen, burada çünkü bir etik komitesinden söz edildi. Özellikle büroların veya meslek mensuplarının denetimiyle ilgili bir yönetmeliğin hazırlanması ve gerçekten bu etik komitesi aracılığıyla elbette ki içinde bulunduğumuz süreçte kökten bu işin çözülmesi mümkün değil ama, en azından ben etkili olacağına inanıyorum. Çünkü, eğitim ne kadar önemliyse bir sürecin denetimi de en az o kadar önemlidir diye düşünüyorum.

Dolayısıyla, meslek mensubunun üzerindeki meslek örgütleri denetimlerini hissettirmelidir diye düşünüyorum.

Ben fazla sözlerimi uzatmadan, çünkü arkadaşlarımız var konuşmacı. Bu forumun gerçekten ülkemizdeki mesleğin sorunlarında, çözümünde, özellikle etkili bir araç olmasını diliyorum, hepimize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

Bahri GÖKMEN

- Bahri Gökmen, Muğla Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası üyesiyim.

Ben değişik bir konuya değinmek istiyorum. Bugün seçilmiş ya da atanmış tüm resmi kurumların bir muhasebesi vardır, trilyonluk ihalelere imza atan doktorlar vardır, belediye başkanları vardır. Devlet 3568 Sayılı Yasayla ticaret erbabına demiş ki, sayın tüccarlar siz muhasebenizi 3568 Sayılı Yasayla yetki almış meslek mensuplarına tutturacaksınız demiş, fakat kendisi sıradan memurlara muhasebesini tutturup trilyonluk ihalelere imza atan kuruluşlar herhangi bir yetkili muhasebeci olmadan bu işleri yürütmeye çalışmaktadır.

Bugün eğer devlet kendisi bir kanun çıkartıp da muhasebenizi buna tutturacak-sınız, 3568 Sayılı Yasaya göre yetki almış meslek mensubuna tutturacak-sınız diyorsa kendisi de aynı yasaya uyup parayla oynayan veyahut muhase-besi tutulan bugün askeri birliklerde olsun, yıllarca savaş tekniklerini öğren-miş bir askerin ihaledeki veya ne bileyim muhasebeyle ilgisi nedir, bir baş-hekimin, doktorun muhasebeyle ilgisi nedir ki bir sürü muhasebeyle ilgili trilyonlara imza atmaktadır.

Nasıl avukatlar Barolar bastırıp da her anonim şirkette bir avukat çalıştıracak-tır kanunu çıkarttılarsa, bizde TÜRMOB olarak bu şekilde devlete muhase-beyle ilgili bölümlerde yetki almış meslek mensuplarının çalıştırılması gerek-tiğine inanıyorum.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Hasan Hüseyin KIRMIZITOPRAK

- Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden buraya gelip iki gündür sabırla bu çalış-mayı takip eden değerli arkadaşlarım, İstanbul'dan katılan arkadaşlarım; he-pinize sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Ben öncelikle, biraz önce Kenan arkadaşım bir boyutuyla değindi, 2001 yılın-da Mali Müşavirler Muhasebeciler Birliği Derneğinde görev yaparken, muhasebe kurultayı önermiştik, bugün muhasebe forumu altında böyle paralel bir çalışmanın başlatılmış olmanın sevinci ve gururunu yaşarak bu çalışmayı ortaya koyan TÜRMOB Yönetim Kuruluna ve katkı sunan arkadaşlara sonsuz teşekkürler ediyorum.

Değerli arkadaşlar, ben sözlerimi forumun akışı ya da önemiyle ilişkin bir-iki şey değinmek istiyorum. Ondan sonra da haksız rekabetle ilgili görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Şimdi, forum birçok arkadaşım dedi ki, katılım eksik, daha etkin olabilirdi, ta-rih yanlış. Bunların hiçbirine katılmıyorum. Biz henüz 1 hafta öncesine kadar bu forumun yapılacağını bilmiyorduk, baskın bir forum diyebiliriz buna. Önemli bir çalışma, çünkü başka bir çalışma düşünülüyordu herhalde du-yumlarımızda, ama foruma dönüşmüştür, bu son derece önemli bir karar, et-kin bir çalışma. Bundan sonra devamını diliyoruz.

Dolayısıyla, bu kadar kısa bir sürede karar alınan bir çalışmada bu kadar arkadaşımın dikkatle ve sabırla takipçisi olarak burada olmasını çok önemsiyorum, sizi kutluyorum. (Alkışlar)

Değerli arkadaşlar, bir önerim daha var forumun yapılışına ilişkin. Tabii ilk olması nedeniyle ilkler olabilir, buna değinen arkadaşlarım da oldu. Şöyle yapılması gerekiyordu diye düşünüyorum. O zaman daha farklı bir heyecan, daha farklı bir dikkat ve yoğunluk sağlanabilirdi diye düşünüyorum.

Bu İstanbul'da bir anlamıyla yapıldı, diğer Odalarda yapıldı mı bilemiyorum ama, bölge toplantıları bu forumun hedef gösterilerek bölgelerden, alttan çalışmanın ve heyecanın yükseltilmesi hedefiyle başlatılırsa çok daha fazla meslektaşımızın katılımı ve ilgisi sağlanabilirdi diye düşünüyorum.

Sanırım bundan sonra bu yöntemle yapılması dikkate alınarak bu çalışma devam edilir diye düşünüyorum. Bunu öneri olarak sunuyorum.

Değerli arkadaşlar, iki gündür burada çeşitli görüşleri dinliyoruz. Katıldığımız düşünceler oldu, katılmadığımız düşünceler oldu. Ama, bir düşünür şunu söyler, der ki, "Düşüncene katılmam ama, düşünceni ifade etmen için canımı veririm."

Bu sabrı da göstermek gerekir diye düşünüyorum, ama birçok arkadaşımız böyle bakıyor inanıyorum. Ama, zaman zaman sabırsızlıklar da gösterilmiyor değil.

Değerli arkadaşlar, yine iki günlük çalışma içerisinde biraz önce de dedim, farklı görüşler dile getirildi, katılmadığımız görüşler, katıldığımız görüşler diye ifade ettim. Çeşitli kavramlar içerisinde zaman zaman boğulduk, başladık soruyla ilgili çelişkiler içerisinde bulunduk. Bunu akademisyen arkadaşlarıma da söyledim, meslek örgütü içerisinde görev yapmış arkadaşlarımızdan da geldi.

Şimdi, bir küreselleşmedir dilimize dolamışız, içinde dolanıp boğulup duruyoruz. Şimdi, bu küreselleşme denen şey bunu dünya halklarına dayatan, zulmeden, acımasızca dayatan ABD'nin arka bahçesinde başka bir dünya mümkün diye baş kaldırılıyor. Ama, biz burada hala küreselleşmedir, onun içerisinde kendimize şekil bulalım diye, olgudur uyalım diye çeşitli ifadelerde bulunuyoruz. Bu bir olgu değil arkadaşlar, bu bir senaryo, dünyaya dayatılmaya çalışılan bir sistem. Olgu kendiliğinden doğal olarak gelişen bir şeydir,

ama bunu birileri çiziyor ve dünya halklarına dayatıyor. Bunu böyle algılamak gerekir diye düşünüyorum.

Yine düşüncelerimi bu boyut ile ifade ettikten sonra haksız rekabete ilişkin değinmek istiyorum. Kapitalizmde rekabet kanıksatılarak devam ettirilmeye çalışılıyor, rekabetin adı aslında tartışmalı. Rekabetin olduğu koşullarda, koşullar eşit değilse o ince çizgiyi ayırarak haklıyı haksızı ayırmak mümkün değildir. Ama, daha ziyade de haksızlık oluyor. Buna ilişkin de örneğin bu çalışma içerisindeki onu doğrulayan bir şeyi görüyoruz.

Biraz önce sunumunda Ahmet Akın arkadaşımız bir şeyi ifade etti, dedi ki, güç kimdeyse, para kimdeyse kuralı da o belirliyor. Doğru. Şimdi, 3-7 Kasım'da Dünya Muhasebe Kongresi var, TÜRMOB önderliğinde İstanbul'da yapılacak, yani Türkiye'de yapılacak. Sponsorlarına bakıyoruz bunun hassasiyet gösterilmesi anlamında altını çiziyorum, yoksa başka bir amaç yok. Dün Hocamız bir sunumda bulunmuştu, Parmalatın batışında hangi firmaların denetim raporlarında imza olduğunu gördük, oradan birisi Deloitte. Deloitte sponsor olarak bu Muhasebe Kongresinde sponsor olarak atanmış. Haksız rekabeti tartışıyoruz ve etiği tartışıyoruz. Peki, bu suçlu olup olması değil, tartışmalı olması bile yetiyor diye düşünüyorum.

Dolayısıyla, burada hassasiyet göstermemiz gerekir diye düşünüyorum.

Yine çeşitli yollarla reklamın delinmesiyle çeşitli girişimler ve reklamlar görüyoruz, bunlara biraz hassasiyet göstermek gerekir diye düşünüyorum.

Yine haksız rekabetin etik kuralların tartışıldığı bir süreçte dün standardı tek düzendi ya da bir başka çalışmaydı, uluslararası raporlama standardıydı tartışıp duruyoruz. Peki, bunu abartmıyor muyuz, yani standardı bunu yapamıyoruz, şu grup yapıyor, bizler yapamıyoruz. Bu kompleksten kurtulalım arkadaşlar. Tekdüzen hesap planı da bir standart değil miydi? Çıktığında yine aynı şeyler, kuşkular yok muydu, nasıl içinden çıkılacak, nasıl oturacağız diye kaygılar yok muydu?

Bu da bir standarttı, bunu bu kadar abartmanın gereği yoktur diye düşünüyorum. En zayıf arkadaşınız bunların içerisinde çıkabilecek yetenekte ve zekaya sahiptir. En zor süreçten geçen, aşamalardan geçen bir mesleğin mensuplarıyız, bunu abartmanın bir anlamı yok. Eğer, bu tür psikolojiyi yansıtırsak arkasından ROCS raporları gelir, SPK tasarısıyla yapılmaya çalışılan tekelleşme gelir ya da bir başka, SPK'nın bize yaklaşımı gelir.

Antalya Sempozyumunda tanık olduk, SPK'dan katılan arkadaşlarımız ima ile şunu ifade ediyor. Bu işleri siz bilmiyorsunuz, karışmayın. İşte taslak tebliğle de bunu kanıtlamaya çalışıyor.

Şimdi, dağıtmadan özetle şunu söylemeye çalışıyorum arkadaşlar. Burada bir şeye ihtiyaç var. Bu işi bizler başarırız, bunun tek yapabilir örgüt biziz inancıyla bu kararlılığı göstererek bu mücadeleyi yükseltmemiz gerekiyor, bu sinyali, bu işareti vermemiz gerekiyor diye düşünüyorum.

Şimdi, haksız rekabet, etik bunları tartışıyoruz da, bir şeyi daha söylemek istiyorum. Adil gelir dağılımının olmadığı, sosyal refahın olmadığı, sosyal barışın olmadığı bir ortamda hangi standardı oturtacağız? Bunları da buradan bağlayarak, birbirine bağlayarak bu sorunların çözümüne ilişkin karşı koyuşu ortaya koymamız gerekir diye düşünüyorum.

Çünkü, sosyal sorumluluğumuz da var. Bu ülkede her gün yeni gelişmeler, yeni saldırılar var. Sosyal Güvenlik Yasası geçti iki gün önce, emeklilik imkansız hale geliyor.

Bütün fonlar özel emeklilik fonlarına aktarılma koşuluyla yapıldı.

Son cümlem, 8 milyarların 21 milyardere çıktığı koşullarda kayıt dışı ekonominin yüzde 70'lerde olduğu ortada, haksız rekabetin son bulması mümkün değil diye düşünüyorum.

Bütün bunlarla birlikte toplu mücadele etmemiz gerekiyor diye düşünüyorum. Bunun için de mesleki dayanışma, örgütsel dayanışma esası diye düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

Kemal CİVELEK

- Teşekkür ediyorum. Sayın Başkan, 1 Ocak 1985 yılında katma değer vergisi başladığı zaman bu olayın organize bir teşekkül tarafından yürütülmesi gerekeceği konusunda o zamanki muhasebe mesleği yöneticileri olarak efendim Sayın Ziya Disanlı, Sabri Bey ve Sayın Yahya Arıkan'ın hizmetlerini asla unutmamak lazım. Şu anda 16'ncı yılını kutladığımız şu günlerde şöyle bir ortamda artık bugün dünün dendiği gibi işverenin efendim muhasebe katibi de-

ğil. Belki eşit değildir, ama en azından karşısında konuyu kendisiyle tartışabilecek, şartların belli bir teminatta olduğunu.

Bakın size küçük bir misal vereyim. Bir mükellef ile yapılmış olan bir sözleşmede mükellef ile meslek mensubu itilafa düşmüştür, Odaların ilgili Tahkim Kurullarına gitmiş ve mükellef haklı çıkabilmiştir. Ama, bunun yanında meslek mensubu efendim çok rahat bir şekilde bendeniz hasbelkader birkaç hüviyet taşıyabilmiş bir kişi olarak şu anda sadece TÜRMOB'un efendim meslek hüviyet kartını taşıyorum, sizin temin ederim. Kesinlikle bir başka hüviyet ibrazına gerek kalmaksızın TÜRMOB'un hüviyet kartını uzatabiliyor ve bununla iftihar edebiliyorum. (Alkışlar)

O sebeple bu günleri efendim kötümser bir havada değil, geldiğimiz çok önemli mesafe vardır, efendim beyefendiler gibi TÜRMOB'un saygıdeğer yöneticileri var oldukça bu bayrağı çok daha yükseklerle çıkarabileceklerine inanıyorum, kendilerini tebrik ediyorum. Bu kadar güzel konuları çok güzel bir zamanlamayla efendim meslek mensuplarına sunulmuş olmaları sebebiyle ben tüm TÜRMOB yönetimini tebrik ediyorum, teşekkür ve şükranlarımı sunuyorum. (Alkışlar)

Yahya ARIKAN **Yöneten**

- Sayın Civelek'e teşekkür ediyoruz.

Sevgili arkadaşlar, 1990 öncesinde konuşmacılar ifade etti, derneklerimiz vardı, ki hakikaten Mali Müşavirler Muhasebeciler Birliği örgütlü bir güç olarak bu seçimlere girdi, Türkiye'nin dört bir yanında Oda yönetimlerinin kuruluşunda çok büyük emeği vardır.

Sayın Civelek o yıllarda Meslek Yasası kurulduğunda basına bir demeci vardı, "Ey medya, ey basın, iyi dinleyin, muhasebecinin ayak sesi geliyor" diye bunu yürekli olarak o günlerde dile getirmişti. Biz sizi asla unutmayacağız Sayın Civelek.

Çok teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Dursun GÖKTAŞ

- Değerli arkadaşlar, fazla zamanınızı almak istemiyorum. Biz kendimizi bugün yarına göre geliştirmek zorunda olduğumuzu bilincindeyiz. Eğer, geliştiremiyorsak yarın veya öbür gün için ayakta kalmamız, hangi mesleği yaparsanız yapın idame ettirmeniz mümkün değildir.

Konumuz haksız rekabet ve mesleki etik. Rekabet güzel bir şey, rekabet olmadan iyi şeyler üretemezsiniz, sporda da bu, mal üretiminde bu, hizmet üretiminde bu. Ama, öbürü girince haksız rekabet dolayısıyla da etikle de bağlı.

Ülkemize bir bakıyorsunuz 1980'lerin getirdiği genel kültür yerleşmiş. Kısa yoldan emek, alın teri olmadan para kazanabilme alışkanlığı. Bu bizim içimize yerleşmiş. Hiçbir etik anlayışı, ahlaki anlayışı tanımıyor. Bu tanımayan, sadece bizim meslek için söylemiyorum. Ülkemizdeki tüm meslek gruplarıyla ilgili bu böyle maalesef.

Biz ilk önce belli etik kurallarına sahip çıkmak zorundayız. Etik kurallarına, ahlaki kurallara sahip çıktığımız için toplum olma bilincini öne getirip toplumun menfaatlerini önde tuttuğumuz zaman tüm bu sorunları rahatlıkla aşabileceğiz. Herkes kendi sorununu biriyle beraber, örgütle beraber çözebilecek güçte olmalı.

Bir de konularımızı gündem içerisinde tuttuğumuz vakit daha verimli olacağını düşünüyorum. Bir küçük hatırlatmayla sözlerime son vereceğim.

Bizim meslek yasamız Sabri Ağabeyimiz gibi burada, üstat Bakanımız burada, Masum Bey gibi yıllardır, 57 yıllık bir mücadele verildi, ama ne kadar üzücüdür ki, eğer yanılıyorsam beni uyarın. Bizim meslek yasamızı Dünya Bankası Türkiye kredi verecekti, o zaman siyasi iktidara dedi ki, muhasebe mesleğini kanuni statüye yaparsan, düzenlemezsen sana kredi vermem dedi. Maalesef bizim meslek yasamızda böyle bir günde doğdu.

Onun için üzgünüm, ama böyle bir meslek yasamız var, öbürleri istedi diye şimdi bırakmak da olmaz. Bu yasamızı daha iyi yerlere getirebilmek ve kendimiz için de en güzel konumlara getirebilmek için uğraş verme içerisinde olmak amacımız olmalıdır diyorum.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Murat ÖZYILMAZ

- Murat Özyılmaz. Değerli arkadaşlar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, konumuz rekabet, etikti, çok değişik yerlere gittik ve de şöyle bir fikra geldi aklıma. Rekabet ve etik formunu emekli ettik herhalde biz. Şimdi, arkadaşlarımların çoğunu dinledim, şimdi haksız rekabette şöyle bir şey var. Kendimize bir bakalım. Kendimiz acaba bürolarımız ne şekilde, haksız rekabet yaptığımızı düşündüğümüz başka bir meslek mensubu arkadaşımızın bürosu nasıl, onun müşteri ile diyalogu nasıl? Bu konulara da girmemiz lazım, hep haksız diyoruz ama, neyin haksız?

Şimdi, ben mesela şu yurt dışı kökenli şirketlerin bizlere iş vermediğini, hep böyle işte Grant Thornton, işte Poor's onlarla falan ilgilendiğini söylüyoruz ama, bunların bürolarına gittiğimde, ben çünkü bazı temaslarım oldu. Hem Shell ve hem de BP şirketleriyle ilgili. Bunların muhasebeleri tamamen dışa dönük, kendi zaten personelleri iki üç lisan biliyor, ona göre herhangi bir lügate bakmadan finansal kelimeleri rahatlıkla söyleyebiliyor. Onun için haksız rekabet derken biraz da böyle bir acaba biz ne yapabiliriz, kendimizi nasıl geliştiririz diye düşünmemiz lazım herhalde diye düşünüyorum Başkanım.

Teşekkür ederim.

Faruk ...

- Teşekkür ederim Başkan.

Öncelikle somut bir ihtiyacın ürünü olan böyle bir forumu düzenlediği için TÜRMOB Yönetim Kuruluna ben de şahsım ve İzmirli meslektaşlarım adına teşekkürlerimi sunuyorum.

Değerli arkadaşlar, konumuza direkt olarak girmek istiyorum. Çünkü, iki tane değerli öğretim üyesi arkadaşımız kendi deneyimleri, kendi çalışmaları, kendi bilgileri doğrultusunda mesleğimizde en önemli sorunları oluşturan haksız rekabet ve meslek etiği konusunda bir hazırlık yaptılar ve bize sundular.

Bize sunulan bu sunumun üzerine bize düşen görev oradaki öğretim üyesi arkadaşlarımızın eksiklerini tamamlamak, onlara doğru çözüm yolları önermek diye düşünüyorum kişisel olarak.

Değerli arkadaşlarım, bazı konuları tek başına bireysel olarak ele almak mümkün değildir. Özellikle toplumsal bir sorun haline gelmiş olan etik konusunu ve muhasebe denetim mesleğindeki haksız rekabet konusunu da bu sorunlardan birisi olarak bakmalıyız.

Öncelikle bu sorunların nereden kaynaklandığından ziyade her iki konunun da, örneğin muhasebe ve denetim mesleğinde etik anlayış eskilerin ilmi ahlak dedikleri temel şey nedir; bireyi esas alan bu etik ne demektir? Bunun üzerinde tam bir tanım mutabakatı yapılmalı. Eksik olan yönümüz bu. Bu tanım mutabakatını yaptıktan sonra hangi davranış biçiminin etik, hangi davranış biçiminin etik olmadığı değerlendirilir.

Aynı şey haksız rekabet için de geçerli. 3568 Sayılı Muhasebe Meslek yasasının içinde haksız rekabeti tanımlayan bazı maddelerimiz var, ama bu bazı maddelerimiz yeterli değil. Yeterli olmadığı için de öncelikle bizim haksız rekabetin somut bir tanımını yapmalıyız.

İşte bu forumların da esas amacı bu olmalı bence. Bu forumlarda buradaki tartışmalardan çıkacak sonuçlar bundan böyle TÜRMOB Genel Kurullarının yönetimine taşınmalı, orada Mecburi Meslek Kararı olarak mı çıkar, yönetmelik mi çıkar, yasa değişikliği önerisi niteliğinde mi çıkar? Bunların hazırlık sofrası burası olmalı diye düşünüyorum.

Ve bu tespitlerimden sonra hemen iki öğretim üyesi arkadaşımızın öneri bazında getirmiş olduğu bir konu Sayın Başkanım. Etik komisyonu kurulması şeklinde değerli öğretim üyelerimizin bir önerisi vardı. Malumunuz olduğu üzere meslekteki haksız rekabet konularından bir tanesi de meslektaşlar arasında kendi içimizde kaynaklanan haksız rekabettir.

Dolayısıyla, Odalarımızda kurulacak bu türden bir komisyon hem bir Tahkim Kurulu gibi çalışıp meslektaşlarımızın kendi arasındaki sorunların çözümüne aracı olacak, hem de etik kuralların takip edilmesi, denetlenmesi açısından yararlı olacaktır diye düşündüğüm için Sayın Öğretim Üyelerimizin bu önerisine katıldığımı ifade etmek istiyorum.

Ve bu seçim dönemlerinden sonra mümkün olursa da hemen Odalarımızda bu türden komisyonlarımızı veya komitelerimizi kurmalıyız diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, etiğin temel kurallarından olan iki temel kural bizi çok yakından ilgilendiriyor. Bunlardan bir tanesi meslekte bağımsızlık. Çok tartışıl-

dı, birçok arkadaşım da bu konuda söylemler dile getirdi. Mesleki bağımsızlığımızın ne olduğunu ifade etmeye çalıştı.

Ben biraz da halk tabiriyle anlaşılabilir olması açısından sizlere bunu tanımlamak isterim. Şöyle, bizim müşterilerimizle olan ilişkilerimiz, meslek Odalarımızın veya meslek örgütlerimizin SPK'yla olsun, BDDK'yla olsun ve benzeri sanayi kurum ve kuruluşlarıyla olan ilişkileri olsun, kamuyla olan ilişkileri olsun mutlaka karşılıklı diyalog ve görüşmeler sonucunda çözümlenecek birtakım sorunları beraberinde getiriyor. Ama, biz bireysel olarak kendi bürolarımızda, örgütlerimizde, illerimizde Odalarımız, ülke genelinde TÜRMOB'umuz bir şeyin bilinci olmamız lazım. Bu mesleği bizler bağımsız olarak icra ediyor isek, o zaman ne 657'ye tabi devlet memuruyuz ne de müşterimizin veya sanayi kesiminin veya BDDK'nın veya SPK'nın talimatları doğrultusunda hareket eden bir meslek örgütü veya meslektaş olmadığımızın bilincinde olarak hareket ettiğimiz sürece mesleki bağımsızlığımızı, bize yönelik saldırıları, mesleğimize yönelik, hem meslek mensubumuza, hem meslek örgütlerimize yönelik saldırılarda zaman zaman biz örgütlü bir şekilde ortaya gücümüzü koyduk. Bunu "Angaryalara hayır" mitingleriyle tüm ülke genelinde kanıtladık. Bu söylem tarzımızdan çekinmememiz lazım. Elbette bazı konularda uzlaşacağız, ama uzlaştığımız konuların dışında mesleğimize ve meslektaşlarımıza yönelik her türlü saldırının karşısında da bir örgüt olarak güçlü bir şekilde durduğumuzu onlara kabul ettireceğiz.

O her iki öğretim üyesi arkadaşımıza da burada istemiş oldukları bazı şeyler var, onları söylememe fırsat kalmadı.

Şimdi, arkadaşlar bizden şey istemişlerdi. Özellikle siz de konuşmanızın başında haksız rekabetin çözülmesine ilişkin çözüm önerisi üretin dediniz. Bu çözüm önerilerinizi biz burada değerlendirelim dediniz.

Değerli arkadaşlar, bakın bir meslek mensubunun yeterliliği yasayla tanımlanmıştır. Aday meslek mensubu olunur, sınavlara girilir, sınavlar uğraşılır verilir, didinilir, sonunda bir ruhsat elde edilir. Bu ruhsatla bu meslek mensubunun yeterliliği kanıtlanmıştır. Bir daha bu meslek mensubunun yeterli olup olmadığını kimse tartışamaz.

Yeterlilik konusunu bir tarafa koyarsak, muhasebe ve denetim mesleğini düzenleyen 3568 Sayılı Yasanın 29'uncu maddesi bu mesleğin yapılanmasını ve örgütlenmesini Odalar ve Odalar Birliğine bırakmıştır. Dolayısıyla, Odalar ve

Odalar Birliğinin önünde hem etik kuralların oluşturulması, hem belirlenen haksız rekabete ilişkin sorunların çözümü konusunda görevler düşmektedir.

Bu da ancak, bu da ancak mesleğin planlamasıyla mümkündür Sayın Başkan. Sizler de bu planlamanın nasıl olması gerektiğini yazılı olarak biliyorsunuz zaten.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Yahya ARIKAN
Yöneten

- Çok teşekkür ediyorum sevgili Faruk.

Arkadaşlar bir bilgi vereceğim. Bilgi şudur: Sevgili hocalarımız bu çalışmayı size sunarken kafadan bunları yazarak gelmediler onu bilesiniz. Hani baştan anlattım ya, Odalarımızda durum tespiti yapalım. Ne kadar görüş varsa kendileri o görüşler doğrultusunda bu çalışmayı yaptılar. Yine altını çizdim. Bu bir başlangıç, bu forum bu işin sonu da değil, devam edeceğiz. Bu şekilde devam edelim.

Lütfen söz almak isteyen arkadaşlarım elini kaldırsın, söz vermeye devam edeceğim. Ama, tek bir ricam spot ve öz olarak.

Arif Mert, buyurun. Sonra size vereceğim.

Arif MERT

- İnsan yaşamındaki zamanın ne kadar önemli olduğunu en iyi bilen meslek mensuplarıyız sanıyorum.

Sivil toplum örgütlerinin bir toplumun bilinçlenmesinde ve ekonomiye katkısında TÜRMÖB'un düzenlemiş olduğu bu forumun Türkiye'de diğer sivil toplum örgütlerine de örnek olması dileğiyle TÜRMÖB'a teşekkür ediyorum.

Dört tane, gündemi etkin kullanmak anlamında, dört tane nedene bağlıyorum ben. Türkiye'de global düşünüp yerel, Türkiye koşullarında dört nedene bağlıyorum Türkiye'de mevcut haksız rekabeti.

Birincisi mesleki etik değerlerle ve UFRS ile meslek mensuplarının kendi içe-

risinde meslek mensuplarının yaratmış olduğu haksız rekabet. Bu bir eğitim süreciyle etik değerler ve UFRS ile aşılabilecek bir haksız rekabet.

İkincisi, yasal mevzuattan, yasalardan kaynaklanan, eksikliklerden kaynaklanan haksız rekabet. Bu bildiğimiz işte tüm beyanların meslek mensupları tarafından imzalanmaması, işletme esas, basit usul gibi işletme faaliyetleri hakkında güvenilir ve doğru olmayan sistemlerin hala yürürlükte olması.

Üçüncüsü, mükelleflerin mutlaka TÜRMOB aracılığıyla veya onların sivil toplum kuruluşları aracılığıyla mutlaka eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi ihtiyacı. Bunu da TÜRMOB takip ederek, o kitle örgütleriyle iletişim kurarak bunun da acilen kaldırılması gerekiyor.

Dördüncüsü, siyasi otoritenin, kamunun bu mesleğe haksız rekabet yaratılan bugün bu konuda da örnekler var. Örneğin Vergi İdaresinde çalışan insanların yasal mevzuata göre, Sayın Defterdarım da iyi bilir. VUK'da ve 657 Sayılı Devlet Memurları Yasasında, 28'inci maddesinde yasak olmasına rağmen halen Vergi İdaresinde çalışan insanların ruhsatlarını kiraya vermesi veya ruhsatsız olarak bu faaliyeti yürütmesi nedeniyle yaratılan haksız rekabet.

Dördüncüsü son, siyasi otoritenin bu konuya sahip çıkması olarak düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

Akın ÖZDEMİR

- Sayın Başkan çok teşekkür ediyorum.

Muğla Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasından serbest muhasebeci mali müşavir Akın Özdemir.

Oturum başlamadan önce size sunduğum çalışma çözüm önerisi taslağının bir özetini burada meslektaşlarımla paylaşmak istiyorum.

Şimdi, gerek TÜRMOB gerekse Odalarımızın Genel Kurullarında en çok dile getirilen sorunların başında haksız rekabet geliyor. Yani, ben haksız rekabetin özellikle ücret ve sözleşme, tahsilat bölümünden ele alacağım. Diğer arkadaşlarımız da başka yönleri ele alırlar. Fakat, haksız rekabetten bu denli yakınırken dikkati çekmemiz gereken bir şey var. Ben aynı zamanda Odanın İhtilafli İşler Komisyon Başkanıyım.

Odaların bu ihtilafli İşler Komisyonlarına ve Disiplin Kurullarına gelen dosya sayısı bir elin parmaklarını geçmiyor. Bunun nedenlerini araştırdığımız zaman ortaya birkaç tane şey çıkıyor, yorum yapmanız gerekebilir. Bu yorumlardan şöyle bir şey çıkıyor: Ya bu yakınmalar içi boş söylemlerden oluşuyor ya da meslek mensupları şöyle ya da böyle haksız rekabete kıyasından köşesinden bir şekilde bulaşıyorlar ya da yapılacak olan başvuruların, şikayetlerin herhangi bir sonuç doğurmayacağı düşüncesini taşıyorlar ki...

Evet, önerim şudur: Birçok arkadaşımıza ütopya gibi gelebilir, fakat önerim şudur: Odalarımız ve TÜRMOB bünyesinde, gerekse yasal alt yapısıyla, yasal alt yapısıyla olmuyorsa 3568 Sayılı Yasanın Odalarımıza verdiği görevleri tamamlaması açısından Odalarımız bünyesinde sözleşme ve tahsilat birimlerinin kurulmasını öneriyorum. Bunun hem yasal alt yapısı vardır, Odalarımıza haksız rekabeti önleme konusunda 3568 Sayılı Yasa yetki vermiştir, sorumluluk yüklemiştir. Bu bir ütopya gibi gelebilir, ama ütopya değildir. Her türlü angaryanın, sorunun üstesinden gelen meslek mensupları bu sorunu da aşabilecek güçtedir.

Son bir şeyle sözümü bitirmek istiyorum. Değerli arkadaşlar, sahaya inmek gerekiyor. Ben de özel bir şirkette bağımlı olarak çalışıyordum ve çok iyi de ücret alıyordum. Yaklaşık 10 yıldır da büro işleterek şey yapıyorum. Eğer, sahaya inmezseniz, belli kurumlardan ücret alırsanız bir meslek mensubu arkadaşınızın bir çocuğunuzun dersane ücreti kadar aldığımız defter ücreti aldığında, hatta bunu uyarı ya da kınama cezasını almak pahasına göze alarak aldığını açıklayamazsınız.

Dolayısıyla, şunu söylüyorum. Yani, mükellef profilini, sahada insanların neler çektiğini bilmeden meslek mensuplarını tahsilatını yapamadı diye başarısız ilan etmek biraz haksızlık olur diye düşünüyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

Hüseyin BAYRAMOĞLU

- Hüseyin Bayramoğlu Denizli. 12 saat geliş, 12 saat gidiş, 24 saat, 72 saatimi harcadım, yaklaşık 40-50 arkadaşımı temsilen de buraya geldim.

Biraz önce konuşan, şimdiki konuşan meslektaşımın aynı paralelde ve akademisyen arkadaşımın tam aksi istikamette bir iki söylemim olacak. Bunu dile getirmeden gitseydim eğer tekrar Denizli'ye gerçekten çok üzülecektim,

başım eğik gidecektim ve oradaki arkadaşlarıma da bilmiyorum nasıl cevap verecektim.

Sayın arkadaşlar, değerli arkadaşım; şimdi şunu söyleyeyim: Risk yönetimi dediğiniz piyasa ve tahsilatın nasıl yapıldığını bilmek çok ayrı bir olaydır, yaşamak gerekir, ki biz toplumun nabzını tutan biz meslek mensupları bunu çok iyi biliriz.

Bankamatikten maaş almayı emin olun ben bilmiyorum. Bunu karşılıklı laf atmak adına söylemiyorum, yani sakın yanlış anlamayın.

Şimdi, biz yaklaşık 40-50 arkadaş 1 yıllık bir çalışmamız var, ciddi bir projemiz vardı. Biraz önce konuşan meslektaşım, üzgünüm isminizi başışlayın bilemiyorum.

Bunun paralelinde biz bunu protatip olarak hayata geçirmeye çalışan, bir model yaratan, hatta bir program yazılımı da yapan bir sistem geliştirdik. Odamızla da bunu paylaştık, sağ olsunlar o konuda da akademik danışmanlığı arkadaşlarımız adına desteklerini aldık.

Ve biz şuna inanıyoruz: Bakın aslında söyleyeceklerim çok kısa değil, ama lütfen ta Denizli'den geldim ve birçok meslek mensubu arkadaşlarıma katılacağına inandığım ve asıl can damar sorunların bunlar olduğuna inandığım bir problemdir bu, ki biraz önce genç arkadaşımızın feveranını kimse duymadı veya duymak istemedi. Aslında aynı isyanları hepimiz yapıyoruz, yapmıyor muyuz?

Tahsilatın ne kadar zor olduğunu, bunun psikolojik olarak üzerimizde yarattığı etkilerin ne derece mesleğimizi uygulamakta engel olduğunu yaşamıyor muyuz arkadaşlar? Yaşıyoruz.

Ben, çok özür diliyorum. Bu adını MÜTSİS olarak koyduğumuz, tabii bu tamamen bize ait bir yöntem ve sistemdir. Adını MÜTSİS olarak koyduğumuz müşteri sistem bilgileri ve müşteri ücret bilgileri anlaşması, müşteri sistem bilgilerini içeren bir sistemdir bu.

Bu tabii ki 3 dakikalık, 2 dakikalık bir konuşmaya sığacak bir proje değil belki. Aslında bütün sunum, program, her şey yanımızda vardı, ancak sizi dışarıda görmeye çok çalıştım ama, emin olun ulaşamadım, keşke daha önceden şey yapsaydım. Rifat Bey'e bu konuda bilgi verdim, hatta sunumumu da vermiştim.

Biz şunu söylüyoruz: E-devlete geçilen bu ortamda, ki bunun en büyük uygulayıcıları bizleriz. Biz e-TÜRMOB'a neden daha tam geçemedik?

Biraz önce arkadaşımızın söylediği tahsilatta aynı paralelde olacak mutlaka. Bu barkod sistemi denen bir sistem var. Yani, biz SSK'sını, stopajını, KDV'sini, tahakkukunu verdiğimiz mükelleflerimize neden bir tahakkuk daha veremeyelim arkadaşlar?

Neden veremeyelim? Ve elektronik ortamdan paranın gideceği adres belli olan, paranın yüzü dahi görülmeyen bir e ortamında bu tasnifin ve bu tahsilatın yapılmasının ne gibi zorluğu olabilir; hepinize soruyorum.

Teknoloji buna müsait midir değil midir? Lütfen buna ütopya olarak bakmayalım sayın meslektaşım, lütfen.

Bu emin olun meslekte kaliteyle de alakalı, sadece tahsilat sorunu olarak da lütfen bakmayın. Bu tahsilat sorunu değildir. Bu, ben bir meslek mensubu olarak, onurlu bir mesleği yapan bir arkadaşınız, bir kardeşiniz olarak mükellefimle pazarlık konusunda, tahsilat konusunda, çirkin, seviyesi düşük durumlara düşmek istemiyorum. Ama, toplumun kültür seviyesi maalesef buna meydan veriyor.

Öyle değil mi?

Ben bu konuda çalışmalarımız tamamlanmak üzere. Yani, bir iki hafta içerisinde biz bunu TÜRMOB'a bir paket halinde mutlaka sunacağız.

Oda Başkanımızın da bu konuda zaten gerekli bilgileri vardır.

Ben, şunu söylemek istiyorum. Buna lütfen herkes kafa yorsun. Bakın çok özür diliyorum, bir şey daha söylemek istiyorum. Bu sistemde bir mükellefin bizim üzerimizde olan yükünün parametrelerini gösteren bir sistem var. İşte, iştegal konusu, şube sayısı, ortak sayısı, satış gelirler toplamı, sigorta dosya sayısı, işçi sayısı, banka sayısı, ihracat var mı, 16 tane parametre sayın arkadaşlar.

Bu 16 tane parametreyi biz girdikten sonra bir hesapla tuşuyla bize gelen mükellefimize biz diyeceğiz ki, arkadaş senin ücretini biz tespit etmiyoruz, bizi aşılıyor bu olay ve e ortamında hesapla tuşuyla çıkan ücreti tahakkuk ettirerek, mükellefe tahakkuk ettirerek her ay mükellefimize bir tahakkuk daha vermek. Bütün yapacağımız bu.

Çok özür diliyorum, yani bunu sakın saygısızlık olarak değerlendirmeyin ve uzun da bir yoldan geldik, artı kendi adıma konuşmuyorum, birçok meslek arkadaşlarımın adına konuşuyorum burada. Onun için birazcık daha, 1 dakika daha rica ediyorum.

Sayın arkadaşlar, bu bir ütopya değildir sayın meslektaşım. Sizi tebrik ediyorum. Ha, bir şeyi daha söyleyeyim. Bir arkadaşım daha vardı, Cemal arkadaşım, emin olun onun cebinden, burada tanıştık. Onun cebinden çıkan notlarla benim çalışmalarım ve biraz önce tanık olduğum sayın meslektaş arkadaşım, emin olun herkes aynı sorunları yaşıyor. Lütfen bu sessiz çoğunluğun sesini duyun, duymaya çalışın. Ben duyduğunuzu biliyorum ve sizin bu fikre ve çözüm önerilerine yaklaşımınızı da gerçekten çok beğendim ve takdirle karşıladım, onu da ayrıca teşekkürümü sunayım.

Ve bunu, bu projeleri lütfen dikkate almaya çalışalım, değerlendirmeye çalışalım ve şahsınızın değerlendireceğini ve dikkate alacağına da eminim. O konudaki düşüncelerimi de belirteyim.

Çok özür diliyorum vaktinizi belki biraz fazla aldım. O açıdan da kusuruma bakmayın.

Çok teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Emir SAFA

- Teşekkür ederim, Emir Safa, İstanbul Odası üyesiyim. Ben, ilk söz verdiğinizden beri söz almaya çalışıyordum, ama ancak şimdi kısmet oldu.

Konum başka bir şey konuşacaktım buraya geldim. Birçok burada meslektaşımıza ismiyle söz verdiniz ve biz burada neyi tartışıyorduk? Haksız rekabet, serbest tartışacağız, ben söz alamıyorum, ama sözü verdiniz başkalarına. (Alkışlar)

Teşekkür ederim.

Ben hesap ettim, daha 1 dakika dolmadı, ben hesap ettim burada bu forumun maliyeti, toplam maliyeti, katılanları hesap ettiğimizde dakikası 3 bin Yeni Türk Lirasına geliyor minimum. Burada ben mikrofonu elime aldığımda konuşmaya başlıyorsam her dakika 3 bin Yeni Türk Lirasının harcanmasına sebep oluyor.

Ben bunu elime aldım diye kendi duygularımı, politik düşüncelerimi, hikayelerimi, fıkralarımı, buradaki insanların kafalarına dayatmaya çalışırsam yanlış yapmış olurum diye düşünüyorum. Ve burada herkesin bir şeyler söylemesi lazım. Hiç konuşmayanların da mutlaka söyleyecekleri vardır ve ben onların neler söyleyeceklerini açıkçası merak etmekteyim. Ama, mümkün olmadı, duyamadık.

Ve biz burada etikten bahsediyoruz, bahsetmeye çalışıyorduk bahsedemedik de zaten. TÜRMOB bu forumu düzenlemiş, gayet de güzel oldu. Adımı beğeniriz beğenmeyiz ben buraya TÜRMOB düzenlediği için geldim, başka bir şey için gelmedim, TÜRMOB düzenlediği için buradayım. Kendi vaktimi verdim geldim.

Zaman da bu kadar kıymetli, fakat bütün bu toplam şeylerde, serbest tartışmalarda şunu gördüm. Mikrofonu eline alan lafı uzattı uzattı uzattı, bu ben de şimdi aynı şeyi yapmayacağım. Hemen kesiyorum burada, hiç önerimi de getirmeyeceğim. Zaman kalmadı çünkü onlara. Bu mikrofonu eline alan 3 dakikadan fazla konuşuyorsa vaktinizi çalmaya girer bence. 5 dakikayı aşarsa artık sabrınızı zorlamaya girer, 10 dakikayı aşarsa da Oturum Başkanının sorunudur.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Masum TÜRKER

- Teşekkür ederim Sayın Başkan. İki arkadaş benim düşüncelerimi eleştirdi. Eskiden olsaydı hak etmedim bunları derdim, ama hak etmişim.

Niye hak ediyorum? Çünkü ben bir arkadaşla da çok uğraşıyorum, biraz daha iyi bu işe sahip çıksınlar diye. Birisi hangi konuda eleştirdi, önemli üniversitelerin bu mesleğe yönelmesi yanlışmış. Değil. Türkiye'nin en iyi çocukları ben muhasebeci olursam bana kız vermezler korkusuna kapılmıyorlar demektir.

Aslında öyle düşünmek lazım. Yoksa en iyi çocukları o dönemin en iyi mesleğine giderler. Söyleyen arkadaşım eskiden ağlardı, çok iyi bir arkadaşdır, ulusalcı bir arkadaşdır ve bizim önerdiğimiz yöntemleri kullandı bugün serbest muhasebeci mali müşavir olmuştur.

Demek ki birisiyle uğraşırsan hep eleştirmeyi hak edersin ve ben bu yapılan eleştiriyi hak ettiğim için bir şey demiyorum.

Diğer bir arkadaşım diyor ki, ey Masum Türker elinle Türkiye standartlarını teslim ettin, bunun kanun maddesini, teklifini yazan, parlamentodan geçiren benim. Bu kanun maddesinin adı Sermaye Piyasasında Masum Türker maddesiydi ve dalga geçilen bir maddeydi. Nasıl olsa parlamentodan çıkarırsın, biz bunu kaldırırız diyorlardı. Neden? Çünkü, bu standartları kendileri yapmak istiyorlardı. Nitekim yaptılar kendileri, ama bu maddenin kullanılması gerektiği gündeme geldikten sonra ve bu Standartlar Kurulu kurulduktan sonra şimdi kendi standartları artık kalkmak zorunda.

Türkiye muhasebe standartları demek, kamuya açık standart oluşturmak demektir. Çünkü, koyuyorlar internet sitesine. Eğer, internet sitesine siz açıp bakıp görüş bildirmezseniz, ikinci şekline de bildirmezseniz bunlar o zaman dünya standart yayınlama kurallarına göre kabul edilmiş oluyor.

Şimdi, bakın aynı kavgayı şu anda denetim standartları için yapıyoruz. Diyoruz ki bu yine bağımsızdır, bunu gerekirse bağımsız kurarız, ama taraf olan bir yerin elinde olmasın diye. Yani, şöyle bakmanız lazım. Belki yaşamadınız ömrünüzde ama, biz yaşadık. Uyguladığımız muhasebenin okullarda okutulan bütün bilgiler yurt dışından tercümedir. Benim diyen muhasebe kitabı kaynağı yurt dışıdır. Ama, adam geliyor sizin elinizden işi almak için biz çok daha mükemmel standart kullanıyoruz, standart sizin kullandığınızın aynısı. Ama, sizin eksikiniz kullandığınızın o iddia edilen standart olduğunu bilmiyorsunuz.

Şimdi, yeni yöntem size diyor ki, al bak bu uluslararası budur, ulusal olarak da eklenmesi gereken budur. Bu noktada yine bunu yaptım diye hak ediyorum, şimdi denetim standartlarını da yaptık, ROCS'a karşı ben yurt dışında tavır koydum da Türkiye'nin sesini dinlediler. Siz ne zannediyorsunuz?

Burada sizin gibilerin yaptığı konuşmalardan dolayı bu adamı dinlemeyelim, nasıl olsa onu sevmeyenler eleştirenler var dediler, yaptıklarını. Romanya'da ben bunu Akdeniz Muhasebeciler Federasyonu Başkanı olarak söyleyip, Balkanları ayağa kaldırıncaya, daha iki saat geçmeden, Sayın Mehmet Timur yanımdaydı, telefonla arandım, Türkiye için tekrar görüşmek istiyoruz dediler ve ROCS raporu yayınlanmadı. TÜRMOB aracılığıyla dendi ki Türkiye ne Uganda'dır, ne muz cumhuriyetidir. Türkiye'de muhasebeciler bu işi yaparlar, biliyorlar, geldiler gördüler. Yani sizin kalitenize şapka çıkardılar. Şimdi

bunlar olup biterken sessiz oluyor. Ben bir iki tane hatırlatma yapacağım bakın.

Enflasyon muhasebesi çıksın diye bizim muhasebeciler bağırdı. Çıktım bütün kayıtları inceleyin, yanlış yapıyorsunuz, dünyada enflasyon muhasebesi diye bir şey yok, sizi zenginler kandırıyor dedim. Bunu böyle şey edebiyatı yapanlar, bağımsızlık, adalet vesaire yapanlar ya bu adam ne diyor dediler. Sonra bir gün bu işin eğitimini yapacakları zaman ideolojik olarak bir tek bu çıkmıştı, gelip bu aleyhinde konuşsun biz tekniğini öğretelim müşterilerimize de davet edildim.

Ben bunların kim olduklarını, ne olduklarını biliyorum. Tabii yanlışı neredeydi? Çünkü, insanlarımız bu mesleğin en önemli şeyi şudur arkadaşlar: Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi çok. Ben size bir şey söyleyeyim: Dün akşam eşim bana en son kızdı, yeter ya dedi. Geldin yarın forum var diye, oturmuşsun ahlak kurallarını okuyorsun. Hani biraz evvel Mine Hanımın bahsettiği ahlak kuralları var ya, şimdi buradan çıkacağım bu akşam etik dersinde sınav sorusu, soruyu da burada yazdım. Yani, soruyu öyle ki tartışmalara bakıp şimdi 7,5'ta İstanbul Ticaret Üniversitesindeki soru etik dersi var ve etik dersinin sorusudur.

Bakın burada konuşuluyor, haksızlık yapılıyor bu örgüte, şurada dört tane öğrencim var 1981'den kalma. Etik dersinde ben hocalarıydım. İstanbul Üniversitesi Muhasebe Enstitüsünde yüksek lisansta, şu anda da bu dersi okutuyoruz, ama Türkiye o kadar bilgisiz ki birbirinden kimse web sitesine başka bir üniversite ne okutuyor diye bakmıyor.

Bakın şimdi ben burada isterdim ki, bugünkü özellikle birinci toplantı ve bu toplantıda şu iki şey en azından kapanışta arkadaşlarımız değerlendirsın diye.

Biz denetim yapabiliyoruz denmesi lazım ve çıkacak denetimi yapacak kalitede ve sayıdayız. Buraya kulak dikenler parlamentoda, bugün burada da söylendi, hiç o cümle eleştirilmedi. Ticaret Kanunu geçerse ve denetim yetkisi verirse yapacak kimse var mı dendi? Kimse çıkıp da ya biz yapabiliyoruz, biz ruhsatı alırken TÜRMOB bize 7 dersten bu sınavları yapıyor, denetim öğretiyor ama, piyasada denetim işi demiyor.

227 Mükerrer, Maliye Bakanlığı size denetim yetkisi vermiş. Burada bu denetim yetkisi artık devreye sokulmalıdır. Defteri kim tutarsa tutsun ben o defteri denetleyeceğim diye. Ama, bu arada tutan sizin bir arkadaşınızsa siz onu denetleyin, o sizin defterinizi denetlesin. Dünyadaki düzen budur.

Türkiye’de de 1926, 1934 yılları arasında Türkiye’de bu uygulanmıştır. Bu konuda kanun vardır, defterdar bazı muhasebecilere denetim yapma yetkisi vermiştir. Ama, 1934 yılından sonra meslek mensupları bir yasal düzenlemeyle devre dışı çıkarılmıştır. Bu maziyi bizi çok iyi bilmemiz gerekir ve bu arada bir şeye teşekkür etmek istiyorum. Biliyorsunuz ben aynı zamanda politikacıyım. Ama, bu meslek örgütünde ne Irak’ta, ne Amerika’dan bahsetmiyorum. Buna karşılık bahsedene teşekkür ediyorum, dinliyorum, beni besliyorlar. Bu Pazar günü o arkadaşları davet ediyorum, bu konuşmaları için durumumuzu görsünler diye.

Atatürkçü Düşünce Derneği Zeytinburnu’nda bu siyasi konuşmaları söyleyeceğim ve konuşan arkadaşlara da teşekkür ediyorum. Yani, herkes niye konuştular diye kızmayalım diye. Beni çok iyi beslediler, bazı düşünemediğim şeyleri söylediler, onların da o düşüncelerine teşekkür etmek lazım. Çünkü, birisi onu söylerse diğeri onu söyler. Ama, bugün burada çok önemli bir iş yapıldı.

Haksız rekabet bu meslek örgütünde ilk defa tipik olarak çözüldü. Haksız rekabetle ilgili kanunlarımızda, mevzuatımızda var. Ticaret Kanunu ve bu işi yapan değerli hoca Borçlar Kanununu dikkate almadı. Borçlar Kanununda da hüküm var.

Yeter ki haksız rekabet var diye iddia eden kişi gidip onun itirazını yapsın. Ben hayatımda bir kere denetim, SPK devrettiği bir işi durdurdu. Ama, 7 sayfa yazdım ve o kişi eğer cezalandırılırsa, onun için SPK’ya bazen kızıyorum. Aradan 9 yıl geçti yanıt vermediniz, o firmanın lisansının iptal edilmesi lazım.

Etik de var Türkiye’de, Muğlalı arkadaşım konuştu, Muğla’da Ortaca’da bir olay yaşandı, Başkanı buradaysa size bilgi verir.

Şimdi, adamın birisi Ortaca’da muhasebe defteri tutanlara para vermiyor, ikinci sene ikincisine geçiyor. Toplanmışlar bunlar ne yaparız diye, Muğla Odası karar veriyor. Diyor ki, bu adamın defterini kimse tutmayacak, bu adam başvursun bize biz muhasebeci tayin edeceğiz. Bu önce başvuruyor, daha iyi, bir tane daha bulurum kandırmak için. Yine para vermiyor, yine Muğla bu sefer diyor ki, hayır diyor tayin ettiğimin parasını bana ödeyeceksin, hani bir tahsilat örneği getiriliyor ya, ben ödeyeceğim diyor, bu kızıyor. Cumhurbaşkanı, parlamentoya, Başbakanı, Maliye Bakanına mektup yazıyor. Bu toplantı TÜRMOB’a geldi ben de o zaman hasbelkader görevliydim. İnceledim, dört kere yazı yazdım, ona da yazdım, bu adamı eğer ısrar ederse,

yalnız Muğla'da değil, Türkiye'de hiç kimse defterini tutmayacak, istiyorsa TÜRMOB tayı eder, ama parayı bize yatırıcaksın.

Şimdi, bu nedir biliyor musunuz? Bu etikle ilgili olaydır, bir kurum meslek mensupları bir araya geldi, Ortaca ve Muğla, Marmaris'ten de adam bulamadı, Bodrum'da da adam bulamadı. Şimdi biz yakınacağımıza, yüksüneceğimize asgari müşterekte buluşup hem etiği hem de haksız rekabeti düzene sokabilecek güçteyiz.

Bu forum bana bu güveni vermiştir. Başta Sayın Mehmet Timur, Sayın Arıkan, Sayın Nail Sanlı, Sayın Ahmet Akın, Rıfat Nalbantoğlu ve burada görev almayan, yüzünü görmediğimiz diğer TÜRMOB'un yönetici arkadaşlarımız Batılı hiçbir yöneticiden geri kalmayacak şekilde herkese buyurun hodri meydan söz sahibiyiz dediler. Ama, ben bir şey söyleyeceğim Sayın Başkan, biraz hayal kırıklığına uğradım. O forum da vardı TÜRMOB'ta, bu forumdu adı. Orada yazı yazanların hepsinin ben bekledim gelip konuşunlar, daha da bilgilenirdik. Sanıyorum ki, böyle bir şeyi de koyun. Yani, forumun amacı açık meydan, herkes gelsin görüşün.

Ben sözlerime son verirken beni eleştiren iki arkadaşına sevgilerimi, hak ettiğimi belirterek ve sabrınız için de teşekkür ediyorum.(Alkışlar)

Yahya ARIKAN

Yöneten

- Evet, Sayın Türker'e çok teşekkür ediyorum.

Sevgili arkadaşlar birkaç cümleyle oturumu kapatmak istiyorum. Konuşmanın başında geleceğin ne olduğunu bildiğimizi, bu mesleğin geleceğinin bir denetim mesleği olacağını, bu ülkenin denetimine talip olduğumuzu ve de asla ve asla bu pazarı kimseye kaptırmayacağımızı, yeter ki farklı siyasal görüşte olanlar, farklı anlayışta olanlar burada bir araya gelip hoşgörü içerisinde birbirimize tahammül edebildiğimiz sürece, ne yapacağımızı bilebiliyorsak, ne yapacağımızı planlayabiliyorsak, üretebiliyorsak, üretime katılabiliyorsak, böylesine sakat bir yasaya rağmen 17 yılda bu meslek örgütü bu noktaya gelmişse inanın çok daha güzel günler bizim olacak.

Hepinize saygılar sunuyorum. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Birinci Türkiye Muhasebe Forumu
Genel Değerlendirmesi

İrfan Hüseyin YILDIZ
TÜRMOB Genel Saymanı - YMM

- Sayın meslektaşlarım;

“Muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceği” konulu **“1. Türkiye Muhasebe Forumu”**, 20-21 Nisan 2006 tarihleri arasında, TÜRMOB tarafından İstanbul’da gerçekleştirildi. İki gün süren bu forumda; hakkında bildiri sunulan ve ardından serbest tartışmaya açılan konular belli başlıklar altında tespit edilmişti.

1. gün; “Muhasebe Meslek Mensuplarının Hizmet Faaliyetleri ve Muhasebe Mesleğinin Geleceği” ile “Finansal Raporlama Faaliyetleri”ne ilişkin (vergi danışmanlığı, yönetim

danışmanlığı, kurumsal yönetim, diğer işletme hizmetleri) konular, **2. gün ise “Denetim ve Denetime Talep, Denetim Faaliyetleri, Meslek Tekniği (Denetim Standartları) ile “Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet ve Etik”** konuları ele alındı. Ayrıca katılan akademisyen, meslek mensubu ve uygulamacılar, mesleğimizle ilgili pek çok konuda görüşlerini dile getirdiler. Türkiye’de muhasebe mesleğinin bugünü ve geleceğini tartışmayı amaçladığımız böylesine geniş katılımlı bir forumda; elbette, herkesin her konuda aynı fikirde olması mümkün değildi. Dolayısıyla yapacağım genel değerlendirme; varılan belli başlı sonuçları özetlemek, anlamlandırmak ve aktarmanın yanı sıra, daha çok konuya ilişkin kişisel yorumlarımı içermektedir.

1- Türkiye Cumhuriyeti, zengin ve köklü bir kültürden beslenmektedir.

Yemenden, Viyana’ya uzanan ve yüzyıllarca süren ve koca bir ekonomiyi kontrol eden bir imparatorluğun hesapsız kitapsız, yüzyıllarca ayakta kalması mümkün müdür? Bugün, bunun aksini ortaya koyan birçok belge ve bilgi ortaya çıkmıştır. 16. yüzyıldan kalma; birçok yapı ve seferlerin masraf kayıtlarına içeren muhasebe defterlerinin bir kısmı yayımlanmıştır. 14.yüzyıldan kalma "kitab-ı siyagat" muhasebe kitabı, elle ve hızla yazılan steno formunda kısaltılmış bir muhasebe alfabesidir. Daha da önemlisi, 1494 yılında muhasebeyi keşfettiği kabul edilen İtalyan din adamı ve matematikçi Luca Paccioli’den önce, 1064 yılında yazılan Kutadgu Bilig’de muhasebenin, o günkü bütün kavramlarını görmemiz mümkündür. Dolayısıyla günümüzde giderek bir bi-

lim dalı ve mesleki bir disiplin olarak, uluslararası standartlara kavuşan muhasebe mesleğinin gelişmesine, meslek mensuplarımızın ve akademisyenlerimizin önemli katkılar sağlayacağına inanıyoruz. Bunun birinci yolu; mesleki örgütlülüğümüzün, mesleki alanda Türkiye'deki en yetkili otorite niteliğini kazanması, ikinci yolu ise, muhasebe ve denetim mesleğine ilişkin standartların biçimlendiği uluslararası mesleki kuruluşlarda etkin görev almaktan geçmektedir. Bunun için de; mesleki bilgimizi, meslek disiplinini ve yaptığımız işin kalitesini artırarak, mesleki mücadelemizi yükseltmeliyiz.

2- Günümüzde muhasebe mesleğinin fonksiyonları artmıştır.

Lokal topraklarla sınırlı pazarlar; 19 yüzyılda Avrupa kıtasında ortaya çıkan Sanayi Devrimi ile birlikte giderek ulusal pazarlara dönüştüler. Yaşadığımız 21. yüzyılda ise uluslararası ticaretin serbestleşmesi ve beraberinde gelen küreselleşmeyle birlikte, bölgesel ve global pazarlara dönüştüler. Bu çağın ayırt edici özellikleri; bilginin ve bilgiye ait hakların önemli hale gelmesi; bilgi işlem, iletişim ve dağıtım teknolojilerindeki müthiş gelişme; dolayısıyla artan oranda malların, sermayenin ve hizmetlerin uluslararası dolaşıma girmesi ve çokuluslu dev şirketlerin ortaya çıkması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun içindir ki, bilginin gücünü elinde tutan meslekler, daha çok öne çıkmaktadır. Ekonomik olayların, ihtiyaçların ve ekonomideki aktörlerin, etkileşimli olarak değişmesi, gelişmesi ve çeşitlenmesiyle birlikte, muhasebe mesleğinden talep edilen hizmetler de artmıştır. Bunları; maliyet muhasebesi, yönetim muhasebesi, bütçeleme, kurumsal yönetim, risk yönetimi, yönetim danışmanlığı, vergi danışmanlığı, vergi problemleri ve yüklerinin tespit edilmesi, vergi tasdiki, ekonomik ihtilaf ile davalarda bilir kişilik ve savunmanlık, finansal verileri değerlendirme ile derecelendirme uzmanlığı, bilgi işlem sistemlerinin ihtiyacı karşılayacak biçimde kullanılması, bilgi işlem süreçlerinden elde edilen finansal verilerin test edilmesi, iç denetim sistemlerinin kurulması, bağımsız dış denetim faaliyetleri, finansal raporlama faaliyetleri ve benzeri hizmet alanları olarak sıralayabiliriz.

3- Aynı ekonomik dili (IFRS) kullanma zorunluluğu doğmuştur.

Küreselleşme ve artan uluslararası ticaret hacmiyle birlikte, çokuluslu şirketlerin artması; muhasebe mesleğinin ortak standartlarla yapılması mecburiyetini getirmiştir. Bugün bir işletmeye ait finansal veriler, sadece devletin vergi toplaması için üretilmemektedir. Ayrıca, bir işletmeye ait finansal verilerin artık, sadece ülke içindeki bankalar, müşteriler, satıcılar ve çalışanlar için üretilmesi de yeterli değildir. Çünkü küreselleşen tek dünya pazarının her yerin-

de artan oranda dış ticaret yapılmaktadır. Bir başka ülkede üretim yapanlar, dünyanın her yerindeki menkul kıymet borsalarına yatırım yapanlar, başka ülkelerin hazinelerine veya şirketlerine ait tahvilleri satın alanlar ve bunları ihraç edenler, uluslararası fonları arz eden kredi kuruluşları veya bunları kullanmayı talep edenler, sigortalama risklerini uluslararası organizasyonlara satanlar gibi uluslararası ekonomik aktörler de; diğer ülkedeki işletmelerin finansal verilerine ihtiyaç duymaktadırlar. Dolayısıyla, ulusal pazarların, kendi içinde ve küresel bazda entegrasyonun birinci ve en önemli ayağı, işletmelere ait mali tabloların ve **üretilen finansal verilerin; doğru, yeterli, güvenilir, şeffaf ve karşılaştırılabilir olması gerekir. Bunun tek yolu da, işletmelere ait mali tabloların ve finansal raporların; uluslararası finansal raporlama standartlarına göre üretilmesinden geçmektedir.**

Hal böyle olunca da günümüzde; kamu ve özel sektör işletmelerine ait niceliksel finansal verilerin üretildiği süreçlerin işleyişi; bu süreçlerde doğru, güvenilir ve yeterli finansal verilerin üretilip, üretilmediği, bu verilerin, bütün kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayacak açıklayıcılığa sahip olup olmadıkları, elde edilen finansal verilerin uluslararası nitelikte karşılaştırılabilir olup olmadıkları, bunların güvenilirliğini ve doğruluğunu test eden iç ve dış denetim mekanizmalarının kalitesi artarak önem kazanmaya devam etmektedir. Dolayısıyla muhasebe mesleğinin kapsama alanı ve önemi de artmıştır. Zira **artık sadece kamu ve özel sektör işletmelerinin niceliksel finansal verileri değil, ayrıca işletmelere ait kurumsal, yönetsel, örgütsel, konumsal ve geçmişe ait niteliksel verilerinin de istendiği bir yeni mesleği icra etme sorumluluğuyla karşı karşıya bulunmaktayız.**

Avrupada (International Accounting Standards Board - **IASB**) Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan (International Financial Reporting Standards - **IFRS**) Uluslararası Finansal Muhasebe Standartları ve ABD'de benzer şekilde **FASB** tarafından yayımlanan (Statement of Financial Accounting Standards - **SFAS**) Finansal Muhasebe Standartları ki bu standartların gerek özel sektör ve gerekse de federal hükümetler, kamu kurumları ve belediyeler tarafından uygulanan genel adı (Generally Accepted Accounting Principles - **GAAP**) Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartları'dır.

Türkiye'de de TÜRMOB'un öncülüğünde kurulmuş Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, bir hayli yol almış ve uluslararası muhasebe standartlarıyla uyumlu Türkiye muhasebe standartlarını yayımlamaya başlamıştır. 2006 yılının sonuna kadar ise tüm muhasebe standartlarını yayımlamayı hedeflemekte-

dir. Ayrıca bu konuda; yasallaşmakta olan Türk Ticaret Kanununun da önemli destekleyici hükümler içerdiği bilinmektedir.

4- Denetimin önemi artmıştır.

Bir işletmenin finansal durumu ve faaliyet sonuçları, muhasebe sürecinde; temel muhasebe kavram ve ilkelerine, finansal muhasebe standartlarına göre kaydedilir, tasniflenir, tablolaştırılır, raporlanır ve yorumlanır. Böylece geçerli, doğru ve güvenilir finansal bilgiler, karar alıcılara yarayacak biçimde düzenlenmiş ve sunulmuş olur. **Denetleme süreci ise muhasebe sürecinin doğru ve uygun oluşturulup, oluşturulmadığını, genel kabul görmüş denetim standartlarına ve yöntemlerine göre gözden geçirilmesini, kritik edilmesini ve finansal tabloların güvenilirlikleri konusunda bir yargıya ulaşılmasını kapsar.** Ancak bu durumda; denetim sürecinin bizzat kendisinin de kalite ve güvenilirlik sorgulamasına ihtiyacı vardır. **Denetimde kalite ve güvenirlüğün güvencesi ise; denetim faaliyetinin, genel kabul görmüş denetim standartlarına göre yapılmasına ve denetçinin niteliklerine bağlıdır.**

Son yıllarda yaşanan büyük şirket iflasları, şirketlerde dolandırıcılık olayları ve muhasebe skandalları üzerine; muhasebe sürecinden elde edilen finansal verilerin, doğrulukları ve uygunluklarının test edilmesi için, daha sıkı denetim mekanizmaları getirilmiştir. Sözü ettiğimiz skandallara birkaç örnek verelim. **Enron, World Com, Merc&Co, Xerox, Tyco, İmcone, Adelp-hia, Vivendi, Parmalat, Credit Lyonnais, Gec-Marcon, Ge-Amerika** bunlardan bazıları. ABD ve Avrupa'da ortaya çıkan bu denetim zafiyetleri, bunları denetleyen uluslararası bağımsız dış denetim şirketlerinin de sorgulanmasını beraberinde getirmiştir. Beş büyük uluslararası bağımsız dış denetim firmalarından biri olan Arthur Anderson denetim firmasının çökmesiyle sonuçlanmıştır. Geline noktada kapitalist düzenin yarattığı riskleri bertaraf edebilmek için, denetim sistemlerinin ve standartlarının yeniden yapılandırılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. ABD de, 2002 yılında çıkarılan Sarbanes-Oxley yasası ile denetimde yeni kurumlar ve kurallar oluşturuldu. Bağımsız dış denetim hizmetlerinin ve iç denetimin önemi arttı. Yasa, iç kontrol sistemlerinin yapılandırılmasında, işletme yönetimlerine önemli sorumluluklar getirmenin dışında, iç ve dış denetçilerin denetim hizmetinin verilmesi esnasında yakın işbirliği içinde bulunmalarını da öngörmektedir. Bu süreci Avrupa da takip etti. 2003 yılında IFAC (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu) tarafından belirlenen Reform Yönergeleri'ni uygulamak üzere çok önemli adımlar atıldı

ve bu reformlar tüm dünya meslek örgütleri tarafından desteklendi. Reformların ana amacı denetime duyulan kamu güveninin tekrar kazanılması için, yüksek kalitede denetim standartlarının oluşturulması olarak belirlendi. 2003 yılından bu yana **IAASB** (Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu) standartları uygulama netliğini sağlayacak yollar araştırmaktadır. Eylül 2004 de bu proje son aşamasına gelmiş ve Uluslararası Standartlarda Profesyonel Açıklığın Gerekleri adlı taslak hazırlanmıştır. **IAASB** ve **IFAC**'ın ana hedefi standartların global ortamda ortak paydada toplanmasıdır. Bu amaçla toplantılarda tüm ilişkili tarafların global düzenleyicilerde dahil olmak üzere, yerel meslek mensupları, IFAC'a üye örgütler ve uluslararası standart belirleyicileri birlikte çalışmalarını yürütmektedir.

ABD'de ve IFAC reformları arasında yer alan en yeni oluşum ise Public Interest Observation Board (**PIOB**) yani Kamu Çıkarlarını Gözetim Kurulu'dur. Kurul, denetim, etik ve eğitim alanlarında uluslararası standart belirleyicileri komitelerinin işlerini denetim altında tutan üst merci görevini üstlenmektedir. Ayrıca **IFAC** üye ülkelerin programlara uyumunu da denetlemektedir. **PIOB**'un oluşumu; denetim meslek mensuplarını, **IFAC**, uluslararası enstitüler gibi global dünyada, ekonomik stabiliteyi artıracak düzenleyici organizasyonları bir araya getirmeyi başarmıştır. Bu hedef kapsamında finansal raporların kalitesi artacak ve kamu güveni oluşacaktır. **IAASB** ise bu alanda şeffaflık ilkesi doğrultusunda tüm toplantı gündemini akabinde notlarını ve taslaklarını, web sitesinde yayımlayıp geri besleme toplamaktadır.

Türkiye'de ise, geçmişte bırakın aile işletmelerine dayalı piyasayı kurumsallaştırmayı, bankaların ve kamu sektörünün idaresinde ve denetiminde bile büyük zafiyetlerin yaşandığını gördük. Dolayısıyla denetimin; Türkiye'de uluslararası normlarda ve kalitede yeniden yapılandırılmasına ihtiyaç duyulduğu açıktır. Bu konuda en önemli sorumluluğun da meslek örgütümüz olan TÜRMOB'a düştüğünü belirtmek isterim. Zira 3568 sayılı yasanın amacını düzenleyen 1. madde uyarınca; **“İşletmelerde faaliyetlerin ve işlemlerin sağlıklı ve güvenilir bir şekilde işleyişini sağlamak, faaliyet sonuçlarını ilgili mevzuat çerçevesinde denetlemeye, değerlendirmeye tabi tutarak gerçek durumu ilgililerin ve resmi mercilerin istifadesine tarafsız bir şekilde sunmak ve yüksek mesleki standartları gerçekleştirmek üzere “Serbest Muhasebecilik”, “Serbest Muhasebecilik Mali Müşavirlik” ve “Yeminli Mali Müşavirlik” meslekleri ve hizmetleri ile bunların mesleki örgütlenmelerinin düzenlendiği kanun hükmüne bağlanmıştır.**

Öte yandan, Türkiye hızla uluslararası denetim standartlarını uygulayan bir yasal düzenlemeye ve yapıya kavuşmalıdır. Bu konuda yine TÜRMOB'un kurmuş olduğu Türkiye Denetim Standartlar Kurulu (TDSK) yoğun çalışma faaliyetlerini sürdürmektedir. 2005 yılında; IFAC'ın izniyle uluslararası denetim standartlarının Türkçe çevirisi yapılmış ve yayımlanmıştır. Uluslararası denetim standartlarıyla uyumlu Türkiye denetim standartlarını hazırlayıp yayımlama çalışmalarının sonuna yaklaşmış bulunmaktadır.

Kısaca mali tabloların denetimine değinerek, denetimin işlevine de açıklık getirmek istiyorum. İşletmeler tarafından düzenlen mali tablolar; bilanço, gelir tablosu, satışların maliyeti tablosu, fon akım tablosu, nakit akım tablosu, kar dağıtım tablosu, özkaynaklar değişim tablosu gibi tablolardır. **Mali Tablolar; işletme ortaklarına, yöneticilerine, çalışanlarına, yatırımcılara, kredi verenlere, satıcılara, müşterilere, devlete ve diğer ilgililer için gerekli ve yeterli bilgileri sağlamak amacıyla düzenlenir. Böylece işletmenin faaliyet sonuçları hakkında bilgi edinilir, bu şekilde işletmenin nakit akımı, varlıkları, kaynakları ve bunlardaki değişimleri görmek mümkün olur. Ayrıca bu tablolardan hareketle işletmenin gelecekteki nakit akımları tahmin edilebilir. Dolayısıyla; mali tabloların denetimi, bu tablolardan elde edilmesi beklenen gerekli, yeterli ve doğru bilginin sağlanmasını engelleyen aykırılıkların tespiti sürecidir.** Mali tabloların, mali tabloları düzenleme ilkelerine, temel muhasebe kavramlarına, genel kabul görmüş muhasebe standart ve yöntemlerine göre oluşturulup, oluşturulmadıkları, diğer düzenleyici kurumlar tarafından yapılan düzenlemelere ve önceden saptanmış diğer tüm ölçütlere uygun olup, olmadıkları, mali tablolar denetiminin konusunu oluşturmaktadır.

5- Meslek mensuplarının uluslararası standartlarda donanıma kavuşturulması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Denetçi; genel kabul görmüş denetim standartlarının ilk ana gurubunu oluşturan, genel standartlarda belirlenen asgari özelliklere sahip, mesleğin etik kurallarına uyan uzmanlara denmektedir. Buna göre bir kişinin denetçi olarak tanımlanabilmesi için; gerekli teorik ve pratik eğitimleri tamamlamak suretiyle, yeterli mesleki bilgiye ve deneyime sahip olması, mesleğini yaparken bağımsız olması ve gerekli asgari mesleki özen ve titizliği göstermiş olması, ayrıca mesleğin etik kurallarının dışına çıkmamış olması gerekir. Özetleyecek olursak; denetim faaliyetini yürütme sorumluluğunu üstlenen uzman **meslek mensubunun; ileri düzeyde mesleki bilgiye ve deneyime sahip olması, fa-**

aliyetini tam bir tarafsızlık ve bağımsızlık içinde sürdürebilmesi ve yüksek düzeyde etik değerlere sahip olması gerekmektedir. Bu durumda karşımıza, yüksek düzeyde mesleki bilgi ve tecrübe donanımını sağlayacak eğitim ve staj standartları çıkmaktadır. Memnuniyetle ifade ediyorum ki; bu konuya odaklanmak üzere kurulan TESMER'in ortaya koymuş olduğu çalışmalar, uluslararası standartlardadır. Ancak örgütlenme, bu çalışmalarını bir disipline kavuşturma ve niceliksel bir takip sisteminin kurulması konularında ilave adımların atılması ihtiyacı vardır. Öte yandan bağımsızlık ve etik standartlar konusunda; alınacak mecburi meslek kararlarında veya yayımlanacak TÜRMOB Tebliğlerinde, uluslararası standartların yakalanması hedeflenmelidir. Bu konulardaki çalışmaların hızlandırılması ve bir an önce tamamlanması gerektiği açıktır.

6- Etik standartları yayımlamalıyız.

1981 yılında (The American Institute of Certified Public Accountants - **AICPA**) Amerikan Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Enstitüsü tarafından yayımlanan **“Mesleki Davranış Kuralları” (Code Of Professional Ethics)**; genel kabul görmüş denetim kurallarına uymayı zorunlu kılmıştır. ABD'de mesleki davranış kurallarının tarihesini incelediğimizde ilk oluşumun (American Association of Public Accountants' Committee on Ethics) Amerikan Kamu Muhasebecileri Kurumu Etik Komitesi adı altında 1906 yılına kadar uzandığı görülmektedir.¹ Mesleki davranış kuralları ile denetim standartları, bazı durumlarda aynı konuları kapsar ve birbirini destekleyici veya tamamlayıcı yapı oluştururlar. Ayrıca, **IFAC** da meslek mensupları için mesleki etik (International Code of Ethics) ve denetim (International Standards of Auditing) standartları yayımlamaktadır. Uluslararası denetim standartlarına uygun denetim yapan bir denetçinin; **IFAC**'ın Denetim ve Etik Standartları'na riayet etmesi gerekir. **Etik standartlar; dürüstlük, tarafsızlık, bağımsızlık, mesleki açıdan yeterlilik, gizlilik, profesyonel davranış ve teknik standartları içerir.**²

Gerek **IFRS** ve gerekse de **SFAS - GAAP** uygulamaları; hem denetimin teknik boyutunda hem de etik standartlara uyum konusunda paralel düzenlemeler içermektedirler. Bu standartlar; denetçilerin denetim faaliyetlerini yürüttükleri müşterileri ile tarafsızlık ve bağımsızlıklarına engel olacak herhangi bir

1 www.aicpa.org

2 www.ifac.org / Facts About IFAC.

çıkar ilişkisi içinde olmamaları esası üzerine oturtulmuştur. Örneğin denetimi yapılacak müşterinin yasal defterlerinin tutulmaması, danışmanlığının yapılmaması, müşteri ile finansal ilişkilerde bulunulmaması, halka açık müşterisinin hissesine sahip olunmaması gibi sınırlandırılmalar getirilmiştir. Ayrıca, tüm bunlar sadece genel bir çerçeveyi oluşturmaktadır. Denetim firmaları ayrıca kendileri için detaylı ve içsel etik kural ve prosedürlere sahip olabilir. Ancak genel olarak TÜRMOB'un uluslararası etik standartlarına uyumlu meslek etik standartlarını güncelleyerek yayımlaması gerektiği anlaşılmaktadır.

7- Küreselleşme; beraberinde sivil sektörlerin, mesleklerin ve karşıtlarının da küreselleşmesini doğurmuştur.

Büyük ölçekli çokuluslu şirketlerin ekonomide belirleyici rol oynadığı günümüzde, ayrıca uluslararası ölçekte dolaşıma giren büyük emeklilik, sigorta ve sendika fonlarının da ortaya çıktığını görüyoruz. Ayrıca, muhasebe ve denetim mesleği gibi birçok meslek mensuplarının da, uluslararası örgütlenmelere gittikleri gerçeği ile karşı karşıya bulunmaktayız. Keza işçilerin, tüketicilerin, siyasi partilerin, uluslararası insan hakları savunucularının, küreselleşme karşıtlarının da, uluslararası örgütlenmelere gitmektedirler.

8- Muhasebe ve denetim mesleği kariyer mesleği haline gelmiştir.

Çağımızın ayırt edici özelliği olan bilginin kullanımı uzmanlaşmayı gerektirmektedir. Muhasebe mesleğinin artan fonksiyonlarına bağlı olarak, muhasebe meslek mensupları da bir çok alanda uzmanlaşmak zorundadırlar. Artık birçok alanda uzman muhasebecilerin ortak çalıştığı organize bürolar kurarak faaliyette bulunma gereği ortaya çıkmıştır. Bütün bu çerçeve içinde, muhasebe mesleği yaşadığımız bu bilgi çağının en önemli mesleği olmaya aday gözükmektedir. Bugün bir işletmeye ait finansal verilerle, sadece ortaklar veya devlet değil, daha önce de değindiğim üzere; birçok ilgili tarafı, bu verileri talep etmektedir. Bankalar, yatırımcılar, müşteriler, satıcılar, çalışanlar, çevre örgütleri ve benzerleri gibi. Ulusal pazarların küresel entegrasyonu, muhasebe hizmetlerinde ortaya çıkan çeşitlilik ve giderek genişleyen kapsam karşısında, iyi ücretli ve yeni uzmanlık alanları ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak da muhasebe mesleği giderek kariyer mesleği haline gelmektedir.

9- Basel II kriterleri mesleğimizin uluslararası standart ve kalitede yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Son 25 yıla damgasını vuran küreselleşme sürecinin başını çokuluslu şirket-

lerin çektiğini görüyoruz. Özellikle finansal piyasalarda, çokuluslu şirketlerin etkinliği en üst seviyeye ulaşmış durumdadır. Uluslararası sermaye, sanayiler içerisinde gerçekleştirdiği elektronik fon transferleriyle; sermaye getirisi düşük, risk derecesi yüksek piyasalardan; sermaye getirisi yüksek, risk derecesi düşük piyasalara akmaktadır. Diğer bir deyişle sermayenin getirisi ile risk derecesi ters orantılı çalışmaktadır. Ancak bir lokal piyasadaki riskin kriz derecesinde ortaya çıkması halinde, bütün global piyasalar da bundan olumsuz etkilenmektedir. Hal böyle olunca da, uluslararası entegrasyona giren ulusal pazarlarda, serbest piyasa ekonomisinin istikrarı için ihtiyaç duyulan; hukuksal düzenlemelerin yapılması, kurumların oluşturulması ve kuralların işletilmesi ile bunların geliştirilmesi önemli hususlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çerçevede, ülkelerin merkez bankalarının bir araya gelerek oluşturdukları, Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS- Bank for International Settlements) bünyesinde; gelişmiş ülkelerin merkez bankaları ve denetim otoritelerinin katılımıyla, 1974 yılında, “Basel Bankacılık Komitesi” kurulmuştur. Bu komite, finansal piyasalarda oluşabilecek riskleri önlemek amacıyla; bankaların çalışma kriterlerini oluşturma, risk yönetimine ilişkin uluslararası standartları belirleme, uluslararası denetim sisteminin geliştirilmesi ve bankacılık sektöründe denetim kalitesinin artırılması çalışmalarını yapmaktadır. Basel Komitesi, 1988 yılında yayımladığı “Sermaye Uzlaşısı Basel I Standartları” ile; bankaların krizlere karşı dayanıklılığını artırmak ve finansal piyasalarda istikrarı sağlamak amacıyla uyulması gereken uluslararası standartları ve bankaların çalışma kriterlerini belirlemiştir. Buna bağlı olarak da; bankalarda asgari sermaye yeterlilik oranı da yüzde 8 olarak tespit edilmiştir. (Toplam sermaye / Risk ağırlıklı aktifler)

Ancak 1990’lardan sonra yaşanan finansal krizler, bu asgari sermaye yeterliliğine sahip bankaların bile iflas ettiğini göstermiştir. Bunun üzerine, finansal piyasalarda etkin bir denetim ve gözetim sisteminin kurulmasını sağlamak amacıyla, Haziran 2004’de “Yeni Sermaye Uzlaşısı Basel II Standartları” yayımlanmıştır.

Genel olarak; bankaların karşılaşılabilecekleri risklerin derecesine göre asgari sermaye tahsisini ve etkin bir risk yönetimini hedefleyen bu standartları; Avrupa Birliği ülkeleri 2007’nin başında, Türkiye ise, 2008’in başında uygulamaya geçecektir. Yeni sistemde; kredi kullanan firmaların taşıdıkları riskler ve teminat türlerine göre kredi fiyatları belirlenecektir. Bankalarca uyulması ge-

reken bu yeni çalışma kriterlerinin; finansal piyasalarda istikrarı sağlama yönünde getireceği yararlar karşın, bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde ciddi zorlukları da beraberinde getireceği açıktır. Özellikle; yüksek düzeyde olan kayıtdışılık, kurumsal yönetim zafiyeti, yetersiz öz kaynak ve iç denetim sisteminin kurulmamış olması sorunlarıyla karşı karşıya olan KOBİ'lerin; Basel II Standartlarına uyum sağlamada güçlük çekecekleri anlaşılmaktadır.

Basel II Standartlarının uygulamaya girmesiyle birlikte; ikili ilişkilerin ve subjektif değerlendirmelerin yoğun yaşandığı serbest bankacılık sistemi terk edilmekte, bunun yerini; daha objektif kriterlerin kullanıldığı bir kredilendirme ve bankacılık sistemi almaktadır. İlk bakışta sadece finansal piyasaları ve finansal kurumları etkileyecekmiş gibi görünen Basel II Kriterlerinin; başta KOBİ'ler olmak üzere; tüm işletmeler, muhasebe sistemleri, denetim sistemleri ve denetim otoriteleri üzerinde de önemli etkisi olacaktır. Zira; konu, finansal piyasaların sağlıklı çalışması olunca; finansal sistemin bir bütün olarak düzenlenmesi kaçınılmaz olmaktadır. Çünkü finansal piyasada; fon arz eden tasarruf sahipleri, fon talep eden işletmeler, fon akımına aracılık eden bankalar, bu fonları temsil eden finansal enstrümanlar, bunların muhasebeleştirilmesi, tablolaştırılması ve raporlanmasına ilişkin standartlar, iç ve dış denetim mekanizmasının kalitesi, bağımsız dış denetim kuruluşları, ilgili yasal ve yönetsel düzenlemeler, bu alandaki denetleyici ve düzenleyici kurumlar, bir bütün olarak finansal sistemin parçalarını oluşturmaktadırlar. Basel II Kriterleri; risk odaklı kredi fiyatlamasını ve etkin risk yönetimini esas aldığından; işletmelerin kredi talepleri ve uygulanacak faiz oranları da; işletmelerin, kredi risklerine göre belirlenmektedir. Firmanın kredi riski ise; firmanın net satışları, karlılık oranı, aktif büyüklüğü, borçları ve öz kaynakları, pazar payı, yatırım tutarları gibi niceliksel finansal verilerinin yanı sıra, firmanın niteliksel göstergeleri de hesaba katılarak belirlenen "firma derecelendirme notu"na göre tespit edilmektedir. Firma derecelendirme notunun belirlenmesinde hesaba katılan niteliksel göstergelere ise şunları örnek verebiliriz: Firmanın faaliyet konusu, kayıtdışı işlemleri, şeffaflığı, yönetiminin kurumsallığı, yöneticilerinin kalitesi, maruz kaldıkları riskleri yönetebilme kabiliyeti, genel kabul görmüş muhasebe ve denetim standartlarını uygulayıp, uygulamadığı, mali tabloların doğru, yeterli ve güvenilir bilgi sunup, sunmadığı, iç denetim sisteminin yeterliliği, bağımsız dış denetim yaptırıp, yaptırmadığı, bağımsız kredi derecelendirme kuruluşlarınca ve bankalarca talep edilen bilgileri sağlıklı ve zamanında verebilme yeteneği, piyasada konumlanışı ve geleceğe ilişkin projeleri gibi göstergeleri sayabiliriz. Banka tarafından, "Firmanın derecelendirme notuna" göre, kredi riski belirlenmekte; kredi riskine göre de; tahsis edilecek

kredi tutarı, faiz oranı, vadesi, teminatın cinsi, teminat miktarı ve para birimi gibi unsurları belirlenmektedir.

Sonuç olarak; günümüzde kamu ve özel sektör işletmelerine ait niceliksel finansal verilerin üretildiği süreçlerin işleyişi; bu süreçlerden doğru, güvenilir ve yeterli finansal verilerin üretilip üretilmediği, bu verilerin, bütün kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayacak açıklayıcılığa sahip olup olmadıkları, elde edilen finansal verilerin uluslararası nitelikte karşılaştırılabilir olup olmadıkları, bunların güvenilirliğini ve doğruluğunu test eden iç ve dış denetim mekanizmalarının kalitesi büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla burada, muhasebe, denetim, değerlendirme ve derecelendirme standartları temel yapıyı oluşturacaktır. Bu hizmetlerin uluslararası kalitede yapılması da kaçınılmazdır. Artık sadece işletmelerin niceliksel finansal verileri değil, ayrıca işletmelere ait kurumsal, yönetsel, örgütsel, konumsal ve geçmişe ait niteliksel verilerinin de istendiği bir yeni mesleği icra etme sorumluluğuyla karşı karşıya bulunmaktayız.

10- Türkiye’de muhasebe ve denetim mesleği önemli yol kat etmiştir.

Türkiye’de işletmeler, başlangıçta sadece vergi amaçlı muhasebe tutmakta ve mali tablo düzenlemekteydiler. İlk tekdüzen genel hesap planı kamu işletmelerinde uygulandı. 1942 yılında kurulan Muhasebe Uzmanları Derneği ilk muhasebe kongresini, Türk Ticaret Kanunu’nun yürürlüğe girdiği 1957 yılında yaptı. Ancak o günkü Türk Ticaret Kanunuyla sağlıklı bir muhasebe ve denetim sistemi kurulamamıştır. Daha sonra mali müşavirler dernekleri kuruldu. Mesleki alandaki ikinci önemli gelişme 13 Haziran 1989 yılında 3568 sayılı meslek yasasının çıkarılması olmuştur. Böylece, Türkiye Cumhuriyeti; ülkemizin en önemli kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütüne kavuşarak; ekonominin denetim görevini disiplin ve sorumluluk içinde yerine getirecek büyük bir mesleki örgütlenmeye kavuştu. Mesleğin kurulması ile ülkemizde muhasebe önemseneğe başlandı. Türkiye’de genel olarak denetim mesleği; 13.06.1989 tarihinde yayımlanan 3568 sayılı yasayla düzenlenmiştir. Kanun amacını düzenleyen 1. madde şöyledir: **“Bu Kanunun amacı, işletmelerde faaliyetlerin ve işlemlerin sağlıklı ve güvenilir bir şekilde işleyişini sağlamak, faaliyet sonuçlarını ilgili mevzuat çerçevesinde denetlemeye, değerlendirmeye tabi tutarak gerçek durumu ilgililerin ve resmi mercilerin istifadesine tarafsız bir şekilde sunmak ve yüksek mesleki standartları gerçekleştirmek üzere “Serbest Muhasebecilik” , “Serbest Muhasebecilik Mali Müşavirlik” ve “Yeminli Mali Müşavirlik” meslekleri ve hizmetleri” ile bunların mesleki örgütlenmeleri ve meslek mensuplarının kullanılacakları unvanlar düzenlenmiştir.**

İlk önce sermaye piyasası kurulunda yapılan standart ve tekdüzen hesap planı çalışmalarına daha sonra Maliye Bakanlığı Bakanlık yetkisini kullanarak Türkiye’de muhasebe mesleği için önemli olan üçüncü gelişmeyi sağlamıştır. 1994 yılında “Tekdüzen Hesap Planı” uygulama zorunluluğu getirdi. Dördüncü önemli adım 1999’da bağımsız “Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu” kuruldu. Bu Kurul, uluslararası muhasebe standartlarıyla uyumlu ulusal muhasebe standartlarını yayımlamaya başladı ve bu yılın sonuna kadar tümünü yayımlayacağını açıkladı. Ayrıca, yasallaşma sürecine giren yeni Türk Ticaret Kanununda da batılı bir uygulama ile işletmelerin finansal tablolarında; TMSK’nın yayımlayacağı muhasebe standartlarının uygulanma zorunluluğu getirilmektedir. Öte yandan; TÜRMOB tarafından kurulan “Türkiye Denetim Standartları Kurulu”da Uluslararası Denetim Standartlarına uyumlu ulusal denetim standartlarını yayımlamak üzere hazırlıklarını tamamlamış durumdadır. Türkiye’de artık muhasebe mesleği, birçok işlevi yerine getirecek çağdaş standartlara kavuşmuştur. Türkiye Denetim Standartları Kurulu’nun yayımlayacağı denetim standartları, mesleğimize tam bir zemin oluşturacak önemli diğer bir gelişme olacağı tartışmasızdır.

Bu alandaki beşinci önemli gelişmeler de SPK’ca yapılan düzenlemelerle ortaya çıkmıştır. Sermaye Piyasası Kanununun 22/ d maddesi hükmüne dayanarak, sadece “Sermaye piyasasında bağımsız denetim faaliyetine ilişkin esasları belirleme” amacıyla; 1987 yılında “Sermaye Piyasasında Bağımsız Dış Denetleme Hakkında Yönetmelik”i, 1988 yılında ise “Bağımsız Denetim Kuruluşları ve Denetçilerine İlişkin Esaslar Tebliği” ile “Bağımsız Denetim Çalışması ve Raporlamasına İlişkin Esaslar Tebliği” ve 1996 yılında ise daha geniş kapsamlı hükümler içeren “Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Hakkında Tebliğ”i yayımlamıştır. Ayrıca son zamanlarda, SPK’nın, gelişmiş ülkelerdeki uygulamaların aksine giderek, yeni bir denetim mesleği ve örgütlenmesi yaratmaya çalıştığı gözlenmektedir.

11- Mesleki mali sorumluluk sigortası çalışmaları tamamlanmak üzere- dir.

Her çağdaş mesleğin yürütülmesi sırasında, kendine özgü risklerin oluşması kaçınılmazdır. Meslek mensupları, denetimini yaptıkları ve hakkında olumlu görüş oluşturdukları mali tablolar nedeniyle; ilgili taraflara karşı, özel hukuk çerçevesi içinde bir sorumluluk taşıdıkları tartışmasızdır. Ayrıca, tam tasdik nedeniyle, yeminli mali müşavirlerin daha büyük sorumluluk altında oldukları bilinmektedir. Bütün bu riskleri sigortalayacak bir mali mesuliyet sigor-

tası çalışması yapılmaktadır. Hazine Müsteşarlığı, Sigortacılık Genel Müdürlüğü ile TÜRMOB, Barolar Birliği, Türk Tabipler Birliği gibi meslek örgütleriyle birlikte yürütülen, mali mesuliyet sigortası taslağı son halini almıştır. Ayrıca, mesleğimizle ilgili özel durumları içeren kılız çalışması da tamamlanmıştır. Esasen mesleğimizin uluslararası standartlarda icra edilmesinin, en önemli koşullarından biri de; mesleki mali sorumluluk sigortası uygulamasına geçilmesidir.

12- Mesleğimizin ilgili olduğu alana, başka kurum ve kuruluşların müdahale etmesine seyirci kalmayız.

IFAC üyesi olan TÜRMOB, mesleğin uluslararası alandaki gelişmelerini yakından takip etmektedir. 3658 sayılı yasa ve buna bağlı mevzuat açıkça TÜRMOB'a, Türkiye'de muhasebe, denetim ve denetçiye ilişkin her türlü düzenlemeyi yapma yetkisi vermektedir. Dolayısıyla Türkiye'de muhasebe mesleğinin, gelişmiş ekonomilerin uyguladığı standart ve kaliteye kavuşturulması için ne gerekiyorsa, bunların TÜRMOB'un önderliğinde gerçekleştirileceğinden, hiç kimsenin kuşkusu olmasın. Bu anlamda Dünyada ve Ülkemizde önemli gelişmelerin yaşandığı bir zamanda, bu Forumun düzenlenmiş olması da tesadüf değildir. Bu itibarla, sadece kendi alanlarıyla ilgili denetleme ve gözetleme yapmakla sorumlu olan kurum ve kuruluşların, mesleki alanlarımızı müdahale etmeleri halinde, bunlara karşı; bütün bir meslek örgütü olarak, her türlü mücadeleyi yapacağımızı bilmelerini isterim.

